

ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น

ปริญญาานิพนธ์

ของ

ชานางลักษณ์ ชุนทอง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

กุมภาพันธ์ 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๘๙๘.๙๑๐๙

๘ ๑๔๘๗

๖๖

ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น

บทคัดย่อ

ของ

ชนางลักษณีย์ ชุนทอง

๑๒ เม.ย. ๒๕๔๙

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย

กุมภาพันธ์ ๒๕๔๙

h 28 5092

ชนางลักษณ์ ขุนทอง. (2549). ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น. ปรินญาณินพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์, อาจารย์พรธาดา สุวัธนวิษ.

ปรินญาณินพนธ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น โดยศึกษาจากการใช้คำ ประโยค สำนวน และภาพพจน์ ผลการศึกษาพบว่า ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่นมีลักษณะดังนี้

การใช้คำ มี 7 ลักษณะ คือ ใช้คำเดิมในความหมายเดิม มีคำซ้ำ คำสัมผัส คำสลับที่ คำพ้องเสียง คำหลายความหมาย คำพวน คำตรงข้าม คำภาษาปาก คำสแลง คำมีระดับคำโบราณ ใช้คำเดิมในความหมายใหม่ ใช้คำสร้างใหม่ มีคำประสม คำซ้อนความหมาย คำศัพท์บัญญัติใหม่ ใช้การหลាក់คำ ใช้คำภาษาต่างประเทศ ใช้คำลักษณนามแบบใหม่ และใช้คำบรรยายความ

การใช้ประโยค มี 2 ลักษณะ คือ ใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างของประโยค มีการใช้ประโยคขยายแบบซ้ำโครงสร้างโดยละบางส่วนของประโยค หรือละทั้งประโยค การใช้ประโยคขยายความแบบต่อเนื่องโดย วิธีกล่าวซ้ำ และใช้ประโยคตามศิลปะการใช้ภาษา มี 8 ลักษณะ คือ ประโยคคำถาม ประโยคสรุปความ ประโยคเน้นความ ประโยคขนานความ ประโยคขัดความ ประโยคซ้อนการม ประโยคเปรียบเทียบ และประโยคอธิบายหรือขยายความไว้ในวงเล็บ

การใช้สำนวน มี 4 ลักษณะ คือ ใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม ใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม โดยการเพิ่มคำหรือข้อความ โดยการตัดคำ โดยการตัดคำหรือความแล้วเพิ่มคำหรือความของสำนวนเดิม โดยการเปลี่ยนคำบางคำใหม่ โดยการเปลี่ยนคำและเพิ่มคำบางคำใหม่ โดยการสลับที่ของสำนวนเดิม การใช้สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่ และการเล่นความหมายในสำนวนเดิม โดยการนำสำนวนเดิมมาใช้ในความหมายที่ตรงตามตัวอักษร

การใช้ภาพพจน์ ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นเป็นการใช้ภาพพจน์ที่สร้างใหม่ทั้งหมด ซึ่งเป็นความเปรียบที่ใช้แตกต่างจากที่ใช้กันทั่วไป โดยสร้างความเปรียบใหม่ มีอยู่ 6 ประเภทคือ อุปมา อุปลักษณ์ บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน อติพจน์ สัทพจน์ และคำเรียกสี

LANGUAGE IN PRABDA YOON'S LITERARY WORKS

AN ABSTRACT

BY

CHANANGLAK KUNTONG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the

Master of Arts Degree in Thai

At Srinakharinwirot University

February 2006

Chananglak Kuntong. (2006). *Language in Prabda Yoon's Literary Works*.

M.A. Thesis (Thai). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisory Committee: Asst. Prof. Suwadee Bhupradit and Mrs. Porntada Suvattanawanich.

The purpose of the research was to analyze the language used in Prabda Yoon's works. The study focused on wording, sentences, expressions and imagery. The research showed the following results.

In terms of wording, there were two major characteristics: conventional and non-conventional wording. In the first regard, there were repetitions, rhymes, anagrams, homophones, words with multiple meanings, anonyms, antonyms, colloquialism, slang, register and archaism. In the latter case, there were compound words, words with multiple meanings, new words, synonyms, foreign words, new classification terms and new adjectives.

In terms of sentences, there were three characteristics: conventional sentences, sentences with sequential modifiers, and artistic sentences. In the first type, the modifier of the sentence was done by repeating the sentence structure. In the second case, the modifier was the repetition of the sentence. In the last case, the use of artistic sentences, there were eight characteristics: questions, concluding sentences, sentences with focuses, pararellism, contrastive sentences, reversed sentences, comparative sentences, and sentences with modifications in parentheses.

In terms of expressions, there were four major types: conventional, modified, coined, and literal expressions.

In the last aspect, the imagery was used creatively. There were six types: simile, metaphor, personification, hyperbole, onomatopoeia and color terms.

ปริญญาบัตร

เรื่อง

ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น

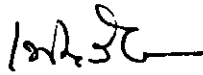
ของ

นางลักษณ ชุนทอง

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

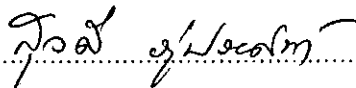

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญศิริ จีระเดชากุล)

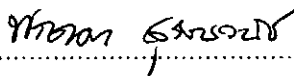
วันที่ 22 เดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549

คณะกรรมการสอบปริญญาบัตร

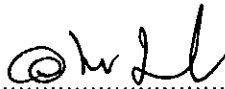
..... ประธาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์พรธาดา สุวัธนวิช)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์พิมพ์ภาภรณ์ บุญประเสริฐ)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างสูงของผู้ช่วยศาสตราจารย์สุวดี ภูประดิษฐ์ ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ และอาจารย์พรธาดา สุวธนวนิช กรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์ ซึ่งอาจารย์ทั้งสองท่านได้สละเวลาในการให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้กำลังใจ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่อง อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จนปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์สุนันทา ไสร์จักษ์ ที่กรุณาเป็นประธานปริญญาานิพนธ์ให้เป็นที่ท่านแรก ซึ่งท่านได้สละเวลาในการตรวจแก้ไขเค้าโครงปริญญาานิพนธ์จนแล้วเสร็จก่อนที่ท่านจะต้องเดินทางไปต่างประเทศ

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์ และอาจารย์พิมพ์ภาภรณ์ บุญประเสริฐ กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติมที่กรุณาให้คำแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องจนปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อวีระชัย ชุนทอง และคุณแม่ลัดดา ชุนทอง ที่ลงทุนทรัพย์ คอยเอาใจใส่ ห่วงใยและให้กำลังใจเสมอมาจนผู้วิจัยประสบความสำเร็จในการทำปริญญาานิพนธ์

ขอขอบคุณคุณยาย น้องทั้ง 3 คน และญาติสนิทมิตรสหาย ตลอดจนเพื่อนๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมาแก่ผู้วิจัยในการทำปริญญาานิพนธ์

ผู้วิจัยขอขอบคุณความสำเร็จที่ได้รับจากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้แต่คุณพ่อและคุณแม่ที่เลี้ยงดูอบรมสั่งสอนและส่งเสริมด้านการศึกษาจนผู้วิจัยเติบโตและประสบความสำเร็จในปัจจุบัน

นางลักษณ์ ชุนทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	3
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	4
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในวรรณกรรม.....	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรม.....	16
3 วิเคราะห์การใช้คำและประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	18
การใช้คำในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	18
การใช้คำเดิมในความหมายเดิม.....	18
การใช้คำเดิมในความหมายใหม่.....	51
การใช้คำสร้างใหม่.....	55
การหลีกคำ.....	73
การใช้คำภาษาต่างประเทศ.....	75
การใช้คำลักษณนามแบบใหม่.....	78
การใช้คำบรรยายความ.....	82
การใช้ประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	85
การใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างประโยค.....	85
ศิลปะการใช้ประโยคในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น.....	95
4 วิเคราะห์การใช้สำนวนและภาพพจน์ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	117
การใช้สำนวนในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	117
การใช้สำนวนเดิม.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
4 (ต่อ)	การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม.....	119
	การใช้สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่.....	126
	การเล่นความหมายในสำนวนเดิม.....	128
	การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น.....	130
	อุปมา (Simile).....	130
	อุปลักษณ์ (Metaphor).....	138
	บุคคลวัต หรือบุคลาธิษฐาน (Personification).....	145
	อติพจน์ (Hyperbole).....	151
	สัทพจน์ (Onomatopoeia).....	152
	คำเรียกสี (Colour Term).....	155
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	158
	บรรณานุกรม.....	166
	ประวัติย่อผู้วิจัย.....	170

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ศิลปะการใช้ภาษาเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการสร้างสรรค์งานเขียน นักเขียนจะต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำ สำนวน โวหารเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตน ให้ผู้อ่านรับรู้ เกิดจินตนาการและอารมณ์ต่างๆ ร่วมกัน นักเขียนแต่ละคนจะมีศิลปะการใช้ภาษาที่แตกต่างกันออกไป บางคนสามารถสร้างสรรค์ภาษาแนวใหม่ให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ทำให้งานเขียนน่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ทั้ง เนื้อหา ความคิด และวรรณศิลป์

ปราบดา หยุ่น เป็นนักเขียนผู้หนึ่งที่ถูกกล่าวถึงเป็นอย่างมากในด้านศิลปะการใช้ภาษา จะเห็นได้จากเหตุผลที่คณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ใช้ตัดสินให้รวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ของปราบดา หยุ่นได้รับรางวัลซีไรต์ ประจำปี 2545 ดังนี้

ความน่าจะเป็น วรรณกรรมที่น่าจะถือได้ว่าเป็นตัวแทนความคิดของคนรุ่นใหม่ ปราบดา หยุ่น เป็นนักเขียนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ช่างสังเกตชีวิตและพฤติกรรมมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์สังคมและค่านิยมของยุคสมัย แล้วนำมาล้อเลียนเสียดสีด้วยอารมณ์ขันอย่างเจ็บปวด ความน่าจะเป็น แสดงความสามารถของผู้เขียนในการนำเรื่องที่ไม่น่าจะเป็นเรื่องมาเขียนให้เป็นเรื่องที่น่าขบคิดหรือตั้งคำถาม โดยไม่ให้คำตอบ เรื่องสั้นในหนังสือรวมเรื่องสั้นชุดนี้มีลีลาและกลวิธีการเขียนเฉพาะตัวและมีความหลากหลายแปลกใหม่ในด้านกลวิธีและขนบวรรณศิลป์ นอกจากนี้ ยังมีความโดดเด่นในด้านการเล่นกับภาษาอย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรม ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น หนังสือรวมเรื่องสั้น ความน่าจะเป็นของปราบดา หยุ่น จึงมีความดีเด่นสมควรแก่การยกย่องเป็นวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ของประเทศไทยประจำปี 2545

นอกจากนี้ สัจจภูมิ ละออ (2546:216) ยังอ้างอิงถึงคำพูดของนิตยา มาศะวิสุทธิ และประภัสสร เสวิกุล ซึ่งกล่าวไว้ในที่ประชุมการตัดสินรางวัลซีไรต์ สรุปได้ว่า ปราบดา หยุ่นเป็นผู้มีความสามารถในการใช้ภาษา มีชั้นเชิงทางด้านวรรณศิลป์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" มีความเด่น 10 ประการ คือ 1. มีความคิดดี โดดเด่น 2. มีความนุ่มนวล 3. มีเสน่ห์ 4. มองโลกแปลกออกไป 5. มีการสื่อสารกับคนอ่านได้ดี 6. มีความเป็นสมัยใหม่ 7. ช่างคิดช่างสังเกต 8. มีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ 9. มีการตั้งคำถามปลายเปิด 10. มีความสามารถในการเล่าเรื่อง

การตัดสินและคำประกาศของคณะกรรมการซีไรต์ที่ให้รวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ได้รับรางวัลซีไรต์ประจำปี 2545 นั้น ได้ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์อย่างกว้างขวางในหมู่นักเขียนและนักวิจารณ์ทั้งในวงการวิชาการและสื่อมวลชนเกี่ยวกับความเหมาะสมในการได้รับ

รางวัลซีไรต์ครั้งนั้น นักเขียนและนักวิจารณ์หลายคนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นในหลายประเด็น ทั้งด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา ทำให้ผู้อ่านงานเขียนของปราบดา หยุ่น มองเห็นทัศนะใน 2 มุม คือ มีความเด่นและความด้อยในการใช้ภาษา ดังนี้

ในทัศนะด้านความเด่นในการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นนั้น ธเนศ เวศร์ภาดา รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ เทวทัต และอิราวดี ไตลังคะ ได้เขียนวิจารณ์การใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นไว้ดังนี้ คือ ธเนศ เวศร์ภาดา (2545:68) ได้เขียนวิจารณ์ภาษาของปราบดา หยุ่น สรุปได้ว่า มีการเล่นภาษาอย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรม คือ อาศัยลักษณะพื้นฐานของไวยากรณ์ไทยมาเล่น อย่างที่กวีโบราณได้เล่นมาแล้ว การแบ่งแยกระหว่างภาษาบกพร่องกับภาษาแหวกแนวอยู่ที่ภาษาที่ใช้ นั่นสื่อความหมายหรือไม่ ตัวอย่างประโยค ฟ้าแลบแปลบปลาบเปิดโปง คำว่า “เปิดโปง” ใช้ร่วมกับอาการ ‘ฟ้าแลบแปลบปลาบ’ ได้อย่างไร หรือประโยค เงื้อมือขึ้นปาดเหงื่อ เราไม่นิยมใช้ เงื้อมือขึ้นเพื่อปาดเหงื่อ เพราะคำว่า “เงื้อมือ” ต้องเป็นกิริยาอาการที่ยกสูงขึ้น หรือพาออกไปนอกตัว ทั้งนี้ธเนศ เวศร์ภาดา มีความคิดเห็นว่า คำว่า “เปิดโปง” ในที่นี้ไม่ได้ใช้เป็นคำขยายเสียงหรือแสงของฟ้า แต่ใช้เป็นคำกริยาหลัก หมายความว่า ปราบดา หยุ่นฟ้าแลบแปลบปลาบนั้น ได้ ‘เปิดโปง’ คือ เผยให้ตัวละครชายหนุ่มเห็นสิ่งที่ปรีศนา จะเห็นว่า มีการเล่นภาษาที่สร้างขึ้นใหม่แต่สื่อความหมายได้ตามเงื่อนไขของไวยากรณ์ภาษาไทย และอาศัยลักษณะพื้นฐานของไวยากรณ์ไทย

รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2546:181-183) ก็ได้เขียนวิจารณ์การใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นจากรวมเรื่องสั้นชุดความน่าจะเป็น สรุปได้ว่า ปราบดา หยุ่นใช้ภาษาที่มีความเคลื่อนไหว มีอารมณ์ความรู้สึก มีแสง สี เสียงและเห็นภาพ สร้างคำและวลีแปลกๆ ซึ่งถือเป็นการสร้างภาษาและสร้างความหมายที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และเนื่องจากปราบดา หยุ่น ชอบอ่านงานของฮิวเมอริสต์ กับ ‘รงค์ วงษ์สวรรค์’ จึงทำให้ได้รับอิทธิพลทางภาษาของนักเขียนทั้งสองไปด้วย

เทวทัต (2545:60-61) ก็ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับรวมเรื่องสั้นชุดความน่าจะเป็นว่า “มีลักษณะเด่นตรงที่การเล่นกับภาษา ซึ่งเป็นลีลาการใช้ภาษาที่หวงกลับมาใหม่ หลังจากที่เคยมีผู้ใช้การเล่นกับภาษาในลักษณะลีลาทำนองเดียวกันมาแล้ว ซึ่งผู้เขียนจะรู้หรือไม่รู้ว่ามีมาก่อน ไม่ใช่เรื่องไม่ใช่ประเด็น ผู้เขียนเล่นกับภาษาได้ค่อนข้างดี”

อิราวดี ไตลังคะ (2546:56) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในรวมเรื่องสั้นชุด “ความน่าจะเป็น” ของปราบดา หยุ่นสรุปได้ว่า การใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นในฐานะที่เป็นวรรณกรรม คือ การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ ซึ่งการนำมาตรฐานความถูกต้องในการใช้ภาษาไทยมาเปรียบเทียบจะทำให้ภาษาหมดเสน่ห์ ถ้าต้องการให้วรรณกรรมถูกต้องตามหลักภาษาไทย แสดงว่าไม่เข้าใจคำว่า “วรรณกรรม” และพลังสร้างสรรค์ของวรรณกรรมหรือเสน่ห์ของภาษา

ส่วนคำวิจารณ์การใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นในทัศนะที่เห็นว่าด้อยนั้น ธเนศ เวศร์ภาดา (2545:68) และสัจภูมิ ละออ (2546:217) ได้อ้างอิงถึงคำวิจารณ์ของสมเกียรติ คู่ทวีกุล ที่กล่าวไว้ใน

ที่ประชุมการตัดสินใจร่างวลีไว้ที่ว่า ปราบดา หยุ่น ใช้ภาษาผิดไปจากไวยากรณ์หรือแบบแผนภาษา ด้วยเหตุผลที่ว่า ถ้อยคำส่วนใหญ่ที่ปราบดา หยุ่นใช้ในงานเขียนนั้นเป็นสร้อยสำนวน คำ และ ความหมายที่ใช้ผิดไปจากที่คนทั่วไปใช้กันในสังคม ดังตัวอย่าง ฟ้าแลบแปลบปลาบเปิดโปง คำว่า "เปิดโปง" ใช้ร่วมกับอาการ 'ฟ้าแลบแปลบปลาบ' ได้อย่างไร หรือประโยค เงื้อมมือขึ้นปาดเหงื่อ เราไม่นิยมใช้ เงื้อมมือขึ้น เพื่อปาดเหงื่อ เพราะคำว่า "เงื่อ" ต้องเป็นกริยาอาการที่ยกสูงขึ้น หรือพาออกไปนอกตัว ทั้งนี้ สมเกียรติ คู่ทวีกุลเองก็ไม่แน่ใจว่าลักษณะการใช้ภาษาที่ผิดไวยากรณ์ของปราบดา หยุ่นนั้นเกิดจากความชำนาญในการใช้ภาษาหรือความไม่รู้ภาษาของปราบดา หยุ่น

เทิดธรรม นามไท (2545:64) แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาของ ปราบดา หยุ่นสรุปได้ว่า ภาษาของปราบดา หยุ่นอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับนักเขียนร่วมสมัยคนอื่นๆ คือ อยู่ในขั้นที่พอจะประคองเรื่องให้เดินไปได้ตลอดรอดฝั่งเท่านั้น แม้จะมีการสร้างคำใหม่ก็ยังไม่สามารถก่อให้เกิดถ้อยคำที่งดงามหรือภาพพจน์ที่ชวนประทับใจ กลับทำให้รู้สึกเหน็ดเหนื่อยในการอ่านมากกว่า และถึงแม้จะสอดแทรกอารมณ์ขันอยู่เป็นจำนวนมาก แต่บางครั้งก็ไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ดังนั้น ปราบดา หยุ่นจึงเป็นนักเขียนที่มุ่งสร้างกลวิธีนำเสนอ ไม่คำนึงถึงการ ใช้ภาษาที่ผิดพลาด

จากการวิจารณ์รวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ของปราบดา หยุ่นในทัศนะที่มาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจจะศึกษาการใช้ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่นว่า มีลักษณะเฉพาะอย่างไร โดยศึกษา 4 ประเด็น คือ การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้สำนวน และ การใช้ภาพพจน์ เพื่อให้เห็นลักษณะเฉพาะในการใช้ภาษาจากงานเขียนของปราบดา หยุ่น ดังกล่าว

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อวิเคราะห์ให้เห็นการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้สำนวน และ การใช้ภาพพจน์ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลการศึกษาค้นคว้าทำให้เห็นลักษณะเฉพาะของภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น อันจะเป็นข้อพิสูจน์เกี่ยวกับความขัดแย้งด้านทัศนะของนักวิจารณ์ที่มีต่องานเขียนของปราบดา หยุ่น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาจากงานเขียนของปราบดา หยุ่น ที่พิมพ์รวมเล่มแล้ว มี 3 ประเภท จำนวน 13 เล่ม ดังนี้

ประเภทรวมเรื่องสั้น จำนวน 6 ชุด คือ

1. เมืองมูมจาก	(พิมพ์ครั้งแรก กรกฎาคม 2543 จำนวน 5 เรื่อง)
2. ความน่าจะเป็น	(พิมพ์ครั้งแรก สิงหาคม 2543 จำนวน 13 เรื่อง)
3. อุทกภัยในดวงตา	(พิมพ์ครั้งแรก มกราคม 2544 จำนวน 12 เรื่อง)
4. เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง	(พิมพ์ครั้งแรก เมษายน 2544 จำนวน 18 เรื่อง)
5. ส่วนที่เคลื่อนไหว	(พิมพ์ครั้งแรก ตุลาคม 2544 จำนวน 11 เรื่อง)
6. กระทปไหล่เขา	(พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2547 จำนวน 19 เรื่อง)

ประเภทนวนิยาย จำนวน 2 เรื่อง คือ

1. ชิตแตก	(พิมพ์ครั้งแรก กันยายน 2545)
2. แพนด้า	(พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2547)

ประภทรวมบทความ จำนวน 5 ชุด คือ

1. น้ำใสกะไหลก	(พิมพ์ครั้งแรก มกราคม 2545 จำนวน 23 เรื่อง)
2. อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน	(พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2545 จำนวน 15 เรื่อง)
3. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน (กับวินทร์ เลียววาริณ)	(พิมพ์ครั้งแรก ตุลาคม 2545 จำนวน 28 เรื่อง)
4. ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 (กับวินทร์ เลียววาริณ)	(พิมพ์ครั้งแรก มีนาคม 2547 จำนวน 12 เรื่อง)
5. เป็น : เรื่องความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ	(พิมพ์ครั้งแรก มิถุนายน 2546 จำนวน 5 เรื่อง)

รวมงานเขียนทั้ง 3 ประเภทที่นำมาศึกษาทั้งสิ้น 163 เรื่อง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น มีลำดับขั้นตอนของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. ชั้นรวบรวมและศึกษาข้อมูล มีดังนี้
  - 1.1 ศึกษางานเขียนของปราบดา หยุ่น ตามขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า
  - 1.2 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นหลักในการวิเคราะห์ภาษาของปราบดา หยุ่น ในหัวข้อต่อไปนี้
    - 1.2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น
    - 1.2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในวรรณกรรม
      - 1.2.2.1 เอกสารเกี่ยวกับการสร้างคำ
      - 1.2.2.2 เอกสารเกี่ยวกับการใช้คำและประโยค

1.2.2.3 เอกสารเกี่ยวกับการใช้สำนวน

1.2.2.4 เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์

1.2.2.5 เอกสารเกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำ

1.2.3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรม

2. ชั้นวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น โดยแยกศึกษาเป็นหัวข้อดังนี้

2.1 การใช้คำ

2.2 การใช้ประโยค

2.3 การใช้สำนวน

2.4 การใช้ภาพพจน์

3. เสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า เป็นส่วนที่สำคัญและมีความจำเป็นในการนำไปเป็นหลักเกณฑ์ประกอบการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัย ในการศึกษาภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าทั้งที่เกี่ยวข้องกับภาษาในวรรณกรรมและภาษาในวรรณคดี ดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ภาษาในวรรณกรรม
  - 2.1 เอกสารเกี่ยวกับการสร้างคำ
  - 2.2 เอกสารเกี่ยวกับการใช้คำและประโยค
  - 2.3 เอกสารเกี่ยวกับการใช้สำนวน
  - 2.4 เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์
  - 2.5 เอกสารเกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำ
3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรม

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

งานเขียนของปราบดา หยุ่น ที่ถูกวิพากษ์วิจารณ์ส่วนใหญ่คือ หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" เนื่องจากเป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี 2545 โดยเฉพาะเรื่องการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่น ดังนี้

สัจจุมิ ละออ (2546:217) อ้างอิงถึงคำพูดของนิตยา มาศะวิสุทธิ์ และประภัสสร เสวิกุล ไว้ใน "25 ปีซีไรต์" ซึ่งกล่าวไว้ในที่ประชุมการตัดสินรางวัลซีไรต์ สรุปได้ว่า ปราบดา หยุ่นเป็นผู้มีความสามารถในการใช้ภาษา มีชั้นเชิงทางด้านวรรณศิลป์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และรวมเรื่องสั้นชุด ความน่าจะเป็น มีความเด่น 10 ประการ คือ 1. มีความคิดดี โดดเด่น 2. มีความหนุ่ม 3. มีเสน่ห์ 4. มองโลกแปลกออกไป 5. มีการสื่อสารกับคนอ่านได้ดี 6. มีความเป็นสมัยใหม่ 7. ช่างคิดช่างสังเกต 8. มีวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจ 9. มีการตั้งคำถามปลายเปิด 10. มีความสามารถในการเล่า

ธเนศ เวศร์ภาดา (2545:37) ได้เขียนบทความวิจารณ์เรื่อง "ภาษาของปราบดา" ไว้ใน "แนชั่นสุดสัปดาห์" ว่าปราบดา หยุ่นกำลังเล่นกับกรอบทฤษฎีว่าด้วยเรื่องภาษาในวรรณกรรม ในรวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ปราบดา หยุ่นไม่ได้ใช้ภาษาที่ผิดไวยากรณ์ แต่ใช้ภาษาที่แปลกออกไปจากเดิมอยู่เป็นจำนวนมาก มีการเล่นภาษาที่สร้างขึ้นใหม่แต่สื่อความหมายได้ตามเงื่อนไขของไวยากรณ์ภาษาไทย และอาศัยลักษณะพื้นฐานของไวยากรณ์ไทย ส่วนเรื่องการใช้ภาษาใน

วรรณกรรมที่ผิดไวยากรณ์ ผิดความหมาย เป็นประเด็นที่พูดกันมากแล้วตั้งแต่สมัยของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ เรื่อยมาจนถึงอัญชัน แต่ก็เปิดทางให้แก่การสร้างสรรคภาษา มีลัทธิที่จะบิดผันภาษาเพื่อสร้างความแปลกใหม่ในเงื่อนไขของการสื่อความหมายได้ และเหมาะแก่ปริบท สร้างอารมณ์ขัน หรือถ้านักเขียนใช้จนเป็นลีลาเฉพาะตัวก็น่าจะยอมรับได้

รินฤทัย สัจจพันธุ์ (2546:181-183) ก็ได้เขียนบทความวิจารณ์เรื่อง "รางวัลซีไรต์" ไว้ใน "84 ปี ศาสตราจารย์คุณหญิง กุหลาบ มัลลิกะมาส" เกี่ยวกับการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นจากรวมเรื่องสั้นชุด ความน่าจะเป็น สรุปได้ว่า ปราบดา หยุ่นใช้ภาษาที่มีความเคลื่อนไหว มีอารมณ์ความรู้สึก มีแสง สี เสียงและเห็นภาพ สร้างคำและวลีแปลกๆ ซึ่งถือเป็นการสร้างภาษาและสร้างความหมายที่น่าสนใจอย่างยิ่ง และเนื่องจากปราบดา หยุ่น ชอบอ่านงานของฮิวเมอริสต์ กับ 'รงค์ วงษ์สวรรค์ จึงทำให้ได้รับอิทธิพลทางภาษาของนักเขียนทั้งสองไปด้วย

เทวทัต (2545:60-61) ได้เขียนบทความเรื่อง "เจ็ดเขียนซามูไร เจ็ดเล่มเข้ารอบซีไรต์" ไว้ใน "สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์" และได้แสดงทัศนะเรื่องการใช้ภาษาในรวมเรื่องสั้นชุดความน่าจะเป็น สรุปได้ว่า เป็นการรวมเรื่องสั้นที่เขียนขึ้นเหมือนหนึ่งว่าแต่ละเรื่องเป็นงานศิลปะ ประเด็นสำคัญของหนังสือเล่มนี้ไม่ได้อยู่ที่ "ตัวเรื่อง" แต่อยู่ที่การเล่นล้อกับ "การเล่าเรื่อง" โดยเฉพาะกับ "วิธีการเล่าเรื่องแบบเก่าๆ" (ชนบทเรื่องสั้น) และมีลักษณะเด่นตรงที่การเล่นกับภาษา ซึ่งเป็นลีลาการใช้ภาษาที่หวนกลับมาใหม่ หลังจากที่เคยมีผู้ใช้การเล่นกับภาษาในลักษณะลีลาทำนองเดียวกันมาแล้ว ซึ่งผู้เขียนจะรู้หรือไม่รู้ว่ามีมาก่อน ไม่ใช่เรื่องไม่ใช่ประเด็น ผู้เขียนเล่นกับภาษาได้ค่อนข้างดี

อิรวดี ไตลังคะ (2546:51-56) ได้เขียนบทความเรื่อง "สำนวนภาษาในเรื่องสั้นของปราบดา หยุ่น" ใน "วารสารมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมผลงานทางวิชาการประจำปี 2545" แสดงทัศนะเกี่ยวกับการใช้ภาษาในรวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ของปราบดา หยุ่น ในฐานะที่เป็นวรรณกรรม คือ การใช้ภาษาที่สร้างสรรค์ การนำมาตรฐานความถูกต้องในการใช้ภาษาไทยมาเปรียบเทียบจะทำให้ภาษาหมดเสน่ห์ ถ้าต้องการให้วรรณกรรมถูกต้องตามหลักภาษาไทย แสดงว่าไม่เข้าใจคำว่า "วรรณกรรม" และพลังสร้างสรรค์ของวรรณกรรมหรือเสน่ห์ของภาษา นอกจากนี้ยังได้อธิบายลักษณะการใช้ภาษาบรรยายที่มีอยู่ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ว่าเป็นการสร้างความแหวกแนว (Defamiliarization) คือ การทำให้พฤติกรรมที่ดูเป็นเรื่องธรรมดาๆ เช่น การเช็ดมือ จูบ ล้างหน้า เป็นเรื่องแปลก และมีคำที่ใช้เรียกการบรรยายในลักษณะนี้โดยเฉพาะ แปลเป็นภาษาอังกฤษได้ว่า "Laying bare" คือ การ "วางแผ่" หรือ เปิดเผยให้เห็นชัดว่าสิ่งหนึ่งคืออะไร มีกระบวนการหรือวิธีการอย่างไร นอกจากนั้นในทางเทคนิคการเขียนตามความคิดของนักวิจารณ์แนวรูปแบบนิยมรัสเซีย การเขียนแบบนี้เรียกได้ว่าเป็นการ "ชะลอการรับรู้" ของผู้อ่าน ซึ่งเป็นเทคนิคที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการหันเหความสนใจมาสู่สิ่งธรรมดาๆ ที่คน

มองข้ามไป ทั้งยังเกิดความใคร่รู้หรือความฉงนฉงาย ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่อ่านกันยืดยาวนั้นเป็นเพียงสิ่งง่าย ๆ ที่แสนจะคุ้นเคยและถูกมองข้ามไป

เทิดธรรม นามไทย (2545:64) เขียนบทความเรื่อง "วรรณกรรมสร้างสรรค์ คืออะไร : กรณีศึกษาจากความน่าจะเป็น" ไว้ใน "มติชนสุดสัปดาห์" โดยแสดงทัศนะเกี่ยวกับความสามารถในการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่น ว่าอยู่ในระดับปานกลางเมื่อเทียบกับนักเขียนร่วมสมัยคนอื่นๆ คืออยู่ในขั้นที่พอจะประคองเรื่องให้เดินไปได้ตลอดรอดฝั่งเท่านั้น แม้จะมีการสร้างคำใหม่ก็ยังไม่สามารถก่อให้เกิดถ้อยคำที่งดงามหรือภาพพจน์ที่ชวนประทับใจ กลับทำให้รู้สึกเหน็ดเหนื่อยในการอ่านมากกว่า และถึงแม้จะสอดแทรกอารมณ์ขันอยู่เป็นจำนวนมาก แต่บางครั้งก็ไม่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ดังนั้น ปราบดา หยุ่นจึงเป็นนักเขียนที่มุ่งสร้างกลวิธีนำเสนอ ไม่คำนึงถึงการใช้ภาษาที่ผิดพลาด เช่น กลายเป็นคนโสดประสาทไวผิดปกติชั่วครู่ รับข้อมูลรอบตัวได้อย่างฉับพลันง่ายดาย คล้ายถูก ป้อน จะเห็นว่า การรับข้อมูลได้อย่างรวดเร็วง่ายดาย นำไปเปรียบเทียบกับ การถูก ป้อน ย่อมไม่ถูกต้อง เพราะการ "ป้อน" อาจจะเขื่องช้าหรือยุ่งยากก็ได้ ไม่ได้หมายถึง ความรวดเร็ว ง่ายดายเสมอไป ถ้าจะเปรียบเทียบให้เห็นชัดเจนก็ต้องบอกว่า รับข้อมูลได้อย่างฉับพลันคล้ายเป็นงานดาวเทียม หรืออื่นๆ ที่มีความหมายสอดคล้องกันระหว่างข้อความในประโยค หรือประโยค ถูกกระตุ้นด้วยโดนสายฟ้าฟาด ก็เช่นกัน น่าจะมีเพียงมนุษย์ไฟฟ้าเท่านั้นที่ถูกกระตุ้นด้วยสายฟ้าฟาด ไม่ควรจะใช้กับคนธรรมดา เป็นต้น

จากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจารณ์การใช้ภาษาในรวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ข้างต้นนี้ ซึ่งมีทั้งการวิจารณ์ถึงความเด่นและความด้อยทางภาษาของปราบดา หยุ่นที่สามารถนำไปเป็นข้อมูลความรู้หรือเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในวรรณกรรม

2.1 เอกสารเกี่ยวกับการสร้างคำ

กมล การฤศล (2529:49-55) ให้ข้อคิดในการสร้างคำใหม่ว่า เป็นวิธีการเพิ่มจำนวนคำเพื่อให้เพียงพอแก่การใช้ ทำให้ภาษาร่ำรวยถ้อยคำขึ้น การเพิ่มคำในภาษาไทยมีหลายวิธี แต่การสร้างคำใหม่ตามแบบวิธีของไทยมี 3 วิธี คือ การประสมคำ การซ้อนคำและการซ้ำคำ เมื่อสร้างขึ้นแล้วเราเรียกคำเหล่านั้นว่า คำประสม คำซ้อน และคำซ้ำตามลำดับ

นิตยา กาญจนะวรรณ (2531:47-68) และบรรจบ พันธุเมธา (2544:61-80) อธิบายวิธีการสร้างคำหรือคำสร้างใหม่ในลักษณะเดียวกัน ว่าเป็นวิธีการที่ทำให้มีคำใช้ในภาษาได้มาก ซึ่งส่วนมากจะสร้างจากคำเดิมที่มีอยู่แล้ว มี 3 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. การนำคำมาซ้อนกัน เรียกว่า คำซ้อนหรือคำคู่
2. การนำคำมาซ้อนกัน เรียกว่า คำซ้ำ

3. การนำคำมาประสมกัน เรียกว่า คำประสม

วิธีการสร้างคำใหม่มีหลายแบบ นอกจากจะสร้างจากคำไทยแล้วยังมีคำที่สร้างจากภาษาอื่น โดยเฉพาะคำบาลี สันสกฤต นำมาประสมกันทำให้ภาษางอกงาม มีคำใช้มากขึ้น

นิตยา กาญจนวรรณ (2544:114-116) อธิบายที่มาของการสร้างคำว่า สร้างโดยการยืมจากภาษาอื่น แต่เป็นคำที่มีที่มาต่างๆ กัน ดังที่ ได้แก่ บาลี สันสกฤต เขมร หรือการสร้างขึ้นใหม่ แต่ส่วนมากสร้างจากคำเดิมที่มีอยู่แล้ว มี 3 ลักษณะ คือ คำซ้อน คำซ้ำ และคำประสมเกิดขึ้นใหม่ คำบางคำเมื่อสร้างขึ้นแล้วเกิดมีการเปลี่ยนแปลงทางภาษาทำให้เกิดรูปคำใหม่ขึ้น ซึ่งมีรูปร่างคล้ายคำบาลี สันสกฤต หรือเขมร

นอกจากนี้ ยังมีวิธีการสร้างคำอีกวิธีหนึ่งคือ “การใช้แนวเทียบ” พระยาอนูมานราชชน (2522:229-237) อธิบายเรื่อง “แนวเทียบ” (Analogy) สรุปได้ว่า การใช้แนวเทียบในภาษา คือ การอาศัยคำที่มีอยู่ในภาษาเป็นแบบอย่าง สำหรับเปรียบเทียบกับภาษาที่คิดขึ้นใหม่ โดยจะต้องมีคำหรือประโยคหลักที่มีอยู่ก่อนแล้วมาเป็นแนวเทียบ แล้วรู้จักประกอบรูปคำให้เป็นคำหรือประโยคโดยอาศัยแนวเทียบนั้น

2.2 เอกสารเกี่ยวกับการใช้คำและประโยค

เรื่องการใช้คำ

การสรรคำใช้เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการสร้างสรรค์งานเขียน นักเขียนจะต้องเลือกเฟ้นถ้อยคำเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ประสบการณ์ และความรู้สึกนึกคิดของตน ให้ผู้อ่านรับรู้ เกิดจินตนาการและอารมณ์ต่างๆ ร่วมกัน

กระแสร มาลาภรณ์ (2522:57-61) อธิบายข้อพิจารณาบางประการในการใช้คำวิเคราะห์ภาษาในวรรณคดี สรุปหลักการพิจารณาภาษาว่าควรพิจารณาในหัวข้อต่อไปนี้

1. การลำดับความ คือ การเรียบเรียงเรื่องให้เป็นลำดับ น่าอ่าน และจบลงอย่างให้ผู้แต่งอยากได้
2. ศัพท์ มิได้หมายแต่เพียงคำสูงๆ หรือยากๆ โดยปกติเราใช้คำสุภาพ เป็นภาษามาตรฐาน แต่เพื่อให้ได้เนื้อความมากขึ้น ได้อารมณ์มากขึ้น เช่น ภาษาตลาด ภาษาสะแลง ภาษาเทคนิค ภาษาต่างประเทศ คำผวน เป็นต้น
3. การเล่นคำ คือ การพลิกแพลงคำ จะเป็นคำคำเดียวกัน หรือแม้อักษรเดียวกันก็ได้ทั้งสิ้น การเล่นคำมักสัมพันธ์กับการซ้ำคำและซ้ำเสียง
4. การซ้ำคำ คือ การเล่นคำชนิดหนึ่ง มีลักษณะเหมือน “ยมก”
5. การซ้ำเสียง คือ การเล่นคำชนิดหนึ่งเช่นกัน เช่น กาส้มผัสอักษร
6. การเลียนเสียง ไม่เพียงเลียนเสียงธรรมชาติ เช่น พื้บพื้บ เปาะเปาะ เป็นต้น เสียงที่สร้างขึ้น เช่น โครมคราม ปึงปัง ก็เป็นเลียนเสียงด้วย

ศรีสุตา จริยากุล (2529:27-34) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของคำที่เป็นศิลปะ สรุปได้ว่าการใช้คำมีจุดประสงค์ที่จะใช้เพื่อถ่ายทอดความคิด ความรู้สึกที่อยู่ข้างใน เช่น ความงาม ความโกรธความรัก ความเศร้า ฯลฯ คำที่นำมาใช้จึงไม่มุ่งแต่เพียงให้ใช้ได้ถูกต้องตามหน้าที่ตามหลักภาษาเท่านั้น ต้องใช้คำเพื่อแสดงอารมณ์และความรู้สึกต่างๆ คำวิชาการเป็นคำที่มีนิยามรัดกุม แต่คำที่เป็นศิลปะเป็นคำที่มีความหมายตามความคิด ตามบริบทของการใช้คำๆ นั้น ลักษณะของคำที่เป็นศิลปะ มีดังนี้

1. เป็นคำที่รับรู้ทางใจที่ทำให้ผู้อ่านผู้ฟังรู้สึกตามได้ด้วย
2. คำที่เป็นศิลปะจะอุ่มความหมายมากกว่าจะให้ความหมายที่รัดกุม หมายความว่าคำวิชาการจะเป็นคำที่มีความหมายรัดกุม ตกลงความหมายให้เข้าใจตรงกันในหมู่นักวิชาการ ส่วนคำที่เป็นศิลปะนั้นจะมีความหมายเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เป็นอย่างไรก็ตาม แต่เมื่อนำมาใช้ความหมายอาจจะเปลี่ยนไปตามความแวดล้อม ดังที่เรียกว่า อุ่มความหมาย
3. รับรู้ด้วยใจได้แต่แปลไม่ได้ แปลได้แต่เพียงเนื้อหาที่เป็นวิทยาการและข้อเท็จจริง แต่ไม่ได้ส่วนที่เป็นศิลปะ เพราะการแปลก็คือการแปลงถ้อยคำที่เป็นศิลปะมาเป็นเนื้อหาสาระที่เป็นข้อเท็จจริงนั่นเอง
4. ผู้รับสารเข้าใจตามประสบการณ์ของตน คำที่เป็นศิลปะอาจกล่าวได้ว่าเป็นเรื่องเฉพาะตัว แต่ก็อาจจะใช้เป็นเครื่องสื่อความหมายกันได้ หากผู้รับมีประสบการณ์ในทำนองเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน การเข้าใจคำศิลปะจึงมิใช่จะอ่านเพื่อความเข้าใจในตัวอักษรเพียงอย่างเดียวเท่านั้น แต่เป็นการพยายามเข้าใจประสบการณ์ของกันและกัน

ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539:209-213) ให้แนวคิดในการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรม สรุปได้ว่า นวนิยายและเรื่องสั้นจะมีการใช้ถ้อยคำ 2 ลักษณะคือ การใช้คำที่มีความหมายตรงและการใช้คำที่มีความหมายแฝง นอกจากนี้ การพิจารณาลักษณะเด่นในการใช้ถ้อยคำของนักเขียนนั้นๆ ควรพิจารณาว่ามีความเด่นเฉพาะตัวอย่างไร และการใช้คำนี้ก่อให้เกิดความหมายของผู้แต่งอย่างไรบ้าง ซึ่งอาจพิจารณาได้จากลักษณะของการใช้คำดังต่อไปนี้ คือ การใช้คำซ้อน การใช้คำซ้อนเป็นวิธีที่ช่วยไขความให้ชัดเจนและเพิ่มน้ำหนักของความหมายให้หนักแน่นยิ่งขึ้น ทั้งยังก่อให้เกิดความรู้สึกและสร้างจินตนาการแก่ผู้อ่านอีกด้วย การซ้ำคำ นักเขียนบางคนเจตนาที่จะใช้คำซ้ำเพื่อเน้นข้อความและความหมายให้หนักแน่นยิ่งขึ้น

ยุพร แสงทักษิณ (2531) ได้เขียนบทความเรื่อง อลังการในพระนิพนธ์ของพระราชวรพงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยาลงกรณ์ ไว้ใน รวมบทความ น.ม.ส. เกี่ยวกับการใช้ภาษาสรุปได้ว่า บทพระนิพนธ์ของพระองค์มีลักษณะเด่นคือ แปลกไม่เหมือนใคร ซึ่งคุณลักษณะนี้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้คนสนใจอ่านอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะความแปลกเป็นสิ่งใหม่ที่ทุกคนแสวงหาเนื่องจากช่วยทำให้ชีวิตมีรสชาติ ทรงมีพระปรีชาในการสรรคำสำนวนโวหาร และระบบสัมผัสต่างๆ และมีการแทรกอารมณ์ขันในบท

พระนิพนธ์ ด้านการสรรคำ ทรงใช้คำซ้อน ทรงหลากคำ ทรงใช้คำที่แปลกทั้งในด้านความหมาย และรูปคำ ทรงใช้คำที่สัมผัสได้ทางใจ ด้านสำนวนโวหาร ทรงอาศัยการซ้ำคำและวลี ทรงอาศัยลีลาของกลบท ด้านอารมณ์ขัน ได้แก่ อารมณ์ที่เกิดจากการตีความหมายของคำเกิดจากการใส่รายละเอียดปลีกย่อย เกิดจากเสียงของคำ เกิดจากการเสียดสีประชดประชัน เกิดจากการพูดให้เกินความจริง เกิดจากความคิดแปลกๆ ใหม่ๆ เป็นต้น

เรื่องการใช้ประโยค

ประโยค คือ การเรียบเรียงถ้อยคำที่ได้ใจความสมบูรณ์และมีผลต่อการสื่อความหมาย นับเป็นการใช้ภาษาในอีกลักษณะหนึ่งซึ่งแสดงให้เห็นลีลาการเขียนได้เป็นอย่างดี นักเขียนบางคน นิยมใช้ประโยคสั้นๆ ใจความเดียว แต่บางคนนิยมใช้ประโยคยาว มีความขยายอย่างซับซ้อน หรือ บางคนใช้ประโยคทั้งสองแบบผสมกัน

มหาศรี เียนบุตร (2526:32-34) ให้หลักการเกี่ยวกับเรื่อง "การผูกประโยคในงานเขียน" ดังนี้

การผูกประโยคในงานเขียน เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย จะให้ถูกหลักไวยากรณ์อย่างเดียวไม่ได้ เพราะจะทำให้ข้อความนั้นไม่ชวนอ่าน การผูกประโยคจะต้องมีศิลปะเพื่อให้ผู้อ่านติดตามและพิจารณาข้อเขียนซึ่งต้องการเน้นเป็นพิเศษ นอกจากนี้ การผูกประโยคให้มีศิลปะควรเลือกสรรถ้อยคำลึกลับซึ่งกว่าภาษาธรรมดา ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกและนึกเห็นภาพได้ การผูกประโยคแบบนี้มักจะใช้คำน้อยแต่ให้ความหมายกว้าง มีวิธีเขียนได้หลายวิธี ดังนี้

1. การเปรียบเทียบสิ่งที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน ทำให้ผู้อ่านเข้าใจข้อความนั้น ชัดเจนขึ้น
2. การเปรียบเทียบสิ่งที่แตกต่างกัน เช่น ความรักทำให้ความขี้รักกลับเป็นความงาม ความโง่กลับเป็นความฉลาด ความแก่กลับเป็นความหนุ่ม
3. การเปรียบเทียบใช้คำซึ่งสัมพันธ์กัน ผู้อ่านจะต้องติดตามจึงจะเข้าใจ เช่น ปากกามีพดลยิ่งกว่าดาบ
4. การเปรียบเทียบโดยใช้ความเกินจริง เช่น ฉันคิดถึงเธอทุกลมหายใจเข้าออก
5. การใช้คำที่มีความหมายเดียวกัน แทนที่คำซึ่งกล่าวแล้วอาจจะทำให้ผู้อื่นไม่พอใจ เช่น เขากินข้าว 3 จาน ตะกละมาก (ควรแก้เป็น เขากินข้าว 3 จาน เจริญอาหารมาก)
6. การใช้ความที่ต้องคิด กล่าวเป็นทำนองเหน็บแนม ประชดประชัน เช่น ถ้ามีเงินพอจะเป็นนักการเมืองเมื่อใดก็ได้
7. การใช้วิธีบุคคลาธิษฐาน หมายถึง การสมมติให้สิ่งมีชีวิตมีกิริยาอาการคล้ายกับสิ่งมีชีวิต ทำให้ผู้อ่านสามารถนึกเห็นภาพได้ เช่น เห็นลมละเมอเพื่อหวาดผวา
8. การใช้ความที่มีเสียงเพิ่มความรู้สึกให้คล้ายตาม ได้แก่ การเลียนเสียงธรรมชาติหรือการเล่นคำ เล่นจังหวะ เช่น ยุงชุมชุมกัดปิดเบรียะประ

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2528:140-141) เขียนถึงเรื่อง การใช้ประโยคบาไรก์ (Baroque sentence) ดังนี้

การใช้ประโยคบาไว้ก คือ ประโยคที่มีโครงสร้างขาดดุลหรือขาดลักษณะคู่ขนาน อาจเป็นประโยคที่มี ลักษณะเพิ่มพูนทวีขึ้นๆ และคลี่คลายเนื้อความจากประโยคหนึ่งไปสู่อีกประโยคหนึ่ง หรือเป็นเพียงประโยคสั้นๆ มีใจความเดียว โดยไม่คำนึงถึงความผิดถูกในทางไวยากรณ์ แต่ต้องการให้ประทับใจ แปลกใจผู้อ่าน หรืออาจใช้คำผิดแปลก ตัดคำ เติมคำ แต่ก็ยังทำให้ผู้อ่านเข้าใจได้ก็ได้ เช่น “หลับไปด้วยรสเฮอร์ิตของกัญชา” เป็นต้น นอกจากนี้ ประโยคในภาษาไทยมีลักษณะการเรียงคำที่ไม่เป็นไปตามกฎอยู่บ้าง คือ

1. ละผู้ทำ หรือประธาน สามารถละได้ในประโยคทุกแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในประโยคคำสั่ง
2. ผู้ทำ อาจจะอยู่หลังกริยาบางคำได้ ทั้งๆ ที่ตามปกติ ผู้ทำจะต้องอยู่ข้างหน้ากริยา แต่ไม่ได้เป็นไปตามแบบประโยค ที่เรียกว่า Passive Voice ในภาษาอังกฤษ เพราะประโยคแบบนี้ในภาษาไทยไม่นิยมใช้ ในกรณีนี้ที่ผู้ทำอยู่หลังกริยานี้ จะเป็นได้เฉพาะกริยาบางคำ คือ คำว่า เกิด มี เป็น ปรากฏ
3. ผู้ถูกกระทำ หรือกรรม สามารถอยู่หน้ากริยาได้ จะมีลักษณะคล้ายประธาน แต่ไม่ใช่ประธาน
4. คำขยาย ซึ่งปกติจะอยู่ข้างหลังประธาน อาจจะมาอยู่ข้างหน้าประธานก็ได้
5. คำกริยาวิเศษณ์ที่ขยายกริยา ควรตามหลังกริยา ก็อาจจะอยู่ข้างหน้ากริยาได้
6. การใช้ลักษณนามผิดไปจากที่กำหนดไว้คำลักษณนามตามปกติจะต้องตามหลังคำบอกจำนวนนับ

จากเอกสารเรื่องการใช้คำและประโยคดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์เรื่องการใช้คำและการใช้ประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

2.3 เอกสารเกี่ยวกับการใช้สำนวน

สำนวน หมายถึง ถ้อยคำหรือข้อความที่กล่าวสืบต่อกันมาช้านานแล้ว มีความหมายไม่ตรงตามตัวหรือมีความหมายอื่นแฝงอยู่ หรือถ้อยที่แสดงออกมาเป็นข้อความพิเศษเฉพาะภาษาหนึ่งๆ หรือเป็นชั้นเชิงที่มีท่วงทำนองในการแต่งหนังสือหรือพูด (พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525,2538:835)

วรรณ บัวเกิด (2529:262-305) ได้เขียนเรื่องการใช้สำนวนในภาษาไทย สรุปได้ว่าสำนวน หมายถึง ถ้อยคำที่กล่าวเป็นชั้นเชิงให้คิด มีวิธีการเรียบเรียงเป็นพิเศษ และอาจมีความหมายไม่ตรงตามตัวอักษร ประเภทของสำนวน มี 2 ลักษณะ คือ สำนวนที่มีความหมายไม่ซับซ้อน มีความหมายเข้าใจได้ทันทีโดยสังเกตจากคำบางคำในสำนวนนั้นๆ และ สำนวนที่มีความหมายเปรียบเทียบ มีความหมายเปรียบเทียบอยู่ในถ้อยคำ โดยนำความจริงหรือสิ่งอื่นๆ มาอ้างเปรียบเทียบให้เกิดจินตภาพ เพื่อให้เข้าใจความหมายของสำนวนได้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้น สำนวนที่มีความหมายเปรียบเทียบนี้มีวิธีการเปรียบเทียบ เช่น อุปมาอุปไมย อุปลักษณะ บุคคลวัต อติพจน์ การเปรียบเทียบจากนามธรรมเป็นรูปธรรม การเลียนเสียงธรรมชาติ นอกจากนี้ การใช้สำนวนที่เปลี่ยนแปลงด้านถ้อยคำ มี 2 ลักษณะ คือ สำนวนที่มีเสียงของคำใกล้เคียงกัน และสำนวนที่มีการเพิ่มคำ ตัดคำ และลำดับ

คำใหม่ นอกจากนี้ยังมีการใช้สำนวนที่เปลี่ยนแปลงด้านความหมาย ทั้งที่มีความหมายผิดไปจาก ความหมายเดิม มีความหมายตรงกันข้ามกับความหมายเดิม

ไซสรี ปราโมช (2537:9-78) ได้เขียนเรื่องสำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงถ้อยคำ แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะ สรุปได้ดังนี้

1. สำนวนที่มีเสียงของคำใกล้เคียงกัน หมายถึง สำนวน 2 สำนวนที่เหมือนกันเกือบทุก ประการ จะต่างกันเฉพาะเสียงของคำใดคำหนึ่งหรือสองคำ แต่ก็ยังใกล้เคียงกันมาก อาจต่างกัน เฉพาะเสียงสระ พยัญชนะ หรือวรรณยุกต์เท่านั้น และบางคำอาจมีความหมายเหมือนหรือใกล้เคียง กัน เช่น สำนวน “ขนมพอสมน้ำยา” กับ “ขนมผสมน้ำยา”
2. สำนวนที่มีความหมายของคำเหมือนหรือใกล้เคียงกัน หมายถึง สำนวน 2 สำนวนที่ เหมือนกันเกือบทุกประการ ต่างกันเฉพาะคำใดคำหนึ่ง และคำที่ต่างจะไม่มีเสียงคล้ายคลึงกันเลย แต่จะมีความหมายเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน เช่น สำนวน “จับหัวเข้าพุด” กับ “จับเข้าคุยกัน”
3. สำนวนที่มีการเปรียบเทียบทำนองเดียวกัน หมายถึง สำนวน 2 สำนวนที่เหมือนกัน เกือบทุกประการ ต่างกันเฉพาะคำใดคำหนึ่งเท่านั้น โดยคำที่ต่างกันนั้นจะเป็นคำที่เปรียบเทียบกับ คนหรืออวัยวะต่างๆ ของคนต่างกัน เช่น สำนวน “ผู้ดีว่าข้าพลอย” กับ “นายว่าข้าพลอย”
4. สำนวนที่มีการเพิ่มคำ ตัดคำ และลำดับคำใหม่ หมายถึง สำนวน 2 สำนวนที่มี ความหมายเหมือนกัน มีการเปรียบเทียบแบบเดียวกัน ใช้คำส่วนใหญ่เหมือนกัน แต่ต่างกันที่การ เพิ่มคำ หรือตัดคำ หรือลำดับคำใหม่

2.4 เอกสารเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2528:123-134) อธิบายเกี่ยวกับการใช้ภาพพจน์ สรุปได้ว่า เป็นการ ใช้ถ้อยคำในลักษณะของข้อความที่ทำให้เกิดผลต่อผู้อ่านในลักษณะต่างๆ ดังนี้

1. ภาพในจิต หรือจินตภาพ (Image) คือ ภาพที่บังเกิดขึ้นในความรู้สึกของผู้อ่านเมื่อได้อ่าน บทประพันธ์นั้นๆ นักเขียนที่มีความสามารถในการประพันธ์จะ “สร้างความรู้สึกเห็นจริง ทำให้ ประหนึ่งได้สัมผัส ได้แลเห็น ได้กลิ่น ตลอดจนย้าความรู้สึกลึกซึ้ง ลักษณะบรรยายชนิดนี้จะไม่ เป็นความสมจริง แต่จะเน้นภาพที่จะปรากฏแก่ผู้อ่าน ซึ่งภาพนั้นจะเกิดได้เมื่อผู้อ่านมีจินตนาการ”
2. ภาพพจน์ (Figure of Speech) คือ ถ้อยคำที่ได้รับการเรียบเรียงขึ้นมาอย่างมีลักษณะ เปรียบเทียบเชิงอุปมาอุปไมย เพื่อหวังผลให้เกิดความเข้าใจและความรู้สึกยิ่งกว่าใช้คำบอกเล่า ซึ่ง ธัญญา สังขพันธานนท์ (2539:209-213) ก็มีวิธีสร้างภาพพจน์ในงานประพันธ์ที่มีลักษณะเดียวกับ กุหลาบ มัลลิกะมาส ซึ่งทำได้หลายวิธี ดังต่อไปนี้ คือ

2.1 การเปรียบเทียบอุปมาอุปไมย

2.1.1 เปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเหมือนอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการสร้างภาพพจน์ด้วยวิธีเปรียบเทียบตรงไปตรงมา โดยใช้คำว่า ราว เหมือน ดุจ ดัง เป็นคำแสดงความเปรียบเทียบ เรียกว่า อุปมา

2.1.2 เปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง เป็นการเปรียบเทียบโดยตรงว่า สิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง คือ คำที่แสดงว่าเหมือนนั้นไม่ปรากฏอยู่โดยทั่วไป สิ่งแรกที่กล่าวถึงมักมีลักษณะเป็นรูปธรรม เปรียบเทียบเพื่อยังไปสู่การเข้าใจที่มีความหมายลึกซึ้งกว่า

2.2 บุคลาธิษฐาน (Personification) มี 3 ลักษณะ คือ

2.2.1 สิ่งต่างๆ ที่มีใจคนแต่ทำกิจการอาการเหมือนคน (Personification)

2.2.2 สิ่งต่างๆ ที่มีใจคนหรือไม่มีตัวตน (นามธรรม) สมมติขึ้นเป็นคนทำกิจการอาการอย่างคน และยังมีเนื้อเรื่องประกอบอีกด้วย (Allegory)

2.2.3 สัตว์ที่มีเรื่องเล่าประกอบเป็นนิทานเทียบกับมนุษย์ในเชิงสอนใจต่างๆ (Fable)

2.3 สัญลักษณ์สิ่งแทน (symbol) ในความหมายกว้างที่สุด หมายถึง สิ่งหนึ่งใช้แทนสิ่งหนึ่ง สัญลักษณ์อาจเป็นคำเดี่ยว เป็นข้อความ เป็นเรื่องเฉพาะตอน หรืออาจเป็นเรื่องทั้งเรื่องก็ได้ และสัญลักษณ์ในลักษณะของภาพพจน์นั้นอาจเป็นการเปรียบเทียบเป็น (Metaphor) ด้วยก็ได้หรือและอาจเป็นภาพพจน์แบบอื่นอีกก็ได้ด้วย สุดแต่วิธีการนำมาใช้

2.4 การกล่าวถึงความขัดแย้งคู่ขนานกัน (Paradox) หรือ ปฏิทรรศน์ คือ คำกล่าวที่มองอย่างผิวเผินแล้วจะขัดกันเองหรือไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่ถ้าพิจารณาให้ดีจะเป็นคำกล่าวที่มีความหมายลึกซึ้งและเป็นไปได้ เช่น ยิ่งรีบก็ยิ่งช้า ศัตรูคือยากำลัง

2.5 การกล่าวเกินจริง (Hyperbole) หรือ อติพจน์ คือ ภาพพจน์ซึ่งมีข้อความที่กล่าวให้เกินจริงสำหรับเน้นความ โดยเฉพาะในบันเทิงคดีประเภทขบขันจะมีใช้เป็นจำนวนมาก เช่น รักคุณเท่าฟ้า มารอดั่งโกฏิปี

จากเอกสารเรื่องการใช้สำนวนและภาพพจน์ข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์เรื่องการใช้สำนวนและการใช้ภาพพจน์ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นต่อไป

2.5 เอกสารเกี่ยวกับความหมายของถ้อยคำ

เรื่อง "ความหมาย" ความหมายเป็นตัวที่ช่วยให้เราสื่อสารความหมายเข้าใจในสิ่งที่คนอื่นพูดถึง หรือช่วยให้คนอื่นเข้าใจในสิ่งที่เราพูดด้วย ดังที่ ประสิทธิ์ กาศย์กลอน (2518:66-67) ได้อธิบายลักษณะความหมายของคำ สรุปได้ดังนี้ คือ

1. ความหมายตามปริบท ได้แก่ ความหมายของคำที่มีข้อความหรือประโยคเป็นตัวกำหนด บังคับ คือ คำบางคำเมื่ออยู่ในประโยคอย่างหนึ่ง มีความหมายอย่างหนึ่ง แต่เมื่อไปเข้าประโยคอีก แบบหนึ่งกลับมีความหมายไปอีกอย่างหนึ่ง

2. ความหมายที่ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ เป็นความหมายของคำๆ เดียวกันในข้อความหรือ ประกอบอย่างเดียวกัน แต่พูดในสถานการณ์อย่างหนึ่ง หมายถึง จูบหรือจุมพิต แต่ในสถานการณ์ อย่างหนึ่ง หมายถึง ดันหอม หรือหัวหอมก็ได้ เป็นต้น

3. ความหมายจิตประหวัด เป็นความหมายที่เกี่ยวข้องกับอารมณ์ ความรู้สึก ซึ่งผันแปรไป ตามบุคคล เช่น เมื่อได้ยิน "เสียงระฆัง" กังวานขึ้น คนที่ต่างฐานะกันจะรู้สึกตอบสนองต่อเสียงนี้ แยกต่างกัน

4. ความหมายแทนรูปธรรม คือ ความหมายของคำที่แทนสิ่งซึ่งเป็นรูปธรรมมองเห็นได้ เช่น ก้อนหิน โต๊ะ แก้ว ไม้ เป็นต้น

5. ความหมายแทนนามธรรม คือ ความหมายของคำที่แทนสิ่งซึ่งเป็นนามธรรม มองเห็น ไม่ได้ เช่น ความดี ความชั่ว ความเจริญ ความเสื่อม เป็นต้น

6. ความหมายตามไวยากรณ์ คือ ความหมายที่เกิดจากการเรียงเรียงคำเข้าในประโยค ถ้า เรียงเรียงคำสลับตำแหน่งกันก็ให้ความหมายแตกต่างกันออกไป ตำแหน่งของคำในประโยคจึงเป็น สิ่งที่ทำให้เกิดความหมายใหม่ได้

เกี่ยวกับเรื่องความหมายนี้ นิตยา กาญจนะวรรณ (2544:113-114) เขียนอธิบายไว้ว่ามี 3 ลักษณะ คือ

1. ความหมายแฝง คือ ความหมายย่อยที่แฝงอยู่ในความหมายใหญ่ แฉะรายละเอียด บางอย่างไว้ในความหมายนั้นๆ มักจะปรากฏในคำกริยาและคำขยาย คือ บอกทิศทาง บอกการ เคลื่อนไหว บอกการเคลื่อนไหวที่สัมพันธ์กับเวลา บอกอาการหรือลักษณะของคนบางจำพวก บอก ลักษณะของสิ่งที่มีรวมอยู่เป็นจำนวนมากๆ บอกคุณสมบัติบางอย่างของกริยา

2. ความหมายเชิงอุปมา คือ การให้ความหมายในเชิงเปรียบเทียบ ใช้พรรณนาบอกลักษณะ ของสิ่งต่างๆ ให้ถนัดชัดเจนขึ้นอีก

3. ความหมายที่สัมพันธ์กับเสียง คือ การคัดเลือกเสียงใช้ในภาษา ซึ่งขึ้นอยู่กับทั้งลักษณะ ของเสียงและความนิยม เช่น เสียงสระที่มากับตัวสะกดที่มีคำใช้น้อย เสียงสระที่มากับตัวสะกดที่ ไม่มีคำใช้เลยและเสียงสระที่มากับตัวสะกดที่มีใช้แต่คำภาษาอื่น และ การแยกเสียงแยก ความหมาย ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงเสียงพยัญชนะ สระหรือวรรณยุกต์ เพื่อให้มีคำใช้มากขึ้น ในภาษา

จากเอกสารเรื่องการใช้ความหมายข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปใช้เป็นหลักในการวิเคราะห์เรื่องการใช้คำและการใช้ประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่นต่อไป

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรม

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้ภาษาในวรรณกรรมต่างๆ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ภาษาของปราบดา หยุ่น มีดังนี้

วิชา ทรวงแสง (2521) ได้ศึกษาวิเคราะห์งานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' (2503-2512) และกล่าวถึงการใช้ภาษาในงานเขียนของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' ว่ามีการใช้ภาษาทั้งภาษาที่ใช้พูดและเขียนโดยทั่วไป กับภาษาที่เป็นลักษณะเฉพาะคือ ภาษาของความรู้สึก และผิดจากระบบไวยากรณ์ทั้งในด้านคำ ประโยค ไวยากรณ์ หรือภาพพจน์

ชลดา เรื่องรักลิลิต (2528) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง "อักขรวิธีและการใช้ภาษาของฮิวเมอริสต์" ในเรื่องการใช้และการเล่นคำ การใช้และการเล่นสำนวน การใช้ภาษาสัญลักษณ์ การใช้ภาษาอ้อมค้อม การใช้ภาษาที่เรียงคำต่างจากปกติการใช้ภาษาเพื่อเน้นความหมาย การใช้ภาษาที่มีความหมายขัดแย้งกันการใช้ความเปรียบ การใช้ข้อความหรือประโยคซ้ำชุด เป็นต้น สรุปได้ว่าฮิวเมอริสต์ ใช้ภาษาที่สะท้อนให้เห็นความรู้และความสามารถเรื่องภาษาไทยได้ดี และมีความสามารถพิเศษที่จะพลิกแพลงภาษามาใช้ตามที่ต้องการได้ นอกจากนี้ยังมีการใช้ภาษาที่มีเหตุมีผล น่าเชื่อถือจนเป็นที่ยอมรับของผู้อ่าน รวมทั้งมีศิลปะในการใช้ภาษาได้อย่างเยี่ยมยอด

จันทร์ฉาย แซ่ก๊วย (2530) ได้ศึกษาภาษาแหวกแนวในงานประพันธ์ของ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' พบว่า มีการละเมิดกฎเกณฑ์การใช้ภาษาในด้านเสียง ไวยากรณ์ และสำนวน และศึกษาความเปลี่ยนแปลงทางด้านความหมายของภาษาแหวกแนวที่ 'รงค์ วงษ์สวรรค์' สร้างขึ้น แม้จะมีการละเมิดกฎเกณฑ์การใช้ภาษาในด้านต่างๆ ภาษาแหวกแนวนี้ก็ยังสามารถสื่อความหมายได้ และสื่อความหมายได้ดียิ่ง ทำให้ความหมายของคำสำนวนกว้างขึ้น และบางครั้งทำให้ความหมายของคำสำนวนเปลี่ยนไปบ้าง แต่สิ่งเหล่านี้ก็มีผลในการเพิ่มอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ตลอดจนภาพพจน์ที่เด่นชัดยิ่งขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม ภาษาแหวกแนวนี้มีที่ใช้จำกัด และสามารถสื่อความหมายได้ดีโดยต้องอาศัยเนื้อความจากบริบทเป็นสำคัญ

ศนิवार วุฒชกุล (2541:9-13) เขียนถึงการใช้สำนวนในลีลาการเขียนพยางค์ในนิยายสารว่า เป็นการใช้กลุ่มคำที่มีความหมายเป็นพิเศษ มีชั้นเชิงชวนให้คิดหรือเป็นเชิงเปรียบเทียบ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สำนวนเดิมและสำนวนใหม่ ดังนี้

1. สำนวนเดิม คือ สำนวนที่คนทั่วไปรู้จักและเคยใช้กันอยู่แล้ว คือ

1.1 สำนวนเดิมที่คงรูปและความหมายเดิม

1.2 สำนวนเดิมที่คงรูปแต่ความหมายเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย

1.3 สำนวนเดิมที่คงรูปแต่ความหมายเปลี่ยนแปลงจากสำนวนเดิม

2. สำนวนใหม่ คือ สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่ อาจเกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำ ซึ่งปกติใช้ในความหมายหนึ่งและได้นำมาใช้ในอีกความหมายหนึ่ง หรืออาจนำคำหลายๆ ลักษณะ เช่น คำภาษาพูด คำสแลง คำซ้ำ คำภาษาต่างประเทศมารวมกันทำให้มีลักษณะเด่นแตกต่างจากคำปกติหรือสื่อความหมายเฉพาะ

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยได้นำไปเป็นหลักในการวิเคราะห์ข้อมูล และได้วางแนวทางในการวิเคราะห์ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ในด้านต่างๆ ต่อไปนี้

1. การใช้คำ

2. การใช้ประโยค

3. การใช้สำนวน

4. การใช้ภาพพจน์

บทที่ 3

วิเคราะห์การใช้คำและประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

1. การใช้คำในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

จากการศึกษาการใช้ภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีลักษณะการใช้คำ 7 ลักษณะ ดังนี้

- 1.1 การใช้คำเดิมในความหมายเดิม
- 1.2 การใช้คำเดิมในความหมายใหม่
- 1.3 การใช้คำสร้างใหม่
- 1.4 การหลกาคำ
- 1.5 การใช้คำภาษาต่างประเทศ
- 1.6 การใช้คำลักษณนามแบบใหม่
- 1.7 การใช้คำบรรยายความ

1.1 การใช้คำเดิมในความหมายเดิม

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น มีการใช้คำเดิมในความหมายเดิม 10 ลักษณะ ดังนี้

- 1.1.1 การใช้คำซ้ำ
- 1.1.2 การใช้คำสัมผัส
- 1.1.3 การใช้คำสลับที่
- 1.1.4 การใช้คำพ้องเสียง
- 1.1.5 การใช้คำหลายความหมาย
- 1.1.6 การใช้คำฉวน
- 1.1.7 การใช้คำตรงข้าม
- 1.1.8 การใช้คำภาษาปาก
- 1.1.9 การใช้คำสแลง
- 1.1.10 การใช้คำมีระดับและคำโบราณ

1.1.1 การใช้คำซ้ำ

การใช้คำซ้ำในงานเขียนของปราบดา หยุ่นแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การซ้ำคำ และการซ้ำความ โดยวิธีเขียนซ้ำ และการใช้เครื่องหมายไม้ยมก ดังการวิเคราะห์ต่อไปนี้

1.1.1.1 การซ้ำคำ การซ้ำคำ แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ การซ้ำคำแบบต่อเนื่องกัน การซ้ำคำเป็นจังหวะ การซ้ำคำในลักษณะเพิ่มคำอุทานเสริมบท และการซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์ ดังนี้

1.1.1.1.1 การซ้ำคำแบบต่อเนื่องกัน คือ การซ้ำคำใดคำหนึ่งติดต่อกันหลายครั้ง ในลักษณะต่อเนื่องกันเป็นข้อความเดียวกัน ซึ่งปรากฏว่า หยุนใช้ซ้ำคำทั้งโดยวิธีเขียนซ้ำและใช้เครื่องหมายไม้ยมก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เนื่องจากสังคมทุนนิยมและบริโภคนิยมไม่สามารถหยุดผลิตได้ (เพราะธรรมชาติของมันคือการผลิตผลิต ผลิต และผลิต เพื่อขาย ขาย ขาย และขาย) (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; ภววิสัย : 287)

จากตัวอย่าง ปรากฏว่า หยุนใช้การซ้ำคำต่อเนื่องกัน โดยวิธีเขียนซ้ำคำ “ผลิต” และ “ขาย” จบการเขียนซ้ำด้วยคำว่า “และ” เพื่อเน้นน้ำหนักของข้อความโดยย้ำให้เห็นจำนวนของสินค้าที่ออกมาเป็นจำนวนมาก และให้ความรู้สึกที่ไม่มีที่สิ้นสุดของการ “ผลิต” และ “ขาย”

ตัวอย่างที่ 2

ทำอย่างไรให้คนรู้จักการรีไซเคิลมากขึ้น แทนที่จะใช้แล้วทิ้ง ทิ้ง ทิ้ง ทิ้ง ทิ้ง อย่างเช่นที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; เกม-กีฬา-การต่อสู้ : 314)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนซ้ำคำต่อเนื่องกัน โดยวิธีเขียนซ้ำคำ “ทิ้ง” ต่อเนื่องกัน โดยเน้นย้ำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกและเห็นภาพพฤติกรรมทิ้งที่ไม่มีที่สิ้นสุด

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็นกรซ้ำคำต่อเนื่องกัน โดยใช้เครื่องหมายไม้ยมก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

เนื้อตัวไดโนเสาร์อาจจะมีสีสันวิจิตรพิสดาร มีขนนุ่มนิ่มปกคลุมเรือนร่างก็เป็นได้ ไม่เห็นจะต้องเป็นหนังเหยี่ยวๆ ย่นๆ ขรุขระๆ อย่างที่จินตนาการกันเลย (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; ขบถไดโนเสาร์ : 47)

ตัวอย่างที่ 4

ทั้งที่รู้ว่าเสียงน้อยๆ เบาๆ ค่อยๆ ของนักเขียนไม่กี่คน คงไม่สามารถกลบเสียงคำรามของยักษ์ตัวใหญ่ได้ง่ายๆ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; รู้ทั้งรู้ : 186)

ตัวอย่างที่ 5

คนเราปกติกลัวเจ็บจะตายไป เขาทำได้ถึงขั้นจิ้มๆ แทงๆ เจาะๆ เขี่ยนๆ ยิงๆ ทะลุเข้าไปในเนื้อตัวเอง
(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง : พุงพอง : 88)

จากตัวอย่าง ที่ 3 – 5 การซ้ำคำต่อเนื่องกัน โดยการใช้เครื่องหมายไม้ยมกซ้ำคำประเภท คำกริยาและคำวิเศษณ์ ทำให้ความหมายเบาลง ผู้อ่านไม่รู้สึกถึงการเน้นน้ำหนักคำ

การซ้ำคำต่อเนื่องกัน โดยวิธีเขียนซ้ำ ทำให้เกิดความรู้สึกเน้นย้ำ ส่วนการใช้เครื่องหมายไม้ยมก ทำให้เกิดความรู้สึกเบาลง

1.1.1.1.2 การซ้ำคำเป็นจังหวะ คือ การซ้ำคำด้วยวิธีเขียนซ้ำ หรือด้วยการใช้เครื่องหมายไม้ยมก โดยมีข้อความอื่นคั่นอยู่ในโครงสร้างหรือในข้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

คนเราส่วนใหญ่ยังไม่หวานแหววจนพัฒนาถึงขั้นหยิ่งจิตได้ด้วยจิต จึงจำเป็นต้องพูด ต้องคุย ต้อง ตะโกน ต้องด่า ต้องโอดครวญ ต้องโกหก ต้องนินทา ต้องวิพากษ์วิจารณ์ ต้องกระซิบกระซาบ ต้องดากดาง ต้องโวยวาย ต้องเหน็บแนม ต้องประชดประชัน ต้องเดี่ยวไมโครโฟน ต้องคาราโอเกะ ต้องอะไรต่อมิอะไร มากมายที่เกี่ยวกับเสียงและหูอยู่อย่างฟุ้งซัด
(น้ำใสกะโหลก ; นักดมหนังสือ : 72-73)

จากตัวอย่าง ปรากฏว่า หยุ่น ซ้ำคำว่า "ต้อง" โดยมีคำอื่นแทรก เพื่อเน้นความหมายของ กิริยาอาการทุกอย่างเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 7

ความหมายของการกล้าแสดงออกในปัจจุบันคือ กล้าขึ้นร้องเพลงบนเวที กล้าเดินเหยงๆ ในท่าทาง พิลึกพิลั่น กล้ายอมสืมนม กล้าเจาะรูบนร่างกาย การกล้าเสนอความคิดเห็นของตัวเองคือกล้าพูดว่า "ก็จะทำ อย่างนี้ ใครจะทำไม"
(น้ำใสกะโหลก ; คลื่นของเวลา : 24)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนซ้ำคำว่า "กล้า" โดยมีคำอื่นแทรก เพื่อเน้นความหมายของกิริยาอาการ

ตัวอย่างที่ 8

ตะกอนเป็นเพียงคนธรรมดาฯ อาศัยอยู่ในร่างผู้ชายหน้าตาธรรมดาฯ เติบโตขึ้นมาในครอบครัวครึ่งจีน ครึ่งไทยธรรมดาฯ ตำแหน่งในหน้าที่การงานที่บริษัทส่งออกเฟอร์นิเจอร์ก็เป็นอาชีพธรรมดาฯ พักอาศัยอยู่ในตึก ห้องเช่าธรรมดาฯ บนถนนธรรมดาฯ ในเขตธรรมดาฯ ในเมืองหลวงของประเทศกำลังพัฒนาธรรมดาฯ

(ความน่าจะเป็น ; บรรยากาศเป็นกันเอง : 131-132)

จากตัวอย่าง การซ้ำคำเป็นจังหวะ ด้วยการใช้เครื่องหมายไม้ยมก โดยมีข้อความอื่นคั่นอยู่ในข้อความเดียวกัน ทำให้ความหมายเบาลง

ทั้งการซ้ำคำแบบต่อเนื่องกันและการซ้ำคำเป็นจังหวะโดยวิธีเขียนซ้ำและการซ้ำคำเป็นจังหวะ ทำให้เน้นความหมายของข้อความให้นักแน่น และทำให้ผู้อ่านได้อารมณ์ความรู้สึกและเห็นภาพชัดเจน การซ้ำคำต่อเนื่องกันโดยใช้เครื่องหมายไม้ยมก ทำให้ความหมายเบาลง เน้นความหมายในเชิงประมาณ

1.1.1.1.3 การซ้ำคำในลักษณะเพิ่มคำอุทานเสริมบท คือ การซ้ำคำในลักษณะการถ่วงเสียง เพื่อให้คำมีน้ำหนักไม่สั้นห้วน ดังที่วันเนา ยูเด็น (2525:140) อธิบายการใช้คำในลักษณะการถ่วงเสียงว่า จะทำให้คำเกิดจังหวะ และเกิดสมดุล นอกจากนี้ กำชัย ทองหล่อ (2545:262-263) ได้อธิบายเรื่องคำอุทานเสริมบท ในลักษณะที่ใช้เป็นคำเสริม คือ อุทานที่ใช้ต่อท้ายเสริมคำให้ยาวออกไป แต่ไม่ต้องการความหมายที่เสริมนั้น มี 3 ชนิดคือ คำเสริมที่สอดลงไปในช่วงคำหน้ากับคำหลัง คำเสริมที่พุ่งเข้ามาเพื่อเติมเสียงให้เต็มตามที่เคยใช้ในที่อื่น และคำเสริมที่เลียนเสียงคำเดิม ซึ่งคำเสริมชนิดที่ 3 นี้จะเสริมข้างหน้าหรือหลังก็ได้ คำชนิดนี้ไม่มี ความหมายอะไร แต่เติมเข้ามาเพื่อเสริมเสียงให้ยาวออกไป บางคำช่วยกระชับความหรือเน้นความ เน้นเสียงให้นักแน่นขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

ไม่ว่าคุณจะเป็นใคร จงอย่าได้ดูถูกการตูน

ไม่ว่าคุณจะหาเหตุผลมาเชือถือเชือไถโตมาเอ๋ยอ้าง เหตุผลของคุณผิดละเอียด

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ใต้ดินก็มีฟ้า : 134)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้อุทานเสริมบท ในลักษณะที่ใช้เป็นคำเสริมที่เลียนเสียงคำเดิม เสริมข้างหลังคำว่า “เชือถือ” เป็น “เชือถือเชือไถ” ทำให้คำมีจังหวะ และมีความหมายหลักอยู่ที่คำว่า “เชือถือ” แต่ให้ความรู้สึกที่ไม่น่าเชือถือ

ตัวอย่างที่ 10

ดังนั้น hesheit จึงไม่เคยจำศีลอยู่ใต้ดินใต้ดอนที่ไหน กลับผกาดผางให้ผู้อ่านวัย katch ทั้งหลายได้ร้อย เoredกับรลแปลกที่ว้าและกลายเป็นการตูนประจำที่มีแฟนติดตามมากมายเกินคาด

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ใต้ดินก็มีฟ้า : 138)

จากตัวอย่าง ปรากฏว่า หยุนคำ ว่า ใช้อุทานเสริมบท ในลักษณะที่ใช้เป็นคำเสริมที่เลียนเสียงคำเดิม เสริมข้างหลังคำว่า "ไต่ดิน" เป็น "ไต่ดินไต่ดอน" ทำให้คำมีจังหวะ และมีความหมายหลักอยู่ที่คำว่า "ไต่ดิน" หมายถึง การลึกลอบจำหน่าย

ตัวอย่างที่ 11

แว่นตากอบหนาของผมนั้นหลอกให้คนเข้าใจผิด บอกตามตรง เรื่องหนังสือหน้าหา การขีดการเขียนงานวรรณกรรมวรรณกรรม ไม่ว่าจะขายดีขายดีหรือมีคุณค่าทางปัญญาเพียงใด ทั้งสตางค์และสมองของผมนั้นไม่เคยเพียกหา (กระทบทโหล่เขา : 56)

จากตัวอย่าง ผู้เขียนใช้อุทานเสริมบท ในลักษณะที่ใช้เป็นคำเสริมที่เลียนเสียงคำเดิม เสริมข้างหลังคำว่า "หนังสือ" เป็น "หนังสือหน้าหา" และเสริมข้างหน้าคำว่า "การเขียน" เป็น "การขีดการเขียน" คำว่า "วรรณกรรม" เป็น "วรรณกรรมวรรณกรรม" และคำว่า "ขายดี" เป็น "ขายดีขายดี" ทำให้คำมีจังหวะ

ปรากฏว่า หยุนซ้ำคำในลักษณะเพิ่มคำอุทานเสริมบท ที่ใช้ต่อท้ายเสริมคำให้ยาวออกไป แต่ไม่ต้องการความหมายที่เสริมนั้น เพื่อเล่นเสียง เกิดจังหวะ และเกิดสมดุลด้านเสียง เป็นคำเสริมที่เลียนเสียงคำเดิม โดยจะเสริมทั้งข้างหน้าและหลังคำ

1.1.1.1.4 การซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์ คือ การซ้ำคำโดยแทรกคำเข้าไปในคำเดิมที่มี 2 พยางค์ จากการวิเคราะห์พบว่า คำเดิมที่ปรากฏว่า หยุนนำมาแยกเสียงแยกพยางค์นั้น ทำให้คำที่ได้เบาลงหรือหนักแน่นขึ้นก็ได้ และได้ข้อความที่สละสลวย และมีจังหวะ ซึ่งมักจะเป็นคำซ้อนความหมาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 12

ที่ผู้สูงหลังคือนักประพันธ์ชั้นเซียนนั้น มิได้เป็นเพียงคำเล่าคำลือ แต่จะให้เข้าครัวประกอบอาหาร กระนั้นหรือ (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; เศษจันทร์ตามโรฟัน : 62)

จากตัวอย่าง เป็นการซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์ของคำซ้อนความหมาย "เล่าลือ" หมายถึง แพร่ข่าวกันแน่ โดยแทรก "คำ" เข้าไป เป็น "คำเล่าคำลือ" ทำให้คำที่ได้เบาลง

ตัวอย่างที่ 13

...และยังไปกว่านั้นรับรองว่าเจ้าหุ่นจะไม่นำปัญหาจุกจิกเข้าบ้าน ไม่มีเรื่องซู้สาว ไม่ก่อเหตุทะเลาะวิวาทกับหุ่นยนต์บ้านข้างเคียง ไม่สร้างหนี้สร้างสิน ไม่สูงส่งการพนัน ไม่แอบใช้ของในบ้านเมื่อเจ้าของไม่อยู่ ก็ไม่รู้จักแอบใช้ตัวเองไปทำไม (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; หุ่นยนต์จนได้ : 33)

จากตัวอย่าง เป็นการซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์ของคำซ้อนความหมาย "หนี้สิน" โดยแทรกคำว่า "สร้าง" เข้าไป เป็น "สร้างหนี้สร้างสิน" ทำให้คำที่ได้หนักแน่นขึ้น

ตัวอย่างที่ 14

ฉันเข้าไปหยิบเน็คไทในตู้เสื้อผ้าของพ่อแล้วมัดมันเป็นบ่วงคล้องไว้ที่คอประกาศพร้อมน้ำตาว่าจะผูกคอตาย เป็นภาพที่ยังติดตรึงอยู่ในม่านสมองของฉันมาจนถึงทุกวันนี้ เพราะมันเป็นการแสดงที่ถึงบทถึงบาท ขนาดนำเข้าชิงรางวัล พ่อมองฉันนิ่งแล้วเดินหนีไป (ความน่าจะเป็น : 14-15)

จากตัวอย่าง เป็นการซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์ของคำซ้อนความหมาย "บทบาท" หมายถึง การทำตามบท การรำตามบท โดยปริยายหมายความว่า การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ โดยแทรกคำว่า "ถึง" เข้าไป เป็น "ถึงบทถึงบาท" ทำให้คำที่ได้หนักแน่นขึ้น ในที่นี้ เป็นการเปรียบเทียบชีวิตจริงว่าเหมือนการแสดงของตัวละครที่เข้าถึงบทบาทการแสดง

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็น การซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์อีกลักษณะหนึ่งที่พบในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

ตัวอย่างที่ 15

แม้แต่กับสิ่งที่คนยกย่องว่าดี นายคันก็เห็นมันเลวกว่าความว่าง

แม้แต่สิ่งที่คนมองว่าสวย นายคันก็เห็นว่ามันอัปลักษณ์กว่าความเปล่า

(ชิตแตก : 79)

จากตัวอย่าง คำว่า "ความว่าง" และ "ความเปล่า" แยกเสียงแยกพยางค์มาจากคำว่า "ความว่างเปล่า" ทำให้ความมีจังหวะ

1.1.1.2 การซ้ำความ การซ้ำความ แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ การซ้ำความต่อเนื่องกัน และการซ้ำความเป็นจังหวะ ดังนี้

1.1.1.2.1 การซ้ำความต่อเนื่องกัน คือ การเขียนซ้ำวลีต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดจินตภาพทางสายตา หรือความรู้สึกขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 16

โลกที่เวลาล่องไป ล่องไป ล่องไปตลอดกาล

(กระทบทไหลเฒ่า : 234)

จากตัวอย่าง การเขียนซ้ำวลี "ล่องไป" ต่อเนื่องกัน เพื่อเน้นย้ำความรู้สึกถึงเวลาที่ผ่านไปอย่างช้าๆ แก่ผู้อ่าน

ตัวอย่างที่ 17

มีกี่คนที่ตั้งใจรับพรจากลุงเดิม แม้แต่นายฤกษ์ผู้จับศัพท์ที่ออกมาจากปากลุงได้ทุกตัว ก็ไม่แน่ใจว่าจะได้พรมาหรือไม่ เพราะในหัวของเขาคิดเพียงว่า น่าสงสาร น่าสงสาร น่าสงสาร

(อุทกภัยในดวงตา ; หายใจถอนตอนค่ำ : 118)

จากตัวอย่าง การเขียนซ้ำวลี "น่าสงสาร" ต่อเนื่องกัน เพื่อเน้นย้ำความรู้สึกของนายฤกษ์ที่สงสารลุงเดิม

ตัวอย่างที่ 18

การบันทึกข้อมูลลงบนอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่ เล็กลง เล็กลง เล็กลง จนอะไรที่ใหญ่กว่ามือ ถือว่าหายไปแล้ว

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; วงกลมกลับมา : 72)

จากตัวอย่าง การเขียนซ้ำวลี "เล็กลง" ต่อเนื่องกัน ก่อให้เกิดภาพของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่นับวันก็ยังมีขนาดเล็กลงเรื่อยๆ

1.1.1.2.2 การซ้ำความเป็นจังหวะ คือ การเขียนซ้ำวลีหรือประโยค โดยมีข้อความอื่นคั่นอยู่ในข้อความเดียวกัน เพื่อให้เกิดการเน้นย้ำความหมายในข้อความ และทำให้เกิดภาพ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 19

ผมอาจจะมีเรื่องที่ไม่แน่ใจในชีวิตหลายร้อยหลายพันเรื่อง ผมไม่แน่ใจว่าพวกเอพีไอ พวกซีไอเอ และพวกเจ้าพ่อมาเฟียมีส่วนรู้เห็นหรือส่วนร่วมในการฆาตกรรมประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี จริงหรือไม่ ผมไม่แน่ใจว่าทำไมมนุษย์เราจึงต้องฝันเวลาอนอน ไม่แน่ใจว่าพฤติกรรมการเบี่ยงเบนทางเพศเป็นเรื่องธรรมชาติหรือความวิปริตผิดปรกติทางจิตใจ ไม่แน่ใจว่าทำไมผู้หญิงต้องใส่กางเกงในหากประจำเดือนไม่มา บางทีผมก็ไม่แน่ใจว่า อาหารมื้อล่าสุดของผมคืออะไร แต่ผมแน่ใจอย่างยิ่งว่า ผมไม่ได้เป็นหมอทำแท้ง

(เมืองมูมจาก ; ประตูกลอนว่าง : 92)

จากตัวอย่าง การซ้ำกริยาวลี "ไม่แน่ใจ" โดยละประธานของประโยคไว้ ส่วนที่เปลี่ยนคือประโยคขยายความกริยาวลี การซ้ำความจากตัวอย่างนี้ แสดงความรู้สึกเน้นย้ำความไม่แน่ใจในเรื่องต่างๆ ของตัวละครที่มีหลายเรื่อง

ตัวอย่างที่ 20

“ใหว์นายประเสริฐเถอะครับ ใหว์กำนันจุกเถอะครับ ใหว์โบ-จ้อยท์เถอะครับ ใหว์ดาไลลามะเถอะครับ ใหว์พระแม่เทรีซ่าเถอะครับ ใหว์ตันมะขามตันนั้นเถอะครับ ใหว์ไอ้แด้มเถอะครับ ใหว์เห้งอบบนหน้าผากยายเต้าเถอะครับ” ใหว์ใครหรืออะไรก็ได้ที่นำเลื่อมใสมากกว่าผม (นำใส่กะโหลก ; Why – ใหว์ : 41)

จากตัวอย่าง การซ้ำประโยคขอร้อง “ใหว์...เถอะครับ” โดยเปลี่ยนเฉพาะกรรมของประโยค เป็นการเน้นย้ำความรู้สึกในการร้องขอที่แต่ละอย่างมีความสำคัญเท่าเทียมกัน

ตัวอย่างที่ 21

ผมไม่ได้เป็นเพียงผม หากผมยังเป็นศูนย์รวมของเศษเล็กเศษน้อยจากคนอื่น ผมเป็นยอดนักสืบชาวอังกฤษที่คาบไปปักปาก ผมเป็นสมาชิกสโมสรฝั่งน้อย ผมเป็นไมเคิล เจ. ฟ็อกซ์ในหนังสือเรื่อง “เจาะเวลาหาอดีต” ผมเป็นพระเอกหนังกำลังภายใน ผมพลัดตกลงไปยังกันเหวลึก ได้เจอผู้เฒ่าอายุร้อยปีให้ในถ้ำมืด ผมเป็นโนบิตะ ผมเป็นไอ้มดแดง ผมเป็นดินดิน นักผจญภัยตื่นอยู่ไม่สุข ผมเป็นตัวละครนับร้อยบุคลิกในหนังสือหลายเล่มหลายภาษา ผมเป็นนักปราชญ์กรีกโบราณ ผมเป็นนักปราชญ์เยอรมันสมัยก่อนสงครามโลก ผมเป็นลูกศิษย์เล่าจื้อ ผมเป็นอีกคิวซัง ผมเป็นฟาโรห์ ผมเป็นกวีไฮคู ผมเป็นเพลง “My Way” ฉบับแฟรงค์ ซินเนตรา ผมเป็นเพื่อนผม ผมเป็นบุพการีผม ผมเป็นน้องผม ผมเป็นหมาพี่น้องสองตัวที่นอนกอดกันอยู่แถวบ้านทุกวัน ผมเป็นศพกระรอกที่แน่นิ่งไต่ต้นไม้เมื่อวาน ผมเป็นน้ำชาที่เพิ่งชงลงคอเมื่อครู่ จึงไม่แปลกที่ผมจะเป็น “เรา” (นำใส่กะโหลก ; เลียนแบบ-เลียนแบบ : 56)

จากตัวอย่าง การซ้ำโครงสร้างประโยคที่ขึ้นต้น “ผมเป็น...” โดยเปลี่ยนกรรมและส่วนขยายกรรมไปเรื่อยๆ เพื่อแสดงให้เห็นประสบการณ์อันหลากหลายของตัวละคร

การซ้ำความต่อเนื่องกันและการซ้ำความเป็นจังหวะ เป็นการเน้นย้ำที่ทำให้เกิดภาพและความรู้สึกแก่ผู้อ่านในเรื่องต่างๆ ที่ผู้เขียนต้องการให้เป็น

1.1.2 การใช้คำสัมผัส

การใช้คำสัมผัส คือ การใช้อักษรหรือสระเสียงเดียวกัน มาวางใกล้กันโดยอยู่ในบริบทเดียวกัน ทำให้เกิดจังหวะของเสียง การใช้คำสัมผัสนี้พบมากในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่ามี 4 ลักษณะ คือ

1.1.2.1 การใช้คำสัมผัสอักษรต่อเนื่องกัน

1.1.2.2 การใช้คำสัมผัสสระต่อเนื่องกัน

1.1.2.3 การใช้คำสัมผัสที่มีคำอื่นคั่นในข้อความเดียวกัน

1.1.2.4 การใช้คำสัมผัสในลักษณะฉันทลักษณ์

1.1.2.1 การใช้คำสัมผัสอักษรต่อเนื่องกัน คือ การใช้คำสัมผัสอักษรที่มีเสียงเดียวกันในลักษณะเรียงติดกันหรือใกล้กันอยู่ในบริบทเดียวกัน ทำให้คำมีจังหวะและเสียงที่มีความไพเราะ ให้อารมณ์ความรู้สึก และก่อให้เกิดภาพขึ้นจากคำและเสียง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

แต่ไม่ช้าก่อนเนื้อสีชมพูก็ต้องเผยออก เมื่อได้รับการสัมผัสนุ่มละไมจากก้อนเนื้อชนิดเดียวกันของชายหนุ่ม จากนั้นก้อนเนื้ออีกหลายก้อนหลายชนิดของทั้งสองก็เกาะเกาะกักเกาะกักกอดกอดกันจนก้ำ

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 66)

จากตัวอย่าง คำสัมผัสอักษรเสียง "ก" ที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกัน คือ "เกาะ" หมายถึง จับหรือยึดสิ่งใดไว้ หรืออาการที่เข้าไปติดแน่นอยู่ "เกาะ" หมายถึง เอาเล็บมือค่อยๆ แคะเพื่อให้หลุดออก "กัก" หมายถึง เอาหน้าพนักกดไว้โดยแรง "เกาะ" หมายถึง เอาเล็บหรือสิ่งที่มีลักษณะคล้ายเล็บครูดผิวหนัง "กักกัก" หมายถึง เสียงดังกึกกัก "กอด" หมายถึง ใช้กำลังดันให้ลง "กอด" หมายถึง แนบไว้กับอก โดยปรกติเป็นอิริยาบถนอน โดยปริยายหมายถึง เก็บนิ่งไว้นานเกินควร และ "ก้ำ" หมายถึง เข้ม จืด จากการใช้คำต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น ให้จินตภาพทั้งด้านภาพและเสียงของการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างละเอียด ด้านภาพที่กอดรัดกันแน่น แนบชิด กริยาเกาะ ลูบไล้ กัด จนผิวเนื้อ มีสีแดงเข้มขึ้นจากเลือดที่สูบฉีดขึ้นในร่างกาย และด้านเสียงกุกๆ กักๆ จากการสัมผัสของร่างกาย

ตัวอย่างที่ 2

ว่าแล้วชายสกปรกก็พุงตัวมขึ้นจากพื้นถนน เสื้อผ้าที่เขาสวมใส่อยู่คงเรียกว่าเสื้อผ้าย่างเต็มปากไม่ได้ อย่างมากก็เรียกได้แค่ว่าเป็นผ้า เพราะมันหลุดลุ่ยในร่องทรงร่อแร่เลอะเลอะและถูกหล่อหลอมด้วยกลิ่นอายของอะไรบางอย่างที่จูนค่ากว่าน้ำหอมบนเรือนกาย (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ลัทธิข้างถนน : 29)

จากตัวอย่าง การใช้คำสัมผัสอักษรเสียง ร และ ล ในคำซ้อน 4 คำ คือ "หลุดลุ่ย" คลายตัวขาดกระจ่าย "ในร่องทรง" หมายถึง มีน้อย บางตา "ร่อแร่" หมายถึง อาการหนักจนตาย และคำว่า "หล่อหลอม" หมายถึง รวมเข้าด้วยกันเป็นสิ่งเดียว นอกจากนั้นยังแทรกด้วยคำเดียว 2 คำ คือ คำว่า "เลอะ" หมายถึง สกปรก และคำว่า "ละ" หมายถึง ไม่มีชั้นดี คำสัมผัสอักษรต่อเนื่องกัน ที่ให้ภาพและกลิ่น คือ แสดงลักษณะเสื้อผ้าของคนจรจัด ว่าเป็นเพียงผ้าชิ้นหนึ่งที่ไม่มีค่า ฉีกขาดและสกปรกเต็มไปด้วยกลิ่นไม่พึงประสงค์ เทียบได้กับผ้าชีว

ตัวอย่างที่ 3

เด็กชายรู้สึกสยิวในท้องน้อย ส่วนท้องหนักนั้นไม่ต้องพูดถึง มันอืดอืดออบอ้าว ไอ้เอ๋อุมเอ๋อุม อยากรู้อย่างไรก็กลคล้ายกับว่าอีกไม่กี่วินาทีข้างหน้าแก้มก้นกลมๆ ของเด็กชายจะระเบิด (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; นิ้วชี้ : 12)

จากตัวอย่าง การใช้คำสัมผัสอักษรที่มีจังหวะของเสียง 2 เสียง คือ เสียง ท และน ในคำว่า "ท้องน้อย" กับ "ท้องหนัก" คำสัมผัสอักษรเสียง อ ในคำซ้อน 2 คำ คือ "อืดอืด" หมายถึง คับอกคับใจ ไม่คล่อง ไม่ปลอดโปร่ง เป็นคำหลักของข้อความ "อบอ้าว" หมายถึง ร้อน ไม่มีลม เป็นคำรองของข้อความ "ไอ้เอ๋" ซึ่งแสดงถึงความรู้สึกอืดอืดและอบอ้าว ไม่สบายตัว ร้อน ส่วนคำวิเศษณ์ว่า "ไอ้เอ๋" หมายถึง ซักซ้า คำว่า "อูม" หมายถึง ไปงพอง และคำว่า "เอม" หมายถึง เต็มที่ จากการใช้คำสัมผัสอักษรต่อเนื่องที่ให้ความรู้สึกอืดอืดใจและอืดอืดท้อง อากาศรอบกายร้อนอบอ้าว เป็นอาการและความรู้สึกที่ไม่หายไปง่ายๆ อาการดังกล่าวเกิดจากความหวาดกลัว และการใช้คำสัมผัสอักษรเสียง ก ต่อเนื่องกัน 3 คำ คือ "แก้ม" "ก้น" "กลมๆ"

ตัวอย่างที่ 4

ไยต้องทนทุกข์ทรมานลัดผ่านทะเลทรายที่แห้งโหดหู่เหี้ยมโหดทารุณ (อุทกภัยในดวงตา : 35-36)

จากตัวอย่าง การใช้คำสัมผัสอักษรเสียง ห คือ "แห้ง" หมายถึง ไม่มีน้ำ ไม่แจ่มใส "โหย" หมายถึง อ่อนกำลัง อ่อนใจ และคำซ้อน "หดหู่" หมายถึง ห่อเหี่ยว ไม่ขึ้นบาน และ "เหี้ยมโหด" หมายถึง ดุร้าย ทารุณ คำเหล่านี้ ในที่นี้ เป็นคำที่ให้ความรู้สึกของตัวละครที่ตกอยู่ในทะเลทรายที่มีแต่ความแห้งแล้ง ภูมิอากาศโหดร้าย ทำให้ร่างกายอ่อนระโหยโรยแรงจากการขาดน้ำ และจิตใจก็ไม่สดชื่น

1.1.2.2 การใช้คำสัมผัสสระต่อเนื่องกัน คือ การใช้คำสัมผัสสระเชื่อมระหว่างคำ 2 คำ หรือการส่งสัมผัสสระท้ายคำหนึ่งไปสู่คำหนึ่งต่อเนื่องกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ญี่ปุ่นเป็นตัวแทนของสังคมสมัยใหม่ที่วุ่นวายกายวิเวกใจ อดกระปองด้วยความกดดันในการอยู่รอดและล้มทะลักทลายด้วยความฟุ้งเพื่อเนื้อหาทางวัตถุ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; ซากแห่งความตาย : 277)

จากตัวอย่าง เป็นคำสัมผัสสระระหว่างคำว่า "ฟุ้งเฟ้อ" + "เนื้อหา" และมีสัมผัสอักษรเสียงเดียวกันในแต่ละคำ คำว่า "ฟุ้งเฟ้อ" หมายถึง คะนอง ได้ ใจ ใช้จ่ายเกินควร "เนื้อ" หมายถึง ฟุ้งซ่าน มีใจทะเยอทะยาน รวมความคือ เกิดค่านิยมการใช้จ่ายฟุ่มเฟือยทางวัตถุที่ไม่จำเป็น

ตัวอย่างที่ 6

ชายรววยอารมณ์ศิลปินหลายคนที่นิยมอนุรักษ์การปล่อยผมยาวเพื่อไว้...บ้างถึงกับไม่ยอมสมัครเข้าทำงานกับสำนักที่ต้องไว้ผมสั้น สู้ยอมกัดก้อนเกลือกินเพื่อคงไว้ซึ่งความโง่โง่ของเรือนผมที่โยนย่อยคล้อยทับกับสายลมยามถูกปะทะความแข็งแกร่งในอุดมคติของชายรักงามเหล่านี้ (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; เชื้ออม: 98)

จากตัวอย่าง เป็นคำสัมผัสสระต่อเนื่องกัน คือ “โยนย้อย” + “คล้อยขับ” + “กับสายลม” ในที่นี้หมายถึง ลักษณะของเส้นผมที่ยาวสลวยและมีน้ำหนัก ปลิวไสวยามลมพัด

ตัวอย่างที่ 7

เด็กกลายเป็นเทพธิดาสว่างดงดนมดจดแต่หัวถึงเท้า

(อุทกภัยในดวงตา ; วันแรม : 128)

จากตัวอย่าง เป็นคำสัมผัสสระเสียงเดียวกัน คือ “สว่างด” + “นมดจด” ขยายความให้เห็นถึงความสง่า ความงามอย่างไม่มีที่ติ

ตัวอย่างที่ 8

ห้องของเขาวางเปล้าปลอดไปรงโล่งเตียนกรเรียนเกลียงเยียงประกอบด้วยผนังอากาศอย่างแท้จริง

(ชิตแตก : 284)

จากตัวอย่าง เป็นคำสัมผัสสระต่อเนื่องกัน คือ “ปลอดไปรง” + “โล่งเตียน” + “กรเรียนเกลียง + เยียงประกอบ คำส่วนใหญ่มีความหมายใกล้เคียงกันคือ ความไม่มี เสียงสัมผัสสร้างความไพเราะและการต่อเนื่องทางความหมาย

ตัวอย่างที่ 9

พอกับแม่หมักหียบเย็นความหลงไหลในต้นไม้ - ใบหญ้า - ดินฟ้า - อากาศ - ชายหาด - ทะเล ให้เธอซึมซึบเสมอ

(ชิตแตก : 317)

จากตัวอย่าง เป็นคำสัมผัสสระต่อเนื่องกัน คือ ต้นไม้ + ใบหญ้า + ดินฟ้า + อากาศ + ชายหาด ทำให้เห็นภาพองค์ประกอบของธรรมชาติที่เรามักจะคิดถึงโดยรวม

ตัวอย่างที่ 10

ขึ้นชื่อว่าฆาตกร ความสามารถของฆาตกรทุกท่านมักถูกมองว่าใกล้เคียงกันในสายตาประชาชน ไม่ว่าจะผ่านมาที่ศพ กลบมาที่หลม คลมมาที่หัว รัวมาที่นัด มัดมาที่มือ รื้อมาที่ลมหายใจ

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ลิ่นร้าย : 28)

จากตัวอย่าง การใช้คำสัมผัสกลุ่มคำที่มีคำและจังหวะของคำเท่าๆ กัน โดยการส่งสัมผัสสระท้ายคำต่อเนื่องกันไป คือ ผ่านมาที่ศพ + กลบมาที่หลม + คลมมาที่หัว + รัวมาที่นัด + มัดมาที่มือ + รื้อมาที่ลมหายใจ เสริมความหมายให้เห็นภาพของฆาตกรที่ฆ่าคนมาหลายคนและชำนาญในการฆ่าหลายวิธี

1.1.2.3 การใช้คำสัมผัสที่มีคำอื่นคั่นในข้อความเดียวกัน คือ การใช้คำสัมผัสสระ โดยมีคำอื่นมาคั่นในข้อความเดียวกัน และมีสัมผัสอักษรร่วมด้วย ซึ่งคำที่นำมาคั่น ก็เพื่ออธิบายหรือขยายความของคำออกไปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

นางเกตไม่อยากคลายแรงคลึงที่ตรึงอยู่กับร่างนายนพดล

(ความน่าจะเป็น ; เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า : 101)

จากตัวอย่าง เป็นข้อความที่มีคำสัมผัสอักษรเสียง คล คือ คำว่า “คลาย” กับคำว่า “คลึง” โดยมีคำว่า “แรง” มาคั่น แล้วส่งสัมผัสสระกับคำว่า “ตรึง” โดยมีคำว่า “ที่” มาคั่น และคำว่า “ร่าง” ที่สัมผัสอักษรกับคำว่า “แรง” ทำให้ข้อความมีจังหวะและให้ภาพที่นางเกตนั่งซ้อนมอเตอร์ไซด์กับนายนพดลและให้ความรู้สึกของนางเกตว่า ไม่อยากถอนมือหรือตัวที่แนบอยู่กับแผ่นหลังให้ออกห่างจากตัวนายนพดล

ตัวอย่างที่ 12

โซ่ที่เปิดประตูคาดฟ้าเข้าหาสังคัมชั้นสูงเจ็ดชั้น แสงแวววาวสะท้อนของเครื่องประดับและแก้วเหล่าปะทะ
 নয়น์ตานางแบบสาวอย่างจิ้ง เสียงครึกครื้นเป็นคลื่นระลอกเข้าประสาท (เมืองมูมอาก ; หลังคาฝั่งหู่ : 77)

จากตัวอย่าง เป็นข้อความที่มีคำสัมผัสอักษรและสระ คือ คำว่า “ครึกครื้น” เป็น “คลื่น” โดยมีคำว่า “เป็น” มาคั่น จากตัวอย่าง เสียงครึกครื้น คือ เสียงจอแจของเหล่าดาราที่มาสังสรรค์กัน เช่น เสียงพูดคุย เสียงแก้วเครื่องดื่มกระทบกัน เป็นเสียงที่โซ่ที่รับรู้ด้วยประสาท

ตัวอย่างที่ 13

เข้า – อาทิตย์ยังต่ำ สีแดงกำและอำอยู่ที่เส้นขอบโลก

(ความน่าจะเป็น ; คนนอนคม : 170)

จากตัวอย่าง การใช้คำสัมผัสสระเสียงเดียวกัน จำนวน 3 คำ คือ คำว่า “ต่ำ” “กำ” หมายถึง เข้ม จัด “อำ” หมายถึง ชุ่มชื้น ชุ่มน้ำในตัว โดยมีคำอื่นมาคั่นระหว่างโดยตลอด จากตัวอย่าง เป็นการใช้คำที่แสดงให้เห็นภาพของดวงอาทิตย์กำลังขึ้นในตอนเช้าที่ยังขึ้นต่ำอยู่จึงมีสีแดงเข้ม และดูอึม เต็มตา

ตัวอย่างที่ 14

เรียนมาตั้งแต่ต้นเทอม ยังไม่เคยเปิดตำราทบทวนความรู้สักครั้งเดียว ระยะเวลาเพียงน้อยนิด ภายหน้า
อันกระชั้นขีด รงค์ตั้งใจจะอุทิศกับความมูมานะชะะมิกเขมมันขุดค้นกอบก่อให้วิทยาการที่สะสมได้ตามโรสมอง
 กลับคืนมาสู่ความทรงจำให้งได้ (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ดินเดือน : 53)

จากตัวอย่าง การใช้คำสัมผัสอักษรและสัมผัสสระ แบ่งได้เป็น 2 ชุดด้วยกันคือ ชุดที่ 1 คำว่า "น้อยนิด" "กระชั้นชิด" "อุทิศ" และชุดที่ 2 คือ คำว่า "มุมนะ" "ชะมักเขม้น" "ซูดเค้น" โดยมีคำอื่นมาคั่นระหว่างโดยตลอด ซึ่งเป็นการใช้คำที่เสริมอารมณ์ความรู้สึกให้เห็นว่าตัวละครมีความตั้งใจ และเพียรพยายามอย่างยิ่งที่จะจดจำและนำความรู้ที่เขาอยู่ในสมองมาสอบในปลายทอมให้ได้

1.1.2.4 การใช้คำสัมผัสในลักษณะฉันทลักษณ์ คือ การใช้คำสัมผัสอีกลักษณะหนึ่งในงานเขียนประเภทเรื่องสั้นของปราบดา หยุ่น อยู่ในข้อความที่เป็นร้อยแก้ว โดยใช้วิธีสอดแทรกคำกลอน และการสัมผัสคล้ายโคลงสี่สุภาพ ทำให้เรื่องสั้นของปราบดา หยุ่น มีความไพเราะ เกิดความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น

จากตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นการใช้คำสัมผัสที่มีการลำดับความเป็นวรรคๆ ลงมา คือ 1 บรรทัดจะมีวรรคเดียว แล้วเรียงลำดับลงมา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

สี่ขาเดินมาถึงเมืองใหม่

ต้นไม้แตกใบเป็นหน้าต่าง

วัวควายทำนาอยู่บนราง

น้ำค้างล้างหน้าบนหน้าปูน

(เมืองมูมจาก ; หน้าต่างบานใกล้ : 120)

จากตัวอย่าง เป็นการใช้คำสัมผัสตามรูปแบบประพันธ์กลอนสุภาพ จำนวน 1 บท โดยในแต่ละวรรคจะมีคำ 7 คำเท่ากันทุกวรรค และมีการส่งสัมผัสตามแบบฉันทลักษณ์ เป็นคำกลอนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับชายหญิงคู่หนึ่งที่เดินทางมาใช้ชีวิตในเมืองใหม่ และบรรยายธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมที่ได้พบเห็นจากเมืองนั้น

ตัวอย่างที่ 16

ใช้ ทะเลทราย ต้องดับกระหายจึงจะได้คลื่นไหว

คุณชื่นชมตรมจิตเพราะผิดไป

ทัศนามาไกลกว่าที่คิด

เคยเป็นหวังของชาติ เป็นปราชญ์หนุ่ม

เป็นคนคุมความเลือนให้เคลื่อนติด

จุดประกายความหมายหลายชีวิต

แต่เดินผิด เลยพลาด ต้องคลาดครา

ทะเลทรายฤๅจุดหมายของปราชญ์เปรี๊ยะ

หรือเดินเรื่องไม่ปะติดจึงคิดหา

ทั้งตัวตกอุทกภัยในดวงตา

แล้วเดินมาทางใหม่ทั้งไม่รู้
 คุณขึ้นชมอมปากลำบากปูน
 ไม่มีต้นคนประจานให้หวานหู
 หรือเพลินเกินเดินพลันไม่ทันดู
 จึงพลัดมาพาจู่อยู่กองทราย

(อุทกภัยในดวงตา : 15-16)

จากตัวอย่างที่ 15 – 16 การใช้คำสัมผัสคล้ายกลอนสุภาพ โดยการวางรูปกลอนตามวรรคๆ ต่างจากการวางในรูปแบบกลอนสุภาพส่วนใหญ่ที่มักจะวางรูปกลอนให้บรรทัดหนึ่งมีสองวรรค แล้วเรียงลำดับลงมา และมีการสร้างสัมผัสขึ้นเองที่ไม่เป็นไปตามแบบฉันทลักษณ์ของคำกลอน

ตัวอย่างที่ 17

มองดูมือของฉันมันเหี่ยวย่น ความเป็นคนมาเยือนไม่เลือนหาย แสงอาทิตย์สาดกระเจกตกเป็นลาย สองเป็นสายผ่านฝุ่นละมุนละไม ฉันกำเนิดเกิดมาสามารถ ไม่ฉลาดไม่อาจรู้สู้เธอได้ แสงอาทิตย์สาดกระเจกตก เป็นลาย ฉันมีหมายมองเห็นเป็นบทกลอน เห็นภูเขาเห็นน้ำลำธารทอด มีอาจทอดเป็นถ้อยร้อยคำสอน ที่ได้ฝัน บางคราเวลานอน เพราะหนูนหมอนนอนอยู่เคียงคู่เธอ ทุกนาที่ที่เลยระเหยลับ พระจันทร์ลับตะวันตกวิหคเผลอ ทุกเวลาน้ำตาที่ได้เจอ ทุกละเมอฉันเพื่อถึงคำคุณ น้ำในแก้วใบโกลีเดียงั้น รินจากมือของฉันแม้วันหมุน ขอ ได้หล่อเลี้ยงรับประดับคุณ ขอให้คุณชื่นชุ่มไม่กุ่มใจ นอกหน้าต่างเบื้องล่างทางฝันขาว มีเรื่องราวนับร้อยคอย ซ่องไซ เสียงเครื่องยนต์เสียงคนปนเปไป เสียงหัวใจตบดับประดับเมือง

ยังจำวันฉันผ่านสะพานเหล็ก ว่าตัวเราดูเล็กไม่ได้เรื่อง เห็นตาเธอได้แสงตะวันเรือง แล้วลืมเคืองแค้น คับกับตัวคน ลงเทียบท่าฟ้าใหญ่ครักษ์ จึงประจักษ์แกใจหายสับสน อยู่กับเธออยู่ที่ไหนไม่อัปจน ดินจะปนจะ ร่วนไม่ครวญแคลง หลายฤดูดูฤๅคือความคิด สิ่งประดิษฐ์พาจิตให้ผิดแผดง ลมจะมูทะลุพายุแรง ฟ้าจะแล้งแห้ง เหือดหรือเดือดดาล เธอว่าหลังม่านเมฆไม่มีดหม่น เธอว่าฝนผ่านฟ้า น่าสงสาร กระหน่ำพัดซัดใส่ได้ไม่นาน อันตรธานหายลับกับเวลา ฉันกำเนิดเกิดมาไม่สามารถ อ่านอากาศเป็นอากาศมีอาจหา สัจธรรมล้ำเลิศบรรเจิด ตา ปากฉันอ้าล้มลมไม่คมเลย เธอช่วยสอนให้ฉันได้หมั่นคิด ได้ฝึกจิตฝึใจไม่อยู่เฉย ชีวิตฉันฝันไปไม่เหมือน เคย เพราะคำเทียบเปรียบเปรยจากปากคุณ น้ำในแก้วใบโกลีเดียงั้น มาจากในอกฉันแม้วันหมุน ให้ กระดาษที่มอดไหม้ในใจคุณ ไม่คุกรุ่นร้อนเร้าเท่ากองไฟ ฉันจะรินต่อไปไม่เลิกลด ไม่มีดแม้ฉันต้องพลันหาย น้ำ จะวางอยู่ข้างเตียงที่เคียงกาย จนกว่าน้ำจะหายแห้งแล้งทะเล (เมืองมูมจาก ; หน้าต่างบานโกลี : 129-130)

จากตัวอย่าง การใช้คำที่มีสัมผัสตามฉันทลักษณ์ของกลอนสุภาพ และมีการวางรูปคำ กลอนต่อเนื่องกันไปเป็นวรรคๆ เรียงต่อๆ กันเป็นร้อยแก้ว ฉันทลักษณ์ที่ใช้มีทั้งสัมผัสนอกและสัมผัส ใน ถือว่าปราบดา หยุ่น แสดงความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาในด้านกลวิธีการแต่งกลอนที่มี วรรณศิลป์ทั้งเรื่องเสียงและความหมายของคำ ดังจะเรียงลำดับวรรคเพื่อให้เห็นคำสัมผัสที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

มองคู่มือของฉันทันเห็นว่าย่น
แสงอาทิตย์สาดกระจกตกเป็นลาย
ฉันทำเนิดเกิดมาสามารถ
แสงอาทิตย์สาดกระจกตกเป็นลาย
เห็นภูเขาเห็นน้ำลำธารทอด
ที่ได้ฝันบางคราเวลานอน
ทุกนาที่ที่เลยระเหยลับ
ทุกเวลาน้ำตาที่ได้เจอ
น้ำในแก้วใบใสใกล้เตียงนั้น
ขอได้หล่อเลี้ยงรับประดับคุณ
นอกหน้าต่างเบื้องล่างทางฝันขาว
เสียงเครื่องดนตรีเสียงคนปนเปไป

ยังจำวันฉันทันผ่านสะพานเหล็ก
เห็นตาเธอได้แสงตะวันเรือง
ลงเทียบท่าฟ้าใหญ่นครยักษ์
อยู่กับเธออยู่ที่ไหนไม่อัปจน
หลายฤดูดูฤๅคือความคิด
ลมจะมูทะลุพายุแรง
เธอว่าหลังมานเมฆไม่มีดหม่น
กระหน่ำพัดซัดใส่ได้ไม่นาน
ฉันทำเนิดเกิดมาไม่สามารถ
สังกรรมล้ำเลิศบรรเจิดตา
เธอช่วยสอนให้ฉันได้หมั่นคิด
ชีวิตฉันฝันไปไม่เหมือนเคย
น้ำในแก้วใบใสใกล้เตียงนั้น
ให้กระดาศที่มอดไหม้ในใจคุณ
ฉันจะรินต่อไปไม่เลิกลด
น้ำจะวางอยู่ข้างเตียงที่เคียงกาย

ตัวอย่างที่ 18

ยืนบนกระดาศแผ่นใหญ่
เพดานในตาฉันเป็น
เลือดในหัวใจฉันมี
ฉันยืนอยู่ได้ด้วยข้าว

ไร่เส้น
สีขาว
กลั่นขาว
เม็ดเดียว

ความเป็นคนมาเยือนไม่เลือนหาย
ส่องเป็นสายผ่านฝุ่นละมุนละไม
ไม่ฉลาดไม่อาจรู้เธอได้
ฉันมีหมายมองเห็นเป็นบทกลอน
มีอาจอดเป็นถ้อยร้อยคำสอน
เพราะหนูนหมอนคอนอยู่เคียงคู่เธอ
พระจันทร์ลับตตะวันตกวิหคเผลอ
ทุกละเมอฉันเพ้อถึงคำคุณ
รินจากมือของฉันแม้วันหม่น
ขอให้คุณชื่นชุ่มไม่กลุ้มใจ
มีเรื่องราวนับร้อยคอยข้อไข
เสียงหัวใจตุบตบประดับเมือง

ว่าตัวเราดูเล็กไม่ได้เรื่อง
แล้วลิ้มเคืองแค้นคับกับตัวคน
จึงประจักษ์แก่ใจหายลับสน
ดินจะปนจะรวนไม่ครวญแคลง
สิ่งประดิษฐ์พาจิตให้ผิดแผลง
ฟ้าจะแล้งแห้งเหือดหรือเดือดดาล
เธอว่าฝันผ่านฟ้าน่าสงสาร
อันตรายนหายลับกับเวลา
อ่านอวกาศเป็นอากาศมีอาจหา
ปากฉันอ้าลิบลมไม่คมเลย
ได้ฝึกจิตฝนใจไม่อยู่เฉย
เพราะคำเทียบเปรียบเปรยจากปากคุณ
มาจากในอกฉันแม้วันหม่น
ไม่คุกรุ่นร้อนร่ำเท่ากองไฟ
ไม่มีมิงดแม้ฉันต้องพลันหาย
จนกว่าน้ำจะหายแห้งแล้งทะเล

(เมืองมুমจาก ; หน้าต่างบานใกล้ : 116)

จากตัวอย่าง การวางรูปแบบใหม่ในการเขียน โดยแยกคำ 2 คำท้ายของวรรคหนึ่งออกมาต่างหาก ให้มีลักษณะคล้ายกับรูปแบบของโคลงสุภาพ แต่ถ้าพิจารณาตามฉันทลักษณ์จะเป็นกลอนสุภาพ ดังนี้

ยืนบนกระดานแผ่นใหญ่ไร้เส้น	เพดานในตาฉันเป็นสีขาว
เลือดในหัวใจฉันมีกลิ่นขาว	ฉันยืนอยู่ได้ด้วย <u>ข้าว</u> เม็ดเดียว
ตัวอย่างที่ 19	
ไม่กล้าเดินหน้า	ไปไหน
ไม่กล้าคิดไกล	เกินที่
กระดาดผืนขาว	แผ่นนี้
กลัวกลายเป็นมี	สีแดง
หมึกหยดสุดท้ายระเหย	เป็นไอ
กระดาดขาวลูกเป็นไฟ	ใกล้หมด
ใครว่าคนตายแล้วหายไป	จากโลก แลลับ
ทุกธุลีหลอมเป็นเลือดใหม่ได้ ไต้เนื้อ	นมนาง (เมืองมুমจาก ; หน้าต่างบานใกล้ : 127)

จากตัวอย่าง ข้างต้น ปราบดา หยุ่นใช้คำสัมผัสตามรูปแบบกลอนสุภาพ แต่วางรูปแบบในลักษณะคล้ายโคลงสุภาพ มีลักษณะเช่นเดียวกับในตัวอย่างที่ 18 คือ มีการแยกคำ 2 คำท้ายของวรรคออกมาต่างหาก เพื่อจะให้คล้ายคลึงโคลงสุภาพในตอนท้าย

ส่วนที่เป็นกลอนในตอนต้น ดังจะเรียงลำดับวรรคเพื่อให้เห็นคำสัมผัสที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

ไม่กล้าเดินหน้าไปไหน	ไม่กล้าคิดไกลเกินที่
กระดาดผืนขาวแผ่นนี้	กลัวกลายเป็นมีสีแดง

ส่วนที่เป็นคล้ายโคลงสุภาพในตอนท้าย ดังจะเรียงลำดับวรรคเพื่อให้เห็นคำสัมผัสที่ชัดเจนขึ้น ดังนี้

หมึกหยดสุดท้ายระเหย	เป็นไอ
กระดาดขาวลูกเป็นไฟ	ใกล้หมด
ใครว่าคนตายแล้วหายไป	จากโลก แลลับ
ทุกธุลีหลอมเป็นเลือดใหม่ได้	ไต้เนื้อ นมนาง

จากตัวอย่างที่ 19 เป็นเรื่องสั้นที่ตัวละครซึ่งเป็นกวีได้แสดงความรู้สึกนึกคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต ความกลัว ความตาย และการเกิดใหม่

ปราบดา หย่นใช้คำสัมผัส ทั้งสัมผัสอักษรและสระ ใช้ในลักษณะต่อเนื่องกัน ใช้คำสัมผัสที่มีคำอื่นคั่นในข้อความเดียวกัน ใช้คำสัมผัสในลักษณะฉันทลักษณ์ ทำให้เกิดจังหวะของเสียง ให้อารมณ์ความรู้สึก และก่อให้เกิดภาพขึ้นจากคำและเสียง

1.1.3 การใช้คำสลับที่

ในงานเขียนของปราบดา หย่น พบว่า มีการใช้คำโดยจัดลำดับคำใหม่ที่แตกต่างไปจากที่ใช้กันโดยทั่วไป นำมาสลับที่กันและมีความหมายคงเดิม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

1.1.3.1 การสลับที่คำสองพยางค์ คือ การสลับที่คำสองพยางค์ที่ใช้กันโดยทั่วไป โดยให้คำพยางค์หลังมาแทนคำพยางค์หน้า เมื่อสลับที่คำแล้ว ความหมายของคำไม่เปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ศีรษะยังปกคลุมไปด้วยผมดำดก

(ความน่าจะเป็น ; ตื่น-ลึก หนา-บาง : 158)

จากตัวอย่าง คำว่า “ดำดก” สลับเสียงพยางค์มาจาก “ดกดำ” เป็นคำวิเศษณ์ขยายนามที่ใช้กันทั่วไปว่า “ผมดกดำ” ในที่นี้หมายถึง ผมดกหนา และดำ

ตัวอย่างที่ 2

พร้อมกับเสียงสู้มที่สอสำเนียงแซวอันน่าหมั่นไส้ไต่พงของชายหนุ่ม

(ชิตแตก : 220)

จากตัวอย่าง คำว่า “เสียงสู้ม” สลับเสียงพยางค์มาจากคำซ้อนเสียงที่ใช้กันทั่วไปว่า “สู้มเสียง” หมายถึง กระแสเสียง

ตัวอย่างที่ 3

ขอบแหยเข้ากระเช้ากระแจะอยู่รอบๆ ภายให้ใจมันขึ้น (ความน่าจะเป็น ; เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า: 100)

จากตัวอย่าง คำว่า “มันขึ้น” สลับเสียงพยางค์มาจากคำอุทานเสริมบทที่ใช้กันทั่วไปว่า “ขึ้นมัน” หมายถึง สดใส ชื่นบาน

ตัวอย่างที่ 4

เมื่อเลิกมองหาความสุข ทุกข์ก็ค่อยๆ ลอยห่าง เหมือนฝากไปกับเสียงคลื่นที่ซาสร้างหลังกระทบฝั่ง

(ชิตแตก : 121)

จากตัวอย่าง คำว่า “ชาสร้าง” สลับเสียงพยางค์มาจากคำซ้อนความหมายที่ใช้กันทั่วไปว่า “สร้างชา” หมายถึง คลายลง เบาลง

1.1.3.2 การสลับที่คำสี่พยางค์ คือ การสลับคำสี่พยางค์ที่ใช้กันทั่วไป โดยคำสองพยางค์คู่หลังจะมาแทนคำสองพยางค์คู่หน้า เมื่อสลับที่คำแล้ว ความหมายของคำไม่เปลี่ยนแปลง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ผู้อ่านวัย katch ทั้งหลายได้อ้อยเอริดไปกับรสแปลกที่ว่าและกลายเป็นการตุน

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ใต้ดินก็มีฟ้า : 138)

จากตัวอย่าง คำว่า “อ้อยเอริด” สลับเสียงพยางค์จากคำ “เอริดอ้อย” ที่ใช้กันทั่วไป ในที่นี้หมายถึง ความสนุกสนานจากการได้อ่านนิยายสารวิยรุ่น katch

ตัวอย่างที่ 6

เสียงเครื่องกลอนคล้ายผ่านการสะอื้นสะอึกมาหลายนาที (ความน่าจะเป็น ; อุปกรณ์ประกอบฉาก : 141)

จากตัวอย่าง คำว่า “สะอื้นสะอึก” สลับเสียงพยางค์จากคำซ้อนความหมายที่ใช้กันทั่วไปว่า “สะอึกสะอื้น” หมายถึง ร้องไห้รำไรมีเสียงสะอื้นเป็นห่วงๆ

ตัวอย่างที่ 7

ในยุคสมัยโบราณโบราณ เมื่อคราวครั้งที่มนุษย์ไม่เคยคิดไม่เคยฝันว่าจะได้ขึ้นไปปักธงผืนผ้า (ยี่ห้ออเมริกัน) ลงบนพื้นผิวดวงจันทร์ (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ฟ้าร้อง : 56)

จากตัวอย่าง คำว่า “โบราณโบราณ” สลับเสียงพยางค์จากคำที่ใช้กันโดยทั่วไปว่า “โบราณโบราณ”

ตัวอย่างที่ 8

เราสามารถพริ้มตานอนอย่างสงบท่ามกลางการกระดอนกระเด็นของอวัยวะภายในได้อยู่คนเดียว

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; เสียงเห่าบนผิวน้ำ : 145)

จากตัวอย่าง คำว่า “กระดอนกระเด็น” สลับเสียงพยางค์จากคำซ้อนความหมายที่ใช้กันทั่วไปว่า “กระเด็นกระดอน” หมายถึง การเคลื่อนที่จากที่เดิมแล้วสะท้อนขึ้นไปโดยเร็ว เนื่องจากในที่นี้ตัวละครนั่งอยู่ในรถที่วิ่งอยู่บนทางลูกรัง ทำให้ตัวสะท้อนขึ้นๆ ลงๆ ตลอดเวลา นอกจากนี้ คำว่า

“พริ้ม” ปรกติใช้ขยายกริยา เช่น หลับตาพริ้ม ในที่นี้นำมาใช้เป็นกริยา เป็น “พริ้มตานอน” ซึ่งมีความหมายคงเดิมคือ หลับตานอนอย่างสบาย

ปราบดา หย่นใช้คำสลับส่วนใหญ่เป็นคำซ้อนสองพยางค์และสี่พยางค์ โดยการจัดลำดับคำใหม่ที่แตกต่างไปจากที่ใช้กันโดยทั่วไปนำมาสลับที่กัน แต่ความหมายก็ยังคงเดิม

1.1.4 การใช้คำพ้องเสียง

คำพ้องเสียง คือ คำที่มีเสียงเหมือนกัน แต่รูปเขียนต่างกัน ในงานเขียนของปราบดา หย่นใช้คำพ้องเสียง โดยอาศัยรูปหรือเสียงของคำมากกว่าในทีใกล้เคียงกัน และให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เด็กชายมองดูพ่อตัวเองนั่งยองรองน้ำในฝามือ เขาไม่รู้ว่าเรื่องพรรคนี้ของพ่อนั้นคือเรื่องพรรคไหน หรือพรรคไหน หรือพันธุ์ไหน หรือพันธุ์ไหน หรือภันท์ไหน (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; มือใหม่ : 82)

จากตัวอย่าง การเล่นคำพ้องเสียง 5 คำ ที่อ่านออกเสียงเดียวกันว่า “พัน” ทั้งหมด แต่มีความหมายแตกต่างกันออกไป ได้แก่ คำว่า “พรรค” หมายถึง หมู่คนที่เข้าร่วมกันเป็นพวกเป็นฝ่าย “พรรค” หมายถึง สีของผิว ชนิด “พันธุ์” หมายถึง พวกพ้อง เชื้อสาย วงศ์วานเชื้อ “พัน” หมายถึง เรียกจำนวน 10 ร้อย วนรอบด้วยสิ่งที่เป็นเส้นสาย และ “ภันท์” หมายถึง สิ่งของเครื่องใช้

ตัวอย่างที่ 2

(ข้อคิดระหว่างบรรทัด : การ ‘ฆ่า’ เวลาของน้ำฝน เป็นการฆ่า ‘ค่า’ ของเวลาไปพร้อมๆ กัน แต่ขึ้นชื่อว่าเวลา จะฆ่าด้วยอะไรก็ไม่มีวันตาย เวลาที่ถูก ‘ฆ่า’ จึงยังมี ‘ค่า’ ได้ หากน้ำฝนรู้จักที่จะค้นหา ‘ค่า’ จากประสบการณ์ในเวลาที่ถูก ‘ฆ่า’ นั้น ถึงกระนั้น ‘ค่า’ ของเวลาที่เสียไปในโรงหนัง จะคุ้ม ‘ค่า’ ราคาตั๋วที่เธอแลกมาหรือไม่ เป็นสิ่งที่ต้องประเมินกันชั่วชีวิต) (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตาโป้ : ละครองค์เดียว : 111)

จากตัวอย่าง การเล่นคำพ้องเสียง ซ้ำกันหลายๆ ครั้งในเนื้อความเดียวกัน คือ ใช้คำว่า “ฆ่า” ซ้ำกัน 5 ครั้ง และคำว่า “ค่า” ซ้ำกัน 5 ครั้งเช่นกัน คำทั้ง 2 คำ อ่านออกเสียงเดียวกัน แต่มีความหมายแตกต่างกันออกไป คือ คำว่า “ฆ่า” หมายถึง การทำให้ตายหรือหมดสิ้นไป และ คำว่า “ค่า” หมายถึง มีคุณค่า จากบริบทมีการใช้คำทั้ง 2 คำในที่ต่างๆ กัน เพื่อเน้นความหมายของคุณค่าของเวลาที่มักจะถูกใช้หรือฆ่าให้หมดไป

ตัวอย่างที่ 3

(...โตขึ้นพอหาเงินเองได้แล้วยังชอบแหวะแผนกของเล่นตามห้างอยู่เป็นนิจแต่ไม่นิด)

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; อย่าให้ไม้ : 105)

จากตัวอย่าง การเล่นคำพ้องเสียง และให้ความหมายที่แตกต่างกัน คือ คำว่า “นิจ” หมายถึง บ่อยๆ และคำว่า “นิด” หมายถึง เล็ก น้อย ซึ่งอ่านออกเสียงเดียวกัน จากปริบท ให้ความหมายว่า ...ชอบแหวะแผนกของเล่นตามห้างอยู่บ่อยๆ ครั้งละนานๆ

ปราบดา หยุ่น ใช้คำพ้องเสียง โดยอาศัยรูปหรือเสียงของคำมากล่าวในที่ใกล้เคียงกัน และให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป เพื่อเป็นการล้อเลียน หรือเน้นความ

1.1.5 การใช้คำหลายความหมาย

คำหลายความหมาย หมายถึง คำที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งอย่าง ผู้ฟังหรือผู้อ่านจะเข้าใจได้จากปริบท เช่น คำว่า “ตา” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:454) หมายถึง พ่อของแม่ หรือชายที่เป็นญาติชั้นเดียวกับพ่อของแม่หรือที่อายุรุ่นราวคราวเดียวกับตา ในภาษาปาก เป็นคำเรียกชายสูงอายุที่ตนไม่ค่อยเคารพนับถือ เช่น ตาแก่ และคำว่า “ตา” ที่หมายถึง ส่วนหนึ่งของร่างกายคนและสัตว์ทำหน้าที่เป็นเครื่องดูรูป หรือส่วนหนึ่งของต้นไม้ตรงที่แตกกิ่ง หรือช่องที่เกิดจากกรรตัก สาน หรือลากเส้นผ่านกัน เช่น ตาร่างแห หรือแปลว่า คราว เช่น ตานี้ เป็นต้น จะเห็นว่า คำว่า “ตา” เป็นคำที่มีหลายความหมายในการใช้ ยกตัวอย่างประโยคที่ว่า “ตาไม่อยู่บ้าน” จะหมายถึง ตาที่เป็นบุคคล ส่วนประโยค “ตาพราหมณ์” จะหมายถึง ตาที่เป็นอวัยวะ

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการเล่นคำที่มีหลายความหมายในตำแหน่งใกล้เคียงกัน เพื่อจงใจจะชี้ให้เห็นความต่าง หรือการล้อเลียน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ผมเห็นฝรั่งร่างใหญ่สองคนใส่สูท ดูภูมิฐาน นั่งจ้องแผ่นกระดาษในมือ พลางสนทนากันไปมาอย่าง อารมณ์ดี นอกจากฝรั่งสองลูกนั้นแล้ว ที่โต๊ะยังมีหญิงไทยในชุดผ้าไหมสีชมพู (น้ำใสกะโหลก ; Why-ไหว : 36)

จากตัวอย่าง การเล่นคำกับคำว่า “ฝรั่ง” ที่ให้ความหมายแตกต่างกัน กล่าวคือ คำว่า “ฝรั่ง” เป็นคำที่คนไทยนิยมใช้เรียกชาวตะวันตก ส่วน “ฝรั่ง” คำที่สองมาจากความว่า “ฝรั่งสองลูก” แสดงให้เห็นถึงการใช้คำลักษณนาม คำว่า “ลูก” แทน “คน” เพื่อเป็นการล้อเลียนให้เกิดความขบขัน

ตัวอย่างที่ 2

นานๆ ก็จะมีข่าวคราวให้เรียกราวกันทั่วโลกอย่างเรื่องโคลนนิ่ง (ผมชอบชื่อ “โคลนนิ่ง” มาก เสียดยเหลือเกินที่มันได้กลายเป็นศัพท์เฉพาะในภาษาอังกฤษ สำหรับผม “โคลนนิ่ง” คือ โคลนที่ไม่เคลื่อนไหว

ตัวอย่างที่ 2

นานๆ ทีจะมีข่าวคราวให้เกรียวกราวกันทั่วโลกอย่างเรื่องโคลนนิ่ง (ผมชอบชื่อ "โคลนนิ่ง" มาก เสียหายเหลือเกินที่มันได้กลายเป็นศัพท์เฉพาะในภาษาอังกฤษ สำหรับผม "โคลนนิ่ง" คือ โคลนที่ไม่เคลื่อนไหว โคลนสงบ แต่ก็พร้อมจะทำให้ใครสักปรกได้เสมอ เหมือนอาการ "ร้ายเจียบ" หรือ "โหดเจียบ" ผมอยากเป็นโคลนนิ่ง" รอสสร้างความสะดวกและประอะเปื้อน ให้แก่คนที่เดินไม่ดูตาม้าตาเรือ)

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; อนาคตที่เลยล่ง : 75)

จากตัวอย่าง การเล่นคำกับคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษคำว่า "โคลนนิ่ง" (cloning) หรือ "โคลน" (Clone) ในพจนานุกรมภาษาอังกฤษ Oxford Wordpower (2547:145) ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง การถ่ายแบบพืชหรือสัตว์จากเซลล์โดยวิธีทางวิทยาศาสตร์ เพื่อให้ได้พืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะเหมือนต้นแบบทุกประการ แต่ในที่นี้ปราบดา หยุ่น เล่นกับความหมายตรงของประโยคที่ว่า "โคลนนิ่ง" ในภาษาไทย คือ ดินเหลวที่อยู่นิ่งไม่เคลื่อนไหว

ปราบดา หยุ่นใช้คำที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งอย่าง ซึ่งผู้ฟังหรือผู้อ่านจะเข้าใจได้จากการตีความในบริบท มีการเล่นคำที่มีหลายความหมายในตำแหน่งใกล้เคียงกัน เพื่อจงใจจะชี้ให้เห็นความต่าง หรือการล้อเลียนให้เกิดความขบขัน

1.1.6 การใช้คำพวน

ชลดา เรื่องรักษาสีขิต (2528:105) ให้ความหมายของ "คำพวน" ไว้ว่า คำพวน เป็นลักษณะภาษาอย่างหนึ่งที่พบมากในภาษาพูด เป็นการใช้ภาษาที่แสดงปฏิภาณไหวพริบของผู้พูดและผู้ฟัง หากผู้ฟังสามารถตีความคำพวนได้อย่างรวดเร็ว ก็แสดงว่ามีความสามารถทัดเทียมผู้พูด

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า มีการใช้คำพวนโดยนำคำที่มีความหมายทั่วไปมาพวนคำ และทำให้เกิดความหมายต่อเนื่องกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เมื่อสมัยที่ไ้ปลงยังเป็นคุณปลงสำหรับผม ความน่าเกรงขามของมันแฉ่ศมีปกคลุมไปทั่วร่าง...ไม่น่าเข้าใกล้...เหมือนมีฝนแสนห้าที่ต้องฝ่าแสนหน

(ความน่าจะเป็น ; ด้วยตาเปล่า : 35)

จากตัวอย่าง การใช้คำว่า "ฝนแสนห้า" มีความหมายเชิงเปรียบเทียบว่า ฝนที่ตกลงมาอย่างหนักและแรงมาก ส่วนการพวนคำได้เป็น "ฝ่าแสนหน" มีความหมายว่า ฝ่าฟันสายฝนออกไปหลายครั้งหลายหน ใช้กับฝน หมายถึง ปริมาณน้ำฝนและระยะเวลาในการตก ดังนั้นถ้าฝนตกลงมาหนักและนานจะแทนด้วยคำบอกจำนวนที่ตก การใช้คำพวนในตัวอย่างนี้จึงทำให้ความหมายขยายออกให้เห็นถึงความลำบากใจและความหนักใจที่จะต้องเผชิญหน้ากับตัวละคร "ไ้ปลง" จนเหมือนกับฝ่าฝนที่ตกหนักและแรงหลายๆ ครั้ง

ตัวอย่างที่ 2

หน้าต่างมีความเป็นมิตรมากกว่า เพราะมีหน้าที่อันชัดชัดให้เห็นชัดเจนแจ่มแจ้ง โทนโท อ้าซ่าอยู่เสมอ ถึงแม้บางครั้งอันตราอาจจะได้ลอด ตอดไล่ เข้าตามช่องหน้าต่างได้บ้าง

(*น้ำใสกะโหลก ; บุคลิกของหน้าต่าง รูปร่างของประตู : 94*)

จากตัวอย่าง การใช้คำว่า "ได้ลอด" ซึ่งแสดงลักษณะของโจรแอบไต่หรือปีนป่าย เล็ดลอดเข้ามาในบ้าน ตามด้วยคำผวนว่า "ตอดไล่" ซึ่งแสดงถึงจุดประสงค์ของโจรที่มุ่งหมายจะโจรกรรมทรัพย์สินเหมือนปลาไล่ตอดเหยื่อ

ตัวอย่างที่ 3

ผมคิดว่าคนเรามี 'สันดาน' ที่ยากจะลืม แต่ก็สามารถ 'सानตัน' ลดทอนหรือบังคับให้ไม่กำเริบ หากฝึกปรืออย่างจริงจัง

(*ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; อะไรดีปีใหม่ : 136*)

จากตัวอย่าง การใช้คำว่า "สันดาน" ตามด้วยคำผวนว่า "सानตัน" ซึ่งให้ความหมายหลักที่คำว่า "ตัน" โดยปริยายหมายถึง การฝืนใจที่จะบังคับควบคุมนิสัยตนเอง

ตัวอย่างที่ 4

(ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นไปในแนวลามก ชนิดตลกหุกดีต้องนั่งสีหอยกันนั่นเทียว)...อันเป็นคุณสมบัติน่ารักน่าดีของชนไทยที่ไซทนเหลือเกิน

(*น้ำใสกะโหลก ; บันทึกของนักเดินทางชาว (เพื่อค้นหาทางซ้าย) : 105*)

จากตัวอย่าง การเล่นคำผวน คำว่า "หุกดี" และ "สีหอย" ซึ่งไม่ได้แสดงคำเดิม ซึ่งเป็นคำหยาบที่เกี่ยวข้องกับอวัยวะเพศหญิง ส่วนคำผวนอีกคู่หนึ่งคือ "ชนไทย" ที่มีการผวนคำเป็น "ไซทน" หมายถึง ความสามารถในการมีเพศสัมพันธ์ได้เป็นเวลานาน ซึ่งคำผวนทั้ง 3 คำ สืบเกี่ยวกับอวัยวะเพศ และการมีเพศสัมพันธ์

การใช้คำผวนของปราบดา หยุ่น มีลักษณะพิเศษ คือ ให้ความหมายขยายออก และชัดเจนขึ้น พร้อมกับการให้เสียงสัมผัสกับคำเดิม เพราะการผวนคำต้องอาศัยการกลับเสียงสระของคำเดิม ยกเว้นคำที่แสดงถึงความหมายหยาบคายอย่างโจ่งแจ้งจะแสดงไว้เฉพาะคำที่ผวนแล้วเท่านั้น

1.1.7 การใช้คำตรงข้าม

การใช้คำตรงข้าม (antonym) ในพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย (2545:31) ให้ความหมายว่า "คำที่มีความหมายตรงกันข้าม"

จากการศึกษางานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า มีการใช้คำตรงข้ามที่ขัดความหมายกัน มีลักษณะพิเศษหลากหลายแตกต่างกันออกไป อาจนำมาเรียงต่อให้เกิดความหมายร่วมกัน เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านรู้สึกสะอิดใจ และค้นหาความหมายและเจตนาของผู้เขียน อีกทั้งทำให้ได้ภาพและความรู้สึกที่ชัดเจนขึ้น ในพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย (2545 :314) เรียกคำตรงข้ามชนิดนี้ว่า "ปฏิทรรศน์" หรือ Paradox หมายถึง คำกล่าวที่มองอย่างผิวเผินแล้วจะขัดกันเองหรือไม่ น่าจะเป็นไปได้ แต่ถ้าพิจารณาให้ดี จะเป็นคำกล่าวที่มีความหมายลึกซึ้งและเป็นไปได้

การใช้คำตรงข้ามในงานเขียนของปราบดา หยุ่น แบ่งได้เป็น 4 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1.1.7.1 การเล่นคำตรงข้ามกันเป็นคู่ 1 คู่ คือ การใช้คำที่มีความหมายตรงกันข้ามกันของคำ 1 คู่ อยู่ในเนื้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เหมือนเสียงแห่งความสงบที่เคยขรมอยู่ในแก้วหูสองข้างของเขา (ชิตแดก : 77)

จากตัวอย่าง คำว่า "ความสงบ" ความสงบ เงียบเชียบ และ คำว่า "ขรม" หมายถึง เสียงเอ็ดอึง เริงแซ่ ซึ่งคำทั้งสองมีความหมายตรงข้ามกัน โดยรวมแล้วข้อความนี้หมายถึง เสียงดังอย่างเอ็ดอึง

ตัวอย่างที่ 2

การดำรงตนเป็นก้อนหิน...ก็มีแต่ความสงบ ปราศจากอาการกสัดอกกลุ่มใจทั้งหมดทั้งสิ้น...เรียกได้ว่าเป็นชีวิตที่ไม่มีชีวิตที่สมบูรณ์แบบทีเดียว (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; วันหินเปลี่ยน : 70)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุ่น นำคำว่า "ชีวิต" หมายถึง ความเป็น อยู่ ตรงข้ามกับความตาย มาสร้างคำตรงข้ามเป็น "เป็นชีวิตที่ไม่มีชีวิต" หมายถึง ชีวิตที่เงิบเชียบ หยุ่นิ่งไม่เคลื่อนไหว

ตัวอย่างที่ 3

นายภานุพลันสังเกตเห็นความปรกติของสรรพสิ่งที่ห้อมล้อมร่างเปลือยในกองเลือดนั้น เป็นความปรกติที่มีพิรุณที่สุดเท่าที่เขาเคยเห็นมา (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; จุดตุต : 137)

จากตัวอย่าง “ความปรกติที่มีพิรุณ” เป็นเรื่องราวที่แสดงให้เห็นถึงการตายของคนคนหนึ่งที่มีโชเป็นการตายปกติ แต่มีสิ่งแอบแฝง นำสงสัยอยู่ นั่นคือ อาจเป็นการฆาตกรรม แต่คนร้ายทำให้เป็นเหมือนอุบัติเหตุ

ตัวอย่างที่ 4

การรู้จักตัวเองเป็นสิ่งที่ทำได้ง่ายและยากที่สุดในชีวิต (เป็น เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 24)

จากตัวอย่าง คำว่า “ง่าย” และ “ยาก” เป็นการใช้คำตรงข้ามที่ให้ความหมายได้โดยการตีความจึงเข้าใจได้ว่า ปราบดา หยุ่น ต้องการจะบอกว่า การรู้จักและเข้าใจตัวเองเป็นสิ่งที่จะว่าทำได้ง่ายก็ง่าย จะว่าทำได้ยากก็ยาก คือ เป็นไปได้ทั้งสองอย่าง

1.1.7.2 การใช้คำตรงข้ามกันเป็นคู่ 2 คู่ คือ การใช้คำหรือความตรงกันข้ามกัน อยู่ในเนื้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

คนธรรมดา แปลว่าบางที่พอกดี บางที่พอกไม่ค่อยดี บางที่พอกจับคนชั่ว บางที่พอกไถคนดี
(แห่นด้า : 33)

จากตัวอย่าง การใช้คำตรงข้าม 2 คู่ ในคำว่า “ดี ไม่ค่อยดี” และ “คนชั่ว คนดี” อยู่ในข้อความเดียวกัน แสดงให้เห็นถึงความไม่คงที่ของปุถุชนคนหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 6

แม้แต่กับสิ่งที่คนยกย่องว่าดี นายคั่นก็เห็นมันเร็วกว่าความว่าง
แม้แต่สิ่งที่คนมองว่าสวย นายคั่นก็เห็นว่ามันอัปลักษณ์กว่าความเปล่า (ชิตแตก : 79)

จากตัวอย่าง มีคำตรงกันข้าม 2 คู่ด้วยกัน คือ “ดี เรว” และ “สวย อัปลักษณ์” อยู่ในข้อความเดียวกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่านายคั่นเป็นคนขวางโลก

ตัวอย่างที่ 7

แนวคิด ‘หยิน – หยาง’ ของจีน มีแข็งต้องมีอ่อน มีสว่างย่อมมีมืด (อุทกภัยในดวงตา ; เต้า : 74)

จากตัวอย่าง แสดงถึงข้อตรงข้ามตามคติ “หยิน - หยาง” โดยปราบดา หยุ่น เสนอเป็นคำตรงกันข้าม 2 คู่ด้วยกัน คือ “แข็ง อ่อน” และ “สว่าง มืด” เพื่อขยายความหมายของข้อตรงข้ามตามคติ “หยิน – หยาง” ให้ชัดเจน

1.1.7.3 การใช้คำตรงข้ามกันเป็นคู่ 3 คู่ คือ การใช้คำหรือความตรงกันข้ามกัน อยู่ในเนื้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

การ “ทดลอง” หรือ “ทดลองของ” นานาชนิดได้เกิดแล้วหาย โป่งแล้วแตก พองแล้วยุบ มาหลายครั้ง
ครา (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ได้ดินก็มีฟ้า : 139)

จากตัวอย่าง การใช้คำตรงข้ามเป็นคู่ๆ 3 คู่ คือ “เกิด หาย” “โป่ง แตก” และ “พอง ยุบ” อยู่ในเนื้อความเดียวกัน เพื่อแสดงให้เห็นการมีอยู่ ซึ่งตรงข้ามกับการดับสูญ

ตัวอย่างที่ 9

ผ่านก้อนกระโละและปุมเประของเนื้อสี จากเข้มไปอ่อน จากหนาไปบาง จากเลือนรางไปคมชัด
(อุทกภัยในดวงตา ; เสียนทรงกลม : 61-62)

จากตัวอย่าง การใช้คำตรงข้ามเป็นคู่ๆ 3 คู่ คือ “เข้ม อ่อน” “หนา บาง” และ “เลือน ราง คมชัด” อยู่ในข้อความเดียวกัน

1.1.7.4 การใช้คำตรงข้ามกันเป็นคู่ 4 คู่ เป็นการใช้คำหรือความตรงกันข้ามกัน อยู่ในเนื้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

เงิน ! มันคืออะไร... มันทำให้เขาดีใจ พอใจ...หิวโหย อิ่มหนำ มันทำให้เขาสุขภาพ หยาบคาย สงบสุข
ว้าวุ่น มันทำให้เขารัก ทำให้เขาซึ้ง (อุทกภัยในดวงตา : 19)

จากตัวอย่าง มีคำตรงกันข้าม 4 คู่ด้วยกัน คือ “หิวโหย อิ่มหนำ” “สุขภาพ หยาบคาย” “สงบสุข ว้าวุ่น” และ “รัก ซึ้ง” เพื่อบรรยายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นต่างๆ จาก “เงิน”

ตัวอย่างที่ 11

สำหรับผม การเขียนหนังสือเป็นศิลปะที่มีความพิเศษตรงความเป็นงานที่ง่ายที่สุดและยากที่สุด สบายที่สุดแต่ลำบากที่สุด ว่างเปล่าที่สุดแต่ลึกซึ้งที่สุด เรียบง่ายที่สุดแต่ลึกซึ้งที่สุด และเป็นสิ่งที่ได้ใช้ ‘ตัวตน’ ของเราได้คุ้มค่าที่สุด (เป็น เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 42)

จากตัวอย่าง มีคำตรงกันข้าม 4 คู่ด้วยกัน คือ “ง่าย ยาก” “สบาย ลำบาก” “ว่างเปล่า ลึกซึ้ง” และ “เรียบง่าย ครึกครื้น” เพื่อแสดงถึงการเขียนหนังสือที่เน้นงานที่ให้ความรู้สึกขัดแย้งกัน และเสริมด้วยคำว่า ที่สุด เพื่อให้เห็นชัดตรงข้ามที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 12

โลกแห่งการเชื่อมโยงของทุกสิ่งทั้งดีและชั่ว ทั้งมั่วและเหมาะ ทั้งเจาะและกลบ ทั้งรบและกอดคอ

(เป็น เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 87)

จากตัวอย่าง มีคำตรงกันข้าม 4 คู่ด้วยกัน คือ “ดี ชั่ว” “มั่ว เหมาะ” “เจาะ กลบ” และ “รบ กอดคอ” คำตรงข้ามว่า “มั่ว เหมาะ” คำว่า “มั่ว” มีความหมายโดยนัย คือ ปนเปื้อนไม่เหมาะสม ลงตัว ตรงข้ามกับคำว่า “เหมาะ” ส่วนคำตรงข้ามว่า “รบ กอดคอ” มีความหมายโดยนัย คือ “รบ” หมายถึง ศัตรู “กอดคอ” หมายถึง มิตร ทั้งนี้เป็นคำตรงข้ามที่มีสัมผัสด้วย ทำให้อ่านแล้วมีจังหวะ

จะเห็นได้ว่า ปราบดา หยุนใช้คำตรงกันข้ามที่มีจังหวะ และเห็นภาพ เป็นคำตรงข้ามกันเป็นคู่ คือ การใช้คำตรงข้ามกันเป็นคู่ 1 คู่ 2 คู่ 3 คู่ และ 4 คู่ ซึ่งการใช้คำตรงข้ามกันเป็นคู่ 1 คู่ มีใช้เป็นจำนวนมากที่สุด

1.1.8 การใช้คำภาษาปาก

ในพจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย (2545:90) ให้ความหมายของภาษาปาก (colloquial; colloquial language) คือ ถ้อยคำ ประโยค หรือสำนวนโวหารที่คนทั่วไปใช้พูดและเขียนอยู่เป็นปรกติในชีวิตประจำวัน และอาจไม่เหมาะในการเขียนที่เป็นทางการ ลีลาของภาษาปากเป็นแบบธรรมดา ตามสบาย

การใช้คำภาษาปากที่ปราบดา หยุน นำมาใช้ จัดได้ว่าเป็นลักษณะภาษาอย่างหนึ่งที่อยู่ในงานเขียนประเภทเรื่องสั้นหรือนวนิยายก็เพื่อความสมจริงในบทสนทนาของตัวละครและเหตุการณ์ในเรื่อง หรือมีเจตนาที่จะแสดงความคิดเห็นส่วนตัวหรือแสดงความรู้สึกต่างๆ ที่มีต่อเรื่องราวนั้นๆ ก็ได้ ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ การใช้คำไม่สุภาพ การใช้คำอุทาน และการใช้คำตามเสียงพูดที่บกพร่อง ดังนี้

1.1.8.1 การใช้คำไม่สุภาพ ในงานเขียนของปราบดา หยุน โดยเฉพาะเรื่องสั้นหรือนวนิยาย ปรากฏว่า มีการใช้คำไม่สุภาพหรือคำหยาบพอสมควร ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินเรื่องของตัวละครบางสถานการณ์และเพื่อให้เกิดอารมณ์ในการอ่าน คำไม่สุภาพเหล่านี้ ทำให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับความรู้สึกและอารมณ์ที่แฝงอยู่ในคำไม่สุภาพนั้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

อายุยืนในที่นี้ ผมเข้าใจว่าไม่ใช่อายุที่นับเป็นปี จากวันที่แหกปากหักทายโลก

(น้ำใส่กะโหลก ; เสียงลูข : 65)

จากตัวอย่าง คำว่า “แหกปากหักทายโลก” หมายถึง การถือกำเนิด คำว่า “แหกปาก” เป็นคำไม่สุภาพ แต่ให้ภาพของทารกเมื่อแรกคลอดจะอ้าปากกว้าง และร้องเสียงดังเต็มที่

ตัวอย่างที่ 2

คนอ่านที่บางรายก็ไม่ได้อ่าน หรือไม่ชอบอ่าน แต่พูดถึงด้วยความไม่เข้าใจ ความหมั่นไส้ ความขวางต่อลักษณะลายเส้นที่บ้างเรียกสั้นๆ ว่า “ห่วย”

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ใต้ดินก็มีฟ้า : 141)

จากตัวอย่าง คำว่า “ห่วย” เป็นภาษาปาก หมายถึง ไม่ดี เลว ไร้คุณภาพ ไม่ได้เรื่อง (มติชน,2547:208) ในที่นี้หมายถึง ความรู้สึกของผู้อ่านบางคนที่มองภาพการ์ตูนลายเส้นว่าเป็นภาพการ์ตูนที่ไม่สวยงาม ไม่ดี

ตัวอย่างที่ 3

ถ้าซูเปอร์แมนสู้ใครไม่ได้ แล้วจะพิทักษ์โลกมนุษย์หาหอกอะไร (อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 47)

จากตัวอย่าง คำว่า “หอก” หมายถึง อวัยวะเพศชาย ใช้เป็นคำบริภาษว่าร้ายในทางหยาบคาย (มติชน,2547:210)

ตัวอย่างที่ 4

ไม่ว่าจะเป็นทฤษฎีวิวัฒนาการของดาร์วิน มาจนถึงทฤษฎีหลังโครงสร้างนิยมหน้าเหวอะไรก็ตาม ล้วนจะพากันกลายเป็นเรื่องตลก น่าขบขัน

(แพนด้า : 107)

จากตัวอย่าง คำว่า “หน้าเหว” เป็นคำหยาบที่มีความหมายว่า สิ่งนั้นๆ ต่ำ , ทราม หรือไร้สติ (มติชน,2547:926) จากบริบทในที่นี้หมายถึง ทฤษฎีที่ไม่ดีทั้งหลาย

ตัวอย่างที่ 5

“เฮ้ย มึงจำตอนพระเอกกระโดดลงทะเลได้ไหมวะ แม่ง ลโลว์โมชัน สัตว์ ภูผู้ชายใจกล้า แต่น้ำตาแม่งซึมเข้า ภูหันไป ไอ้เหี้ย จีบแม่งสะอีกสะอื่น ยังกะพ่อแม่งตายหน้า จากนั้นภูกว่าแม่งซึ้งสุดแล้ว ภูถึงต้องดูอีก สัตว์ ภูอยากร้องให้อีก ภูไม่เคยรู้ว่าการร้องไห้มันสุดยออดอย่างนี้มาก่อนเลยวะ ไอ้สัตว์”

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; เรื่องเล่าจากข้างโพตคว : 102)

จากตัวอย่าง มีคำหยาบคายจำนวนมากที่พาดพิงถึงบุพการี ได้แก่ คำว่า “แม่ง” “พ่อแม่ง ตายท่า” โดยรวบคำจาก “แม่มัน” เป็น “แม่ง” และการนำคำว่า “ตายโหงตายท่า” ซึ่งคำว่า “ท่า” หมายถึง โรคระบาดร้ายแรงในสมัยก่อน เป็นเหตุให้คนตายจำนวนมาก คือ โรคอหิวาตกโรค ซึ่งปัจจุบันนำคำว่า “ท่า” มาเป็นคำด่า เช่น “ท่าเหว” จากตัวอย่าง นอกจากมีคำด่าบุพการีแล้ว ยังมีคำว่า “สัตว์” “ไอ้สัตว์” และ คำว่า “ไอ้เหี้ย” ก็เป็นคำด่าโดยเปรียบเปรยกับการกระทำที่ต่ำทรามว่าเป็นสัตว์เลื้อยคลาน ที่กินซากสกปรก นอกจากนี้ เป็นการจงใจเสียดสีภาษาวัยรุ่นอยู่ด้วย

1.1.8.2 การใช้คำอุทาน กำชัย ทองหล่อ (2545:260) ให้ความหมายของ “คำอุทาน” คือ คำที่แสดงถึงเสียงที่เปล่งออกมาในเวลาดีใจ เสียใจ ตกใจ ประหลาดใจ หรือกริ่งใจ เป็นต้น

จากการศึกษาพบว่า ปราบดา หยุ่น นำคำอุทานมาใช้ขึ้นต้นข้อความ ลงท้ายข้อความ และระหว่างข้อความ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การใช้คำอุทานที่มีใช้กันอยู่แล้ว และคำอุทานหรือคำสวดสร้างใหม่ ดังนี้

1.1.8.2.1 การใช้คำอุทานที่มีใช้กันอยู่แล้ว ในงานเขียนของ ปราบดา หยุ่น ใช้คำอุทานที่มีใช้กันอยู่แล้ว ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

เมื่อก่อนฉันชอบอ่านคำคมนักปราชญ์...จำได้อยู่อันหนึ่ง “หากคุณอยากเป็นคนดี แสดงว่าคุณไม่ใช่คนดี”
อ่านแล้วตบเข้าตัวเองฉลาดใหญ่ ชิชะ มันช่างถูกกระดูกดำ (ความน่าจะเป็น : 13)

จากตัวอย่าง คำอุทานคำว่า “ชิชะ” เป็นคำที่เปล่งออกมาเมื่อรู้สึกโกรธหรือไม่พอใจ ซึ่งจากบริบทนี้มีข้อความต่อท้ายว่า “มันช่างถูกกระดูกดำ” คำว่า “ชิชะ” ในที่นี้จึงให้ความรู้สึกถูกใจ รู้สึกคำคมดังกล่าวได้แทงใจดำ

ตัวอย่างที่ 7

มาดอนนำกำลังส่งยิ้มให้กู! พระเจ้า! มิค แล็กเกอร์กำลังเดินมาหากู (กระทบไหล่เขา : 71)

จากตัวอย่าง คำว่า “พระเจ้า” แผลมาจากคำอุทานในภาษาอังกฤษว่า “Oh! God” ในที่นี้หมายถึง ตัวละครรู้สึกไม่อยากจะเชื่อสายตาตัวเองว่าบุคคลมีชื่อเสียงระดับโลกยิ้มให้และกำลังเดินมาหา จึงอุทานเรียกศาสนาของตนออกมา

1.1.8.2.2 การใช้คำอุทานหรือคำสวดสร้างใหม่ ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นนำคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษหรือคำแปลในภาษาไทย มาสร้างคำสวดใหม่ และให้ความหมายไปในทางหยาบคาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

โบหน้าเด็กชายอายุไม่น่าเกินเลยสิบสองปี ทะลึ่งโผล่ประกบเนื้อกระจะหน้าต่างด้านหนุ่มข้างคนขับ ทำเขาสะอึกโหยง ร้องเสียงหลง "ฮ่า !" พานให้เพื่อนพ้องในเบาะหลังร่วมอุทานขึ้นก้องรถ "เฮ้ย ! ชิท!"

(ชิทแตก : 164)

จากตัวอย่าง คำว่า " ชิท !" เป็นคำสวดภาษาอังกฤษที่เขียนทับศัพท์คือ "ชิท" (shit) ใช้เมื่อเกิดความรู้สึกไม่พอใจ ไม่ชอบใจ

ตัวอย่างที่ 9

วันนี้ไอ้คูลชิทหาย

(ชิทแตก : 49)

จากตัวอย่าง มีคำว่า ชิท+หาย เป็นการเลียนคำสวดในภาษาไทยคำว่า "ชิบหาย" หมายถึง มาก ในที่นี้ คำว่า "คูล" เป็นคำสแลงในภาษาอังกฤษ คือ cool หมายถึง เท่ หล่อ สวย เลิศ ดังนั้น "คูลชิทหาย" จึงหมายถึง สวยหรือหล่อมาก

ตัวอย่างที่ 10

"ชิทแตก" แซ่กตรงเพราะแสบคัน รับเง้อมือขึ้นตะแฉลเบาๆ

(ชิทแตก : 9)

ตัวอย่าง คำว่า ชิท+แตก มาจากการเลียนคำภาษาปากว่า "ห่วยแตก" หมายถึง แย่มาก ในที่นี้ใช้กับความรู้สึกเจ็บแค้น

ตัวอย่างที่ 11

มันกวนดึก ไอ้ชิทหน้า

(ชิทแตก : 54)

ตัวอย่าง คำว่า ชิท+หน้า เป็นคำสวดทั้งสองคำ ที่มีความหมายหยาบคาย ในที่นี้ใช้กับความรู้สึกไม่พอใจ

ตัวอย่างที่ 12

พลงตะโกนในใจประกอบไปด้วยว่า ไอ้ชิ ! มาตอนนังกำลังงยืมให้กู !

(กระทบไหล่เขา : 71)

จากตัวอย่าง คำว่า “ไอ้ซี” เป็นคำอุทานที่แปลความหมายโดยตรงมาจากคำอุทานในภาษาอังกฤษว่า “Oh ! shit” (ไอ้ ชิต) คำว่า “ชิต” หมายถึง “ซี” ในภาษาไทย แต่จากบริบทในที่นี้ ตัวละครแสดงความรู้สึกประหลาดใจ ไม่น่าเชื่อที่มาดอมน่าสงี่ยมให้

ตัวอย่างที่ 13

เปิด! รั้วข้างให้นั่งๆ ยืนๆ เป็นเพื่อนเครื่องจักร (ชิตแตก : 12)

ตัวอย่างที่ 14

“เฟ็ดแม!” เขาแหกปากอย่างไม่ยับยั้งความตกตื่น (ชิตแตก : 72)

จากตัวอย่างที่ 13 – 14 คำว่า “เฟ็ด” เป็นคำสวดที่ปราบดา หยุ่น สร้างขึ้นใหม่ โดยอาศัยคำสวดหรือคำอุทานที่เป็นคำหยาบเดิมที่มีอยู่แล้วในภาษาไทย มาเปลี่ยนพยัญชนะจากเสียง ย ในคำเดิมที่หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ มาเป็นเสียง ฟ ที่มาจากคำสวดของภาษาอังกฤษคือ fuck (ฟัค) เป็น “เฟ็ด” เพื่อเลี่ยงคำหยาบ แต่สามารถเข้าใจได้จากบริบท

1.1.8.3 การใช้คำตามเสียงพูดที่บกพร่อง คือ การเขียนโดยการถอดเสียงหรือสำเนียงของผู้พูดจริงๆ เนื่องจากปราบดา หยุ่น สร้างการใช้ภาษาของตัวละครไทยในอนาคตที่พูดภาษาไทยปนภาษาอังกฤษ ที่มีเสียง ร ล และเสียงควบกล้ำไม่ชัด ทั้งในคำภาษาอังกฤษและภาษาไทย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

“ไอเหนื่อยเกินไป ซอลี่” (ชิตแตก : 13)

จากตัวอย่าง เป็นคำพูดที่ออกเสียง ร เป็นเสียง ล ในคำว่า “ซอลี่” มาจากคำภาษาอังกฤษ คำว่า sorry ออกเสียงว่า “ซอรั” ในที่นี้หมายถึง การแสดงความขอโทษ

ตัวอย่างที่ 16

“ขณะนี่ติดธุระเล็กน้อย จะเล็งงานป้ายโมงตามกำหนด แล้วจะติดต่อกับ” (ชิตแตก : 36)

จากตัวอย่าง เป็นคำพูดที่ออกเสียง ร คือ “ธุระ” และ “เริ่ม” และคำควบกล้ำไม่ชัด คือ “กลับ”

ตัวอย่างที่ 17

“ไอ้เฟ็ดชิต ไหววะ เขารีบก้มหน้าขี้สิ่งแปลกปลอม” (ชิตแตก : 9)

จากตัวอย่าง ในประโยคว่า "ไอวะ" เกิดจากการรวบคำจากประโยคว่า "อะไรวะ" เกิดขึ้นได้เมื่อเราพูดเร็วๆ เสียงบางเสียงจึงหายไป ซึ่งปราบดา หยุ่น ถ่ายทอดเสียงการพูดออกมาจริงๆ โดยเฉพาะกลุ่มวัยรุ่นมักพูดจาไม่ค่อยชัด

ตัวอย่างที่ 18

"ยูเป็นไลป่าว"

(ชิตเตก : 16)

จากตัวอย่าง คำว่า "ป่าว" มาจากภาษาพูดที่ออกเสียงมาจากคำควบกล้ำว่า "เปล่า" และคำว่า "ไล" มาจากความว่า "เป็นอะไรหรือเปล่า"

การใช้คำภาษาปากที่ปราบดา หยุ่น นำมาใช้ คือ การใช้คำไม่สุภาพ การใช้คำอุทาน และ การใช้คำตามเสียงพูดที่บกพร่อง โดยเฉพาะมีการสร้างคำอุทานที่เป็นคำสบทสร้างใหม่ในงานเขียน ทั้งนี้ก็เพื่อให้สอดคล้องกับการดำเนินเรื่องของตัวละครบางสถานการณ์และเพื่อให้เกิดอรรถรสในการอ่าน คำภาษาปากเหล่านี้ ทำให้ผู้อ่านคล้อยตามไปกับความรู้สึกและอารมณ์ที่แฝงอยู่ในคำไม่สุภาพนั้น

1.1.9 การใช้คำสแลง

จินตนา พุทธเมตตา (2546: 6) อธิบายความหมาย "คำสแลง" ไว้ว่า เป็นถ้อยคำสำนวนหรือภาษาพูดที่ใช้สร้างความเข้าใจเฉพาะกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในวัยหนุ่มสาว เป็นภาษาที่สร้างขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไม่สุภาพ เพื่อให้เกิดคำแปลกๆ ผิดไปจากปกติ ทั้งด้านเสียง รูปคำ และความหมาย คำสแลงมีระยะเวลาการใช้ไม่นานก็หมดความนิยม

ปราบดา หยุ่น นำคำสแลงที่มีใช้กันอยู่แล้วมาใช้ในงานเขียนที่เป็นเรื่องสั้น และนวนิยาย ซึ่งพบว่า มีคำศัพท์ปัจจุบันที่ใช้กันในความหมายเฉพาะหรือพิเศษบางอย่าง หรือเป็นกลุ่มคำหรือสำนวนที่แสดงความหมายโดยนัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

"...โถ กูหรือก็เสียงชีวิตยื้อแย่งกับผู้คนนับสิบ เพื่อเราสองคนจะได้ยลภาพบันลือโลกอันเป็นที่กล่าวถึงกันให้แซดในบรรดาคนรุ่นหนุ่มแน่นทั้งมหา'ลัยอยู่ขณะนี้ (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; นางกฤต : 69)

จากตัวอย่าง คำว่า "แซด" หมายถึง มีเสียงแข็งแจ่มฟังไม่ได้ศัพท์ (มติชน,2547:386) ในที่นี้ จากตัวอย่างมีความหมายว่า "ลือกันทั่ว"

ตัวอย่างที่ 2

ผมซึกจะสงสัยว่าไอ้เพื่อนคนนี้นั้นๆ คงได้แต่นั่งท่องจำคำคมเอาไว้รอดกับคนอื่น เมื่อมีโอกาสได้พูดถึง จึงสาดไม่ยอมหยุดให้คุ้มกับที่เสียเวลาท่อง (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; แววดาที่หยั่งถึง : 134)

จากตัวอย่าง คำว่า “สาด” เป็นคำสแลงที่ตัดมาจากสำนวนเกี่ยวกับการพูดต่อผู้อื่นในทางลบ เช่น “สาดโคลน” “สาดเสียเทเสีย” แต่ในที่นี้นำคำว่า “สาด” คำเดียวมาใช้หมายถึง “พูดไม่หยุด”

ตัวอย่างที่ 3

ผู้หญิงคนนั้นะครับ ผมยาวๆ ชาวๆ อวบอ้อม เป็นดารา (กระทบไหล่เขา : 229)

จากตัวอย่าง คำว่า “อวบอ้อม” ในคำว่า “อ้อม” เป็นคำสแลงที่หมายถึง (ผู้หญิง) อวบอ้วนมีเสน่ห์ทางเพศ (มติชน,2547:979) และนำคำว่า “อวบ” มาซ้อนเพื่อเน้นความขึ้น แต่ในที่นี้หมายถึง เฉพาะถึง หน้าอกที่มีขนาดใหญ่

ตัวอย่างที่ 4

ดาวมันเยอะดี นับเท่าไรก็ไม่จบไม่สิ้น ประเดี๋ยวก็อาจจะเบื่อไปเอง พอเบื่อแล้วไม่รู้จะทำอะไร ก็อาจจะยอมหันมากุกกิกกันบ้าง (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ฟาร์อง : 59)

จากตัวอย่าง คำว่า “กุกกิก” หมายถึง พูดหรือเล่นกันเจี๊ยบๆ , ประจบ (ราชบัณฑิตยสถาน ,2546:131) ในที่นี้นำมาใช้เป็นคำสแลง โดยการนำความหมายโดยนัยว่า เป็นการพูดหรือเล่นกันเจี๊ยบๆ ของหนุ่มสาว โดยปริยายหมายถึง การมีเพศสัมพันธ์

ปราบดา หยุ่น นำคำสแลงที่มีถ้อยคำสำนวนหรือภาษาพูดของวัยรุ่น เป็นภาษาที่สร้างขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไม่สุภาพ เพื่อให้เกิดคำแปลกๆ ผิดไปจากปกติ ทั้งด้านเสียง รูปคำ และความหมาย

1.1.10 การใช้คำมีระดับและคำโบราณ

การใช้คำมีระดับและคำโบราณ เป็นการเลือกใช้คำที่สละสลวย ไพเราะ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษกว่าการใช้คำสามัญทั่วไป เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งไปกับรสของคำ ก่อให้เกิดอารมณ์ต่างๆ ร่วมกับตัวละครและเนื้อเรื่อง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถทางศิลปะในการใช้ภาษาของผู้เขียนเป็นอย่างดี

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้คำมีระดับและคำโบราณที่น่าสนใจในเรื่องสั้น ดังนี้

1.1.10.1 การใช้คำมีระดับ คือ การใช้คำมีระดับสูงกว่าคำสามัญ จาก การศึกษางานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้คำมีระดับในประโยคสามัญทั่วไป และทำให้ เรื่องราวมีลักษณะเด่นขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เมื่อคุณคนนั้นไม่ตอบ ตะกอนจึงต้องสลัดวิสัยสัตว์โหยของเขา เปลี่ยนเป็นการตะโกนก้องทั่วห้องพระ
โรง (ความน่าจะเป็น ; บรรยายภาคเป็นกันเอง : 134)

จากตัวอย่าง คำว่า "ห้องพระโรง" หมายถึง ห้องโถงใหญ่ในพระราชวังหรือในวังของพระ ราชโอรส พระราชธิดา ซึ่งจากบริบทข้างต้น ประโยคว่า "ตะโกนก้องทั่วห้องพระโรง" เป็นการส่ง เสียงตะโกนให้ดังทั่วทั้งห้อง เพื่อระบายความรู้สึกข้างใน

ตัวอย่างที่ 2

อย่าลืมน่าพญาแร้งยังรอจิ้งหะอยู่บนท้องฟ้า ถ้าแมลงเมื่อไรจะกลายเป็นภักษานารราคาถูก
(อุทกภัยในดวงตา : 28)

จากตัวอย่าง คำว่า "ภักษานาร" หมายถึง เหี้ย ออาหาร

ตัวอย่างที่ 3

เมื่อเช้า (ที่คิดว่าเมื่อเช้า เพราะเป็นเวลาหลังความมืดที่มาพร้อมการไพล่ของโคมสุริยา)
(อุทกภัยในดวงตา : 17)

จากตัวอย่าง คำว่า "โคมสุริยา" หมายถึง ดวงอาทิตย์ที่ไพล่โคมออกมา ในที่นี้ คือ ดวง อาทิตย์ไพล่ขึ้นมาให้เห็นในตอนเช้า

ตัวอย่างที่ 4

"...ดาอยากบอกเธอ อยากสารภาพรักเธอ มีคำหลายคำรอจุกกันอยู่ที่ชีวนา จนมันซาและหิวไปทั้งคืน..."
(สิ่งที่เคลื่อนไหว ; นางกุด : 72)

จากตัวอย่าง คำว่า "ชีวนา" หมายถึง ลิ่น

1.1.10.2 การใช้คำโบราณ คือ การนำเอาคำศัพท์หรือสำนวนเก่าแต่ โบราณที่เคยใช้กันในสมัยก่อนมาใช้ในการสนทนาของตัวละครในปัจจุบัน เพื่อให้บทสนทนามี ความแปลกใหม่ น่าสนใจ อันเป็นลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ชายหนุ่มชะงักกำหนด อุทานสะท้อนในใจ จิบหาย ฎุเครื่องบินจะตกใส่บ้านกู อีกทีก็เยี่ยงเสียง
สงครามโลก (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 63)

จากตัวอย่าง คำว่า “ฎุ” หมายถึง หรือ อะไร ไม่ใช่ โดยมากใช้ในทางร้ายกรอง จาก
ตัวอย่างคำว่า “ฎุ” ในที่นี้หมายถึง “หรือ” คือ “หรือเครื่องบินจะตกใส่บ้านกู” และคำว่า “เยี่ยง”
หมายถึง อย่าง แบบอย่าง จากบริบทว่า “อีกทีก็เยี่ยงเสียงสงคราม” หมายถึง อีกทีก็อย่างกับ
เสียงสงคราม

ตัวอย่างที่ 6

บ้านระจันคงต้านพม่าไม่ได้นานหลายเพลายั่งยืนดอก ฎุไม่จริง (น้ำใสกะไหลก ; คลื่นของเวลา : 23)

จากตัวอย่าง คำว่า “เพลายั่งยืนดอก” หมายถึง กาล คราว ในประโยคที่ว่า “ได้นานหลายเพลายั่งยืน
นัยดอก ฎุไม่จริง” หมายถึง ได้นานอย่างนั้นหรือ หรือไม่จริง

ตัวอย่างที่ 7

แท้จริงแล้วเป็นเพียงปรากฏการณ์ดวงตา หาได้เกิดขึ้นดังที่เราารู้สึกหรือประสบเห็นไม่
(น้ำใสกะไหลก ; คลื่นของเวลา : 20)

จากตัวอย่าง คำว่า “หาได้...ไม่” หมายถึง ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างที่เราารู้สึกหรือพบเห็น

ตัวอย่างที่ 8

หาใช่เจ้าขององค์ภักษีใหญ่ผู้วางกำมเป็นเจ้าพ่อ ชอบให้ชาวบ้านยกยอสรรเสริญอย่างนั้นไม่
(น้ำใสกะไหลก ; Why ไหว้ : 39)

จากตัวอย่าง คำว่า “หาใช่...ไม่” หมายถึง ไม่ใช่เจ้าขององค์ภักษีใหญ่ผู้วางกำมเป็นเจ้าพ่อ
ชอบให้ชาวบ้านยกยอสรรเสริญ

ปราบดา หยุน ใช้คำมีระดับและคำโบราณ ซึ่งเป็นลักษณะพิเศษกว่าการใช้คำสามัญทั่วไป
เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งไปกับรสของคำ ก่อให้เกิดอารมณ์ต่างๆ ร่วมกับตัวละครและเนื้อเรื่อง เพื่อให้
บทสนทนามีความแปลกใหม่ น่าสนใจ

1.2 การใช้คำเดิมในความหมายใหม่

การใช้คำเดิมในความหมายใหม่ คือ การนำคำเดิมที่มีใช้กันอยู่แล้วมาใช้ในความหมายใหม่
โดยการนำความหมายพื้นฐานของคำเดิมนั้นมาใช้ในบริบทที่ต่างจากปรกติ การใช้คำในลักษณะนี้
เป็นความตั้งใจของผู้เขียนเพื่อสร้างความหมายที่เด่นชัดให้แก่ข้อความ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ในเมื่อขีดไปทางซ้ายไม่ได้ ก็ไม่ขีด กลับเงื้อมือขึ้นรับน้ำหนักหัว

(น้ำใส่กะโหลก ; บันทึกของนักเดินทางชาว (เพื่อค้นหาทางซ้าย) : 101)

ตัวอย่างที่ 2

ชายสวมสูทสีเทาใส่แว่นตากรอบกลมสีดำทำทางภูมิฐาน ยืนคุยกับหญิงในชุดกระโปรงกำมะหยี่ ทั้งคู่โบหน้าขมิ้มเข้ม ฝ่ายหญิงเงื้อมือขวาขึ้นไปปาดคราบน้ำตาลเป็นระยะ (เมืองมูมจาก ; ผนังแขวนตา : 44)

ตัวอย่างที่ 3

ไซฟิยงขวดเบียร์ กรอกน้ำเมาลงคอ แล้วเงื้อมือขวาขึ้นไปปาดคราบเบียร์บนริมฝีปาก

(เมืองมูมจาก ; หลังคาฝั่งหู : 78)

จากตัวอย่าง ที่ 1-3 คำว่า "เงื้อ" ปรกติหมายถึง อาการที่มีมือยกสิ่งใดสิ่งหนึ่งขึ้นทำท่าจะตีหรือฟัน เป็นต้น เช่น เงื้อไม้ เงื้อมีด ซึ่งจากประโยคข้างต้น เป็นการนำความหมายพื้นฐานไปใช้ในความหมายที่มีลักษณะอาการที่คล้ายคลึงกันกับ "การเงื้อมือ" แต่มิได้เป็นการยกมือขึ้นเพื่อการทำร้าย แต่ "เงื้อมือขึ้น" เพื่อแสดงกิริยาต่างๆ ที่ใช้มือประกอบ ทำให้ความหมายของคำว่า "เงื้อ" เบาลงกว่าเดิม

ตัวอย่างที่ 4

ชายหนุ่มมองผ่านม่านฝนเมื่อฟ้าแลบแปลบปลาบเปิดโปงให้รู้ว่า อักษรหนึ่งเป็นตัวโอ ชายหนุ่มถึงกับประดิษฐ์ริมฝีปากเป็นวง (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 63)

จากตัวอย่าง คำว่า "เปิดโปง" ปรกติหมายถึง การเปิดเผยความลับของอีกฝ่ายให้รู้ แต่ในที่นี้นำมาใช้ในความหมายว่า เวลาที่มีฝนตกในตอนกลางคืนท้องฟ้าจะมีบรรยากาศที่ดูลึกลับ ดำมืด มองอะไรไม่เห็น เมื่อฟ้าแลบขึ้นจึงเป็นแสงสว่างที่เปิดหรือฉายให้เห็นภาพที่ความมืดปกคลุมอยู่ ดังที่ ธเนศ เวศร์ภาดา (2545:68) มีความคิดเห็นว่า คำว่า "เปิดโปง" ในที่นี้ไม่ได้ใช้เป็นคำขยายเสียงหรือแสงของฟ้า แต่ใช้เป็นคำกริยาหลัก หมายความว่า ปราบฏการณ์ฟ้าแลบแปลบปลาบนั้น ได้ 'เปิดโปง' คือ เผยให้ตัวละครชายหนุ่มเห็นสิ่งที่ปริศนา

ตัวอย่างที่ 5

มุสึสึชาวอุกฤษฏเก็บเป็นมวนอยู่เหนือแผ่นกระจก เปิดโปงให้ดวงตาของนายอำนาจได้ลขนาดท้องฟ้ากรุงเทพฯ (อุทกภัยในดวงตา ; เสี้ยนทรงกลม : 56)

จากตัวอย่าง คำว่า "เปิดโปง" ปกติหมายถึง การเปิดเผยความลับของอีกฝ่ายให้รู้ ในที่นี้มีมุขีที่ทำหน้าที่ปกปิดแสงสว่างจากภายนอกไม่ให้เข้ามา แต่เมื่อถูกรุดเก็บขึ้นไป จึงเป็นการเปิดให้แสงสว่างเข้ามาในห้อง และยังทำให้ได้มองเห็นท้องฟ้ากรุงเทพฯ ที่อยู่เบื้องนอก

ตัวอย่างที่ 6

ด้วยพลังในความรู้ของตัวเอง ผมมีอาจกล้าแม้จะคิดตอบคำถามนุรธาดังกล่าว เพราะรู้ว่าไม่รู้และหากดันทุรังจะสำแดงว่าตัวเองรู้ โดยหลงตนเป็นผู้มีการศึกษาและอ่านตำรับตำราทางปรัชญาทั้งตะวันออกและตะวันตกมาไม่น้อย ก็จะเป็นการเปิดโปงความไม่รู้ให้เด่นชัดยิ่งขึ้น (น้ำใสกะโหลก ; เรื่อง "อะไร" : 47)

จากตัวอย่าง คำว่า "เปิดโปง" ในที่นี้ มีความหมายที่แตกต่างจากความหมายเดิมคือ เป็นการเปิดเผยความไม่ดีของตัวเองให้คนอื่นรู้ คือ ถ้าตอบคำถามที่ตนไม่มีความรู้ดีพอ จะเป็นการเปิดเผยความไม่รู้ของตัวเองให้อีกฝ่ายรู้

จากตัวอย่างที่ 4-6 ปรากฏว่า หยุ่น นำความหมายโดยพื้นฐานของคำว่า "เปิดโปง" มาใช้เป็นคำกริยา ในความหมายที่ไม่เกี่ยวกับความชั่วร้าย หรือความไม่ดีของฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง เพียงเพื่อให้ความหมายเบาลง ว่า "เปิดเผยให้เห็น"

ตัวอย่างที่ 7

ดนตรีที่เปิดกั๊วกันไปคือโมซาร์ท

(ความน่าจะเป็น : 22)

ตัวอย่างที่ 8

ชายวิปลาสเบื้องหลังดูเหมือนจะตีต้นตามมาได้ด้วยแรงที่เหนือกว่า หัวใจของรงค์เดินระวัวกั๊วไปกับอาการรวดระทมในขมับ ซึ่งกำลังกระจายความเจ็บปวดให้ชานแทรกไปทั่วก้อนกบาล

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตินเดือน : 58)

จากตัวอย่าง ที่ 7- 8 ปกติคำว่า "กั๊ว" หมายถึง เอน้ำหรือของเหลวเข้าไปสัมผัสพอให้ชุ่ม เช่น น้ำกั๊วคอ จากบริบททั้ง 2 เป็นการนำคำว่า "กั๊ว" มาใช้ในความหมายใหม่ ในตัวอย่างที่ 7 "ดนตรีที่เปิดกั๊ว" หมายถึง ดนตรีที่เปิดคลอ และตัวอย่างที่ 8 "หัวใจของรงค์เดินระวัวกั๊วไปกับอาการรวดระทมในขมับ" หมายถึง หัวใจของรงค์เดินระวัวและมีอาการปวดหัวร่วมด้วย อันเป็นกิริยาอาการหรือความรู้สึกที่ทำหรือเกิดขึ้นพร้อมกัน แบบผสมผสาน คละเคล้า

ตัวอย่างที่ 9

เขาวางมือเปียกทั้งสองลงบนแก้มกันกางเกงขาสั้น แล้วเกลือกกั๊วเนื้อมนุษย์กับเนื้อผ้าเข้าด้วยกันเพื่อกระจายความชุ่มแฉะ

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; มือใหม่ : 82)

จากตัวอย่าง คำว่า “เกลือกกลั้ว” ปกติ หมายถึง คบหาสมาคม คลุกคลี แต่จากบริบท ในที่นี้ เรียกกริยานี้ว่า “เซ็ดมือ” กล่าวคือ เป็นกริยาอาการเอามือไปเกลือก ไปกลั้ว หรือถูกับกางเกง หลายๆ ครั้ง

ตัวอย่างที่ 10

ภาพอันยั่วชวนของบรรยากาศเย็นๆ สงบเงียบ และใกล้ชิดต้นไม้ใบหญ้าของชีวิตบนดอยก็ลอยขึ้นในหัวผม ทำให้เกิดอาการครั่นเนื้อครั่นตัวอยากตามพี่เขนขึ้นไปในทันใด

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; โลกของไฟ : 60)

จากตัวอย่าง คำว่า “ครั่นเนื้อครั่นตัว” ปกติหมายถึง อาการที่รู้สึกไม่สบายตัว อาการที่กำลังจะมีไข้ แต่จากบริบทในที่นี้ หมายถึง อาการตื่นตัว ตื่นเต้น

ตัวอย่างที่ 11

น้ำแดงในถุงพลาสติกที่ห้อยอยู่กับลูกบิดประตูป้อม ขณะนี้มีส่วนผสมของน้ำธรรมดาที่เคยมีสถานภาพ เป็นน้ำแข็งอยู่กว่า 40 เปอร์เซ็นต์

(ความน่าจะเป็น ; เหตุการณ์กรรมซ้ำแล้ว : 99)

จากตัวอย่าง โดยปกติคำว่า “สถานภาพ” ตามความหมายตรง หมายถึง สถานะ ตำแหน่ง หรือเกียรติยศของบุคคลที่ปรากฏในสังคม ซึ่งในที่นี้นำมาใช้กับสิ่งอื่นที่ไม่ใช่บุคคล คือ น้ำแดง ซึ่งปกติจะใช้ว่า “สถานะ” หมายถึง ความเป็นไป ความเป็นอยู่ เช่น น้ำมีสถานะปรกติเป็นของเหลว ทั้งนี้ทั้งนั้น การใช้คำ “สถานภาพ” ก็เพื่อให้ น้ำแดง หมายถึง ของสิ่งหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลง ลักษณะหนึ่งไปเป็นอีกลักษณะหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 12

ตรีผละตัวขึ้นจากแนวราบ แล้วพยายามปิดเป้าเศษดินบนร่างออก ละอองสกปรกคลุ้งไปทั่วโคนต้นมะม่วง

(อุทกภัยในดวงตา ; อุปลรรคแต่ว่าดี : 162)

จากตัวอย่าง โดยปกติคำว่า “ปิดเป้า” หมายถึง การทำให้คลายจากทุกข์ ในที่นี้เป็นการนำความหมายตรงตัวของทั้งสองคำมาใช้ คือ ทั้ง “ปิด” และ “เป้า” เศษดินที่ติดอยู่บนร่างกาย

จากตัวอย่าง ที่ 13 -14 ต่อไปนี้ เป็นการใช้คำในลักษณะที่ให้ ความหมายขยายตัว คือ นำคำเดิมที่ใช้และเข้าใจกันทั่วไปในความหมายอย่างหนึ่ง นำมาใช้ในความหมายใหม่ที่แฝงนัยอยู่ในความหมายเดิม ซึ่งผู้อ่านจะสามารถเข้าใจความหมายได้โดยอาศัยบริบท ดังนี้

ตัวอย่างที่ 13

เสียงโทรศัพท์ดังขึ้นกลางดึก โชคดีที่ผมเป็นคนนอนช่วงปลายคืน เวลาช่วงกลางจึงยังตื่นประกอบ
กิจกรรมในครัวเรือนอยู่บนเตียง (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; นามธรรมทะเลลึก : 13)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า "กิจกรรมในครัวเรือน" แปลความตามตัวได้ว่า เป็นการทำกิจวัตรประจำวันในครัวเรือนของแม่บ้าน เกี่ยวกับงานบ้านงานเรือนที่ต้องทำทุกวัน ดังนั้น กิจกรรมในครัวเรือนในที่นี้ หมายถึง การมีเพศสัมพันธ์ของคู่สามีภรรยา ซึ่งเป็นพฤติกรรมปกติของหญิงชายที่มีครอบครัว

ตัวอย่างที่ 14

"เมื่อเวลาประมาณยี่สิบเอ็ดนาฬิกา ขณะที่ข้าพเจ้ากับเพื่อนสาวกำลังเล่นจ้ำจี้จ้ำไชกันอย่างสนุกสนานในห้องนอนชั้นสอง เสียงอึกทึกครึกโครมก็บังเกิดขึ้นบนคานฟ้าเล่นเอาข้าพเจ้าต้องเสียนุญชะงักการละเล่นพื้นบ้านอย่างไม่เต็มใจ (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 73)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า "เล่นจ้ำจี้จ้ำไช" มีคำ 2 คำที่ประกอบกันคือ คำว่า "เล่นจ้ำจี้" หมายถึง การเล่นชนิดหนึ่งของเด็ก และมีความหมายสแลง หมายถึง ร่มประเวณี กับคำว่า "จ้ำจี้จ้ำไช" หมายถึง พร่ำพูดหรือสอน แต่ในที่นี้ประโยคว่า "เล่นจ้ำจี้จ้ำไช" มีความหมายสแลงเช่นเดียวกับคำว่า "จ้ำจี้" คือ การมีเพศสัมพันธ์ นอกจากนี้ คำแต่ละคำยังมีความหมายหมายโดยนัยในทางกิริยาอาการของการร่วมประเวณีคือ คำว่า "จ้ำ" "จี้" "จ้ำ" "ไช" และประโยคว่า "การละเล่นพื้นบ้าน" จากบริบทในที่นี้ ก็มีความหมายโดยนัยเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์เช่นกัน ซึ่งเป็นเหมือนการละเล่นพื้นบ้านอย่างหนึ่งที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตที่มีมาแต่ดั้งเดิม

ปราบดา หย่อนนำคำเดิมที่มีใช้กันอยู่แล้วมาใช้ในความหมายใหม่ โดยการนำความหมายพื้นฐานของคำเดิมนั้นมาใช้ในบริบทที่ต่างจากปกติ การใช้คำในลักษณะนี้เป็นความจงใจของผู้เขียนเพื่อสร้างความหมายที่เด่นชัดให้แก่ข้อความ ซึ่งผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้เมื่ออยู่ในบริบท

1.3 การใช้คำสร้างใหม่

ในงานเขียนของปราบดา หย่อน มีการใช้คำสร้างใหม่ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1.3.1 คำประสม

1.3.2 คำซ้อนความหมาย

1.3.3 คำศัพท์บัญญัติใหม่

1.3.1 คำประสม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546 : 249) อธิบายถึงคำประสมไว้ว่า หมายถึง คำที่เกิดจากการนำคำมูลที่เกิดอิสระได้ตั้งแต่ 2 คำขึ้นไปมาประสมกันแล้วกลายเป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ขึ้นมาอีกคำหนึ่ง เช่น ลูกเสือ เครื่องใน ไฟฟ้า ฯลฯ

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบการใช้คำประสม ซึ่งมีการสร้างคำ 3 ลักษณะ คือ คำประสมใหม่ทั้งคำ คำประสมใหม่โดยใช้แนวเทียบ และคำประสมใหม่โดยวิธีตัดคำ ดังนี้

1.3.1.1 คำประสมใหม่ทั้งคำ เป็นคำประสมที่ปราบดา หยุ่น สร้างขึ้นใหม่ ไม่มีใช้กันมาก่อน เมื่อนำไปใช้ในบริบทผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้ จากงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า มีการสร้างคำประสมใหม่ทั้งคำเป็นชุดๆ มี 6 ชุดด้วยกัน คือ ชุด "หู" ชุด "สมอง" ชุด "ใจ" ชุด "ตีน" ชุด "ก้อน" และชุด "เบ็ดเตล็ด" ดังนี้

(1) ชุดคำประสมที่มีคำว่า "หู" เป็นคำหลัก ที่วางอยู่ข้างหลัง ประสมกับคำอื่นที่วางอยู่ข้างหน้า ได้แก่ คำว่า "แฉะหู" "ฉงนหู" และ "ซึ้นหู" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ผู้คนต่างซักถามกันเองไปมาว่าจะเขียนลงวันที่อย่างไร จากที่เคยมีเลขท้ายสองตัวมาเนิ่นนาน จู่ๆ จะกลายเป็นศูนย์ศูนย์ไปหรือ ซึ่งเป็นปัญหาเดียวกับเจ้าวายทูเค วันอวสานระบบคอมพิวเตอร์อันโด่งดังกระฉ่อน แฉะหูเกินเหตุ (น้ำใสกะโหลก ; ไม่ศูนย์เปล่า : 152)

จากตัวอย่าง คำว่า "แฉะหู" เป็นคำประสมระหว่างคำว่า "แฉะ" หมายถึง เปียกหรือชุ่มน้ำอยู่เสมอ กับคำว่า "หู" เป็น "แฉะหู" ซึ่งเป็นการพูดที่มีนัยเกี่ยวข้องกับน้ำลาย คือ พูดจนปากเปียกปากแฉะ หมายถึง ได้ยินได้ฟังมากเกินไป เปรียบเหมือนน้ำลายที่ออกจากผู้พูดกระเซ็นเข้าหูอย่างมากจนหูแฉะ

ตัวอย่างที่ 2

เสียงฟังชัดขนาดเล็กลอยมาจากเบื้องหลัง "เพราะชีวิตของเขามีความสุข เขาก็เลยอายุยืนยาว" เด็กมักเปรยคำที่ทำให้ผู้ไม่เด็กแล้วต้องฉงนหูอยู่เป็นนิจ (น้ำใสกะโหลก ; เสียงสุข : 65)

จากตัวอย่าง คำว่า "ฉงนหู" เป็นคำประสมระหว่างคำว่า "ฉงน" หมายถึง สงสัย ไม่แน่ใจ แคลงใจ กับคำว่า "หู" เป็น "ฉงนหู" หมายถึง ไม่เข้าใจ สงสัย ไม่แน่ใจกับสิ่งที่ได้ยินได้ฟังมา

ตัวอย่างที่ 3

เมื่อได้ยินชื่อน็อกส์ ชายหนุ่มเลิกคิดด้วยความชื่นหู เหตุการณ์ระทึกขวัญที่เพิ่งเผชิญมา ทำให้ลืมสำรวจความต้องการในกระเพาะตัวเองไปเสียสนิท แน่นนอน แซ็กกระหายเบียร์เย็นๆ อยู่เสมอ และยินดีที่รู้ว่าจะได้กรอกรสนุ่มนั้นลงลำคอ (ซีทแตก : 274)

จากตัวอย่าง คำว่า “ชื่นหู” เป็นคำประสมที่นำคำว่า “ชื่น” หมายถึง แจ่มใส เบิกบาน ยินดี เช่น ชื่นใจ ชื่นตา ดังนั้น คำว่า “ชื่นหู” ในที่นี้จึงให้ความหมายว่า ดีใจ พอใจที่ได้ยินชื่อเครื่องดื่มเบียร์ชื่อน็อกส์

(2) ชุดคำประสมที่มีคำว่า “สมอง” เป็นคำหลัก วางอยู่ข้างหลัง ประสมกับคำอื่นที่วางอยู่ข้างหน้า ได้แก่ คำว่า “เหลาสมอง” “ฝนสมอง” “พุงสมอง” และ “พัยกสมอง” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

หนังสือที่จัดอยู่ในเครือข่าย “เหลาสมอง” มีหลายประเภท (น้ำใสกะไหลก ; คลื่นของเวลา : 21)

จากตัวอย่าง คำว่า “เหลาสมอง” เป็นคำประสมระหว่างคำว่า “เหลา” หมายถึง ทำให้เกลี้ยงเกลาหรือแหลมด้วยเครื่องมือมีมีด เป็นต้น เช่น เหลาดินสอ กับคำว่า “สมอง” ในที่นี้หมายถึง ปัญญา ความคิด เป็น “เหลาสมอง” หมายถึง การลับสมองให้ประเทืองปัญญา ด้วยการอ่านหนังสือที่ให้ความรู้

ตัวอย่างที่ 5

ปลายตายนกมือขวาชิ้นลุบปลายคางตัวเองเบาๆ คล้ายนักปราชญ์กำลังฝนสมอง

(อุทกภัยในดวงตา ; ระหว่างแผ่นดินไหว : 144)

จากตัวอย่าง คำว่า “ฝนสมอง” เป็นคำประสมระหว่างคำว่า “ฝน” หมายถึง กับคำว่า “สมอง” ในที่นี้หมายถึง ปัญญา ความคิด เป็น “ฝนสมอง” หมายถึง การลับสมองให้ประเทืองปัญญา ด้วยการคิด

ตัวอย่างที่ 6

เมื่ออ่านจบเล่มก็ตั้งตารอคอยเล่มหน้าอย่างโหยกระหายในพุงสมอง

(น้ำใสกะไหลก ; เปลื้องญี่ปุ่น : 231)

จากตัวอย่าง คำว่า “พุงสมอง” เป็นคำประสมระหว่างคำว่า “พุง” หมายถึง ท้อง (ที่เก็บอาหาร) ซึ่งมีสำนวนใช้ว่า “หมดพุง” หรือ “หมดไส้หมดพุง” หมายความว่า หมดความรู้ กับคำว่า “สมอง” เป็น “พุงสมอง” หมายถึง ที่เก็บความรู้

ตัวอย่างที่ 7

ไอ้ แชกบ่นในใจ ความเจ็บแสบทำให้เขาพังกสมองพลางคิดว่า การมีชีวิตอยู่เป็นไง ไอ้พอจะรู้
(ชิตแตก : 14)

จากตัวอย่าง คำว่า “พังกสมอง” เป็นคำประสมที่นำคำว่า “พังก” หมายถึง อากาศที่กัมหนาลงเล็กน้อยแล้วเงยหน้าขึ้นโดยเร็ว เป็นการแสดงความรับรู้ กับคำว่า “สมอง” ที่เป็นที่อยู่ของสมอง เป็นแนวตั้ง เป็น “พังกสมอง” มีความหมายโดยปริยายว่า รับรู้และเข้าใจ

(3) ชุดคำประสมที่มีคำว่า “ใจ” เป็นคำหลัก ที่วางอยู่ทั้งข้างหน้า และข้างหลัง ประสมกับคำอื่นที่วางอยู่ข้างหน้าหรือหลัง ได้แก่ คำว่า “หนีบนับใจ” “เปลื้องใจ” และ “ใจเด็ก” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

ตะกอนบ่อดึงเห็้ออีกคร้ง คราวนี้ฝ่ามือขวาของเขารู้สึกเหนียวขึ้นมาอย่างหนีบนับใจ
(ความน่าจะเป็น ; บรรยากาตเป็นกันเอง : 132)

จากตัวอย่าง คำว่า “หนีบนับใจ” เป็นคำประสมที่มีคำว่า “หนีบนับ” คือ ลักษณะของสิ่งที่เหนียว ในที่นี้คือ เหงื่อที่ออกมาทำให้เหนียวหนีบนับ กับคำว่า “ใจ” เป็น “หนีบนับใจ” ในที่นี้หมายถึง ความเหนียวตัวจากเหงื่อทำให้เกิดความรู้สึกไม่สบายตัว ไม่สบายใจ อึดอัดรำคาญใจ

ตัวอย่างที่ 9

เขารู้ดีว่าวิธีเปลื้องใจหญิงของนายเดวิดไม่ใช่ว่าใครก็ทำได้
(ชิตแตก : 115)

จากตัวอย่าง คำว่า “เปลื้องใจ” เป็นคำประสมที่นำคำว่า “เปลื้อง” หมายถึง เอาออก ทำให้หลุดพ้นเพื่อแบ่งเบาหรือให้หมดไป กับคำว่า “ใจ” เป็น “เปลื้องใจ” จากบริบทในที่นี้ ให้ความหมายว่า ทำให้ความในใจของผู้หญิงเปิดเผยออกมา

ตัวอย่างที่ 10

"เรา" เป็นคำสุภาพแก่ตนเอง สร้างความรู้สึกสนิทสนมในลักษณะตัดเทียมได้ดียิ่ง ผมจำมาใช้จาก ผู้ใหญ่ใจดีจำนวนหนึ่ง ซึ่งเคยใช้ "เรา" แทนตัวเขาให้ผมได้สดับได้ประทับใจมาก่อน

(น้ำใสทะโลก ; เลียนแบบ-เลียนแบบ : 54)

จากตัวอย่าง คำว่า "ใจเด็ก" เป็นคำประสมที่มีคำว่า "ใจ" กับคำว่า "เด็ก" เป็น "ใจเด็ก" ในที่นี้หมายถึง ผู้ใหญ่ที่ชอบนำภาษาของเด็กวัยรุ่นมาพูดกันให้ต่างไปจากภาษาของผู้ใหญ่

(4) ชุดคำประสมที่มีคำว่า "ตื่น" เป็นคำหลัก ที่วางอยู่ข้างหน้า ประสมกับคำอื่นที่วางอยู่ข้างหลัง ได้แก่ คำว่า "ตื่นเตี้ยง" และ "ตื่นแก้ม" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

กระดุมเม็ดโตไหลหล่นจากหน้าท้องของเขา ลงสู่ร่องรอยต่อของพื้นไม้ไผ่ตื่นเตี้ยง

(ความน่าจะเป็น ; นักวันวรรค : 88)

จากตัวอย่าง คำว่า "ตื่นเตี้ยง" ในคำว่า "ตื่น" นอกเหนือจากแปลว่า เท้า แล้ว โดยปริยาย หมายถึง ส่วนล่างของบางสิ่งบางอย่าง เช่น ตีนม่าน ตีนมุ้ง ดังนั้น "ตื่นเตี้ยง" ในที่นี้ก็คือ "ขาเตี้ยง"

ตัวอย่างที่ 12

ชายหนุ่มหน้าตาหล่อเหลาในภาพกำลังยื่นกอดอก ลักยิ้มทั้งสองข้างที่ตื่นแก้มของชายสองมิติสื่อให้รู้ซึ่งเสน่ห์เหลือเพื่อ

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; หางกูด : 64)

จากตัวอย่าง คำว่า "ตื่นแก้ม" เป็นคำประสมที่มีคำว่า "ตื่น" กับคำว่า "แก้ม" เป็น "ตื่นแก้ม" ในที่นี้หมายถึง ส่วนล่างของแก้มใกล้กับคาง

(5) ชุดคำประสมที่มีคำว่า "ก๊อน" เป็นคำหลัก ที่วางอยู่ข้างหน้า ประสมกับคำอื่นที่วางอยู่ข้างหลัง ได้แก่ คำว่า "ก๊อนแก้ม" และ "ก๊อนกิน" ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

ก๊อนแก้มของเธอแดงเรื่อคล้ายสีผิวท้อสุก

(น้ำใสทะโลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 124)

จากตัวอย่าง คำว่า "ก๊อนแก้ม" เป็นคำประสมที่มีคำว่า "ก๊อน" เป็นบอกคำลักษณะของเล็กๆ ที่เกาะหรือติดรวมกันแน่น ไม่กำหนดรูปแน่นอน โดยมากมีลักษณะค่อนข้างกลม , เรียกสิ่ง

ที่มีลักษณะเช่นนั้น เช่น ก้อนข้าว กล้ามเนื้อเป็นก้อน กับคำว่า "แก้ม" เป็น "ก้อนแก้ม" หมายถึง แก้มที่เป็นกล้ามเนื้อเป็นก้อนกลม

ตัวอย่างที่ 14

สมองคุณชื่นชมแล่นไปชนสำนวนปราชญ์ชั้นหนึ่ง หุนหันพลันผุดขึ้นจากก้อนกิ้นที่ทำงานตลอดศก

(อุทกภัยในดวงตา : 40)

จากตัวอย่าง คำว่า "ก้อนกิ้น" เป็นคำประสมที่มีคำว่า "ก้อน" กับคำว่า "กิ้น" มีความหมายเป็นสแลง หมายถึง ความเก่ง ฉลาด ดังนั้นคำว่า "ก้อนกิ้น" หมายถึง สมองที่มีลักษณะเป็นเนื้อเยื่อเกาะกันเป็นก้อน ในที่นี้หมายถึง สมองหรือสติปัญญาที่ฉลาดล้ำ

(6) ชุดคำประสมเบ็ดเตล็ด เป็นการประสมที่ไม่สามารถเข้าชุดกับคำใดได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

แม้บอกตัวเองไม่ได้ว่าจะหยัดยืนอยู่ต่อไปเพื่อจุดประสงค์ใด คุณชื่นชมก็ยังไม่อยากตาย เขาแหงนหน้าปะทะแสงที่แสงส่อง ใต้ตาข้างที่ยังทำงานได้สบสื่อสารให้มัจจุราชติดปีกเบื่องบนตระหนัก(อุทกภัยในดวงตา : 16)

จากตัวอย่าง คำว่า "แสงส่อง" เป็นคำประสมระหว่างคำว่า "แสง" หมายถึง มีสีเหลืองปนแดง เรียกว่า สีแสง กับคำว่า "ส่อง" หมายถึง ฉายแสง ดังนั้นคำว่า "แสงส่อง" ในที่นี้หมายถึง แสงแดดที่มีลำแสงสีแสงซึ่งเป็นสีของแดดในธรรมชาติส่องแสงลงมา

ตัวอย่างที่ 16

แววตาของเขาส่องประกายประสภารณอันเดอร์เวิร์ลอันเจเนจัดซัดเจเนเปล่งปาดความมีตรอบข้าง

(ชิตแตก : 164)

จากตัวอย่าง คำว่า "เปล่งปาด" เป็นคำประสมระหว่างคำว่า "เปล่ง" หมายถึง ฉายออกแผ่ออก แจ่มใส สุกใส ประสมกับคำว่า "ปาด" หมายถึง เอาส่วนที่ไม่ต้องการออกโดยวิธีฝานบางๆ หรือกวาดออก โดยปริยายหมายความว่า เอาของมีคมฟันแหลมๆ ดังนั้นคำว่า "เปล่งปาด" จากบริบทในที่นี้ หมายถึง แววตาที่เปล่งประกายสุกใสจนปาดหรือกวาดความมีตรอบข้างออก

ตัวอย่างที่ 17

หนึ่งในฝูงฝนที่เหลือลาดกระหน่ำใส่แดดฟ้าของตึกแถวสี่ชั้น ในบริเวณไร่ขายคาที่ล้อมด้วยขอบปูนสีขาว เซราะคราบเช่นเดียวกันกับตัวตึก ผู้ชายวัยหนุ่มยืนจังก่า เนื้อตัวของเขาถูกแนบด้วยเสื้อผ้านุ่มน้ำ ท่อนบนเป็นเสื้อยืดสีส้ม ท่อนล่างมีเพียงกางเกงในสีดำ ตีนของเขาเปล่า (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 62)

จากตัวอย่าง คำว่า “นุ่มน้ำ” เป็นคำประสมระหว่างคำว่า “นุ่ม” อ่อนนุ่มจนเกือบเหลว กับคำว่า “น้ำ” เป็น “นุ่มน้ำ” จากบริบทในที่นี้ หมายถึง เสื้อผ้าที่เปียกชุ่มโชกไปด้วยน้ำ

ตัวอย่างที่ 18

คำว่า “ช่องไฟ” ในการเว้นวรรค...ถึงแม้ช่องไฟจะมีที่มาที่พอเข้าใจและยอมรับได้ ผมก็ยังไม่พอใจกับมันนัก ผมว่ามันเป็นคำที่แรงเกินไป และขาดความหมายที่สร้างสรรค์ ในที่สุด ผมสรุปว่า ควรจะใช้ “ช่องคอย” คอยในที่นี้คือคอยความคิด คอยอารมณ์เสริม การคอยยังเป็นเพียงความหวัง สิ่งที่รอคอยอาจจะไม่มา มันเป็นคำที่กว้างและขาดข้อสรุป เมื่อตกลงปลงใจบัญญัติศัพท์ใหม่ขึ้นใช้ ช่องคอยของนาวสาววันดีก็น่าสนใจ (ความน่าจะเป็น ; นักเว้นวรรค : 88)

จากตัวอย่าง คำว่า “ช่องคอย” เป็นคำประสมระหว่างคำว่า “ช่อง” หมายถึง ที่ว่าง กับ “คอย” หมายถึง รอคอยสิ่งที่จะตามมา จากบริบทปราบดา หยุนไม่เห็นด้วยกับการใช้คำ “ช่องไฟ” ที่หมายถึง ช่องว่างระหว่างตัวหนังสือ น่าจะใช้ “ช่องคอย” เพื่อหมายถึง การหยุดเพื่อใช้ความคิด

ตัวอย่างที่ 19

เกล็ดหนาวยังคงลอยล่องลงสู่พื้นเป็นรูปจิ้งหะคล้ายตัวโน้ตดนตรีบนเส้นเสียง

(เมืองมุ่มซาก;ผนังแขวนตา : 40)

จากตัวอย่าง คำว่า “เกล็ดหนาว” เป็นการนำลักษณะของหิมะมาสร้างคำ คือ หิมะมีลักษณะเป็นผลึกหรือเกล็ด มีความใส และเย็น นอกจากนี้ ลักษณะการตกลงมาของหิมะแต่ละเกล็ดก็ไม่พร้อมกัน จึงให้ความรู้สึกเหมือนเป็นจิ้งหะตัวโน้ตของดนตรี

1.3.1.2 คำประสมใหม่โดยใช้แนวเทียบ การใช้แนวเทียบ เป็นการนำคำ 2 คำ ที่มีความหมายใกล้เคียงกันมาเทียบเคียงกัน พระยาอนุমানราชชน (2522:229-237) แสดงทัศนะเกี่ยวกับ “แนวเทียบ” (Analogy) สรุปได้ว่า การใช้แนวเทียบในภาษา คือ การอาศัยคำที่มีอยู่ในภาษาเป็นแบบอย่าง สำหรับเปรียบเทียบกับภาษาที่คิดขึ้นใหม่ โดยจะต้องมีคำหรือประโยคหลักที่มีอยู่ก่อนแล้วมาเป็นแนวเทียบ แล้วรู้จักประกอบรูปคำให้เป็นคำหรือประโยคโดยอาศัยแนวเทียบนั้น

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ก็มีการสร้างคำโดยอาศัยความหมายมาเป็นแนวเทียบ มี 2 ลักษณะ คือ เทียบส่วนหน้า และ เทียบส่วนหลัง คำประสมที่ได้จากวิธีนี้ จะมีการเปลี่ยนแปลงรูปของคำเดิมไปบางส่วน และคำใหม่ที่ได้มีความหมายคงเดิมหรือใกล้เคียงกับคำเดิม ดังนี้

1.3.1.2.1 การใช้แนวเทียบส่วนหน้าของคำ คือ คำประสมที่มีการเทียบคำส่วนหน้าของคำเดิม โดยอาศัยความหมายร่วมกันจากคำหลัง ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงรูปคำในส่วนหน้า และสามารถเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้เมื่อนำไปเทียบกับคำเดิมที่มีอยู่ ดังนี้

ตัวอย่างที่ 20

ช่วงเวลาปีสองปีที่ผ่านมา ได้ยินคนพูดถึง "คนรุ่นใหม่" กับ "คลื่นลูกใหม่" อยู่บ่อยครั้งเป็นพิเศษ...ทั้งสองสำนวนก็เหมือนกับอีกหลายต่อหลายสำนวนร่วมสมัยที่มีให้ฟังจนเก๋ลิ้นหู

(น้ำใสกะโหลก ; คลื่นของเวลา : 23)

จากตัวอย่าง คำว่า "เก๋ลิ้นหู" เป็นคำประสมที่ใช้แนวเทียบโดยนำคำว่า "รกหู" หมายถึง นำรำคาญ เพราะไม่อยากฟัง มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหน้าของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำว่า "รก" ซึ่งหมายถึง กระจัดกระจาย เก๋ลิ้นกลาด และคำว่า "เก๋ลิ้น" หมายถึง เรี่ยรายหรือกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป เป็น "เก๋ลิ้นหู" หมายถึง ได้ยินได้ฟังบ่อยจนรำคาญ

ตัวอย่างที่ 21

หนึ่งในฝูงฝนที่เหลือสาตกระหน้าใสดาดฟ้า

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 62)

จากตัวอย่าง คำว่า "ฝูงฝน" เป็นคำประสมที่นำคำว่า "หน้าฝน" หมายถึง จำนวนน้ำฝนที่ตกลงมาๆ มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหน้าของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำสมุหนาม คำว่า "ฝูง" หมายถึง พวก หมู่ ดังนั้น "ฝูงฝน" จึงหมายถึง กลุ่มฝนที่ตกลงมาเป็นปริมาณมาก

ตัวอย่างที่ 22

เขากลีอกตาไปมาในเข้าเพื่อค้นหาสิ่งประดิษฐ์ใดก็ได้ที่จะเป็นขนวนให้หูหรือในมือมีประกายไฟ

(อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 47)

จากตัวอย่าง คำว่า "กลีอกตา" เป็นคำประสมที่นำคำว่า "กลอกตา" หมายถึง สอดสายสายตาไปมา มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหน้าของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำว่า

“เกลือก” หมายถึง กลิ้งหรือเสือกตัวไปมา ให้หมายความถึงตาที่กลิ้งกลอกไปมาได้ และคำว่า “กลอก” หมายถึง ตาที่กลอกไปมาได้ ดังนั้น คำว่า “เกลือกตา” จึงหมายถึง สอดสายสายตาไปมา

ตัวอย่างที่ 23

หมาคุ่นเลาะเล็มรองเท้าเด็กหญิง

(ชิตแตก : 173)

จากตัวอย่าง คำว่า “เลาะเล็ม” เป็นคำประสมที่นำคำว่า “และเล็ม” หมายถึง กัดกินทีละน้อย มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหน้าของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำว่า “เล็ม” หมายถึง กัดกินทีละน้อย โดยในคำว่า “เลาะเล็ม” มีคำว่า “เลาะ” ที่หมายถึง หลุดทีละน้อย ดังนั้น “เลาะเล็ม” จากบริบทในที่นี้จึงหมายถึง หมาค่อยๆ กัดแตะรองเท้าทีละน้อย

ตัวอย่างที่ 24

นายคันจ้องชายหนุ่มแน่นิ่ง “เดี๋ยวก่อน ไฉจะไปด้วย ขอทนายซัมริงก่อน”

นายคันไม่ปลดสายตาจากชายหนุ่ม

(ชิตแตก : 306)

จากตัวอย่าง คำว่า “ปลดสายตา” เป็นคำประสมที่นำคำว่า “ถอนสายตา” หมายถึง ถอนสายตาออกจากสิ่งที่กำลังมองอยู่ มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหน้าของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำว่า “ปลด” และคำว่า “ถอน” ที่มีความหมายไปในทำนองเดียวกัน คือ เอาออก เป็น “ไม่ปลดสายตา” ในที่นี้หมายถึง ไม่ถอนสายตาออกจากสิ่งที่กำลังมองอยู่

1.3.1.2.2 การใช้แนวเทียบส่วนหลังของคำ เป็นคำประสมที่อาศัยความหมายร่วมกันจากคำหน้า ในการเทียบคำส่วนหลัง โดยคำหน้าจะคงคำเดิมไว้ แต่จะมีการเปลี่ยนแปลงคำหลัง และสามารถเข้าใจความหมายของคำใหม่ได้เมื่อนำไปเทียบกับคำเดิมที่มีอยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 25

ถ้าคุณวินทร์เป็นอะไรขึ้นมา ผมคงเหงาหัวแย้

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; วัฒนธรรมการอ่าน :129)

จากตัวอย่าง คำว่า “เหงาหัว” เป็นการนำคำว่า ระหว่างคำว่า “เหงาใจ” หมายถึง เปลี่ยวใจ เปล่าเปลี่ยว ไม่คึกคัก มาเป็นแนวเทียบ ซึ่งมีการเทียบคำส่วนหลัง แต่อาศัยความหมายร่วมกันของคำหน้า คือคำว่า กับคำว่า “เหงา” เป็น “เหงาหัว” จากบริบทในที่นี้ หมายถึง ไม่มีเรื่องให้ขบคิด

ตัวอย่างที่ 26

ชายหนุ่มปลีกสายตาจากการทับถมของอักษรยักษ์

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 64)

จากตัวอย่าง คำว่า "ปลีกสายตา" เป็นการนำคำว่า "ปลีกตัว" หมายถึง แยกตัวออกมาเป็นแนวเทียบ ซึ่งมีการเทียบคำส่วนหลัง แต่อาศัยความหมายร่วมกันของคำหน้า คือคำว่า "ปลีก" หมายถึง แยกหรือหลีกออกจากหมู่จากพวกไป ดังนั้น "ปลีกสายตา" จึงหมายถึง ละสายตา หรือ ถอนสายตาออกจากสิ่งที่กำลังมองอยู่

ตัวอย่างที่ 27

และบางที คนสองคนนั่งเผชิญร่างกันที่โต๊ะตัวเดียว แต่ไม่เคยแม้จะเงยหน้าขึ้นจากแอร์สกีนหรือบอดี้บูคเพื่อรับรู้การมีอยู่ของกันและกันเลย

(ชิตแตก : 199)

จากตัวอย่าง คำว่า "เผชิญร่าง" เป็นคำประสมที่นำคำว่า "เผชิญหน้า" หมายถึง เจอกันซึ่งหน้า (ใช้แก่ผู้ไม่ชอบหน้ากัน) มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหลังของคำ และอาศัยความหมายร่วมกันของคำว่า "เผชิญ" หมายถึง ประเพณี ชนกัน ปะทะกัน ต่อกัน ดังนั้น คำว่า "เผชิญร่าง" ในที่นี้ หมายถึง อยู่ใกล้กันจนสามารถมองเห็นกันได้โดยตลอด

ตัวอย่างที่ 28

ตะกอนพยายามทำสมาธิเลี้ยงอารมณ์ให้อยู่ในความเร็วปกติ

(ความน่าจะเป็น ; บรรยากาศเป็นกันเอง : 134)

ตัวอย่างที่ 29

คุณไม่ต้องรีบบอกความลับก็ได้เลี้ยงอารมณ์คนดูไว้ก่อน

(ความน่าจะเป็น ; ตื่น-ลึก หนา-บาง : 160)

จากตัวอย่าง ที่ 28 - 29 คำว่า "เลี้ยงอารมณ์" เป็นคำประสมโดยการนำคำว่า "เลี้ยงไข้" หมายถึง หมอรักษาคนไข้ไม่ให้หายเร็วเกินไป โดยให้ยาที่ชะลออาการไข้เอาไว้ให้นานที่สุด มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหลังของคำ และอาศัยลักษณะความหมายร่วมกันของคำว่า "เลี้ยงไข้" มาเป็นแนวเทียบ เป็น "เลี้ยงอารมณ์" หมายถึง การควบคุม หรือชะลออารมณ์ที่ต้องการเอาไว้

ตัวอย่างที่ 30

แต่เมื่อไรที่ผมมีโอกาสออกมาปาวประจានสิ่งที่ผมรู้จริง

(ความน่าจะเป็น ; มารุตมองทะเล : 15)

จากตัวอย่าง คำว่า “ป่าวประจານ” เป็นคำประสมที่นำคำว่า “ป่าวประกาศ” หรือ “ป่าวร้อง” หมายถึง ประกาศให้รู้ทั่วกัน มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหลังของคำ และอาศัยความหมายร่วมกันของคำว่า “ป่าว” หมายถึง บอกให้รู้ทั่วกัน เป็น “ป่าวประจານ” หมายถึง ประกาศเปิดเผยความซื่อให้รู้ทั่วกัน

ตัวอย่างที่ 31

เธอยืนกำมือทั้งสองแน่นสนิทในลักษณะของผู้พร้อมออกศึก ใจที่ตั้งแล้วอย่างแนแนวนั้นถูกแบ่งครึ่งเพื่อ เจือแจง ให้กับกลุ่มก้อนสามัคคีของนิ้วทั้งสอง (อุทกภัยในดวงตา ; คนเขินไอติมฯ : 166)

จากตัวอย่าง คำว่า “เจือแจง” มาจากการนำคำว่า “เจือจวน” หมายถึง เมื่อแผ่อุดหนุน มาเป็นแนวเทียบ โดยการเทียบส่วนหลังของคำ และอาศัยความหมายร่วมกันของคำว่า “เจือ” หมายถึง เอาส่วนน้อยประสมลงไปในส่วนมากให้ระคนปนกัน และคำว่า “แจง” หมายถึง กระจายออกเป็น ส่วนๆ ขยายหรือกระจาย เป็น “เจือแจง” จากปริบทหมายถึง ความพร้อมจากทั้งกายและใจส่งไปที่มือที่กำมัดทั้งสองเพื่อจะเข้าไปกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง ในเนื้อเรื่องคือ เตรียมชก

1.3.1.3 คำประสมใหม่โดยวิธีตัดคำ ในงานเขียนของปราวดา หยุ่น มีการสร้างคำประสมใหม่ขึ้น จากการตัดกลางคำซ้อนเดิมคือ ตัดพยางค์ที่ 2 และ 3 ของคำซ้อน 4 พยางค์ แล้วรวมคำพยางค์ที่ 1 และ 4 เข้าไว้ด้วยกัน ให้เป็นคำประสมคำใหม่ที่มีความหมายคงเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 32

ยังมีรอยฟกเขียวทั้งตามเนื้อหนัง (ชิตแตก : 15)

จากตัวอย่าง คำว่า “ฟกเขียว” เป็นการตัดคำ จากคำซ้อนคำว่า “ฟกซ้ำดำเขียว” หมายถึง บวมซ้ำตามร่างกายเพราะถูกกระทบกระแทกอย่างแรง โดยการนำคำพยางค์แรกและคำพยางค์ที่ 4 ของแต่ละคำ มารวบกัน เป็น “ฟกเขียว” ซึ่งยังคงความหมายเดิม

ตัวอย่างที่ 33

แต่เมื่อถึงยอดดอย อากาการเคล็ดขัดยอกในกระดูก และความเหน็ดล้าที่ไหลออกมาเป็นเหงื่อ ก็กลายเป็นเรื่องเล็กอย่างมหัศจรรย์ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; หนีตาตุโลก : 150)

จากตัวอย่าง คำว่า "เหน็ดล้า" มาจากคำว่า "เหน็ดเหน้อยเมื่อยล้า" หมายถึง อ่อนเพลีย เพราะทำงาน อากาศที่เมื่อยมากทำให้เดินเคลื่อนไหวได้ช้าลง แล้วตัดคำพยางค์ที่ 2 และ 3 ออกไป เป็น "เหน็ดล้า" ซึ่งให้ความหมายว่า อ่อนเพลียและเมื่อยล้า

ปราบดา หย่อนสร้างคำประสมใหม่โดยการตัดคำหรือใช้ความหมายบางส่วน of คำเดิมที่มีอยู่แล้วเป็นแนวเทียบ ซึ่งความหมายใกล้เคียงกับคำเดิม ทำให้ได้คำใหม่ใช้ในงานเขียนประเภทเรื่องสั้นมากกว่างานเขียนประเภทอื่นๆ

1.3.2 คำซ้อนความหมาย

คำซ้อนความหมาย คือ คำที่มีความหมายทั้งสองคำซ้อนเข้าคู่กัน ทำให้เกิดความหมายใหม่ในงานเขียนของปราบดา หย่อน มีการใช้คำซ้อนความหมาย 2 พยางค์ และคำซ้อนความหมาย 4 พยางค์ ดังนี้

1.3.2.1 คำซ้อนความหมาย 2 พยางค์ เป็นการนำคำ 2 คำ ที่มีความหมายทั้งสองคำ นำมาซ้อนกัน เป็นคำใหม่ที่มีความหมายเดียวกันกับคำที่นำมาซ้อน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

แซ็กนี้ถึงจาสซี นางแบบผู้ดีผู้ชิว เป็นนางฟ้าในฝันและเป็นภาพประดับเกลื่อนกร่อบนโฮมแบนด์ของชายเกือบคนโลก (ซีทแตก : 18)

จากตัวอย่าง คำซ้อนเพื่อความหมาย คำว่า "เกลื่อนกร่อ" โดยการนำคำว่า "เกลื่อน" หมายถึง เรี่ยรายหรือกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป และคำว่า "กร่อ" หมายถึง ลักษณะบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องกิน เรื่องใช้ เป็นต้น ที่คนโดยมากมักทำกัน นำมาซ้อนกัน ซึ่งความหมายของทั้งสองคำมีความหมายไปในทำนองเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 2

ช่วงนั้นคงมีความเคลื่อนเขียบทางการเมืองมักเรียกกันว่า เลือกตั้ง (น้ำใสกะโหลก ; เลือกล้ม : 28)

จากตัวอย่าง คำว่า "เคลื่อนเขียบ" เป็นการนำคำว่า "เคลื่อน" หมายถึง ออกจากที่หรือทำให้ออกจากที่ เคลื่อนไป เลื่อนหรือทำให้เลื่อนไปจากที่ มาซ้อนกับคำว่า "เขียบ" หมายถึง ขยับเลื่อนไปเล็กน้อย เป็น "เคลื่อนเขียบ" ในที่นี้หมายถึง เหตุการณ์ทางการเมืองที่ค่อยๆ เคลื่อนไหวไปเรื่อยๆ ทีละน้อย

ตัวอย่างที่ 3

ดูอ่างล้างหน้าหรือเรียบนั้นสิ จะพลาดการได้ล้างมือเหนือความสะอาดเยี่ยมอย่างนี้ไปได้อย่างไร

(อุทกภัยในดวงตา ; สมาชิกในครอบครัว : 90)

จากตัวอย่าง คำว่า “สะอาดเยี่ยม” เป็นคำซ้อนที่นำคำว่า “สะอาด” หมายถึง หมาจืด สะอาด กับคำว่า “เยี่ยม” หมายถึง ใหม่ เป็น “สะอาดเยี่ยม” หมายถึง ความใหม่สะอาด ซึ่งให้ความหมายคงเดิม

ตัวอย่างที่ 4

“ส่วนหนึ่ง” ของความเคลื่อนไหวอันเอื่อยอาดในโลกวรรณกรรมของประเทศโลกที่สาม

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ใต้ดินก็มีฟ้า : 148-149)

จากตัวอย่าง คำซ้อนเสียงคำว่า “เอื่อยอาด” เกิดจากการแยกคำหรือพยางค์ของคำซ้อน 2 พยางค์ คำว่า “อาดอาด” หมายถึง เอื่อยซา ยืดอาด และคำว่า “เอื่อย” หมายถึง เรื่อยๆ เอื่อยๆ ตามสบาย ไม่รีบร้อน เป็น “เอื่อยอาด” ซึ่งมีความหมายไปในทำนองเดียวกัน หมายถึง ลักษณะอาการเอื่อยช้า

ตัวอย่างที่ 5

ขณะกำลังจะเคลิ้มคลุกไปกับบรรยากาศแสนสบาย

(น้ำใส่กะโหลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 120)

จากตัวอย่าง คำว่า “เคลิ้มคลุก” มาจากคำว่า “เคลิ้ม” หมายถึง ลืมตัวไปชั่วขณะหนึ่ง เผลอสติไปชั่วขณะหนึ่ง และคำว่า “คลุก” หมายถึง เคล้าให้เข้ากัน คำว่า “เคลิ้มคลุก” หมายถึง เกิดอารมณ์ที่ทำให้เผลอตัวไปกับบรรยากาศ

1.3.2.2. คำซ้อนความหมาย 4 พยางค์ เป็นการสร้างคำซ้อนความหมาย 4 พยางค์ ที่เกิดจากวิธีการสร้าง 3 ลักษณะ คือ 1. การตัดคำหลังของคำ 4 พยางค์แล้วซ้อนกับคำ 2 พยางค์ 2. การแยกคำหรือพยางค์ของคำ และ 3. การมีสัมผัสกลางคำ ดังนี้

(ก.) การตัดคำหลังของคำ 4 พยางค์แล้วซ้อนกับคำ 2 พยางค์ ที่มีเสียงพยัญชนะ สระ หรือวรรณยุกต์ ใดอย่างหนึ่งเหมือนกันหรือใกล้เคียงกันกับคำ 4 พยางค์แรก เกิดเป็นคำซ้อนความหมาย 4 พยางค์คำใหม่ที่มีความหมายอยู่ในคำทุกคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

การกระทำและน้ำเสียงของพี่กฤษ เต็มไปด้วยอารมณ์เสียดสี ผสมอาการระแวงระแวงเหมือนสัตว์ที่เป็น
จำฝูงกำลังเขม่นสมาชิกใหม่ (แพนด้า : 138-139)

จากตัวอย่าง คำว่า "ระแวงระแวง" เกิดจากการตัดคำหลังของคำว่า "ระแวงระแวง" หมายถึง
คอยดูแลให้รอบคอบ เป็น "ระแวง" แล้วซ้อนกับคำว่า "ระแวง" หมายถึง แคลงใจ ซักจะสงสัย เป็น
"ระแวงระแวง" หมายถึง คอยระมัดระวังด้วยความรู้สึกไม่มั่นใจ สงสัย

ตัวอย่างที่ 7

ชายถือขวดแก้วทำระยะทางกระชั้นมาถึงส่วนไหนของตروقแล้ว...แต่ว่าจิตใจของรงค์ยังกระสับกระส่าย
เกินกว่าจะรวบรวมกำลังกล้ามเนื้อเหนื่อไหลอันจำเป็นยิ่งสำหรับการหัน (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ดินเดือน : 55)

จากตัวอย่าง คำว่า "กระสับกระส่าย" เกิดจากการตัดคำหลังของคำว่า "กระสับกระส่าย"
หมายถึง รัวร้อนใจทนนึงเป็นปกติไม่ได้ กระวนกระวาย ทุรนทุราย เป็น "กระสับ" แล้วซ้อนกับคำว่า
"กระส่าย" ปกติจะใช้กับเสียง หมายถึง เสียงสั้นและเบา ซึ่งเป็นเสียงที่เกิดจากอารมณ์ของคน แต่
จากบริบทในที่นี้หมายถึง กลัว กระวนกระวายใจ ใจสั่น

ตัวอย่างที่ 8

ผมเห็นพวกคุณทั่วไปก็รับความทูลักทูละศของการนำสัตว์มาบู๊บู๊ยำตามสื่อได้ โดยไม่ตะขิดตะขวงใจ
(แพนด้า : 168)

จากตัวอย่าง คำว่า "ทูลักทูละศ" เกิดจากการตัดคำหลังของคำว่า "ทูลักทูละ" หมายถึง
อาการที่เป็นไปอย่างขลุกขลัก ยุ่งยาก วนวาย ไม่เป็นระเบียบ เป็น "ทูลัก" แล้วซ้อนกับคำว่า
"ทูละศ" หมายถึง พุดแสดงความรู้สึกเมื่อประสบสิ่งที่ขัดหูขัดตา หรือเป็นที่น่าสมเพช เป็น "ทูลัก
ทูละศ" ให้ความหมายว่า ยินดีหรือรับได้กับสิ่งที่เป็นความผิด

(ข.) การแยกคำหรือพยางค์ของคำ โดยวิธีการแทรก
กลางคำ กับ การแทรกกลางและหลังคำ ดังตัวอย่าง

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็น การแยกคำโดยวิธีแทรกกลางคำ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

ความหยิ่งผยองของมนุษย์ที่สะสมมาหลายพันปี ต้องสิ้นสลายลงด้วยซี่ปากคุณชิ้นขมนี้เอง ทั้งที่เคย
เยินยกย่ายอดนให้ประเสริฐกว่าสัตว์อื่น (อุทกภัยในดวงตา : 22)

จากตัวอย่าง คำว่า “เียนยกย้ายอ” เกิดจากการแยกคำในคำว่า “เียนยอ” หมายถึง ยกย่อง กับคำว่า “ยกยอ” โดยนำคำว่า “ย้า” หมายถึง พุดหรือทำซ้ำๆ กัน มาแทรกกลางเป็น “เียนยกย้ายอ” หมายถึง การพุดจาสรรเสริญตนเองซ้ำแล้วซ้ำเล่าว่าตนเป็นมนุษย์ที่ประเสริฐกว่าสัตว์อื่น นอกจากนี้ ยังมีการสลับอักษร ย ทำให้คำสละสลวยขึ้น

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็น การแยกคำโดยวิธีแทรกกลางและหลังคำ ดังต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

คาเฟ ‘ปังย่า’ ไม่นานแน่ไปด้วยคน เพราะส่วนมากนิยมซื้อออกไปกินประกอบการเดินทาง มากกว่า จะเอ้อระเหยลอยใจ นั่งแกว่งขา ไกวตาอยู่ที่บาร์ข้างกระจก ดังเช่นที่เพื่อสนิทสองคนกำลังปฏิบัติอยู่

(ชิตแตก : 44)

จากตัวอย่าง คำว่า “แกว่งขา ไกวตา” เกิดจากการนำคำว่า “แกว่ง” หมายถึง อาการ เคลื่อนไหวไปทางโน้นที่ทางนี้ที และคำว่า “ขา” และ “ตา” มาแทรกกลางและหลังคำ เป็น “แกว่งขา ไกวตา” ให้ความหมายว่า นั่งแกว่งขา พร้อมกับสอดส่ายสายตาไปด้วย

ตัวอย่างที่ 11

เขารีบออกท่าออกทางหักข้องอเขา โยกขยับ เยกเขยิบ ลัวตัวไปตามทำนองดนตรี

(อุทกภัยในดวงตา ; หายใจถอนตอนคำ : 112)

จากตัวอย่าง คำว่า “โยกขยับ เยกเขยิบ” เกิดจากการนำคำว่า “โยกเยก” หมายถึง เคลื่อนไหวไปมา กับคำว่า “ขยับ” หมายถึง เคลื่อนไหวหรือทำท่าว่าจะทำอย่างใดอย่างหนึ่ง และ “เขยิบ” หมายถึง ขยับเลื่อนไปเล็กน้อย โดยนำคำ “โยกเยก” แทรกกลางและหลังคำ เป็น “โยกขยับ เยกเขยิบ” หมายถึง การเคลื่อนไหวร่างกายแสดงท่าทางเดินวิ้ง

ตัวอย่างที่ 12

ตะกอนพยายามเกลือกกลิ้ง พยายามจะถีบ พยายามจะเตะ พยายามจะกวัดไม้ แกว่งมือไปในอากาศ เขาพยายามปลดปล่อยความหวาดหวั่นในใจให้ทะลักไหลไร้ยางอาย

(ความน่าจะเป็น ; บรรยายภาคเป็นกันเอง : 135)

จากตัวอย่าง คำว่า “กวัดไม้ แกว่งมือ” เกิดจากการแยกคำของคำว่า “กวัดแกว่ง” หมายถึง จับด้ามวัตถุให้ปลายตั้งขึ้นแล้วบิดไปมา แล้วนำคำเดิมว่า “มือไม้” มาสลับที่ แล้วแทรกกลางและ หลังคำ เป็น “กวัดไม้ แกว่งมือ” หมายถึง กวาดแกว่งมือไปมา

ตัวอย่างที่ 13

หนังทุกเรื่องของเขาคือการขโมยเศษเล็กเสี้ยวน้อยจากหนังทุกเรื่องที่เขาเคยดูมาประกอบกัน

(น้ำใต้ทะเล ; เลียนแบบ-เลียนแบบ : 59)

จากตัวอย่าง คำว่า “เศษเล็กเสี้ยวน้อย” เป็นการนำคำว่า “เศษ” หมายถึง ส่วนที่เหลือใช้การไม่ได้ซึ่งไม่ต้องการ คำว่า “เสี้ยว” หมายถึง ส่วนย่อย และนำคำซ้อนความหมายคำว่า “เล็กน้อย” หมายถึง นิดหน่อย ไม่สำคัญ มาแทรกกลางและหลังคำ เป็น “เศษเล็กเสี้ยวน้อย” หมายถึง ส่วนเล็กๆ น้อยๆ ที่ไม่มีความสำคัญ

(ค.) การมีสัมผัสกลางคำ เป็นคำซ้อนเสียง 4 พยางค์ที่มีสัมผัสกลางคำ โดยอาศัยความหมายเป็นหลัก คำที่ซ้อนเข้ามาจะมีความหมายที่เป็นไปในทางเดียวกันกับคำหลัก หรือขยายให้มีความหมายชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็นคำซ้อนความหมาย ที่มีสัมผัสสระกลางคำและมีความหมายหลักอยู่ที่คำแรก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 14

เราชาวข้าวโพดคั่ว...ถึงจะเป็นของขบเคี้ยวไร้สาระ เทียบหน้าเทียบตากับอาหารมื้อหลักไม่ได้ แต่เราก็มีศักดิ์ศรี อย่างน้อยในอดีตก็เคยอยู่ในไร่นาสวนกำเนิดโผล่ขึ้นมาจากเนื้อโลก

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; เรื่องเล่าจากข้าวโพดคั่ว : 100)

จากตัวอย่าง เป็นคำซ้อน 4 พยางค์ ที่มีเสียงสัมผัสสระกลางคำ คือ คำว่า “กำเนิด+ โผล่” และมีความหมายอยู่ที่คำแรก คือ คำว่า “กำเนิด” โดยมีคำว่า “เกิดโผล่” ในคำคู่หลังให้ความหมายเสริมความยิ่งขึ้น

ตัวอย่างที่ 15

พร้อมกับเสียงลุ่มที่ส่อสำเนียงชาวอันน่าน้ำมันไล่ไต่พุงของชายหนุ่ม

(ชิตแตก : 220)

จากตัวอย่าง เป็นคำซ้อน 4 พยางค์ ที่มีเสียงสัมผัสสระกลางคำ คือ คำว่า น้ำมันไล่+ไต่ พุง ซึ่งนำคำว่า “น้ำมันไล่” เป็นคำหลัก โดยอาศัยการสัมผัส คำว่า เป็น “น้ำมันไล่ไต่พุง” ซึ่งคำนี้โยงไปได้ว่าผู้เขียนอาจจะนึกถึงคำซ้อน “ตบไตไล่พุง” จึงนำมารวมกับคำว่า “น้ำมันไล่” โดยจัดลำดับใหม่ แต่ให้ความหมายที่คำแรกของคำ คือ “น้ำมันไล่” หมายถึง ชั่งน้ำหนัก รุ้สึกขวางหูขวางตา ในภาษาปาก หมายถึง ชวนให้รู้สึกเอ็นดู มักใช้กับเด็ก ซึ่งในที่นี้มีความหมายในเชิงเอ็นดู

ตัวอย่างที่ 16

เป็นจังหวะอันดีให้ผู้เขียนย่ำมาลายได้ขยับเขยื้อนเคลื่อนเข้ามาฝั่งตั้งใจหวังเสียที

(อุทกภัยในดวงตา ; คนเซ็นไอติมคือกวีที่แต่งเป็นแต่กลอนเย็น : 168)

จากตัวอย่าง เป็นคำซ้อน 4 พยางค์ ที่มีเสียงสัมผัสกลางคำ "ขยับเขยื้อน+เคลื่อนเข้า" และมีความหมายใกล้เคียงกัน โดยมีคำว่า "ขยับเขยื้อน" เป็น "ขยับเขยื้อนเคลื่อนเข้า" ในที่นี้หมายถึง กิริยาอาการเคลื่อนตัวเพื่อข้ามทางม้าลายมายังฝั่งตรงข้าม

ปราบดา หย่อนสร้างคำซ้อนความหมาย 2 พยางค์ และ 4 พยางค์ จากคำซ้อนเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยการตัดคำ แยกคำหรือเพิ่มสัมผัสในบางส่วนของคำ ทำให้ได้คำใหม่ที่มีความหมายใกล้เคียงกับคำซ้อนเดิมใช้ในงานเขียนประเภทเรื่องสั้นและนวนิยายมากกว่างานเขียนประเภทอื่น ๆ

1.3.3 คำศัพท์บัญญัติใหม่

ในงานเขียนของปราบดา หย่อน มีการสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่จากวิธีการสร้างคำ ซึ่งมี 2 ลักษณะด้วยกัน คือ การสร้างคำโดยวิธีสมาสคำ และการสร้างคำโดยใช้หลายวิธีร่วมกัน ดังนี้

1.3.3.1 การสร้างคำโดยวิธีสมาสคำ บุญยงค์ เกศเทศ (2522:41-42)

อธิบายเกี่ยวกับ คำสมาส สรุปได้ว่า เป็นคำที่เกิดจากการนำคำบาลีสันสกฤต 2 คำขึ้นไป มาวางเป็นคำเดียวกัน แล้วอาจจะมีมีความหมายคงเดิมหรือเปลี่ยนไป หรือความหมายอยู่ที่คำหน้าคำเดียว เป็นการสร้างคำขึ้นใหม่ในภาษาให้เพียงพอแก่ความต้องการใช้

ในงานเขียนของปราบดา หย่อน พบว่า มีการนำคำบาลีสันสกฤตมาสมาส เป็นคำใหม่ที่มีความหมายใหม่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เครื่องรับโทรทัศน์ที่อยู่อีกห้องส่งเสียงเข้ายวนชวนมอง จึงต้องเคลื่อนกายเข้าหา ในขณะที่มือขวายังทำ ทันตกิจกรรมชกด้ามแปรงเข้าออกรอบริมฝีปาก (น้ำใสกะโหลก ; เรื่อง "อะไร": 45)

จากตัวอย่าง คำว่า "ทันตกิจกรรม" มาจากคำว่า "ทันต" หมายถึง ฟัน กับคำว่า "กิจกรรม" เป็น "ทันตกิจกรรม" จากบริบทในที่นี้ หมายถึง กิจกรรมเกี่ยวกับฟัน คือ การแปรงฟัน

ตัวอย่างที่ 2

กลุ่มก้อนสีเทาซุนเกาะกันบนท้องฟ้าเหนือพระนคร เดินทางมาบรรจบกันจากเหนือ ใต้ ออก ตก ใจ กลางการสัมมนาของละอองน้ำเกิดเป็นอากัปอุ้ม อุนหนุมิอิตอัถมิอาจอัน ส่งเสียงครวญครางครืนๆ รากของ ฟ้าฟุ้งทะเลทะลวงล่องม่านลม ส่งเป็นเส้นสว่าง พलगคำรามชู่ เนรมิตวันท่ามกลางคืน ดังประกายปัญญาเปิด ไปงทุกชอกทุกมุมมนุษย์ สลับภาวะที่มึบลึกล้ำสุดอนารยทวาร (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 62)

จากตัวอย่าง คำว่า "อนารยทวาร" มาจากคำว่า "อนารย" หมายถึง ป่าเถื่อน กับคำว่า "ทวาร" หมายถึง ประตู ช่อง เป็น "อนารยทวาร" จากบริบทในที่นี้ หมายถึง ทางนรก คือ อากาศเลวร้ายทั่วทุกทิศ เนื่องจาก เป็นภาวะที่ฝนตกฟ้าคะนองในเวลากลางคืน

ตัวอย่างที่ 3

เขาเคยติดสวิตช์แคปซูลอย่างหนัก แต่ในที่สุดก็รักษาด้วยกาลแพทย์จนหายขาด ทำให้เขาสนใจจะศึกษา กาลศาสตร์ให้ลึกซึ้งขึ้น (ชิตแดก : 202)

จากตัวอย่าง คำว่า "กาลแพทย์" ซึ่งตามรูปศัพท์เดิม "แพทย์" หมายถึง แพทย์รักษาคนไข้ และคำว่า "กาล" หมายถึง เวลา "กาลแพทย์" ในที่นี้มีความหมายโดยนัยว่าหมายถึง เวลาเปรียบเสมือนแพทย์ที่รักษาทุกอย่าง และคำว่า "กาล" กับคำว่า "ศาสตร์" หมายถึง ความรู้ วิทยาการ นำมาประสมกันเป็น เป็น "กาลศาสตร์" หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับเวลาที่จะนำไปรักษาคนไข้

1.3.3.2 การสร้างคำโดยใช้หลายวิธีร่วมกัน ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการสร้างคำโดยไม่ยึดโครงสร้างหรือรูปแบบการสร้างคำ คือ การสร้างคำโดยการตัดบางส่วน of คำ 2 คำ แล้วนำคำที่มีเสียงเดียวกันในทีใกล้เคียงกันมารวมกัน ในที่นี้ปราบดา หยุ่นสร้างคำโดยใช้การตัดคำและการรวมคำที่มีเสียงเดียวกัน ทำให้ได้คำศัพท์บัญญัติใหม่ที่มีความหมายใหม่ ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้เมื่ออยู่ในบริบท ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4

"พฤติกรรมหลบตา"...ทางเราเข้าใจดีว่าการจ้องมองคนอื่นที่ไม่รู้จักนั้นตามวัฒนธรรมสุภาพบุรุษและสุภาพสตรีผู้ได้รับการเลี้ยงดูจากบุพการีมาอย่างดีทั่วโลก ย่อมเป็นพฤติกรรมอันไม่ควร ทว่าจากการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมอิงวิจารโนโลยีรุ่นใหม่ของบริษัทเราแล้ว...

ข้อสันนิษฐานจากโปรแกรมอิงวิจารโนโลยีเกี่ยวกับพฤติกรรมหลบตาของมนุษย์ มีดังนี้ : "-สับสน- - - กลัว- - - อึดอัด- - - ไร้ข้อมูลแนะนำ- - - เจ็บ- - - ไร้ทสนทนา- - - คิดไม่ออก- - - ไม่พร้อมรับมือกับสถานการณ์- - - หนาวแอร์- - - ไร"

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; รายละเอียดของพฤติกรรมหลบตา : 102-103)

จากตัวอย่าง คำว่า "วิจารโนโลยี" มีคำว่า "วิจารณ" หมายถึง ให้คำตัดสินสิ่งที่เป็น ศิลปกรรมหรือวรรณกรรม เป็นต้น กับคำว่า "เทคโนโลยี" หมายถึง วิทยาการ ความรู้ สิ่งใหม่ มาตัด คำว่า "เทค" ออก เป็น "โนโลยี" และนำคำที่มีเสียง ณ มาอยู่ในรูปของคำหลัง เป็น "วิจารโนโลยี" จากบริบทในที่นี้ หมายถึง หลักเกณฑ์ในการพิจารณาพฤติกรรมหลบตา

ตัวอย่างที่ 5

ความมหัศจรรย์ของมนุษย์คือความสามารถที่จะแตกหน่อต่อไปได้อย่างยากจะคาดเดาขีดจำกัด พงษ์นี้ เราอาจจะสามารถไป “ตากลากาศ” ที่ยอดเขาเอเวอเรสต์เพียงแค่นั่งเข้ากล่องเหล็กอะไรสักอย่าง ยืนรอสองสามนาทีก็เปิดประตูอำพันโอบกอดหิมะได้สมใจ

แต่สิ่งที่ตามมาด้วยความมหัศจรรย์นั้นคือความมหัศจรรย์ทั้งหลายที่เกิดจากความไม่รู้จักพอของเรา เช่นเดียวกัน (น้ำใสกะไหลก ; ขอนแนะนำให้รู้จักพอ : 85)

จากตัวอย่าง คำว่า “มหัศจรรย์ไร” มีคำว่า “มหัศจรรย์” หมายถึง แปลก ประหลาด และคำว่า “จัญไร” หมายถึง เลวทราม มาตัดคำว่า “จรรย์” ออก เป็น “มหัศ” และนำคำที่พ้องเสียงเดียวกันคือ เสียง จ เพื่อเน้นความหมายที่คำ “จัญไร” เป็น “มหัศจรรย์ไร” จากบริบทในที่นี้ หมายถึง เลวทราม มาก

ปราบดา หยุ่น สร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่ ที่มีความหมายใหม่ให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในงานเขียนประเภทเรื่องสั้นและนวนิยาย

1.4 การหลากคำ

กุหลาบ มัลลิกะมาส (2528:97) อธิบาย “การหลากคำ” ไว้ว่า เป็นการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันกับความหมายเดิม ซึ่งใช้แทนกันได้ หรือใช้คำที่มีความหมายเดียวกันในรูปคำที่แตกต่างกันออกไป เพื่อมิให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย เนื่องจากการใช้คำซ้ำๆ กัน และเพื่อเสริมเนื้อความให้เด่นชัดขึ้น

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการหลากคำที่น่าสนใจ เป็นการใช้คำต่างๆ กันที่มีความหมายเดียวกันหรือคล้ายกัน โดยเขียนคำในที่ใกล้เคียงกันอยู่ในข้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ปกติ “เรา” ...แสดงความเป็นพรรคเป็นพวก เป็นก๊วนเป็นกลุ่ม เกะกันเป็นก้อนกลมเกลียวเหนียวเหนียวเหนอะแน่น (น้ำใสกะไหลก ; เลียนแบบ-เลียนแบบ :54)

จากตัวอย่าง เป็นการหลากคำ โดยการใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน คือ พรรคพวก ก๊วน กลุ่ม เพื่อแสดงความเป็นพวกเดียวกัน และทำให้มีจังหวะของคำ

ตัวอย่างที่ 2

เกือบหุนหันพลันลุกขึ้นจากโถโดยไม่รอให้ก้อนขี้ขาดจากกันเสียก่อน ซึ่งอาจสร้างความเลอะเทอะ เลอะเทอะเขอะเขอะให้พื้นกระเบื้องขาวๆ ได้ (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ผู้ป้ายสีอักษร : 85)

จากตัวอย่าง เป็นการหลាកคำ โดยการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำว่า เลอะเทอะ ละเอียด เอะอะเอะเอะ ซึ่งล้วนหมายถึง ความสกปรก และมีจังหวะของคำที่เกิดจากเสียงสระในคำที่อยู่ใกล้กัน

ตัวอย่างที่ 3

ทางที่ดี ควรเร่งรีบซ่อมแซมบำบัดพยาบาลความสูญเสียสาหัสของประชาชนให้ทุเลาอาการลง

(ซีทแตก : 126)

จากตัวอย่าง เป็นการหลាកคำ โดยการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกันเรียงติดกัน คือ คำว่า "ซ่อมแซม" หมายถึง แก้ไขปรับปรุงของที่ชำรุดให้กลับคืนสู่สภาพเดิม "บำบัด" หมายถึง ทำให้เสื่อมคลาย ทำให้ทุเลาลง และ "พยาบาล" หมายถึง ดูแล ปรนนิบัติ

ตัวอย่างที่ 4

ผมไม่อยากได้ยินว่า แม่ผมชั่ว พ่อผมเลว เพื่อนผมต่ำช้า (ความน่าจะเป็น ; ด้วยตาเปล่า : 43)

จากตัวอย่าง เป็นการหลាកคำ โดยการใช้คำที่มีความหมายอย่างเดียวกัน คือ คำว่า ชั่ว เลว และต่ำช้า ที่มีจังหวะของคำในแต่ละประโยค

ตัวอย่างที่ 5

ผมเคยหัวบักหัวป่าไปกับสภาพเส้นผมของผู้หญิงบางคน เคยเพื่อฝันถึงต้นคอสาวน้อยบางนาง และเคยหน้ามืดตามัวไปกับผิวพรรณอันนวลเนียน หรือรูปนักร้องงามของสตรีบางหล่อน (ซีทแตก : 230)

จากตัวอย่าง เป็นการหลាកคำ โดยการใช้คำเกี่ยวกับผู้หญิง คือ คำว่า ผู้หญิง สตรี สาวน้อย และคำลักษณะนามเรียกผู้หญิง คือ คน นาง หล่อน เพื่อเลี่ยงการใช้คำซ้ำๆ ในข้อความเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 6

ผู้ชายผมเผ้ารุงรัง หนวดเครายาวเพิ่มเป็นพุ่ม ผิวพรรณคล้ำเระอะเประอะเปื้อนด้วยสิ่งสกปรกนานาชนิด...ชายสกปรกก็พุงตัวผมขึ้นจากพื้นถนน...ผมยินยอมให้ชายเนื้อหมื่นงูมือผมไปอย่างว่านอนสอนง่าย...ผมได้ยินมนุษย์กลั่นสาบเหล่านี้ส่งเสียงทักทายกัน...มนุษย์หน้าใสโคจรรอบข้างต่างก็ปรบมือเปาะแปะ...เสียงมนุษย์ตัวหมื่นฮือฮาขึ้นทันที...ผมเหลือบเห็นหน้าชายใสโคจรผู้นำผมเข้ามาประสพเคราะห์

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ลัทธิข้างถนน : 29-31)

จากตัวอย่าง เป็นการหลากคำ โดยการใช้คำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน และเป็นการหลากคำที่ต้องกล่าวซ้ำหลายครั้งในเนื้อความเดียวกันคือ ในคำว่า "ชายสกปรก" "ชายเนื้อเหนืมน" "ชายโลโครก" "มนุษย์ตัวเหนืมน" "มนุษย์ก่ลินสาบ" "มนุษย์หน้าโลโครก"

ปราบดา หยุ่นหลากคำที่มีความหมายเดียวกันหรือคล้ายกัน เขียนในที่ใกล้เคียงกันหรือเรียงติดกัน เพื่อมิให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย เนื่องจากการใช้คำซ้ำๆ กัน และเพื่อเสริมเนื้อความให้เด่นชัดขึ้น

1.5 การใช้คำภาษาต่างประเทศ

การใช้คำภาษาต่างประเทศในงานเขียนของปราบดา หยุ่น คือ การใช้คำภาษาอังกฤษที่เป็นคำทับศัพท์ในงานเขียนเกือบทุกประเภท คำภาษาอังกฤษที่ผู้เขียนนำมาใช้จะเป็นคำทั้งที่มีใช้กันโดยทั่วไป ซึ่งสามารถแปลความหมายเป็นภาษาไทยได้ หรือเป็นคำเฉพาะวงการวรรณกรรมหรือวงการศิลปะที่คนทั่วไปอาจไม่ทราบความหมายได้ ผู้เขียนจึงแปลความหมายกำกับไว้ และ เป็นคำที่สร้างขึ้นใหม่ในงานเขียนนั้นๆ โดยเฉพาะ การที่ผู้เขียนนิยมใช้คำภาษาอังกฤษเพราะว่าคำภาษาอังกฤษบางคำนั้นสั้นและชัดเจน ถ้าใช้คำภาษาไทยแทนอาจจะต้องอธิบายด้วยความที่ยาว บางคำก็เป็นคำที่เราใช้กันจนเคยชินหรือติดปากแล้ว ซึ่งปราบดาหยุ่นใช้วิธีเขียนทับศัพท์ภาษาอังกฤษ มี 3 ลักษณะ ดังนี้

1.5.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในประโยคสนทนาภาษาไทย

1.5.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษพร้อมคำแปลกำกับ

1.5.3 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นใหม่

1.5.1 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในประโยคสนทนาภาษาไทย

การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในรูปประโยคสนทนาภาษาไทย และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษซ้อนกับคำไทย เป็นคำใหม่ผู้อ่านเข้าใจความหมายได้เมื่ออยู่ในบริบท

จากตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษอยู่ในรูปประโยคสนทนาภาษาไทย

ตัวอย่างที่ 1

พรงนี้ค่อยกลับคืนสู่เวทีที่โชว์เนื้ออีกครั้ง เพราะถึงอย่างไร เดอะ โชว์ มัก โก ออน

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ดวงจู้ : 39)

จากตัวอย่าง คำว่า "โชว์" (show) ในที่นี้หมายถึง การแสดง และประโยคที่ว่า "เดอะ โชว์ มัก โก ออน" มีคำภาษาไทยว่า "มัก" รวมอยู่ด้วยเพื่อเลียนแบบสำนวนภาษาอังกฤษที่ว่า "The show must go on" หมายถึง การแสดงต้องดำเนินต่อไป

ตัวอย่างที่ 2

"...เอาเงินไปเวเคชั่นซะ ไปเปิดหูเปิดตาบ้าง"

(ชิตแตก : 66)

จากตัวอย่าง คำว่า "เวเคชั่น" (vacation) เป็นการใช้ประโยคที่มีคำภาษาอังกฤษรวมกับคำไทยว่า "ไปเวเคชั่นซะ" ในที่นี้ หมายถึง หมายถึง ไปเที่ยววันหยุด พักผ่อน

ตัวอย่างที่ 3

ผมเคยเจอนักเรียนของแม่บางคน จากแววตาของพวกมัน ไม่ค่อยอยากเชื่อว่ามันจะอันเดอร์สแตนดิ้ง ลิชกันอย่างเวรีกูดเท่าได้นัก

(แพนด้า : 38)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคที่มีคำภาษาอังกฤษรวมกับคำไทยคือ "มันจะอันเดอร์สแตนดิ้ง ลิชกันอย่างเวรีกูดเท่าได้นัก" (มันจะ understand English กันอย่าง very good เท่าได้นัก) จากประโยคในที่นี้ หมายถึง ไม่ค่อยอยากเชื่อว่าตัวละครจะเข้าใจภาษาอังกฤษดีเท่าไร

ตัวอย่างที่ 4

ริมถนนฝั่งตรงข้ามมีคาเฟ่คันทา ชื่อ 'ปังย่า' "ซีพีดี" แอนนาเสริม

(ชิตแตก : 42)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคที่มีคำภาษาอังกฤษรวมกับคำไทยคือ "cheap ดี" จากประโยคในที่นี้ หมายถึง (ราคา) ถูกดี

จากตัวอย่างต่อไปนี้เป็นการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษซ้อนกับคำไทย ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายของคำได้ โดยแปลความหมายของคำภาษาอังกฤษรวมกับคำไทย

ตัวอย่างที่ 5

เพียงแค่การล้วงกระเป๋าโชคชิททั่วไปในรถไฟใต้ดิน

(ชิตแตก : 60)

จากตัวอย่าง คำว่า "โชคชิท" มาจากคำว่า "โชค" กับคำว่า "ชิท" ที่มีความหมายไปในทางลบ คำว่า "โชคชิท" หมายถึง โชคร้าย โชคไม่ดี

ตัวอย่างที่ 6

แอนนาพูดปิดเป็นสัญญาณให้แช็กชัทปาก

(ชิตแตก : 60)

จากตัวอย่าง คำว่า "ชัทปาก" มีคำว่า "ชัท" ซึ่งเป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า "shut" ที่มาจากสำนวนว่า "shut up" มีความหมายตรงกับคำกริยาในภาษาไทยว่า "หุบปาก" หมายถึง หยุดพูด

1.5.2 การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษพร้อมคำแปลกำกับ

คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษบางคำเป็นคำเฉพาะที่ไม่ได้ใช้กันโดยทั่วไป ปรากฏว่า หยุน จึงให้ความหมายของคำไว้ด้วย เพื่อเป็นการขยายความให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และทำให้ผู้อ่านเข้าใจความหมายของเรื่องราวได้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

ถ้าผมเตรียมกลอนของตัวเองไปอ่านให้เขาฟังได้ก็จะเป็นที่สนใจไม่น้อย แต่ผมก็ไม่ได้เตรียมอะไรไปทั้งสิ้น กระว่าถ้าจะต้องแสดงความสามารถพิเศษด้านกาพย์กลอนขึ้นมาจริงๆ ก็คงพยายามดันเอาเดี๋ยวนั้น เพราะโดยส่วนตัวไม่ใช่คนมีนิสัยชอบออกไปเผยแพร่ผลงานตัวเองด้วยปากในที่สาธารณะ ไม่ใช่คนประเภทที่ฝรั่งเขาเรียกว่า เอ็กซิบิชั่นนิสต์ หรือคนชอบแสดงออกต่อหน้าคนหมู่มาก

(น้ำใสกะโหลก ; ฟังฝนสนทนา (ภาษามาเลย์) : 207)

จากตัวอย่าง คำว่า “เอ็กซิบิชั่นนิสต์” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “exhibitionist” หมายถึง คนที่ชอบแสดงออก ชอบอวด

ตัวอย่างที่ 8

เขาคือนักล้วงข้อมูลคลื่น เวฟแฮกเกอร์ ฝีมือระดับเซียน

(ชิตแตก : 55)

จากตัวอย่าง คำว่า “เวฟแฮกเกอร์” (wave hacker) หมายถึง นักล้วงข้อมูลคลื่น

ตัวอย่างที่ 9

คิวบิกและทีมงานต้องจินตนาการเอาเองว่าอวกาศเป็นอย่างไร โดยเฉพาะกับศิลปะแนวที่เรียกว่า นามธรรม หรือ แอบสแตรคท์ อาร์ท

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; สงครามนามธรรม : 110)

จากตัวอย่าง คำว่า “แอบสแตรคท์ อาร์ท” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “Abstract Art” หมายถึง ศิลปะนามธรรม

ตัวอย่างที่ 10

มันน่าเศร้าสลดเกินไปที่จะยืนเข้าแถวรอดูซากแห่งความตายนั้นอย่างกับว่ามันเป็น ‘ทัวริสต์แอทแทร็กชัน’ หรือจุดแวะถ่ายรูปลงสำหรับนักท่องเที่ยว (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; ซากแห่งความตาย “ : 278)

จากตัวอย่าง คำว่า “ทัวริสต์แอทแทร็กชัน” ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า “tourist attraction” และให้ความหมายอยู่ในประโยคว่า “จุดแวะถ่ายรูปลงสำหรับนักท่องเที่ยว”

1.5. การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นใหม่

เนื่องจากนวนิยาย เรื่อง "ซิทแตก" เป็นเรื่องราวของโลกในอนาคต ปราบดา หยุนจึงสร้างภาษาขึ้นมาใหม่เพื่อใช้ในสมัยนั้น เป็นคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สามารถเข้าใจความหมายได้จากบริบท ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 10

(สามวันที่แล้วเขาพยายามจับสเปซโฮสเทลหน้าตาจิ้มลิ้มนางหนึ่งผ่านโฮมแบนด์คู่ใจ...) (ซิทแตก :12)

จากตัวอย่าง คำว่า "สเปซโฮสเทล" (space hostess) ในที่นี้ หมายถึง พนักงานต้อนรับบนอวกาศ โดยใช้คำว่า "แอร์โฮสเทล" (Air hostess) หมายถึง พนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน เป็นแนวเทียบ

ตัวอย่างที่ 11

ไทม์เฟกเกอร์ นักลวงเวลา นั่นคือสิ่งที่เขาค้นเจอ (ซิทแตก :13)

จากตัวอย่าง คำว่า "ไทม์เฟกเกอร์" (Time Faker) เป็นคำที่ปราบดา หยุน สร้างขึ้น พร้อมให้ความหมายกำกับ คือ นักลวงเวลา

ตัวอย่างที่ 12

ไม่มีแบงกชิพกับตัวแม่แต่ดอลลาร์เดียว (ซิทแตก :11)

จากตัวอย่าง คำว่า "แบงกชิพ" (bank ship) ในที่นี้ หมายถึง เงิน

ตัวอย่างที่ 13

มีผู้เสียชีวิตหญิงสาวใสสะอาดขับกล่อมเนื้อร้องภาษาไทยปนญี่ปุ่น แทแปนีส (ซิทแตก : 117)

จากตัวอย่าง คำว่า "แทแปนีส" มาจากการรวมคำว่า "Thai" กับ "Japanese" รวมกันเป็นแทแปนีส (Thapanese) ในที่นี้ หมายถึง เพลงที่มีเนื้อร้องภาษาไทยปนภาษาญี่ปุ่น

ปราบดา หยุน ใช้และสร้างคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ในนวนิยายเรื่อง "ซิทแตก" ก็เพื่อความเหมาะสมกับเนื้อหาเกี่ยวกับโลกอนาคต

1.6 การใช้คำลักษณนามแบบใหม่

บรรจบ พันธุเมธา (2544:160) แสดงทัศนะเกี่ยวกับ "คำลักษณนาม" ไว้ว่า ลักษณนามสร้างขึ้นมาจากคำที่มีอยู่แล้ว เป็นคำที่กำหนดขึ้นใช้ไว้ท้ายคำคุณศัพท์บอกจำนวนนับหรือปริมาณ

เพื่อขยายค่านามข้างหน้า เพื่อบอกรูปลักษณะหรือชนิดหรือประเภทของคำที่อยู่ข้างหน้าคำบอกจำนวนนับไปพร้อมกัน ช่วยทำให้คำที่มีหลายความหมาย มีความหมายชัดเจน

ในงานเขียนของปราชญ์ อยุธยา มีการใช้คำลักษณนามแบบใหม่ แตกต่างจากที่ใช้กันโดยทั่วไป พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ การใช้ลักษณนามบอกหน่วยของค่านาม การใช้ลักษณนามบอกหน่วยของคำกริยา และการใช้ลักษณนามบอกหน่วยของคำกริยาวิเศษณ์ ดังนี้

1.6.1 การใช้คำลักษณนามบอกหน่วยของค่านาม

การใช้คำลักษณนามบอกหน่วยของค่านาม คือ การใช้คำลักษณนามบอกหน่วยของค่านาม เพื่อบอกจำนวนหรือปริมาณของสิ่งต่างๆ ที่ใช้แตกต่างไปจากที่ใช้กันโดยปกติ ดังนี้

จากตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นการนำค่านามมาใช้ในรูปแบบของคำลักษณนาม

ตัวอย่างที่ 1

ทาคูจีเป็นชายร่างแบนบาง แต่ไม่บอบ ขนดำขลับแต่หัวจรดเท้า อายุสามสิบสอง จะขาดจะเกินก็ไม่กี่ปีนกา (เมืองมুমฉาก ; ผนังแขวนตา : 22)

จากตัวอย่าง ปรกติคำว่า “กี่ปีนกา” ตามด้วยคำลักษณนาม ปรโยคว่า “ไม่กี่ปีนกา” เป็นการนำค่านามคำว่า “ตีนกา” มาใช้ในรูปแบบของคำลักษณนาม เพื่อถามจำนวนของ “อายุ” คือ ปี จากบริบทในที่นี้ หมายถึง จะขาดจะเกินก็ไม่กี่ปีนกา โดยวัดจากตีนกาบนใบหน้า

จากตัวอย่างต่อไปนี้ เป็นการใช้คำลักษณนามบอกจำนวนเหนือปริมาณกับสิ่งที่เป็นรูปธรรม มาใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ทำให้เสมือนหนึ่งเป็นรูปธรรม ที่สามารถวัดจำนวนหรือปริมาณได้

ตัวอย่างที่ 2

ระยะสายตากำลังพุ่งเพลิงไปยังดาดฟ้าของตึกสำนักงานสี่ฟ้าอ่อนที่ตั้งห่างจากจุดยืนของนายอำนาจเพียงสองยอดสน (อุทกภัยในดวงตา ; เลี่ยนทรงกลม : 57-58)

จากตัวอย่าง ปรกติคำบอกจำนวน “สอง” ตามด้วยคำลักษณนาม ปรโยคว่า “สองยอดสน” เป็นการนำค่านามคำว่า “ยอดสน” มาใช้ในรูปแบบของคำลักษณนาม เพื่อบอก “ระยะสายตา” ที่เป็นค่านามธรรม ทำให้เสมือนหนึ่งเป็นรูปธรรม ที่สามารถวัดระยะห่างได้ ในที่นี้หมายถึง นายอำนาจยืนอยู่บนอาคารสูง เมื่อมองออกไปตัดจากยอดต้นสนสองยอดก็จะเห็นตึกสำนักงานสี่ฟ้า

ตัวอย่างที่ 3

เพราะปริมาณความน่ารักของคำว่าเอ๋นั้นมันล้นหลามเกินความน่ารักของหน้าเจ้าของชื่ออยู่หลายลิตร (อุทกภัยในดวงตา ; เลี่ยนทรงกลม : 59)

จากตัวอย่าง การใช้คำลักษณนาม คำว่า "ลิตร" บอกรัปริมาณ จำนวนบรรจุ มาใช้กับปริมาณ "ความน่ารัก" ซึ่งเป็นคำนามธรรม มาทำให้เหมือนหนึ่งเป็นรูปธรรมที่วัดปริมาณได้ ประโยคว่า "ปริมาณความน่ารัก...หลายลิตร" ในที่นี้หมายถึง ชื่อเอนี้เป็นชื่อที่น่ารักกว่าหน้าเจ้าของชื่ออยู่มาก

ตัวอย่างที่ 4

นายมองเมืองมีฝันจัดเตรียมไว้หลายจาน เสียหายที่อยู่ทานได้ไม่ครบทุกคำ

(อุทกภัยในดวงตา ; หัวนมในห้องนั่งเล่น : 73)

จากตัวอย่าง การใช้คำลักษณนามว่า "จาน" ซึ่งปกติจะใช้กับคำนามที่เป็นรูปธรรม เช่น "ข้าวหลายจาน" แต่ในที่นี้นำมาใช้กับ "ความฝัน" ที่เป็นคำนามธรรม ทำให้เป็นรูปธรรมเพื่อบอกจำนวนว่า "มีฝันหลายจาน" เป็นการเปรียบเทียบความฝันเป็นอาหารในจาน จึงหมายถึง ความฝันหลายเรื่องหรือหลายอย่างที่ยากเป็นหรืออยากทำ

ตัวอย่างที่ 5

เพียงแต่มันเป็นบ้ายที่มีคนคนหนึ่งมาตั้งคำถามข้อหนึ่งกับผม อันเป็นคำถามที่ทำให้ผมต้องนึกย้อนไปถึงความหลังชิ้นหนึ่ง ซึ่งมีรายละเอียดให้นำบันทึกไว้ในความทรงจำอยู่หลายใบ

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; วันหินเปลี่ยน : 39)

จากตัวอย่าง คำลักษณนามว่า "ชิ้น" ปกติใช้กับกับคำนามที่เป็นรูปธรรม จากประโยคใช้ว่า "ชิ้นหนึ่ง" กับคำนามธรรมว่า "ความหลัง" โดยทำให้เป็นรูปธรรม เพื่อบอกจำนวน ในที่นี้หมายถึง ความหลังเรื่องหนึ่งที่ทำได้ และการใช้คำลักษณนามว่า "หลายใบ" ที่ปกติใช้กับคำนามที่เป็นรูปธรรม มาใช้กับคำนามธรรมว่า "ความทรงจำ" โดยทำให้เป็นรูปธรรม จากประโยคในที่นี้ จึงหมายถึง ความทรงจำหลายเรื่อง

1.6.2 การใช้คำลักษณนามบอกหน่วยของคำกริยา

การใช้คำลักษณนามเพื่อบอกหน่วยของคำกริยา ซึ่งแตกต่างจากที่ใช้กันโดยปกติ เพื่อบอกจำนวน หรือปริมาณของสิ่งต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

เคยขึ้นไปหาวสองสามหาวบนตึกเอ็มไพร์สเตทครั้งครั้ง...เคยหลบลมหนาวกระหน้าใจเข้าไปดูหนึ่งปลุกอารมณ์สองเรื่องควบในโหมสแควร์มาหนึ่งบ้าย

(เมืองมุมจาก ; ผนังชวนตา : 22)

จากตัวอย่าง การนำคำกริยาคำว่า "หาว" มาใช้เป็นลักษณนามเพื่อบอกจำนวนคือ "หาวสองสามหาว", การใช้ลักษณนามคำว่า "ครั้ง" กับคำกริยาคำว่า "ไป" ว่า "ไปดูเอ็มไพร์สเตทครั้ง

ครั้ง” ในที่นี้หมายถึง การใช้เวลาอยู่ในตึกนั้นไม่นานขนาดเรียกว่าไปมาหนึ่งครั้ง เรียกว่าได้เพียงครั้ง
ครั้ง และการใช้ลักษณนามว่า “บ่าย” กับคำกริยาคำว่า “หลบ” เพื่อบอกจำนวนของระยะเวลาว่า
“หลบเข้าไปดูหนังในไตรมาสแควร์มาหนึ่งบ่าย” ในที่นี้หมายถึง ใช้เวลาในการหลบเข้าไปในไตรมาสแควร์
ของช่วงเวลาย่ำวันหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 7

บันทึกของเธอส่ายจากไปพร้อมเอื่อยของบ่ายแก่ เห็นแล้วอยากจับเขียนด้วยความเอ็นดูสักสองสามมือ
(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; สิ่งที่น่าสนใจอยู่ในใจของผู้แพ้ : 158)

จากตัวอย่าง การนำคำว่า “มือ” มาใช้เป็นลักษณนามเพื่อบอกจำนวนการถูก “เขียน” ว่า
“เขียนสองสามมือ” ในที่นี้หมายถึง เขียนสองสามที

1.6.3 การใช้คำลักษณนามบอกหน่วยของคำกริยาวิเศษณ์

การใช้คำลักษณนามเพื่อบอกหน่วยของคำกริยาวิเศษณ์ ซึ่งแตกต่างจากที่ใช้กันโดยปกติ
เพื่อบอกจำนวน หรือปริมาณของสิ่งต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

เพราะคำขอของคุณนั้น ทาคูจิกกล่าวให้นายคาซุโอะผู้เป็นพ่อ แม้ว่าจะเข้าไปแล้วหลายก้อนเมฆ
(เมืองมูมอาก ; ผันแชนตา : 34)

จากตัวอย่าง การนำคำนาม คำว่า “ก้อนเมฆ” มาใช้เป็นลักษณนามเพื่อบอกปริมาณของ
คำกริยาวิเศษณ์ “เข้า” เป็น “เข้าหลายก้อนเมฆ” ในที่นี้หมายถึง ทาคูจิกกล่าวคำขอคุณพ่อของเขาเข้า
ไป เพราะเพิ่งจะมากล่าวขอคุณพ่อเมื่อเขาอยู่บนเครื่องบินที่บินผ่านก้อนเมฆไปหลายก้อนแล้ว

ตัวอย่างที่ 9

หญิงสาวเจียบไปหลายฟ้าแลบ (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 15)

จากตัวอย่าง การนำคำนาม คำว่า “ฟ้าแลบ” มาใช้เป็นลักษณนามเพื่อบอกระยะเวลาของ
คำกริยาวิเศษณ์ “เจียบ” เป็น “เจียบไปหลายฟ้าแลบ” เนื่องจาก ในที่นี้ หญิงสาวในเรื่องอยู่ใน
เหตุการณ์ที่มีฝนตกฟ้าร้อง จึงนับจำนวนของฟ้าแลบหลายครั้งเพื่อบอกระยะเวลาที่หญิงสาวเจียบไป

ปราบดา หยุ่น ใช้คำลักษณนามแบบใหม่ แตกต่างจากที่ใช้กันโดยทั่วไป เพื่อแสดง
ความหมายและความรู้สึกของตัวละครได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

1.7 การใช้คำบรรยายความ

อิราวดี ไตลังคะ (2545:55-56) เขียนเรื่องลักษณะการใช้คำบรรยายในงานเขียน สรุปได้ว่าเป็น การ "วางแผ่" หรือ เปิดเผยให้เห็นชัดว่าสิ่งหนึ่งคืออะไร มีกระบวนการหรือวิธีการ อย่างไร เป็นการ "ชะลอการรับรู้" ของผู้อ่าน ซึ่งเป็นเทคนิคที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการหันเหความสนใจมาสู่สิ่ง ธรรมดาๆ ที่คนมองข้ามไป ทั้งยังเกิดความใคร่รู้หรือความฉงนฉงาย ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่อ่านกันยืดยาวนั้นเป็นเพียงสิ่งง่าย ๆ ที่แสนจะคุ้นเคยและถูกมองข้ามไป

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ปรากฏว่ามีลักษณะการใช้คำบรรยาย 3 ลักษณะ คือ 1. การใช้คำบรรยายพฤติกรรมของตัวละคร 2. การใช้คำบรรยายวัตถุ 3. การใช้คำบรรยายเกี่ยวกับ ธรรมชาติ ดังนี้

1.7.1 การใช้คำบรรยายเกี่ยวกับพฤติกรรมของตัวละคร

การใช้คำบรรยายกระบวนการพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดภาพจากการให้ รายละเอียด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

พลางใช้มือปิดเปลือกพายุทรายที่กำลังกระหน่ำใหม่โน้มน้าวไปทั่วเสียจนแยกแยะผิวพื้นกับผิวอากาศ ไม่ออก ปราชญ์หนุ่มพยายามหันหัวหาดเกาะให้สายตา ทว่าทุกทิศตลบอบออบไปด้วยม่านหนา

(อุทกภัยในดวงตา : 39)

จากตัวอย่าง เป็นการบรรยายลักษณะของพฤติกรรมที่ตัวละครพยายามมองสภาพรอบตัว ด้วยความยากลำบาก เพราะขณะนั้นเกิดพายุทราย

ตัวอย่างที่ 2

เขาวางมือเปียกทั้งสองลงบนแก้มกันกางเกงขาล้นแล้วเกลือกกัวเนื้อมนุษย์กับเนื้อผ้าเข้าด้วยกันเพื่อ กระจายความชุ่มแฉะ

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; มือใหม่ : 84)

จากตัวอย่าง เป็นการบรรยายลักษณะของพฤติกรรมตัวละครที่ใช้มือเปียกน้ำเช็ดดูกับ กางเกง

ตัวอย่างที่ 3

ริมฝีปากเปรอะฝนของเธอประกบกันแน่น ไม่มีวีแววจะปริเป็นประโยคประเภทใด แต่ไม่ช้าก่อนเนื้อสี ชมพูก็ต้องเผยออก เมื่อได้รับสัมผัสนุ่มละไมจากก้อนเนื้อชนิดเดียวกันของชายหนุ่ม จากนั้นก้อนเนื้ออีกชนิดก็ ลืมรสกันเองภายใต้การปกป้องของเพดานปาก

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 65-66)

จากตัวอย่าง เป็นคำบรรยายพฤติกรรมและขั้นตอนของการจับพิตอย่างละเอียด ในคำบรรยายว่า “ก้อนเนื้อสีชมพูก็ต้องเผยออก เมื่อได้รับสัมผัสนุ่มละไมจากก้อนเนื้อชนิดเดียวกันของชายหนุ่ม” คำว่า “ก้อนเนื้อสีชมพู” คือ ปาก และ “ก้อนเนื้ออีกชนิดก็ลิ้มรสกันเอง” คำว่า “ก้อนเนื้ออีกชนิด” ก็คือ ลิ้น

ตัวอย่างที่ 4

ชายหนุ่มยื่นนั่งหน้าโกส้วม ก๊อกประจำตัวกำลังปลดปล่อยของเหลวสีเหลืองอ่อนลงสู่คอห่าน

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 76)

จากตัวอย่าง เป็นการบรรยายลักษณะพฤติกรรมการปัสสาวะของผู้ชายโดยเปรียบอวัยวะที่ปล่อยปัสสาวะออกมาเป็น ก๊อกน้ำประจำตัว และยังให้รายละเอียดของสีปัสสาวะที่ไหลลงสู่คอห่านอีกด้วย

1.7.2 การใช้คำบรรยายวัตถุ

การใช้คำบรรยายวัตถุสิ่งของต่างๆ โดยการนำลักษณะเด่นหรือสิ่งพิเศษของวัตถุนั้นมาบรรยายหรือจำกัดความ แทนที่จะเรียกชื่อตามที่รู้จักกันอยู่แล้ว ทำให้ได้คำหรือความใหม่ที่น่าสนใจยิ่งขึ้นกว่าเดิม และสามารถเข้าใจได้ว่าสิ่งที่บรรยายคืออะไรจากบริบทแวดล้อม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

เข้าฤดูหนาวเมื่อไร น่านฟ้าเหนือพื้นที่นั้นจะปกคลุมไปด้วยกระดาศบินได้หลากหลายสีลอยฟ้าตีลังกาทำคลื่นลมกันรอกตาน่าเอ็นดู

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; สิ่งมหัศจรรย์ของโลก : 21)

จากตัวอย่าง เป็นการบรรยาย “ว่าว” ว่า “กระดาศบินได้” โดยการนำลักษณะของว่าวมาบรรยาย คือ ว่าวส่วนใหญ่ทำมาจากกระดาศ และการลอยว่อนอยู่บนฟ้าเหมือนลักษณะการบินของเครื่องบิน

ตัวอย่างที่ 6

นายปอนั่งมองไฟสามสีสลับสับเปลี่ยนไปมาตามแนวตั้ง เดี่ยวเขียว เดี่ยวเหลือง เดี่ยวแดง ตำรวจจราจรยืนส่งสัญญาณอยู่ใต้แป้นไฟ ซึ่งขณะนี้ปรากฏเป็นสีเขียว

(ความน่าจะเป็น ; เหตุการณ์กรรมเจ้าเล้า : 98)

จากตัวอย่าง นำลักษณะของเสา “สัญญาณไฟจราจร” มาบรรยาย คือ มีสามสี วางอยู่ในแนวตั้ง

ตัวอย่างที่ 7

ปรากฏต่อหน้ามิใช่ซากซากยานพาหนะเหินเวหา ทว่าเป็นชิ้นส่วนอักษรสีแดงขนาดยักษ์สองตัว
(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 63)

จากตัวอย่าง เป็นคำบรรยาย "ยานพาหนะเหินเวหา" คือ ยานพาหนะที่สามารถเหาะอยู่บนอากาศได้ หมายถึง เครื่องบิน

ตัวอย่างที่ 8

"เลยป้ายอีกแล้วค่ะ ขอตัวก่อนนะคะ"

แล้วเธอก็ฝ่าชุมชนแออัด ปลอดภัยจากวัตถุคมนาคมสาธารณะไป (ความน่าจะเป็น ; นักเว้นวรรค : 91)

จากตัวอย่าง การนิยามว่า "วัตถุคมนาคมสาธารณะ" หมายถึง รถประจำทาง

1.7.3 การใช้คำบรรยายธรรมชาติ

การใช้คำบรรยายสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

เขาจึงไม่รู้อีกต่อไปว่าขณะนี้เป็นเวลาี่จุดกึ่งนอ เดาได้เพียงจากตำแหน่งก้อนสว่างในท้องฟ้า ว่าน่าจะมีใกล้
เที่ยงวัน (อุทกภัยในดวงตา : 16)

จากตัวอย่าง เป็นการบรรยายว่า "ก้อนสว่างในท้องฟ้า" หมายถึง ดวงอาทิตย์ ซึ่งมีลักษณะเป็นก้อนกลม และส่องแสงสว่างอยู่บนท้องฟ้า

ตัวอย่างที่ 10

ไฟธรรมชาติเริ่มลดความสว่างลง หลอกไฟหลากสีที่ห้อยรอบขอบจากบนเวทีจึงถูกกดปุ่มให้เปล่งแสง
ระยิบระยับต้อนรับแรกวิกาล (อุทกภัยในดวงตา ; หายใจตอนตอนค่ำ : 16)

จากตัวอย่างที่ 9 และ 10 เป็นการบรรยายว่า "ไฟธรรมชาติ" หมายถึง ดวงอาทิตย์ ซึ่งมีความร้อน ที่เกิดจากธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 11

น้ำของฟ้าดูเหมือนจะหนาขึ้นเรื่อยๆ จากแรกเริ่มที่เป็นปรอยจนเปลี่ยนแปลงไปเป็นสาย

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; นิ้วชี้: 21)

จากตัวอย่าง เป็นการบรรยายว่า "น้ำของฟ้า" หมายถึง น้ำฝนที่ตกลงมาจากฟ้า

ปราบดา หยุ่นใช้คำบรรยายความเพื่อให้รายละเอียดและเป็นการชะลอความคิดแก่ผู้อ่าน ให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นว่าสิ่งหนึ่งคืออะไร มีกระบวนการหรือวิธีการอย่างไร

2. การใช้ประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

การใช้ประโยค ในที่นี้ หมายถึง การเรียบเรียงหรือการจัดลำดับความสัมพันธ์ของถ้อยคำ ซึ่งนักเขียนแต่ละคนมีวิธีการใช้ประโยคอันเป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลแตกต่างกันออกไปซึ่งชลธิรา กลัดอยู่ (2517:212-224) แสดงทัศนะเกี่ยวกับการสร้างรูปประโยค ว่าบางคนชอบใช้ประโยคสั้นๆ คือ ประโยคที่อ่านเข้าใจง่ายแต่แสดงความไม่ได้เต็มที่ หรือบางคนชอบใช้ประโยคยาว คือ ประโยคที่มีเนื้อความอย่างเดียว แต่เขียนด้วยเอกรรพประโยคหลายประโยค เพื่อขยายความให้ชัดเจนขึ้น

การศึกษาการใช้ประโยคที่มีลักษณะเด่นในงานเขียนของปราบดา หยุ่น มี 2 ลักษณะ คือ การใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างประโยค และ การใช้ประโยคตามศิลปะการใช้ภาษา ดังนี้

2.1 การใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างประโยค

วิจิตร ภาณุพงศ์ (2543:12,31) ได้อธิบายโครงสร้างของประโยคว่ามีส่วนประกอบที่สำคัญคือ ประธาน กริยา กรรมหรือส่วนขยาย บางครั้งอาจจำเป็นต้องมีส่วนขยายประกอบทั้งประธาน กริยา และกรรม เพราะจะทำให้ใจความชัดเจนขึ้น และได้สรุปลักษณะโครงสร้างของประโยคว่ามีวิธีนำส่วนมูลฐาน 7 ชนิดคือ หน่วยประธาน หน่วยกรรมตรง หน่วยกรรมรอง หน่วยนามเดี่ยว หน่วยอกรรม หน่วยสกรรม และหน่วยทวิกรรม มาเรียงกันหรือบางชนิดอาจอยู่ลำพังได้เป็นโครงสร้างของประโยค

นworรณ พันธุมธา (ม.ป.ป.:135-146) แบ่งประโยคเป็น 3 ประเภทคือ 1. ประโยคความเดียว จะต้องมีการอยู่ต้นประโยคเสมอ ส่วนกรรมตรงและกรรมรองซึ่งอยู่หลังกริยานั้นจะมีหรือไม่ก็ได้ และกรรมรองอาจมีในประโยคความเดียวมากกว่า 1 หน่วยก็ได้ 2. ประโยคความรวม มีหน่วยกริยาตั้งแต่ 2 หน่วยขึ้นไป มีหน่วยนาม 1 หน่วยหรือมากกว่านั้น และอาจมีหน่วยเสริมหรือหน่วยเชื่อมอยู่ด้วยหรือไม่ก็ได้ และ 3. ประโยคความซ้อน เช่นเดียวกับประโยคความเดียว หน่วยขยายของหน่วยนามหรือหน่วยกริยาในประโยคความซ้อนไม่ใช่คำแต่เป็นประโยค

การใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างประโยคที่ปรากฏในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีวิธีการใช้ประโยคอยู่ 2 ลักษณะ คือ การใช้ประโยคขยายแบบซ้ำโครงสร้าง และ การใช้ประโยคขยายความแบบต่อเนื่อง ดังมีรายละเอียดการวิเคราะห์ต่อไปนี้

2.1.1 การใช้ประโยคแบบซ้ำโครงสร้าง

การใช้ประโยคแบบซ้ำโครงสร้าง แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การซ้ำโครงสร้างโดยละบางส่วนของประโยค และการซ้ำโครงสร้างโดยละทั้งประโยค ดังนี้

2.1.1.1 การซ้ำโครงสร้างโดยละบางส่วนของประโยค การใช้ประโยคแบบซ้ำโครงสร้างโดยละบางส่วนของประโยคคือ การใช้ประโยคที่มีโครงสร้างเดียวกันต่อเนื่องกันหลายๆ ประโยค โดยที่เนื้อความของแต่ละประโยคจะเกี่ยวเนื่องกันอย่างมีสัมพันธภาพ ในขณะเดียวกับที่มีการซ้ำโครงสร้างประโยค ผู้เขียนก็ได้ละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

พ่อกับแม่ไม่มีสิทธิ์ให้กำเนิดลูกโดยไม่ถามไถ่ / พามาอยู่ในโลกแล้ว / ยังสั่งโน่นสั่งนี่ตามอำเภอใจ / บังคับให้เข้าโรงเรียน / บังคับให้กินผัก / บังคับให้อ่านหนังสือ / บังคับให้ตื่น / บังคับให้นอน (ความน่าจะเป็น : 13)

จากตัวอย่าง เป็นการใช้ประโยคที่มีการขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างของประโยค มี 2 แบบ ดังนี้

โครงสร้างแบบที่ 1

ส่วนประธาน	กริยา	กรรมตรง	คำช่วยกริยา	กริยากรรม	กรรมรอง
พ่อกับแม่	บังคับ	(ลูก)	ให้	เข้า	โรงเรียน
(พ่อกับแม่)	บังคับ	(ลูก)	ให้	กิน	ผัก
(พ่อกับแม่)	บังคับ	(ลูก)	ให้	อ่าน	หนังสือ

โครงสร้างแบบที่ 2

ประธาน	กริยา	กรรมตรง	คำช่วยกริยา	กริยากรรม
(พ่อกับแม่)	บังคับ	(ลูก)	ให้	ตื่น
(พ่อกับแม่)	บังคับ	(ลูก)	ให้	นอน

จะเห็นได้ว่า ปราบดา หยุ่น ขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างประโยค ซึ่งทั้ง 2 แบบ มีการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ ละส่วนประธานของประโยคคือ "พ่อกับแม่" และละกรรมตรงของประโยค คือคำว่า "ลูก" ขณะเดียวกันมีการซ้ำคำกริยาหลักคำว่า "บังคับ" และคำช่วยกริยา คำว่า "ให้"

ตัวอย่างที่ 2

ยกกรุงเทพฯ เป็นตัวอย่าง / เมื่อเราเดินออกไปนอกบ้านแล้วเจออะไร / เราเจอรถติดยาวเหยียด / เราเห็นควั่นค้ำลอยฟุ้ง / เห็นทางเท้าแคบๆ ไม่น่าเดิน / เห็นต้นไม้กิ่งใบหงิกงอ / เห็นรถเข็นเร่ขายอาหารเกลื่อนกลาด / เห็นตึกงามที่ถูกรังทวดโทรม / และเมื่อเราไปจ้องอย่างละเอียด / เราเห็นผิวถนนที่ทำได้ไม่เรียบ / เห็นรอยกลบท่อที่โปะไว้ครึ่งๆ กลางๆ / เห็นก้อนอิฐผลุบโผล่มาจากกำแพง / และท้ายสุด / เราเห็นผู้คนที่ทำเป็นมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ / ผู้คนที่ก้มหน้าก้มตา (หรือลอยหน้าลอยตากี้ได้) หลบเลี่ยงการเห็นสภาพสังคมตัวเอง

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; สิงคโปร์-กรุงเทพฯ : 55)

จากตัวอย่าง เป็นการใช้ประโยคที่มีการขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างของประโยค มี 3 แบบ ดังนี้

โครงสร้างแบบที่ 1

ประธาน	กริยา	กรรมตรง	ส่วนขยาย
เรา	เห็น	ควั่น	ลอยฟุ้งค้ำ
(เรา)	เห็น	ทางเท้าแคบๆ	ไม่น่าเดิน
(เรา)	เห็น	ต้นไม้กิ่งใบ	หงิกงอ

โครงสร้างแบบที่ 2

ประธาน	กริยา	กรรมตรง	กริยาสกรรม	กรรมรอง	ส่วนขยาย
(เรา)	เห็น	รถเข็น	เร่ขาย	อาหาร	เกลื่อนกลาด

โครงสร้างแบบที่ 3

ประธาน	กริยา	กรรมตรง	คำเชื่อมต้น	ส่วนขยาย
(เรา)	เห็น	ตึกงาม	ที่	ถูกรังทวดโทรม
เรา	เห็น	ผิวถนน	ที่	ทำได้ไม่เรียบ
(เรา)	เห็น	รอยกลบท่อ	ที่	โปะไว้ครึ่งๆ กลางๆ
(เรา)	เห็น	ก้อนอิฐ	(ที่)	ผลุบโผล่มาจากกำแพง
เรา	เห็น	ผู้คนที่	ที่	ทำเป็นมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้
(เรา)	เห็น	ผู้คนที่	ที่	ก้มหน้าก้มตา

จะเห็นได้ว่า ปรากฏา หยุ่น ขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างประโยค ทั้ง 3 แบบ มีการละบางส่วนของประโยคไว้ในฐานที่เข้าใจ คือ ละส่วนประธานของประโยคคือ คำว่า "เรา"

ขณะเดียวกันมีการซ้ำคำกริยาหลักคำว่า “เห็น” และในโครงสร้างแบบที่ 3 มีการซ้ำคำเชื่อมต้นคำว่า “ที่” ยกเว้นประโยคในย่อหน้าที่ 4 ที่ละคำว่า “ที่” ไป

ตัวอย่างที่ 3

ใครๆ ก็อยากเจอยมบาลมากกว่าพระเจ้า / เพราะยมบาลคือครูตัวจริงของมนุษย์ / แอบเสียมสอนเรามา ตั้งแต่อ่อนแต่อด / ยืนหยัดอยู่เคียงข้างเราเมื่อเราหิว / เมื่อเราอยาก / เมื่อเราเจ็บ / เมื่อเราปวด / เมื่อเราโกรธ / เมื่อเรารัก / เมื่อเราใคร่ / เมื่อเราเกลียด / เมื่อเราหลง / เมื่อเราโลภ / เมื่อเราอาฆาต (ความน่าจะเป็น : 41-42)

จากตัวอย่าง ประโยคหลักคือ “ใครๆ ก็อยากเจอยมบาลมากกว่าพระเจ้า เพราะยมบาลคือครูตัวจริงของมนุษย์” แล้วมีการขยายความโดยการซ้ำโครงสร้าง ดังนี้

ประธาน	กริยาลิ	กรรม ตรง	คำเสริมพิเศษ	ประธาน	กริยากรรม
(ยมบาล)	ยืนหยัดอยู่เคียงข้าง	เรา	เมื่อ	เรา	หิว
(ยมบาล)	(ยืนหยัดอยู่เคียงข้าง)	(เรา)	เมื่อ	เรา	อยาก
(ยมบาล)	(ยืนหยัดอยู่เคียงข้าง)	(เรา)	เมื่อ	เรา	เจ็บ
(ยมบาล)	(ยืนหยัดอยู่เคียงข้าง)	(เรา)	เมื่อ	เรา	ปวด
(ยมบาล)	(ยืนหยัดอยู่เคียงข้าง)	(เรา)	เมื่อ	เรา	โกรธ...

จะเห็นได้ว่า ปราบดา หยุ่น ขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างประโยคในแบบที่ 2 มีการละส่วนประธานของประโยคคือ “(ยมบาล ยืนหยัดอยู่เคียงข้างเรา)” ขณะเดียวกันมีการซ้ำส่วนประธานที่เป็นประโยคขยายว่า “เมื่อเรา...” ตามด้วยกริยากรรม แสดงกิริยาอาการหรือความรู้สึกต่างๆ

ตัวอย่างที่ 4

เขามากับห้อง / เออแน่ / ตะกอนนี่ในใจด้วยความหมั่นไส้ตึงๆ / เขามากับห้อง / เหมือนแปรงสีฟันที่มาฟรีๆ กับน้ำยาบ้วนปาก / เหมือนของเล่นพลาสติกเล็กๆ ในกล่องขนมช็อกโกแลต / เหมือนใบสมัครเป็นสมาชิกที่สอดใส่อยู่ตามหน้านิตยสาร / เหมือนลูกอมรสมันดีที่วางไว้หน้าประตูร้านอาหารหรูๆ ให้แขกหยิบไปอมล้างปากก่อนกลับบ้าน (ความน่าจะเป็น ; บรรยายกาศเป็นกันเอง : 136)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคที่มีการขยายความด้วยการซ้ำโครงสร้างของประโยค ดังนี้คือ

ส่วนประธาน	กริยาวิเศษณ์	นามวลี	คำเชื่อมต้น	ส่วนขยาย
เขา/มา/กับ/ห้อง	เหมือน	แปรงสีฟัน	ที่	มาฟรีๆ กับน้ำยาบ้วนปาก
(เขา/มา/กับ/ห้อง)	เหมือน	ของเล่นพลาสติกเล็กๆ	(ที่)	(อยู่)ในกล่องขนม ช็อกโกแลต
(เขา/มา/กับ/ห้อง)	เหมือน	ไบสมัครเป็นสมาชิก	ที่	สอดใส่อยู่ตามหน้า นิตยสาร
(เขา/มา/กับ/ห้อง)	เหมือน	ลูกอมรสมันต์	ที่	วางไว้หน้าประตู ร้านอาหารหรูๆ ...

จะเห็นได้ว่า ปรากฏว่า หน่วยงานขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างประโยค ที่มีการละส่วนประธาน ของประโยคซึ่งเป็นประโยคหลักคือ "เขามาที่ห้อง" ขณะเดียวกันมีการซ้ำคำกริยาวิเศษณ์คำว่า "เหมือน" และคำเชื่อมต้นคำว่า "ที่" ยกเว้นประโยคย่อยที่ 2 ที่คำเชื่อมต้น "ที่" ไป และละคำช่วย หน้าคำบุพบท "ใน" คือ "อยู่" ไป

ตัวอย่างที่ 5

เมื่อสมัยที่ไ้ปลงยังเป็นคุณปลงสำหรับผม / ความน่าเกรงขามของมันแผ่รัศมีปกคลุมไปทั่วร่าง / เพียงมันนั่งอยู่เฉยๆ ก็คล้ายมีระบบสุริยจักรวาลโคจรเป็นวงรอบตัว ไม่น่าเข้าใกล้ กลัวถูกอุกกาบาตชน / ในดวงตาของมันเหมือนมีปล่องภูเขาไฟคุกรุ่น / เหมือนมีพายุดังเค้า / เหมือนมีคลื่นลูกยักษ์ม้วนตัววนไปมารอบวังวน / เหมือนมีกระแสไฟฟ้าแรงสูงลัดวงจรจนแตกเป็นประกายแวบับอยู่เป็นหย่อม / เหมือนมีฝนแสนห่าที่ต้องฝ่าแสนหน / เหมือนมีหลุมดำรอคอยการดูดกลืนมิติเวลา / เหมือนมีภูติผีปีศาจสิงสถิต รอคอยการสังเวทวิญญานสังเวจร

(ความน่าจะเป็น : 35-36)

จากตัวอย่าง เป็นการขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างประโยค ดังนี้

ประธาน	คำช่วยหน้ากริยา	กริยา	กรรมตรง	(คำเชื่อมต้น)	กริยาวิ
ในดวงตาของมัน	เหมือน	มี	ปล่องภูเขาไฟ	(ที่)	คุกรุ่น
	เหมือน	มี	พายุ	(ที่)	ตั้งเค้า
	เหมือน	มี	คลื่นลูกยักษ์	(ที่)	ม้วนตัววนไปมารอบวังวน
	เหมือน	มี	ฝนแสนห่า	ที่	ต้องฝ่าแสนหน
	เหมือน	มี	หลุมดำ	(ที่)	รอคอยการดูดกลืนมิติเวลา
	เหมือน	มี	ภูติผีปีศาจ	(ที่)	สิงสถิต รอคอยการสังเวทวิญญานสังเวจร

จะเห็นได้ว่า ปรากฏดา หยุ่น ขยายความการซ้ำโครงสร้างประโยค โดยการละส่วนประธานที่เป็นประโยคหลัก คือ “ในดวงตาของมัน” และละคำเชื่อมต้นคำว่า “ที่” หน้ากริยาลี ยกเว้นในประโยคย่อยที่ 4 ที่มีคำเชื่อมคำว่า “ที่” อยู่แล้ว ขณะเดียวกันมีการซ้ำคำช่วยหน้ากริยาคำว่า “เหมือน” และคำกริยา สกรรมคำว่า “มี”

ตัวอย่างที่ 6

(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)...เป็นวันธรรมดาฯ / ที่ชีวิตคนส่วนใหญ่ดำเนินไปตามครรลอง / ที่ต้อง ดอกบัว ทำงานเข้ายันเย็นในห้องติดแอร์ ได้ไฟนีออน ก็ต้องตรากตรำทนระก่ากันไป / ที่ต้อง เรียนหนังสือก็พากเพียรกันให้เจียนบ้า / ที่ต้อง สวดมนต์ก็พนมมือเข้าไว้ / ที่ต้อง บริหารก็ประชุมเข้าไว้ / ที่ต้อง กวาดถนนก็กวัดแกว่งเข้าไว้ / ที่ต้อง ขอดทานก็แบมือเข้าไว้ / ที่ต้อง ปกครองประเทศก็โกงกินเข้าไว้

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตาโป้ : ละครองก็เดียว : 109-110)

จากตัวอย่าง เป็นการซ้ำโครงสร้างประโยคความซ้อน ดังนี้

ประธาน	คำเชื่อมต้น	คำช่วยหน้ากริยา	กริยาลี	คำเชื่อม	กริยาลี
(คน)	ที่	ต้อง	ดอกบัวทำงานเข้ายันเย็นในห้องติดแอร์ได้ไฟนีออน	ก็	ต้องตรากตรำทนระก่ากันไป
(คน)	ที่	ต้อง	เรียนหนังสือ	ก็	พากเพียรกันให้เจียนบ้า
(คน)	ที่	ต้อง	สวดมนต์	ก็	พนมมือเข้าไว้
(คน)	ที่	ต้อง	บริหาร	ก็	ประชุมเข้าไว้
(คน)	ที่	ต้อง	กวาดถนน	ก็	กวัดแกว่งเข้าไว้
(คน)	ที่	ต้อง	ขอดทาน	ก็	แบมือเข้าไว้
(คน)	ที่	ต้อง	ปกครองประเทศ	ก็	โกงกินเข้าไว้

จากตัวอย่าง ประโยคหลักคือ “วันธรรมดาฯ ที่ชีวิตคนส่วนใหญ่ดำเนินไปตามครรลอง” แล้วขยายความเป็นประโยคซ้ำโครงสร้างที่มีการละประธานของประโยคคือ “คน” และมีการซ้ำส่วนเชื่อมประโยคคือ “ที่ต้อง...ก็”

ตัวอย่างที่ 7

ฉันอยากมองลงไปดูโลก / ไม่ต้อง คลุกคลีอยู่กับมันอีกต่อไป

อยากอยู่เหนือโลก / สูงเกินความจำเป็นของชีวิตจะป็นไปยัง / สูงกว่าวัฏจักรว่ายุบที่ไหลล่องตามครรลองระบบบจรรยา / สูงกว่าตีกระทบฟ้า / สูงกว่าระบอบประชาธิปไตย / สูงกว่าแคลอรีในช็อกโกแลต / สูงกว่าไอคิวของไฮสโคป / สูงกว่าค่าครองชีพในประเทศพัฒนาแล้ว

(ความน่าจะเป็น ; เจอ : 198-199)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคความซ้อนที่มีการซ้ำโครงสร้างประโยค ดังนี้

ส่วนประธาน	(คำเชื่อมต้น)	กริยาวลี	นามวลี	กริยาวลี
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	สูงเกิน	ความจำเจของชีวิต	จะปั่นปายถึง
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	สูงกว่า	วิญจักรวายุวุ่น	ที่ไหลล่องตามครรลอง ระบบจรรยา
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	สูงกว่า	ดีกระฟ้า	
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	สูงกว่า	ระบอบประชาธิปไตย	
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	สูงกว่า	ไอคิวของไอส์ไตน์	
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	(สูงกว่า)	แคลอรีในช็อกโกแลต	
(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก	(ที่)	(สูงกว่า)	ค่าครองชีพในประเทศ พัฒนาแล้ว	

จากตัวอย่าง ประโยคหลักคือ "ฉันอยากมองลงไปดูโลก" แล้วมีการขยายความโดยการซ้ำโครงสร้างประโยคความซ้อนโดยการละประโยคหลัก คือ "(ฉัน)อยากอยู่เหนือโลก" การละคำเชื่อมต้นคำว่า "ที่" และการใช้กริยาวลี "สูงเกิน" ในประโยคย่อยแรก ส่วนในประโยคย่อยต่อมา ก็ซ้ำกริยาวลี "สูงกว่า"

2.1.1.2 การซ้ำโครงสร้างโดยละทั้งประโยค การใช้ประโยคซ้ำโครงสร้างซึ่งมีลักษณะการขยายความจากประโยคหลัก โดยละประโยคหลักทั้งประโยคนั้นไว้ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

เมื่อคืนสำคัญมาถึง / ทุกคนนั่งนิ่งหน้าจอโทรทัศน์ / ไม่มีใครทำงาน / ไม่มีใครสนใจตำรับตำราการรำ
การเรียน / ไม่มีการแข่งขันกีฬา / ไม่มีการเล่นพนันทุกชนิด / ไม่มีกระทั่งการจีบлян ซ่า หรือชมชื่น / ไม่มีสงครามทั้ง
ในและระหว่างประเทศ / ไม่มีการเล่นหุ้น / ไม่มีการประกอบพิธีทางศาสนา / ไม่มีการทดลองชิปนาวิธสมรรถภาพ
แรงสูง / ไม่มีการประชุมทางการเมืองใดๆ ทั้งสิ้น (ความน่าจะเป็น ; ตัน-ลิก หนา-บาง : 155-156)

จากตัวอย่าง ประโยคหลัก "ทุกคนนั่งนิ่งหน้าจอโทรทัศน์" แล้วมีการขยายความในลักษณะเป็นประโยคบอกเล่าเชิงปฏิเสธ โดยการซ้ำโครงสร้างของประโยคมี 2 แบบ ดังนี้

โครงสร้างที่ 1

ส่วนประธาน	คำบอก ปฏิเสธ	กริยา	นามวลี
ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์	ไม่มีใคร	ทำงาน	
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มีใคร	สนใจ	ตำรับตำราการรำการเรียน

โครงสร้างแบบที่ 2

ส่วนประธาน	คำบอกปฏิเสธ	นามวลี
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	การแข่งขันกีฬา
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	การเล่นพนันทุกชนิด
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	(กระทั่ง) การจีปลิ้น ฆ่า หรือข่มขืน
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	สงครามทั้งในและระหว่างประเทศ
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	การเล่นหุ้น
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	การประกอบพิธีทางศาสนา
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	การทดลองซีปนารุศสมรรถภาพแรงสูง
(ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์)	ไม่มี	การประชุมทางการเมืองใดๆ ทั้งสิ้น

จะเห็นว่า มีการซ้ำโครงสร้างประโยคทั้ง 2 แบบ คือ "ไม่มี + นามวลี โดยขยายความจากประโยคหลักว่า "ทุกคนนั่งหน้าจอโทรทัศน์" ที่ละไว้ในฐานที่เข้าใจทั้งประโยค

ตัวอย่างที่ 9

วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา / ไม่ใช่วันสุดสัปดาห์ / ไม่ใช่วันต้นเดือน หรือสิ้นเดือน / ไม่ใช่วันสุริยุปราคา / ไม่ใช่วันที่สิบสี่หรือยี่สิบเก้า เดือนกุมภาพันธ์ / ไม่ใช่วันหยุดราชการ / ไม่ใช่วันหยุดชดเชย / ไม่ใช่วันปฏิวัติ เปลี่ยนแปลงการปกครอง / ไม่ใช่วันอาเพศน้ำท่วมโลก / ไม่ใช่วันรณรงค์งดสูบบุหรี่

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตาไม้ : ละครองก็เดียว : 109-110)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคความเดียว ที่มีการขยายความจากประโยคหลักคือ "วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา" ในลักษณะเป็นประโยคบอกเล่าเชิงปฏิเสธ โดยการซ้ำโครงสร้างประโยคความเดียวที่มีการซ้ำคำบอกปฏิเสธคำว่า "ไม่ใช่" + "คำบอกเวลา" ดังนี้

ส่วนประธาน	คำบอกปฏิเสธ	คำบอกเวลา
วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา	ไม่ใช่	วันสุดสัปดาห์
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันต้นเดือน หรือสิ้นเดือน
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันสุริยุปราคา
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันที่สิบสี่หรือยี่สิบเก้า เดือนกุมภาพันธ์
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันหยุดราชการ
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันหยุดชดเชย
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันอาเพศน้ำท่วมโลก
(วันเกิดเหตุคือวันธรรมดา)	ไม่ใช่	วันรณรงค์งดสูบบุหรี่

2.1.2 การใช้ประโยคขยายความแบบต่อเนื่อง

การใช้ประโยคขยายความแบบต่อเนื่องโดยวิธีกล่าวซ้ำ เพื่อให้ความหมายหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

1

2

เด็กชายเตย / เด็กชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ห้องเดียวกับต้องใจ / เคยอธิบายทฤษฎีของตนให้ต้องใจ

ฟังว่า/

3

ที่เด็กประถมปลายเรียกครูมดว่าครูมดเอ๊กซ์นั้น เป็นเพราะว่าครูมดไม่นิยมตรวจการบ้านให้ใครตอบถูกนัก จึงใช้

4

เครื่องหมายกากบาทมากเป็นพิเศษ / เครื่องหมายกากบาท ก็คือเครื่องหมายเอ๊กซ์นั่นเอง

(ความน่าจะเป็น ; ตามตาต้องใจ : 49)

จากตัวอย่าง ประโยคเริ่มต้นคือ “เด็กชายเตย” และมีขยายความแบบต่อเนื่องโดยกล่าวซ้ำ “เด็กชายชั้นประถมศึกษาปีที่ 4/3 ห้องเดียวกับต้องใจ” และประโยค “เคยอธิบายทฤษฎีของตนให้ต้องใจฟังว่า...” โดยการละประธานคือ “เด็กชายเตย” ไว้ และมีการขยายความแสดงเหตุผลต่อเนื่องโดยการกล่าวซ้ำ “เครื่องหมายกากบาท”

ตัวอย่างที่ 13

1	2	3	4
ไม่รู้เป็นเพราะอะไร / สำหรับแซ็ก / โลกใบนี้เปรียบเสมือนพินคูก้อน / เขาจึงชอบให้ฝนตก / ชอบที่ได้จินตนาการ			
5		6	
ถึงผู้คนที่ต้องผ่านภารกิจประจำวันอยู่บนโลกเปียกๆ ใบหนึ่ง / <u>โลกเปียกๆ</u> ที่น้ำหนักเพิ่มขึ้นตามปริมาณฝน /			
7		8	
โลกเปียกๆ <u>หนักๆ</u> ที่อาจหลุดหล่นจากเส้นโคจรของระบบสุริยจักรวาลเข้าสู่สัปดาห์ / หากมันแบ่งบวมเกินจะ			
เคลื่อนไปได้ ไม่ว่าจะรอบตัวเองหรือรอบตัวใคร			
9			
หลุด แล้วลอบส่องไป <u>อย่างไร้จุดหมาย</u>			
10			
อย่างไร้จุดหมาย นั่นคือสิ่งที่แซ็กใฝ่ฝัน			(ซีทแตก : 10)

จากตัวอย่าง ประโยคขยายความโดยการกล่าวซ้ำว่า "โลกเปียกๆ" แล้วขยายความต่อเป็น "โลกเปียกๆ หนักๆ" และประโยค "...อย่างไร้จุดหมาย" อยู่ท้ายประโยค แล้วขยายความโดยการกล่าวซ้ำประโยค "อย่างไร้จุดหมาย" มาอยู่ต้นประโยคแล้วขยายความต่อ

2.2 การใช้ประโยคตามศิลปะการใช้ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น

ศิลปะการใช้ประโยคในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มี 8 ลักษณะ ดังนี้

- 2.2.1 ประโยคคำถาม
- 2.2.2 ประโยคสรุปความ
- 2.2.3 ประโยคเน้นความ
- 2.2.4 ประโยคขนานความ
- 2.2.5 ประโยคขัดความ
- 2.2.6 ประโยคย้อนคารม
- 2.2.7 ประโยคเปรียบเทียบ
- 2.2.8 ประโยคอธิบายหรือขยายความไว้ในวงเล็บ

2.2.1 ประโยคคำถาม

ประโยคคำถาม คือ ประโยคที่มีลักษณะการตั้งคำถามเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ ประโยคคำถามแบบมีคำตอบ และ ประโยคคำถามแบบไม่มีคำตอบ ดังนี้

2.2.1.1 ประโยคคำถามและมีคำตอบ คือ การใช้ประโยคในลักษณะ ที่ผู้เขียนต้องการอธิบายหรือชี้แจงให้ผู้อ่านทราบในประเด็นคำถามที่ตั้งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

ยกกรุงเทพฯ เป็นตัวอย่าง เมื่อเราเดินออกไปนอกบ้านแล้วเจออะไร เราเจอรถติดยาวเหยียด เราเห็นควันดำลอยฟุ้ง เห็นทางเท้าแคบๆ ไม่น่าเดิน เห็นต้นไม้กิ่งใบหงิกงอ เห็นรถเข็นเร่ขายอาหารเคลื่อนกลาด เห็นตึกกรมที่ถูกต้องทั้งร่างทรุดโทรม และเมื่อเราจะไปจ้องอย่างละเอียด เราเห็นผิวก้นที่ทำได้ไม่เรียบ เห็นรอยกลบท่อนที่โปะไว้ครึ่งๆ กลางๆ เห็นก้อนอิฐมูลบโผล่มาจากกำแพง และท้ายสุด เราเห็นผู้คนที่ทำเป็นมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ ผู้คนที่ก้มหน้าก้มตา (หรือลอยหน้าลอยตาก็ได้) หลบเลี่ยงการเห็นสภาพสังคมตัวเอง

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; สิงคโปร์-กรุงเทพฯ : 54-55)

จากตัวอย่าง ประโยคที่ปราบดา หยุ่น ตั้งคำถามและให้คำตอบว่า “เมื่อเราเดินออกไปนอกบ้านแล้วเจออะไร” แล้วให้คำตอบว่า “เราเจอรถติดยาวเหยียด เราเห็นควันดำลอยฟุ้ง...” ซึ่งเป็นคำตอบที่เป็นการยกตัวอย่างและให้รายละเอียดประกอบ

ตัวอย่างที่ 2

พื้นฐานทำให้พอจะเข้าใจแรงขับเคลื่อนภายในที่ช่วยผมในการสื่อสารด้วยตัวหนังสือ พอจะเข้าใจว่า ความชอบส่วนตัวที่ปรากฏในเนื้อหา (บางครั้งก็ปรากฏแอบๆ) คือ อะไรบ้าง ผมชอบความลึกลับ ผมชอบประเด็นที่ไม่มีคำตอบ ผมชอบความสนุกของจินตนาการ ผมชอบสร้างโลกใหม่ขึ้นบนหน้ากระดาษ ผมชอบหาสาระในสิ่งที่เหมือนจะไม่มีสาระ ผมชอบอารมณ์ขัน ผมชอบพฤติกรรมแปลกๆ (แต่ที่จริงแสนจะธรรมดา) ของคนในสังคม สิ่งเหล่านี้จึงจะมีอยู่ในตัวหนังสือของผมเสมอ (เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 27-28)

จากตัวอย่าง ประโยคที่ปราบดา หยุ่น ตั้งคำถามว่า “ความชอบส่วนตัวที่ปรากฏในเนื้อหา คือ อะไรบ้าง” และให้คำตอบว่า “ผมชอบความลึกลับ ผมชอบประเด็นที่ไม่มีคำตอบ” ... ซึ่งเป็นคำตอบที่มีมากกว่าหนึ่งอย่างที่ชอบว่าชอบอะไรบ้าง

2.2.1.2 ประโยคคำถามแบบไม่มีคำตอบ คือ การใช้ประโยคคำถาม ซึ่งโดยแท้จริงแล้วมิได้ต้องการคำตอบ

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น สร้างประโยคคำถามแบบไม่มีคำตอบ มีลักษณะเป็นการรำพึงกับตัวเอง ขณะเดียวกันต้องการให้ผู้อ่านได้ขบคิดพิจารณาไปด้วย เพื่อให้เห็นความสำคัญของสิ่งที่กล่าวถึง ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 3

ชีวิตวัยประถมเป็นช่วงที่ผูกฝังอยู่ลึกที่สุดในชมพูทวีปความทรงจำ เพราะเป็นช่วงที่ชีวิตล้นหลามไปด้วยความหวาดกลัวสับสน การบ้านจะทำให้ถูกไหม พรุ่งนี้จะโดนตีที่ตี ปวดอึในชั่วโมงเรียนจะทำอย่างไร ถ้าเด็กหญิงอดิษฐ์รู้ว่าเราแอบชอบเขาอยู่ จะตีสีหน้ายังไง ข้ามถนนจะถูกรถชนตายหรือเปล่า ถ้าเลิกเรียนแล้วคนที่มารับ

ประจำเกิดไม่มา ทำให้ต้องค้างคืนที่โรงเรียน ครูจะคิดค่าเช่าแพงแคไหน วันวันหนึ่งมีแต่เรื่องปวดหัว กินข้าวไม่ค่อยลง กลางคืนกินนอนไม่ค่อยหลับ เก็บประสบการณ์ประจำวันไปฝันร้ายเป็นกิจวัตร

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ลงครู: 17)

จากตัวอย่าง ประโยคคำถามเกี่ยวกับการรำพึงถึงเหตุการณ์ในวัยประถมช่วงหนึ่งที่ผ่านมาแล้วของปราบดา หยุนเอง เกี่ยวกับ “ความกลัว” ว่าถ้าสิ่งที่เขาคิดไว้เกิดขึ้นจริงเขาจะอย่างไร

ตัวอย่างที่ 4

จนเราก้าวล่วงเข้ามาในประตูลัทธิธรรมใหม่เชื่อมตามปฏิทินคริสต์โดยสวัสดิภาพ ผมยังนึกหน้าตาโมเลกุลไม่ออก

เคยพยายามแล้ว ครูบาอาจารย์บางท่านก็เคยดูผมพยายามและพยายามช่วยผมพยายามอย่างสุดความสามารถแล้ว (สาร) จนแล้วจนรอด ผมก็ไม่เข้าใจโมเลกุล ไม่รู้ว่ามันคืออะไร มีคุณสมบัติอย่างไร อยู่แถวไหน ชอบกินอะไร ชอบฟังเพลงแนวไหน ผมไม่ประสีประสาเอาเลย ผมนั่งมองมิดมิดหมดทุกด้าน ความรู้เกี่ยวกับเคมีของผมหยุดลงตรงการรวมตัวของออกซิเจนกับไฮโดรเจน (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; อนาคตที่เลยล่วง : 72)

จากตัวอย่าง ประโยคคำถามเพื่อรำพึง พรรณนาเกี่ยวกับความรู้สึกของตัวเองเกี่ยวกับความเข้าใจในอดีต คือเรื่อง “โมเลกุล” ว่า “มีคุณสมบัติอย่างไร” “อยู่แถวไหน” “ชอบกินอะไร” “ชอบฟังเพลงแนวไหน” โดยมีได้จริงจิงกับความต้องการคำตอบ

ตัวอย่างที่ 5

กิจกรรมทำนายอนาคตมีสิทธิ์เกิดได้ปีละหลายครั้ง จนกลายเป็นธรรมเนียมอันน่าเบื่อหน่ายในปัจจุบัน อนาคตที่เคยถูกทำนายไว้ในอดีต จนแล้วจนรอดก็ยังไม่โผล่มาตามนัดเสียที ทุกวันนี้ผมยังใจจดใจจ่อจะได้เห็นเครื่องทำอาหารอัตโนมัติ ที่สามารถประกอบอาหารได้ทุกชนิดตามสั่ง เพียงตะโกนเข้าละโพงไปว่า “ข้าวหน้าเปิด” ข้าวหน้าเปิดจานร้อนๆ ก็จะกระเด็นออกมาจากเครื่อง แล้วเมื่อไหร่ตำรวจกับผู้ร้ายจะปะทะกันด้วยปืนเลเซอร์เสียที เมื่อไหร่จะมีคนรับใช้ที่ทำด้วยเหล็ก เคลื่อนตัวเช็ดดูพื้นบ้านด้วยลูกล้อ เมื่อไหร่เสื้อผ้าผมจะทำด้วยวัสดุแวววาว เมื่อไหร่เครื่องรับโทรทัศน์จะสนทนากับปัญหาบ้านเมืองกับผมได้ เมื่อไหร่การจราจรในกรุงเทพฯ จะไม่ติดขัด อนาคตเหล่านั้นช่างล่วงเลยมานานเหลือเกิน (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; อนาคตที่เลยล่วง : 76)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกของปราบดา หยุนเอง เพื่อการคาดหวังให้เกิดขึ้นในอนาคตในเร็ววัน เกี่ยวกับความต้องการสิ่งต่างๆ ของตัวเอง ซึ่งสิ่งที่เกิดขึ้นเหล่านั้นเป็นจินตนาการของผู้เขียน เป็นประโยคในรูปของคำถามซ้ำๆ ว่า จะเกิดขึ้น “เมื่อไหร่...”

จากตัวอย่างที่ 3 – 5 เป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับผู้เขียนเอง กล่าวคือ ผู้เขียนเพียงต้องการบอกเล่าเรื่องที่คุณเขียนไม่เข้าใจ หรือความสงสัยส่วนตัวของผู้เขียนเองให้ผู้อ่านทราบ

ตัวอย่างที่ 6

แม้แต่บนร่างกายเราเอง ยังมีหลายจุดที่ถูกกลืนและไม่เคยได้รับการพินิจแล้วจะใช้นัยน์ตาสะเพร่าของเราตัดสินความเป็นไปในโลกอย่างมีประสิทธิภาพได้อย่างไร (อุทกภัยในดวงตา : 17)

จากตัวอย่าง เป็นประโยคคำถามที่ไม่ต้องการคำตอบ คือ เป็นการตั้งคำถามที่ต้องการให้ผู้อ่านมีส่วนร่วม รับรู้ความรู้สึก ความคิด ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน และมีความคาดหวังคำตอบจากผู้อ่าน

2.2.2 ประโยคสรุปความ

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2529:183) ให้ความหมายของประโยคสรุปความ คือ การเรียบเรียงประโยคที่มีประเด็นความย่อๆ หลายประเด็น โดยใช้คำที่เป็น คำรวมช่วยสรุปให้ความกระชับ

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้ประโยคสรุปความ 2 แบบ คือ ประโยคสรุปความแบบมีคำแสดงสรุป และประโยคสรุปความแบบไม่มีคำแสดงสรุป ดังนี้

2.2.2.1 ประโยคสรุปความแบบมีคำแสดงสรุป คือ ประโยคที่ใช้คำแสดงการสรุปความโดยใช้คำแทน จะใช้คำหรือข้อความอื่นกล่าวแทนคำรวม เช่น “ก็คือ” “สรุปได้ว่า” “นั่นคือ” “ดังนั้น” ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 7

คราวนี้ก็เช่นกัน / ผู้ร่วมผจญภัยชาวไทยที่ช่างแสดงความคิดเห็นดูเหมือนจะรู้สึกใกล้เคียงกันว่า / สิงคโปร์ถึงแม้จะเป็นประเทศที่เจริญทางวัตถุอย่างมาก / แคมถนนหนทางก็เรียบร้อยสะอาดสะอ้านกว่ากรุงเทพฯ อย่างเทียบไม่ขึ้น / แต่ความที่ไม่มีวัฒนธรรมเป็นของตัวเอง / และเป็นประเทศเล็กกระจิวหนิว / ไม่มีความแตกต่างทางภูมิศาสตร์ / ทำให้เป็นที่ที่ไร้ซึ่งสีสัน ชาติชีวิตชีวา / มีแต่ธรรมชาติจอมปลอม / ถ้าจะให้รวมความก็คือ ‘น่าเบื่อ’ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; ขบถ-ไดโนเสาร์ : 45)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคสรุปความเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของ “ประเทศสิงคโปร์” จากการแสดงความรู้ ความรู้สึกเป็นประเด็นๆ ในแง่ลบ แล้วสรุปความว่า “ก็คือ”_‘น่าเบื่อ’

ตัวอย่างที่ 8

ยกกรุงเทพฯ เป็นตัวอย่าง / เมื่อเราเดินออกไปนอกบ้านแล้วเจออะไร / เราเจอรถติดยาวเหยียด / เราเห็นควันดำลอยพุ่ง / เห็นทางเท้าแคบๆ ไม่น่าเดิน / เห็นต้นไม้กิ่งใบหงิกงอ / เห็นรถเข็นเร่ขายอาหารเคลื่อนกลาด / เห็นตึกกรมที่ถูกทิ้งร้างทอดไหม / และเมื่อเราไปจ้องอย่างละเอียด เราเห็นผิวถนนที่ทำไว้ไม่เรียบ / เห็นรอยกลบท่อที่โปะไว้ครึ่งๆ กลางๆ / เห็นก้อนอิฐผลุบโผล่ออกมาจากกำแพง / และท้ายสุด เราเห็นผู้คนที่ทำเป็นมองไม่เห็นสิ่งเหล่านี้ / ผู้คนที่ก้มหน้าก้มตา (หรือลอยหน้าลอยตาก็ได้) หลบเลี่ยงการเห็นสภาพสังคมตัวเอง

เพียงมองจากเปลือกนอกเท่านั้น / ผมสรุปได้ว่าคนกรุงเทพฯ เป็นพวกวัตถุนิยม

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; สิงคโปร์-กรุงเทพฯ : 55)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคสรุปความของปราบดา หยุ่นเกี่ยวกับภาพลักษณะในด้านลบของ "กรุงเทพฯ" ที่ผู้เขียนสามารถพบเห็นได้โดยทั่วไปออกมาในรูปของตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่างที่ได้พบเจอ แล้วใช้ประโยคสรุปความว่า "สรุปได้ว่า" คนกรุงเทพฯ เป็นพวกวัตถุนิยม

ตัวอย่างที่ 9

หากว่าสัตว์ทั้งหลายมีวิมุติทางปัญญาคล้ายมนุษย์ / นั้นแปลว่ามันอาจจะรู้จักหาวิธีปกป้องตัวเองจากการคุกคามของมนุษย์ใช้ไหมครับ / ซึ่งก็คงแปลต่อไปว่าพวกมันคงมีการประดิษฐ์อาวุธ / รู้จักวางแผนเตรียมรับการจู่โจมจากสัตว์อื่น / และยิ่งไปกว่านั้น ด้วยความรู้สึกหวาดหวั่นลึกๆ ต่ออันตรายที่จะมาถึงตัวเมื่อไรก็ได้ พวกมันคงไม่คิดรบกวนมือเพียงอย่างเดียว แต่คงพัฒนาไปถึงขั้นจะเป็นฝ่ายจู่โจมก่อนเสียเองด้วยซ้ำ

นั่นคือวิสัยแห่งปัญญาของมนุษย์

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; ชีวิตที่ฉลาด : 63-64)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคสรุปความเกี่ยวกับการที่มนุษย์ทำทุกอย่างเพื่อความอยู่รอดด้วยวิธีต่างๆ คือ ไม่เพียงการรับมือจากศัตรูเท่านั้น แต่จะเป็นฝ่ายจู่โจมด้วย โดยให้คำสรุปลักษณะของมนุษย์ว่า "นั่นคือ" วิสัยแห่งปัญญาของมนุษย์ อันเป็นลักษณะของมนุษย์เท่านั้นที่รู้จักคุกคามผู้อื่น ซึ่งในสัตว์อื่นไม่มี หรือถ้าสัตว์มีวิมุติทางปัญญาคล้ายมนุษย์ก็คงทำเช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 10

หากมีคนถามว่า "นักวิจารณ์คนนี้ตีความงานคุณถูกหรือเปล่า" / ผมจะตอบไม่ได้ เพราะผมเชื่อว่าถึงอย่างไร คงไม่มีใครล่วงรู้ถึงสิ่งที่ผมคิดระหว่างทำงานได้ 'ถูก' เท่าตัวผมเอง / ดังนั้น การอ่านหรือเขียนงานวิจารณ์สิ่งสำคัญจึงมิได้อยู่ที่ความแม่นยำในการตีความของผู้เขียน แต่อยู่ที่ต่างหากความสามารถในการจับเนื้อแล้วแตกหน่อออกไปต่างหาก

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 76)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคสรุปความเกี่ยวกับการที่คนอื่นวิจารณ์งานของผู้เขียนไม่สามารถรู้ดีเท่าผู้เขียนเอง และสรุปด้วยคำว่า "ดังนั้น" การตีความงานเขียนของผู้อื่นมิได้อยู่ที่ถูกหรือผิดแต่อยู่ที่วิจารณ์แล้วสามารถทำให้ความคิดแตกออกไปแล้วเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านมากกว่า

2.2.2.2 ประโยคสรุปความแบบไม่มีคำแสดงสรุป คือ ประโยคที่มีประเด็นนำมาก่อนสรุปความทั้งหมดในตอนท้าย โดยไม่แสดงคำสรุปไว้ ผู้อ่านต้องอาศัยบริบทจึงจะเข้าใจดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

ระหว่างกำลังยืนหายใจรดไล่หัวกันเองในกล่องแคบๆ / ชายวัยลุงคนหนึ่งก็ปริปากพูดกับญาติตัวเองว่า
 “ลิปต์มันมีน้อยไป / ดีกแบบนี้มีลิปต์แค่สามตัว จะไปพออะไร / ต้องสร้างลิปต์เพิ่มอีก / ต้องมีสักสี่ห้าตัวถึงจะพอ”
 / ความคิดเห็นของลุงคนนั้นคือสิ่งที่ทำให้มนุษย์ต่างกับสัตว์อื่น /

ความไม่รู้จักพอ

(น้ำใสกะโหลก ; ความไม่รู้จักพอ : 84)

จากตัวอย่าง ในตอนต้นเป็นการกล่าวถึงความคิดของคนๆ หนึ่งที่ต้องการให้สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งเป็นความต้องการที่เกินความจำเป็น โดยใช้ประโยคสรุปความคิดข้างต้นว่า “ความไม่รู้จักพอ”

ตัวอย่างที่ 12

ระบบสื่อในบ้านเราละเทะมาเนิ่นนาน / จึงไม่มีใครสามารถแก้ไข / คนที่เจอข่าวลือมากๆ พอออกมาแก้
 ข่าว ก็กลายเป็นช่วยเขาขายหนังสืออีกแบบ / ไม่ว่าจะอย่างไร คนพวกนี้ก็ทำธุรกิจกับชีวิตของคนอื่นได้อยู่ดี / จะ
 ฟ้องศาลเป็นเรื่องเป็นราวก็ยุ่งวาย / ไม่ค่อยมีใครอยากทำหรรอครับ / และเพราะนักต้มตุ๋นเขารู้ว่าไม่ค่อยมีใคร
 อยากรุ่นวาย เขาจึงคาดเดาได้ว่าคงไม่ค่อยมีใครเอาเรื่อง จะทำอะไรก็ได้ /

สันดานเสียมานานแล้วครับ

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; ข่าวปด : 26-27)

จากตัวอย่าง ในตอนต้นเป็นการกล่าวถึงระบบสื่อในสังคมไทยที่ต้องการขายข่าวให้คน
 สนใจชื่อมากกว่าจะเสนอข่าวที่เป็นไปตามความเป็นจริง โดยใช้ประโยคสรุปลักษณะนิสัยต่างๆ ของ
 คนเสนอข่าวว่า “สันดานเสียมานานแล้ว”

ตัวอย่างที่ 13

ปรากฏการณ์ในธรรมชาติก็เป็นสิ่งสำคัญสำหรับงานเขียน / คนเราต้องอยู่กับสภาพแวดล้อม... / ไม่มีใคร
 ใช้ชีวิตล่องลอยในความว่างเปล่า... / เพียงรู้พอจะสร้างบรรยากาศให้ตัวหนังสือได้ / พอจะบอกตัวละครว่าใน
 อากาศอย่างนี้ควรจะทำอย่างไร / ควรจะครั้นเนื้อครั้นตัวใหม่ / ควรจะไอจาม... / หรือควรจะมีควันพวยพุ่งออก
 จากปากเพราะหนาวจนหิมะตก / ถ้าตัวหนังสือที่อยู่ชั่วโลกเหนือไม่มีควันออกจากปากเวลาต้องสนทนา / ความ
 ‘จอมปลอม’ ของตัวหนังสือจะปรากฏทันทีโดยไม่ต้องป่าวประกาศ /

ความไม่จริงจะแสดงตัวออกมาเองเสมอ

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 93)

จากตัวอย่าง ในตอนต้นเป็นการกล่าวถึงว่า นักเขียนควรคำนึงถึงการสร้างฉากต่างๆ ต้องมี
 ผลต่อตัวละคร ทำให้เกิดความสมจริงในงานเขียน ตรงกันข้ามถ้าฉากหรือบรรยากาศอย่างหนึ่ง แต่
 ความเป็นอยู่หรือการสนทนาหรือพฤติกรรมของตัวละครเป็นอีกอย่างหนึ่ง ไม่มีความสอดคล้องกัน
 ซึ่งประโยคสรุปของเนื้อความที่กล่าวมาคือ “ความไม่จริงจะแสดงตัวออกมาเองเสมอ” นั่นคือ ผู้อ่าน
 สามารถทราบได้ในทันทีจากงานเขียนเอง

ตัวอย่างที่ 14

เขามากับห้อง / เออเนาะ ตะกอนนี่กใจด้วยความหมั่นไส้ตึงตึง / เขามากับห้อง เหมือนแปรงสีฟันที่มาฟรีๆ กับน้ำยาบ้วนปาก / เหมือนของเล่นพลาสติกเล็กๆ ในกล่องขนมช็อกโกแลต / เหมือนใบสมัครเป็นสมาชิกที่สอดใส่อยู่ตามหน้านิตยสาร / เหมือนลูกอมรสมันต์ที่วางไว้หน้าประตูร้านอาหารหรูๆ ให้แขกหยิบไปอมล้างปากก่อนกลับบ้าน /

เขาคือของแถมดีๆ นี่เอง / ชื่อห้องนี้ แถมคนชอบนั่งในมุมมืดและติดอ่านหนังสือคน / นำสงสัยนักว่าการกลุ่มเป้าหมายของห้องนี้คือใคร (ความน่าจะเป็น ; บรรยายภาคเป็นกันเอง : 136)

จากตัวอย่าง เป็นการใช้ประโยคสรุปความที่กล่าวถึง "เขามากับห้อง" โดยการเปรียบว่า "เขา" เป็นเหมือนสิ่งของต่างๆ แล้วยกตัวอย่างสิ่งของที่มีของอย่างอื่นคู่มาด้วยเสมอ แล้วสรุปความว่า "เขาคือของแถมดีๆ นี่เอง"

2.2.3 ประโยคเน้นความ

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2529:182) ให้ความหมายของประโยคเน้นความ คือ ประโยคที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์จะเน้นความที่ต้องการกล่าวถึง โดยอาจใช้วิธีเปรียบเทียบด้วยการกล่าวให้เห็นความสำคัญ ซึ่งบอกระดับเหนือขึ้นไปหรือลำดับสิ่งต่างๆ ที่มีน้ำหนักแตกต่างกัน

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้ประโยคเน้นความ ด้วยวิธีเปรียบเทียบให้เห็นความสำคัญ ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 15

ผมว่าชีวิตไม่ได้ทำให้คนยิ่งใหญ่ ความตายต่างหากครับที่สร้างอำนาจได้มหาศาล เพราะคนเรานิยมสรรเสริญสิ่งที่จับต้องไม่ได้มากกว่าสิ่งที่มืออยู่จริง

เพราะสิ่งที่ตายไปแล้วมีแต่ความสมบูรณ์แบบ ไม่สามารถพลาดพลั้งได้อีก

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; สัจธรรมพลาสติก : 50)

จากตัวอย่าง เน้นความประโยคแรกที่กล่าวว่า คนเรานิยมสรรเสริญสิ่งที่จับต้องไม่ได้มากกว่าสิ่งที่มืออยู่จริงด้วยการให้เหตุผลเน้นย้ำด้วยประโยคเน้นความว่า สิ่งที่ตายย่อมสมบูรณ์แบบ เพราะไม่อาจทำอะไรผิดได้อีก

ตัวอย่างที่ 16

"ทำอะไรลงไปรู้หรือเปล่า จิตกรรมชิ้นนี้เป็นของใครรู้มั๊ย เขียนขึ้นในปีไหน ที่ไหน ใช้เวลาเท่าไร ใช้จินตนาการ อารมณ์ความรู้สึกไปเท่าไร มีคุณค่าต่อตามนุษย์มาแล้วก็ดวงตา ลูกรู้หรือเปล่า ว่าแม่รักงานของโมเนต์มากขนาดไหน สิ่งที่ถูกทำไปก็เหมือนลูกกระทำกับแม่ ลูกดมน้ำลายใส่รูปของโมเนต์ก็เหมือนกับดมน้ำลายใส่หน้าแม่"

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 40)

จากตัวอย่าง เน้นความประโยคแรกที่ว่า แม่รักงานของโมเนต์มากขนาดไหน โดยการกล่าวซ้ำในประโยคเน้นความให้เห็นความสำคัญของภาพวาดของโมเนต์ในความรู้สึกของแม่ที่เมื่อลูกชายถ่มน้ำลายใส่รูป ก็เหมือนลูกถ่มน้ำลายใส่หน้าแม่ แสดงให้เห็นว่ารูปนั้นมีคุณค่าและมีความสำคัญมาก

ตัวอย่างที่ 17

เมื่ออาทิตย์ที่แล้ว ฉันได้รับมอบหมายงานใหม่ สินค้าคือลูกอมดับกลิ่นปาก ฉันคิดไปมาหลายทีคิดว่าคราวนี้จะสร้างสรรค์อย่างไรดี แล้วหลอดไฟก็ปรากฏขึ้นเหนือหัวเหมือนทุกครั้งที่ฉันคิดงานออก เป็นที่น่าสังเกตุว่าเวลาฉันไม่ได้คิดงาน เหนือหัวของฉันไม่เคยปรากฏหลอดไฟสักหลอด แปลว่าตามปกติแล้ว สมองของฉันมันมืดมืดทึบ คิดอะไรเรื่อยเปื่อยไปวันๆ คลำหาทิศทางหาทางโดยไม่ใส่ใจใยดี จะหาแสงสว่างแต่ละครั้งต้องมีเงื่อนไข ถ้าไม่เป็นงานไม่เป็นเงินก็ปล่อยให้มันมืดอย่างนั้น เกรงว่าสว่างไปแล้วจะเห็นความกลวงโบ๋น่าใจหาย คลังสมองของฉันอาจดูใหญ่โตจากภายนอก คล้ายมีเสียบึงปัญหาตุนไว้ ไม่มีวันหมด แต่ฉันมีหลอดไฟสว่างสักดวงที่เจิดจายอยู่ภายในตลอดเวลา จะเห็นเพียงโกดังโล่งๆ โยนเข็มลงไปสักเล่ม รับรองส่งเสียงกระทบก้องจนปวดแก้วหู หึงไว้มีดๆ จะปลอดภัยกว่า

(ความน่าจะเป็น : 24)

จากตัวอย่าง เน้นความโดยการกล่าวซ้ำคำหรือความในความหมายเดิม แต่กล่าวให้ต่างออกไป เพื่อให้เห็นความสำคัญของปัญญา เป็น "หลอดไฟที่ปรากฏขึ้นเหนือหัว แล้วอธิบายความจากประโยคดังกล่าว

2.2.4 ประโยคขนานความ

เปลื้อง ณ นคร (2542:34) ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยคขนานความ คือ ประโยคที่มีเนื้อความเกี่ยวพันต่อเนื่องกันและเสริมความแก่กัน ช่วยให้ข้อความเด่นขึ้น

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้ประโยคขนานความ 2 ลักษณะ คือ ประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน และประโยคขนานที่มีลักษณะเป็นเงื่อนไข ดังนี้

2.2.4.1 ประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน ประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน คือ ประโยคที่มีเนื้อความคล้ายตามกัน โดยใช้สันธานคู่ ทำให้เนื้อความมีน้ำหนักยิ่งขึ้น

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า มีการใช้ประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ ประโยคขนานความที่ใช้สันธานคู่เชื่อมทั้งสองคำ และ ประโยคขนานความที่ใช้สันธานคู่เชื่อมเพียงคำเดียว ดังนี้

2.2.4.1.1 ประโยคนานความที่ใช้สันธานคู่เชื่อมทั้งสองคำ คือ ประโยคนานความที่ใช้สันธานคู่เชื่อม คำว่า “ใด” และ “นั่น” ต่อท้าย เช่น “เมื่อใด...เมื่อนั้น” , “ฉันใด...ฉันนั้น” ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 18

หากจะเดินทางจากจุดกออกไปจุดข ก็ต้องลากเส้นไปทางขวา เพราะขอโซ่ต้องตามหลังกอไก่ และการมาตามหลังก็คือ การไหลมาทางขวา เจกเช่นบีตามเอ สองตามหนึ่ง ดังนั้น การ “บังเกิดขึ้น” ของวิถีทางหรือการดำเนินไปในขั้นตอนการลำดับความคิดของมนุษย์มักจะเรียงตามตรรกะขวาจัด และเมื่อใดที่มีการล่องซ้ายเกิดขึ้น เมื่อนั้นมักแสดงถึงอาการ “ติดลบ” หรืออารมณ์ “หวนกลับ” ไม่ได้เจริญ “ก้าวหน้า” เป็น “ทวีคูณ” สู “อนาคต” ที่รอคอยอยู่ทางขวามือนั้น (น้ำใสกะไหลก; บันทึกของนักเดินทางขวา(เพื่อค้นหาทางซ้าย) :101)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคนานความว่า “เมื่อใดที่มีการล่องซ้ายเกิดขึ้น เมื่อนั้นมักแสดงถึงอาการ “ติดลบ” หรืออารมณ์ “หวนกลับ” ไม่ได้เจริญ “ก้าวหน้า” เป็น “ทวีคูณ” สู “อนาคต” ที่รอคอยทางขวามือนั้น ในที่นี้หมายถึง การยกตัวอย่างความนิยมขวามากกว่าซ้ายในหลายๆ เรื่อง ตั้งแต่เรื่องเล็กๆ ไปจนถึงระดับชาติ เช่น การเมืองฝ่ายขวาจัด หรือซ้ายจัด เป็นต้น

ตัวอย่างที่ 19

แม้เป็นคนฉลาด ซึ่งพูดได้บาปให้ตัวเองก่อนจากไป เมื่อพ่อกับแม่ตายในอุบัติเหตุครุณครว่า ฉันก็ได้แต่คิดถึง จะให้ไปโกรธไปเกลียดลงคออย่างไร ฉันไม่ได้ขอร้องให้พามาเกิดในโลกนี้ฉันใด พ่อกับแม่ก็ไม่ได้ขอร้องให้ใครพาหนีไปจากโลกฉันนั้น (ความน่าจะเป็น : 13-14)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคนานความว่า “ฉันใด...ฉันนั้น” เพื่อบอกความต้องการของ “ฉัน” และ “พ่อกับแม่” ให้คล้ายตามกัน

2.2.4.1.2 ประโยคนานความที่ใช้สันธานคู่เชื่อมเพียงคำเดียว คือ ประโยคนานความที่ใช้สันธานคู่เชื่อมเพียงคำเดียว โดยละสันธานคู่เชื่อมอีกคำหนึ่งไว้ส่วนหลังในกรณีที่เข้าใจได้ชัดเจนแล้ว และข้อความมีเนื้อหาคล้ายตามกัน

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้คำสันธานคู่เชื่อมเพียงคำเดียวคือคำว่า “ตราบใด” โดยละ “ตราบนั้น” ไว้อยู่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20

ตราบใดที่มีผมยังจับดินสอเป็น ยังเขียนตัวหนังสือพออ่านออก หรือปากยังมีพอเล่นิทานได้เป็นวรรคเป็นเวร ก็ไม่กลัววันที่คอมพิวเตอร์หรือพิมพ์ดีดจะสูญพันธุ์ไปจากโลก (น้ำใสกะไหลก; ขอแนะนำให้รู้จักพอ : 87)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคนานความที่ใช้สันธานคำว่า "ตราบไต" ในข้อความว่า ตราบไต ผมยังมีมือในการเขียนและมีปากเล่านิทานได้ โดยละ "ตราบนั้น" ไว้ ว่าปราบดา หยุนไม่กลัวที่จะไม่มีคอมพิวเตอร์หรือพิมพ์ดีด

ตัวอย่างที่ 21 .

ตราบไตที่คุณมีพรรคมีพวกที่ยอมรับในความเชื่อและความประพฤติดของคุณ ต่อให้คุณเป็นคนเลวทรมานต่ำช้าที่สุดในประวัติศาสตร์ ก็ยังมีพรรคพวกของคุณที่มีสันดานเลวทรมานต่ำช้าพอกันเป็นสหาย

(ความน่าจะเป็น; ด้วยตาเปล่า : 40)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคนานความที่ใช้สันธานคำว่า "ตราบไต" เพื่อบอกความคล้ายตามกันว่า การที่เพื่อนคุณยอมรับได้ที่คุณเป็นคนเลว แสดงว่าเพื่อนของคุณก็เลวพอกันกับคุณ

ตัวอย่างที่ 22

"จะเปลืองกระดาษหรือไม่ เป็นปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมกับภาวะสิ่งแวดล้อม ผมไม่ใส่ใจเรื่องนั้น มันเป็นปัญหาซ้ำซากที่จะไม่มีวันหมดไป ตราบไตที่ระบบการแลกเปลี่ยนยังมีในสังคม

(ความน่าจะเป็น; นักเว่นวรรค : 90)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคนานความที่ใช้สันธานคำว่า "ตราบไต" ในตอนท้ายของข้อความ เพื่อบอกความคล้ายตามกันเกี่ยวกับ ปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างทุนนิยมกับภาวะสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่จะไม่มีวันหมดไป หากระบบการแลกเปลี่ยนยังมีในสังคม

ตัวอย่างที่ 23

ผมยังจำได้ว่าครั้งหนึ่ง ขณะกำลังนั่งวาดรูประบายสีอยู่กับเพื่อน ผมบ่นขึ้นว่า ถ้าเลือกได้ ผมอยากเขียนหนังสือมากกว่าเขียนรูป เพราะการเขียนหนังสือเกือบจะไม่ต้องใช้อุปกรณ์อะไรเลย ในขณะที่งานศิลปะแขนงอื่นต้องพึ่งอุปกรณ์มากมาย วาดรูปก็ต้องมีสี มีพู่กัน มีผ้าใบ มีไม้ มีโนนมีนี่สารพัด แต่ถ้าจะเขียนหนังสือ มีแค่ดินสอกับกระดาษก็พอ หรือถ้าความเจริญทุกอย่างบนผิวโลกต้องพังพินาศไปสักวันหนึ่ง ผมก็ยังเขียนหนังสือได้ ตราบไตที่ยังมีสมอง

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 42-43)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคนานความที่ใช้สันธานคำว่า "ตราบไต" ในตอนท้ายของข้อความ ที่มีการแสดงเงื่อนไขมาก่อนว่า "ถ้าความเจริญทุกอย่างบนผิวโลกต้องพังพินาศไปสักวันหนึ่ง ผมก็ยังเขียนหนังสือได้ ตราบไตที่ยังมีสมอง"

2.2.4.2 ประโยคนานความที่มีลักษณะเป็นเงื่อนไข คือ ประโยคที่มีคำเชื่อมแสดงเงื่อนไขระหว่างข้อความแรกและข้อความหลัง ซึ่งเป็นเหตุเป็นผลกัน โดยการใช้คำเชื่อมคู่หรืออาจจะคำใดคำหนึ่งไว้ก็ได้

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า มีการใช้ประโยคนานความที่มีลักษณะเป็นเงื่อนไข โดยการใช้คำเชื่อมคู่ที่มีหลากหลายลักษณะ ดังนี้

2.2.4.2.1 ประโยคเงื่อนไขที่ใช้คำว่า “หาก...ก็”

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 24

หากพระเจ้าเป็นผู้ประดิษฐ์ทุกอย่างดังที่บางคนเชื่อมั่น เชื่อไวรัสก็น่าจะเรียกได้ว่าเป็นสิ่งประดิษฐ์ชิ้นเอกของอัจฉริยะท่านนั้น (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; กวีกะหวัด : 38)

จากตัวอย่าง ประโยคแสดงเงื่อนไขที่ใช้คำเชื่อมคู่คำว่า “หาก...ก็” ที่แสดงความให้คล้ายตามกัน คือ การเชื่อว่าพระเจ้าเป็นผู้สร้างสิ่งต่างๆ เชื่อไวรัสที่เกิดขึ้นก็คงเป็นสิ่งที่พระเจ้าสร้างขึ้นเช่นกัน

ตัวอย่างที่ 25

หากอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ไม่ได้เกิดมา ก็ต้องมีนายอะไรสักอย่างที่สามารถเก็บเกี่ยวสมการฟิสิกส์จากอากาศเช่นเดียวสมการของไอน์สไตน์ งานเขียนหนังสือก็ไม่ใช่ออกยเว้น มุมมองใหม่ๆ ลอยเอื่อยไปทั่ว รอคอยการค้นพบจากผู้คน (เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 94)

จากตัวอย่าง ประโยคแสดงเงื่อนไขที่ใช้คำเชื่อมคู่คำว่า “หาก...ก็” ที่แสดงความให้คล้ายตามกันคือ หากอัลเบิร์ต ไอน์สไตน์ ไม่ได้เกิดมา ก็ต้องมีนายอะไรสักอย่างที่สามารถเก็บเกี่ยวสมการฟิสิกส์จากอากาศเช่นเดียวสมการของไอน์สไตน์

2.2.4.2.2 ประโยคเงื่อนไขที่ใช้คำว่า “แม้...ก็(ยอม)”

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 26

ถึงแม้จะเป็นนักเรียนนอกตัณญู ก็เชื่อว่าจะไม่มีความทรงจำดีๆ กับชีวิตวัยรั่วโรงเรียนกับเขาเลย ประสบการณ์น่ารักน่าชังทั้งหลายในวัยเด็ก ก็หนีไม่พ้นจะพัวพันเป็นพวยพวงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน; ลงครุ: 16)

จากตัวอย่าง ประโยคแสดงเงื่อนไข จากคำว่า “ถึงแม้...ก็” ที่แสดงความขัดแย้งกัน คือ ถึงแม้จะเป็นนักเรียนนอกตัณญู ก็ไม่ใช่ว่าจะไม่มีความทรงจำดี ๆ เกี่ยวกับโรงเรียนเลย กลับมีความทรงจำดี ๆ หลายอย่าง

ตัวอย่างที่ 27

คนที่มีจุดประสงค์ให้กับตัวเอง แม้จะเขียนเรื่องไร้สาระ ก็สามารถใช้ความไร้สาระให้สื่อเป็นปรัชญาหรือมุมมองชีวิต ซึ่งในความเห็นส่วนตัว ผมรู้สึกทึ่งกับนักเขียนที่ทำอย่างนั้นได้ มากกว่านักเขียนที่ใช้ตัวหนังสือเต็มไป ด้วยสาระเพื่อเสนอสาระด้วยซ้ำ (เป็น: *เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ* : 36)

จากตัวอย่าง ประโยคแสดงเงื่อนไข จากคำว่า “แม้...ก็” ที่แสดงความขัดแย้งกัน คือ แม้จะเขียนเรื่องไร้สาระ ก็สามารถใช้ความไร้สาระให้สื่อเป็นปรัชญาหรือมุมมองชีวิต

ตัวอย่างที่ 28

เมื่อบรรยากาศและสภาพของบ้านดี คนอาศัยในบ้านก็ย่อมต้องมีสุขภาพที่ดีและมีจิตใจดีไปด้วย (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; สิงคโปร์-กรุงเทพฯ : 56)

จากตัวอย่าง ประโยคแสดงเงื่อนไขว่า “เมื่อบรรยากาศและสภาพของบ้านดี” และผลคือ “คนอาศัยในบ้านก็ย่อมต้องมีสุขภาพที่ดีและมีจิตใจดีไปด้วย” ที่สอดคล้องกัน โดยมีคำเชื่อมว่า “ก็ย่อม” ถ่วงความให้รับกัน

ตัวอย่างที่ 29

ความแตกต่างของกระบวนการความคิดระหว่างผู้หญิงกับผู้ชายเป็นประเด็นที่น่าสนใจ...
ผมว่ามันเป็นเรื่องความสมดุลระหว่างเพศที่ไม่น่าแปลกใจอะไรนัก ตรงกับแนวคิด ‘หยิน-หยาง’ ของจีน มีแข็งต้องมีอ่อน มีสว่างย่อมมีมืด ในเมื่อเพศชายมีลักษณะโครงสร้างทางความคิดอย่างหนึ่ง เพศหญิงย่อมต้องเป็นอีกอย่างหนึ่ง มิใช่เพื่อขัดแย้งได้เถียงประชดประชันกัน แต่เพื่อประคับประคองกันไปต่างหาก (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; เต๋า : 73-74)

จากตัวอย่าง ประโยคชี้แจงเงื่อนไขระหว่างประโยค 2 ประโยค คือ “ในเมื่อ เพศชายมีลักษณะโครงสร้างทางความคิดอย่างหนึ่ง” และ “เพศหญิงย่อมต้องเป็นอีกอย่างหนึ่ง” โดยมีคำเชื่อมคำว่า “ย่อมต้อง” ถ่วงเนื้อความให้รับกัน และมีข้อความขยายมารองรับเหตุและผลอีกทีหนึ่งด้วย

2.2.4.2.3 ประโยคเงื่อนไขที่ใช้คำเชื่อมคู่หลายคู่ในข้อความกัน คือ การใช้ประโยคเงื่อนไขที่ใช้คำเชื่อมคู่หลากหลายคู่อยู่ในข้อความเดียวกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 30

โลกที่มีพ่อแม่มีเพื่อนนั้นถือว่าเป็นโลกภายนอก จะขาดไปคนสองคน ไม่ได้ทำให้โลกของฉันสะทกสะท้าน เมื่อต้องกลับไปในโลกภายนอกก็มีเหงามีเศร้าบ้างเป็นเรื่องธรรมดา ไม่ถึงกับเป็นปัญหาใหญ่โตให้ต้องไปพึ่งยาเสพติด ไม่ถึงกับต้องคิดดับชีวิตตัวเองตามใครไป เพราะในโลกของฉันมีอิสระไม่จำกัด ฉันจะทำอะไรก็ได้ จะเป็นอะไรก็ได้ จะกินอะไรก็ได้ สนุกสนานเต็มที่ โดยไม่ต้องกังวลใจ ถ้าฉันหันไปพึ่งยาเสพติดก็ต้องห่างเหินจากโลกมหัศจรรย์นั้นหากฉันฆ่าตัวตายก็จะมีวันได้กลับไปบรรพชากับมันอีกเลย (ความน่าจะเป็น : 14)

จากตัวอย่าง ประโยคขนานความที่มีคำคู่ขนาน 3 คู่ คือ "เมื่อ...ก็" และมีการขยายความโดยการซ้ำคำว่า "ไม่ถึงกับ..." พร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบจากคำว่า "เพราะ..." และมีการขยายความโดยการซ้ำคำว่า "จะ...อะไรก็ได้" และในตอนท้ายมีประโยคขนานความกันคือ ถ้า...ก็ และคำว่า "หาก...ก็" เพื่อเสริมเหตุและผลข้างต้น

ตัวอย่างที่ 31

ผมยังจำได้ว่าครั้งหนึ่ง ขณะกำลังนั่งวาดรูประบายสีอยู่กับเพื่อน ผมบ่นขึ้นว่า ถ้าเลือกได้ ผมอยากเขียนหนังสือมากกว่าเขียนรูป เพราะการเขียนหนังสือเกือบจะไม่ต้องใช้อุปกรณ์อะไรเลย ในขณะที่งานศิลปะแขนงอื่นต้องพึ่งอุปกรณ์มากมาย วาดรูปก็ต้องมีสี มีพู่กัน มีผ้าใบ มีไม้ มีโน้มนี่นั่นสารพัด แต่ถ้าจะเขียนหนังสือ มีแค่ดินสอกับกระดาษก็พอ หรือถ้าความเจริญทุกอย่างบนผิวโลกต้องพังพินาศไปสักวันหนึ่ง ผมก็ยังเขียนหนังสือได้

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 42-43)

จากตัวอย่าง ประโยคชี้แจงเงื่อนไขของการเลือกเขียนหนังสือมากกว่าเขียนรูป ที่มีเหตุจากคำว่า "ถ้า..." และให้เหตุผลจากคำว่า "เพราะ..." แล้วขยายผลโดยให้เหตุจากคำว่า "ถ้า..." และ "หรือถ้า..." อีกครั้ง สุดท้ายให้เหตุผลจากคำว่า "ก็..."

2.2.4.3 ประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นเหตุผล คือ ประโยคที่มีคำเชื่อมแสดงเหตุผลระหว่างข้อความแรกและข้อความหลัง ซึ่งเป็นเหตุเป็นผลกัน โดยการใช้อำเชื่อมคู่หรืออาจจะคำใดคำหนึ่งไว้ก็ได้

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า มีการใช้ประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นเหตุผล โดยการใช้อำเชื่อมคู่ที่มีหลากหลายลักษณะ ดังนี้

2.2.4.3.1 ประโยคแสดงเหตุผลที่ใช้คำว่า "เนื่องจาก...จึง"

ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 32

เนื่องจากข้าพเจ้ารู้ว่าผมสนใจปรัชญาเซน เขาจึงแถมความเห็นเป็นการตบท้ายว่า "ชีวิตของไวรัสมีความเป็นเซนมาก หรือเธอว่ายังไง"

เอ่อ...ไม่รู้ แต่ขอแค่อย่าให้มันมาบ่าเพ็ญกรรมในร่างกายผมก็แล้วกัน

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน2; กวีกะหวัด: 38)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคเงื่อนไขที่ใช้คำเชื่อมคู่คำว่า "เนื่องจาก...จึง" ที่แสดงความคล้ายตามกัน คือ ขณะที่ข้าพเจ้ากำลังพูดถึงเรื่องไวรัสอยู่ และทราบว่าจะปราบดา หยุ่น สนใจเรื่องเซน ข้าพเจ้าจึงโยงเรื่องไวรัสกับปรัชญาเซนว่า "ชีวิตของไวรัสมีความเป็นเซนมาก"

ตัวอย่างที่ 33

สถานภาพทางครอบครัวย่อมเป็นอิทธิพลหนึ่งในการทำงานแน่นอน เนื่องจากไม่เคยต้องลำบาก ความสนใจของผมจึงปราศจากอุปสรรค ความชื่นชอบคิดปะจิงมุ่งไปในทิศทางของปรัชญา อารมณ์ความรู้สึกพื้นฐาน และพฤติกรรมสากลของมนุษย์ มากกว่าอุดมคติทางการเมืองหรือความต้องการ 'ยกระดับทางสังคม'

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 32)

จากตัวอย่าง การใช้ประโยคแสดงลักษณะชี้เหตุและผล โดยใช้คำว่า "เนื่องจาก...จึง" ที่แสดงความคล้ายตามกัน คือ "เนื่องจากไม่เคยต้องลำบาก ความสนใจของผมจึงปราศจากอุปสรรค" เพื่อแสดงให้เห็นเหตุผลว่าปราบดา หยุ่น เติบโตมาในครอบครัวที่ไม่ลำบากทำให้เขียนงานที่ตนชื่นชอบ เช่น ศิลปะ ปรัชญา มากกว่า "อุดมคติทางการเมืองหรือความต้องการ 'ยกระดับทางสังคม' "

2.2.4.3.2 ประโยคแสดงเหตุผลที่ใช้คำว่า "...จึง" ดังตัวอย่าง

ต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 34

ไม่จำเป็นหรอกที่แรงบันดาลใจจะต้องมาจากวรรณกรรมยิ่งใหญ่ระดับโลกหรือหนังสือประเภทปฏิวัติ ปรับเปลี่ยนการปกครอง พลิกโฉมหน้าสังคม บางคนอาจจะชอบอ่านนิทานมาก จึงอยากเขียนนิทาน บางคนอาจจะชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับจิตวิญญาณ จึงอยากเขียนเรื่องผีสาวงามไม้ บางคนอาจไม่ชอบอ่านอะไรเลย จึงอยากเขียนอะไรที่ตัวเองอยากอ่านขึ้นมาเอง

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 28)

จากตัวอย่าง ประโยคขนานความที่มีการซ้ำคำเชื่อมคู่คำเดียวคือ "...จึง" เพื่อแสดงเนื้อความที่คล้ายตามกันโดยมีการซ้ำความที่เป็นเหตุว่า "บางคนอาจจะชอบอ่าน..." และซ้ำคำว่า "จึง" คือ "จึงอยากเขียน..."

ตัวอย่างที่ 35

แต่ด้วยความไม่ชอบให้คนอื่นมายัดเยียดความเชื่อใส่หัวผม ผมจึงไม่อยากยัดเยียดความเชื่อของตัวเองใส่หัวคนอื่นด้วยเช่นกัน (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน : เป็นไปไม่ได้/ไม่จำเป็นต้องเป็น : 193)

จากตัวอย่าง ประโยคเน้นความด้วยวิธีชี้เหตุและผลที่สอดคล้องกันคือ การไม่ทำในสิ่งที่ตนไม่อยากให้คนอื่นทำกับตนเช่นกัน หรือการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา โดยมีคำว่า "จึง" เป็นคำเชื่อมเหตุและผล

2.2.5 ประโยคขัดความ

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2529:180-181) ให้ความหมายของประโยคขัดความ คือ ประโยคที่เนื้อความขัดกัน ประโยคแรกแสดงการกระทำที่ขัดแย้งหรือกล่าวให้เห็นเป็นตรงข้าม หรือความหมายขัดจากที่ควรจะเป็น โดยแย้งกับข้อความที่ตามมา นอกจากนี้ เปลื้อง ณ นคร (2542:65) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับประโยคขัดความว่า เป็นประโยคที่ช่วยให้มีรสละดูใจ น่าฟัง โดยการนำความ 2 ข้อความมาเทียบกันแล้วให้ความต่างกัน

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้ประโยคขัดความกัน โดยใช้คำเชื่อมคำว่า "แต่" เพื่อแสดงเนื้อความที่ขัดแย้งกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 36

ผมรู้สึกว่ 'สัตว์ประเสริฐ' น่าจะหมายถึงสัตว์ที่ไม่มีความทุกข์ แต่มนุษย์เราต้องอาศัยความทุกข์ในการดำรงชีพก็ว่าได้ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; มนุษย์ต่างดาว (2) : 26)

จากตัวอย่าง มีประโยคที่มีเนื้อความ 2 เนื้อความขัดกันคือ สัตว์ประเสริฐหมายถึงสัตว์ที่ไม่มีความทุกข์ แต่มนุษย์ซึ่งเชื่อว่ก็คือสัตว์ประเสริฐต้องใช้ความทุกข์ในการมีชีวิต โดยใช้คำเชื่อม "แต่" เพื่อให้เนื้อความขัดกัน

ตัวอย่างที่ 37

เพราะโดยพื้นฐานของความเป็นศิลปะและความเป็นมนุษย์แล้ว ไม่มีวัฒนธรรมใดยากเกินความเข้าใจ ทั้งๆ ที่สื่อสารกันด้วยภาษาไม่รู้เรื่อง แต่ผลงานที่สามารถรับรู้ด้วยโสตสัมผัสอื่นก็ซึมซับเข้าความรู้สึก เข้าอารมณ์ได้โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบาย ดังที่ว่ "รูปภาพบรรยายเรื่องราวได้ดีกว่าคำนับพัน" แต่โชคร้ายก็ตรงที่ว่ หน้าที่ของนักเขียนคือการใช้คำนับพันสร้างสรรค์รูปภาพ งานวรรณกรรมจึงเดินทางออกนอกประเทศได้ยากกว่างานทัศนศิลป์ (น้ำใสกะไหลก ; ฟังฝนสนทนา(ภาษามาเลย์) : 211-212)

จากตัวอย่าง มีประโยคขัดความกัน ในข้อความแรกคือ “รูปภาพบรรยายเรื่องราวได้ดีกว่าคำนับพัน” แต่ “นักเขียนกลับต้องใช้คำนับพันเพื่อสร้างสรรค์รูปภาพ” ทำให้งานวรรณกรรมยากตรงที่ต้องสื่อออกมาให้เป็นภาพสากลที่ใครก็เข้าใจได้

ตัวอย่างที่ 38

‘มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาเป็นคนดี อยู่ที่ว่าเขาหรือเธอจะเลือกทำความชั่วหรือไม่’ นี่คือความเชื่อหนึ่งที่ผมได้ยินมาหลายครั้งและผมคิดว่าหลายคนคงเชื่อแบบนี้

แต่จากที่เห็น ทำให้ผมเชื่อตรงกันข้าม ผมว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาเป็นคนชั่วอยู่ที่ว่าเราจะเลือกทำความดีหรือไม่ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; ข้าวปัด : 29)

จากตัวอย่าง มีประโยคขัดความกันระหว่างข้อความ 2 ข้อความที่มีคำและความหมายตรงกันข้ามกัน คือ ‘มนุษย์ทุกคนล้วนเกิดมาเป็นคนดี อยู่ที่ว่าเขาหรือเธอจะเลือกทำความชั่วหรือไม่’ กับความเชื่อในทางตรงกันข้ามของปราบดา หยุ่น โดยมีคำเชื่อมแสดงความขัดแย้งคำว่า “แต่” คือมนุษย์ทุกคนเกิดมาเป็นคนชั่วอยู่ที่ว่าเราจะเลือกทำความดีหรือไม่ ต่างหาก

ตัวอย่างที่ 39

ลักษณะงานเขียนโจมตีส่วนใหญ่มักพินิจว่าคนจนเป็นฝ่ายธรรมะ คนรวยเป็นฝ่ายอธรรม / ซึ่งในโลกแห่งความเป็นจริงมิใช่เช่นนั้นเสมอไป / คนจนที่เป็นคนเลวก็มี คนรวยที่เป็นคนดีก็มี / คนจนที่ทำตัวเหลวแหลกก็มี คนรวยที่รวยเพราะขยันขันแข็งและดำเนินชีวิตโดยไม่ได้เห็นแก่เงินทองมากนักก็มี / ขอทานไม่จำเป็นต้องนำสงสารเสมอไป / พระสงฆ์ทุกรูปไม่ได้ฝึกฝนในการศึกษาระดมอย่างเคร่งครัดเท่าเทียมกัน / ตำรวจไม่ใช่คนดีทุกคน ผู้ร้ายบางคนก็มีความจำเป็นผลักดันให้ต้องทำผิดกฎหมาย / ครูบาอาจารย์ไม่ได้นำสรรเสริญเยินยอไปเสียหมด เพราะบางคนก็ไม่สนใจการสอน จ้องแต่จะจับลูกศิษย์ / ผู้ชายที่มีที่ทำอ่อนช้อยก็ไม่จำเป็นต้องเป็นเกย์ทุกคน / ในขณะที่หญิงมันคล่องแคล่ว ตัดผมสั้นเต๋อ ก็ไม่ได้แปลว่าเธอต้องเป็นทอม / คนหน้าตาโหดเหี้ยมอาจจะมึนน้ำใจงดงาม / เด็กที่ดูไร้เดียงสาอาจจะเพ็งจับน้องกตัญญูตายไปหมดๆ / คนพูดจาหยาบค้ายไม่ใช่คนก้าวร้าวเสมอไป / และคนเรียบร้อยเหมือนผ้าพับไว้ก็มีได้แปลว่าจิตใจอ่อนโยน / คนนิยมทำบุญเป็นกิจวัตรอาจจะมึนมือป็นฆ่าคน / และคนที่ไม่เคยช่วยเหลือเกื้อกูลใครเลยอาจจะมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เจ้เจ้งนอง เพียงแต่ไม่เคยมีใครถามเขา / คนชอบกินแฮมเบอร์เกอร์ไม่จำเป็นต้องเป็นพวกนิยมของนอก / ในขณะที่คนหนุ่มชุดใหม่ไทยทั้งปีทั้งชาติอาจจะไม่เคยดูลิเกแม้แต่ครั้งเดียว / ผู้ชายที่เป็นมิตรสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงานอย่างดี อาจจะกลับบ้านไปตบตีลูกเมียทุกวัน / หญิงขายบริการทางเพศไม่ได้ทำด้วยความฝืนใจไปเสียหมด / เด็กติดเหล้าเมายาก็ไม่ได้เฝ้าชั่วทุกคน / เหล่านี้คือตัวอย่างคร่าวๆ ที่ผมกล้ายืนยันว่าเป็นความจริงในสังคม ทั้งที่ฟังดูเหมือนไม่น่าจะจริงเอาเลย

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 86)

จากตัวอย่าง ประโยคทั้งหมด ผู้เขียนใช้คำที่มีความหมายแสดงความขัดแย้งหรือตรงข้าม กับสิ่งที่ผู้คนมักจะคาดคิดโดยการสร้างให้เป็นประโยคขัดความ ในตอนท้ายผู้เขียนสรุปความเพื่อให้ เห็นความขัดแย้งทั้งหมดว่า “เหล่านี้ คือ ตัวอย่างคร่าวๆ ที่ผมกล้ายืนยันว่าเป็นความจริงในสังคม”

2.2.6 ประโยคย้อนคารม

ประโยคย้อนคารม เป็นประโยคที่นำความเดิมหรือคำเดิมมากล่าวย้อนเป็นอย่างอื่น ดัง ตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 40

ได้ยินคนพูดถึง “คนรุ่นใหม่” กับ “คลื่นลูกใหม่” อยู่บ่อยครั้งเป็นพิเศษ ร่ายไปกว่านั้น ผมยังเคย กระทั่งถูกเหมาให้เป็นทั้งรุ่นและลูกใหม่ไปกับเขาด้วย...ผมไม่ค่อยเชื่อว่าสมรรถภาพของคนแบ่งเป็นรุ่นเป็นลูกได้

การแบ่งคนเป็นรุ่นคล้ายรถยนต์หรือหม้อหุงข้าวไม่ได้เป็นวัฒนธรรมที่มีมาคู่โลก

(น้ำใต้ทะเลโลก ; คลื่นของเวลา : 23)

จากตัวอย่าง ส่วนวนเดิม “คนรุ่นใหม่” กับ “คลื่นลูกใหม่” มีความใกล้เคียงกันทั้งความหมาย และเสียงเทียบคือ “คน” กับ “คลื่น” และ “รุ่น” กับ “ลูก” ปราบตา หยุนนำมาสร้างเป็นประโยคย้อน คารมว่า “ผมไม่ค่อยเชื่อว่าสมรรถภาพของคนแบ่งเป็นรุ่นเป็นลูกได้”

ตัวอย่างที่ 41

บางครั้งที่มีคนมาสัมภาษณ์ผม อย่างหนึ่งที่ฮิตติดปิดท้ายการสัมภาษณ์คือคำถามว่า ผมมีอะไรอยาก ฝากวัยรุ่นหรือนักอ่านบ้างไหม ที่จริงผมไม่มีหรอกครับ เพราะไม่ชอบฝากอะไรใคร กลัวเขาไม่คืน

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; นิยามไหน : 84)

จากตัวอย่าง เป็นการย้อนคำว่า “ของฝาก” ในข้อความว่า “มีอะไรอยากฝากวัยรุ่นหรือนัก อ่านบ้างไหม” หมายถึง ฝากคำพูด คติ หรือข้อคิดอะไรบางอย่าง โดยปราบตา หยุน ย้อนคำถามด้วย การตีความคำว่า “ฝาก” ในความหมายที่ว่า มอบไว้ให้ดูแลหรือคุ้มครองชั่วคราว เป็นประโยคย้อน คารมว่า “ไม่ชอบฝากอะไรใคร กลัวเขาไม่คืน”

ตัวอย่างที่ 42

...เวลาได้ยินใครถึงกับบอกว่าจะอยู่ไม่ได้ถ้าไม่มีโทรศัพท์มือถือ ผมต้องหงุดหงิดทุกครั้ง ลองนึกดูสิครับ มนุษย์เราดำรงอารยธรรมมาที่พันปี อาจจะมีมากกว่านั้นเสียอีก จูๆ เพ็งมีโทรศัพท์มือถือออกมาขายไม่กี่สิบปี ก็มี คนบอกว่าขาดมันไม่ได้เสียแล้ว แปลกจริงๆ สิ่งที่ผมขาดไม่ได้คืออากาศกับอาหารครับ ทำไมคนอื่นเขาขาดกันได้ ก็ไม่รู้

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; จุดขาย : 237)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุ่น นำด้วยความคิดที่ว่าคนอยู่ไม่ได้ถ้าขาดโทรศัพท์มือถือ แล้วนำมาสร้างเป็นประโยคย่อนคารมว่า "สิ่งที่ผมขาดไม่ได้คือ อากาศกับอาหาร ทำไมคนอื่นเขาขาดกันได้ก็ไม่รู้" เพื่อตีความคำว่า "ขาด" ว่า น่าจะใช้กับสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งยวดต่อชีวิตมากกว่า

2.2.7 ประโยคเปรียบเทียบ

ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ (2529:184) อธิบายถึงประโยคเปรียบเทียบว่า เป็นประโยคที่เรียบเรียงขึ้นเพื่อสร้างภาพพจน์ที่สัมพันธ์กับการเรียบเรียงประโยค เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพหรือเกิดอารมณ์คล้าย

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบการใช้ประโยคที่เป็นความคิดเห็นหรือทัศนะทั่วไป หรือจากส่วนตัวของผู้เขียนเองเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ โดยการเปรียบเทียบกับสิ่งอื่น เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 43

ผมเคยชื่นชมผลงานการกำกับหนังของ สตีเว่น สปีลเบิร์ก มาก ถึงขั้นว่าหนังเรื่องไหนมีชื่อเขาปรากฏ ไม่ต้องกำกับก็ได้ แค่เป็นผู้ผลิตเป็นผู้นำเสนอ เท่านั้นผมก็เชื่อมั่นแล้วว่า ต้องเป็นหนังดี เป็นหนังสนุก และในสมัยที่ผมเคยอยากจะเป็นผู้กำกับหนัง ผมก็อยากเป็นอย่างฮิโรคนั้นนั่นเอง ทว่าเมื่อโตขึ้น จำเรียนมากขึ้น ได้รู้จักได้เห็นอะไรมากขึ้น ได้ดูหนังหลากหลายรูปแบบขึ้น ความคิดเกี่ยวกับสปีลเบิร์กก็เปลี่ยนไป เดี๋ยวนี้ผมรู้สึกเหมือนเขาเป็น คนทำลูกกวาด ทำขนม แถมยังทำไม่อร่อยเหมือนก่อน จึงไม่กระตือรือร้นจะดูหนังเขาทุกเรื่องอีกแล้ว หน้าซ้ำ ยังมีอคติในใจตั้งแต่ยังไม่ได้อ่านหนังของเขาต้องแยะแน่ๆ ตรงข้ามกับความรู้สึกตอนเด็กชนิดสุดโต่ง...เหมือนวันหนึ่งก็รู้ว่าไม่ควรกินลูกกวาด จึงเลิกกิน แต่ความตื่นเต้นที่เคยได้ลิ้มในอดีต ยังตราตรึงในความทรงจำเสมอ

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวตนหนังสือ : 87)

จากตัวอย่าง มีคำเปรียบเทียบว่า "เป็นอย่าง" และ "เหมือน" จากบริบทผู้กำกับหนัง สตีเว่น สปีลเบิร์ก ที่ผู้เขียนเคยชื่นชอบในวัยเด็ก แต่พอโตขึ้น การได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ มากขึ้น เขาจึงเห็นการทำหนังของสตีเว่น สปีลเบิร์ก เหมือนคนทำขนม ทำลูกกวาด ที่ชอบกินในตอนที่ พอดโตก็ไม่อยากกินแล้ว แต่ก็ไม่เคยลิ้มรสชาติที่เคยได้กินเลย เหมือนกับที่เขาไม่เคยลิ้มรสสปีลเบิร์ก คือแรงบันดาลใจในอดีตที่ทำให้เขาชอบหนังไปได้

ตัวอย่างที่ 44

การตัดสินใจจากผลลัพธ์ภายนอกเป็นอันตรายอีกชนิดหนึ่งสำหรับศิลปะ บางทีคนที่ใส่เสื้อผ้าไม่สวย บางทีคนที่ปะปนอยู่ในหมู่โจร เจกเช่นคนเลวบางคนก็อาศัยอยู่ในวัดในวา บางคนก็เดินเล่นท่ามกลางสวนดอกไม้ ประดับด้วยผีเสื้อปีกสวย บางคนก็มีตำแหน่งอยู่ในรัฐบาล เป็นอย่างนี้เสมอ

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวตนหนังสือ : 30)

จากตัวอย่าง มีคำเปรียบเทียบว่า “แจกเซ่น” โดยปราบดา หยุ่น นำความคิดเห็นที่ว่า “ไม่ควรตัดสินงานศิลปะจากภายนอก” มาเปรียบเทียบกับ “คน” ที่ถูกตัดสินว่าเป็นคนดีหรือคนเลวที่ปัจจัยภายนอก เช่น การแต่งตัว ความเป็นอยู่ ฐานะทางสังคม เป็นต้น ซึ่งถือเป็นสิ่งที่ไม่ควรนำมาตัดสินในงานศิลปะก็เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างที่ 45

ความผูกพันกับการอ่านและงานเขียนย่อมหมายถึงความสัมพันธ์กับโลกแห่งภาษาที่มากกว่าปกติ คนที่ไม่ชอบอ่านหนังสือก็จะหยุดอ่านจริงๆ จังๆ หลังศึกษาเล่าเรียนจบแล้ว ซึ่งก็หมายความว่าชีวิตจะเริ่มดีห่างจากโลกแห่งภาษา หรือโลกแห่งตัวหนังสือไปจนไม่คุ้นกันอีก ส่วนคนที่ยังอ่านอยู่แต่ไม่ชอบเขียน ก็เปรียบเสมือนคนที่มีแผนที่เมืองอยู่ในมือ รู้หมดว่าเส้นทางไหนมุ่งไปไหน ถนนสายใดตัดกับสายใด ทว่าไม่เคยลงไปเหยียบย่ำ ไม่สามารถคาดเดาได้ว่าบนถนนเส้นต่างๆ เหล่านั้นแท้จริงเป็นอย่างไร บางคนก็พอใจที่จะรับรู้เท่านั้น เพราะไม่ต้องการออกแรง แต่บางคนก็อยากทั้งแผนที่ แล้วพยายามคลำหาทางเอาเอง

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 66)

จากตัวอย่าง มีคำเปรียบเทียบว่า “เปรียบเทียบ” โดยปราบดา หยุ่น นำความคิดเห็นเกี่ยวกับ จุดมุ่งหมายในการอ่านหนังสือที่แตกต่างกันของแต่ละคน ยกตัวอย่าง คนที่ชอบอ่านหนังสือแต่ไม่ชอบเขียนหนังสือ ว่าเปรียบเสมือนคนที่มีแผนที่ในมือแต่ไม่เคยเดินทางตามแผนที่นั้น กล่าวคือ คนที่อ่านหนังสือมากก็มีวัตถุประสงค์ในการเขียนหนังสือได้มากเช่นกัน แต่กลับไม่คิดที่จะลองเขียนออกมา หรือบางคนเลือกที่จะทั้งแผนที่หรือไม่เลือกอ่านหนังสือใดๆ แต่คิดจะค้นหาความต้องการที่แท้จริงด้วยตัวเองมากกว่า

ตัวอย่างที่ 46

ในทัศนคติส่วนตัว ผมวางการใช้ภาษาเป็นอันดับหนึ่ง ด้วยความรู้สึกที่ว่า สำหรับผู้ชำนาญในการใช้ภาษา แม้ไม่รู้จะเขียนเรื่องเกี่ยวกับอะไร ก็ยังสามารถเขียนตัวหนังสือให้สนุกและมีสาระได้ในตัวมันเอง เหมือนจิตรกรที่ชำนาญการใช้สีใช้เส้น ถึงแม้จะวาดไม่เป็นรูปก็สามารถสื่อสารด้วยการใช้เฉดสีและเส้นได้เป็นผลลัพธ์น่าทึ่งพอๆกัน

(เป็น: เรียงความว่าด้วยลมหายใจในตัวหนังสือ : 68)

จากตัวอย่าง มีคำเปรียบเทียบว่า “เหมือน” โดยปราบดา หยุ่น นำความคิดเห็นเกี่ยวกับ ผู้ชำนาญในการใช้ภาษา เปรียบเทียบ จิตรกรชำนาญการใช้สีและเส้น เพราะผู้ที่มีความชำนาญพื้นฐานนี้ได้ สามารถสร้างสรรค์ผลงานได้แน่นอน

2.2.8 ประโยคอธิบายหรือขยายความไว้ในวงเล็บ

การสอดแทรกประโยคอธิบายหรือขยายความ ไว้ในวงเล็บ โดยอาจเป็นความคิดเห็นส่วนตัวของตัวละคร หรือผู้เขียนเล่าเหตุการณ์ที่ผ่านมาแล้วหรือที่ยังไม่เกิดขึ้นซึ่งสัมพันธ์กับเรื่องที่กำลังกล่าว

มาแล้วก่อนหน้า โดยสอดแทรกไว้ระหว่างกำลังดำเนินเรื่องในเรื่องสั้น หรือ ผู้เขียนแสดงความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็นหรือทัศนคติของผู้เขียนเองต่อเรื่องนั้นๆ ในบทความ จึงแบ่งออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

2.2.8.1 ผู้เขียนให้ตัวละครเป็นผู้อธิบายหรือขยายความไว้ในวงเล็บ คือ ประโยคขยายความที่ผู้เขียนให้ตัวละครเป็นผู้อธิบายหรือขยายความอันเป็นความรู้สึกนึกคิดของตัวละครเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 47

กระดาศของฉันทก (มันเป็นกระดาศจากสมุดสมัยฉันศึกษาอยู่มัธยมหนึ่ง สีเส้นน้ำเงินบนผิวของมันเริ่มจาง...) ฉันจึงก้มลงไปเก็บ (ความน่าจะเป็น : 12-31)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุ่น ให้ตัวละครเป็นผู้เล่าเรื่องจากประโยคที่สื่อความหลักคือ “กระดาศของฉันทก ฉันจึงก้มลงไปเก็บ” โดยแทรกวงเล็บขยายรายละเอียด ลักษณะของแผ่นกระดาศ เพื่อแสดงการย้อนไปในเหตุการณ์และความรู้สึกในวัยเด็กไว้ แล้วจบเรื่องด้วยประโยคว่า “ฉันจึงก้มลงไปเก็บ”

ตัวอย่างที่ 48

วันรุ่งขึ้น ขณะที่นั่งว่างๆ คอยเวลาพักเที่ยงอยู่ใกล้ช่องไฟข้างหน้าต่างที่บริษัท (ผมเป็นพนักงานบริษัทขายประกัน ซึ่งต้องออกตัวก่อนว่าเป็นเพียงงานเลี้ยงชีพ ที่จริงผมเป็นคนมีความคิดลึกซึ้งและซับซ้อนกว่ามนุษย์เงินเดือนทั่วไป กรุณาอย่าใช้อาชีพของผมเป็นสิ่งตัดสินว่าผมเป็นคนอย่างไร ขอให้วิเคราะห์จากองค์ประกอบอื่น เช่น ผมไม่กินเนื้อสัตว์ ผมไม่พกกระเป๋าสตางค์ ผมไม่สูบบุหรี่ ผมไม่สนับสนุนการใช้ภาษีของประชาชนซื้อชิปนาวิจสมรรถภาพทำลายสูง และถ้าเมื่อไรที่โดมิสงคราม ผมต่อต้านแน่นอน) ผมควักกระดาศเล็กๆ สีเหลืองออกจากกระเป๋ากางเกง แล้วยกหูโทรศัพท์กดเลขเจ็ดตัวของนางสาววันดี (ความน่าจะเป็น ; นักเว้นวรรค : 89)

จากตัวอย่าง ประโยคที่สื่อความหลัก คือ “วันรุ่งขึ้น ขณะที่นั่งว่างๆ คอยเวลาพักเที่ยงอยู่ใกล้ช่องไฟข้างหน้าต่างที่บริษัท ผมควักกระดาศเล็กๆ สีเหลืองออกจากกระเป๋ากางเกง แล้วยกหูโทรศัพท์กดเลขเจ็ดตัวของนางสาววันดี” ส่วนข้อความในวงเล็บ เป็นประโยคที่ขยายความรายละเอียดความสัมพันธ์ของตัวละครที่มีต่อบริษัท แล้วนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับตัวตนของตัวละคร

ตัวอย่างที่ 49

“คุณครับ” ผมพูดขึ้นเบาๆ ด้วยเกรงว่าเธอจะเสียสมาธิ

เธอไม่ได้ยิน หรือแก้งไม่ได้ยิน หรือได้ยิน แต่ไม่กล้าพูดกับชายแปลกหน้าบนรถเมล์ หรือได้ยิน แต่รำคาญ หรือได้ยินบ้าง ไม่ได้ยินบ้าง (เครื่องยนต์รถเมล์ที่ส่งเสียงดังสลับค่อยอาจทำให้เธอไม่ได้ยินครบทั้งสองคำชัดเจน จึงไม่แน่ใจว่าผมพูดกับเธอ หรือเป็นคนบ้าชอบพูดลอยๆ กับตัวเอง) (ความน่าจะเป็น: นักเวทย์: 84-85)

จากตัวอย่าง ประโยคที่มีอยู่ในวงเล็บท้ายสุด เพื่อแสดงข้อสันนิษฐานของตัวละครเอง

2.2.8.2 ผู้เขียนเป็นผู้อธิบายหรือขยายความเกี่ยวกับตัวละครไว้ในวงเล็บ

คือ ประโยคขยายที่ผู้เขียนเป็นผู้อธิบายหรือขยายความให้กับตัวละครเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 50

แฉีกแขนงหน้าและเล็งสายตาขึ้นแก้สับองศา เขาเห็นส่วนท้องของทางเชื่อมระหว่างตึกประดับด้วยจอโฆษณาต่างขนาด ภาพชวนเชื่อสีสดสว่างวิ่งแข่งกันกะพริบขายสินค้าใส่หัวผู้คน

(ปีหน้า หลายบริษัทจะเปลี่ยนแผนการตลาด ยกเลิกแผนโฆษณาใต้ทางลอยทุกประเภท เนื่องจากผลสำรวจล่าสุดตอกย้ำความล้มเหลวของกลยุทธ์นี้ รายงานสรุปว่าในจำนวนร้อยละคนเดินถนนกลางแจ้งหนึ่งจุดแปดห้าเปอร์เซ็นต์เท่านั้นที่จะแหงนหน้าขึ้นมองข้างบนอย่างสม่ำเสมอ นานเท่าไรแล้วนับแต่วันที่ศพของพระเจ้าถูกเคลื่อนออกไปจากฟ้า)

(ชิตแตก : 9)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุน สอดแทรกความรู้และความเห็นของตัวละครไว้ในวงเล็บเกี่ยวกับเรื่องป้ายโฆษณาในที่สูงใต้ทางลอยทุกประเภท

ตัวอย่างที่ 51

โฮมแบนด์บนข้อมือเป็นรุ่นใหม่ล่าสุดจาก Soke ที่นอกจากจะทำทุกอย่างได้เหมือนโฮมแบนด์ทั่วไป มันยังมีแอมป์บลูขนาดเท่ากำปั้น ลอยล่องอยู่บนบรรยากาศชั้นเมฆเพียร์ ทำหน้าที่รับคลื่นบริการทั่วโลก รวมไปถึงคลื่นจากสถานีอวกาศสากลมิกกี้และศูนย์เอซีซีบนดาวอังคาร ทำให้คลังข้อมือของแฉ็กใหญ่กว่าของคนใช้โฮมแบนด์ปกติถึงสามเท่า (สามวันที่แล้วเขาพยายามจับสเปซโฮสเทลหน้าตาจิ้มลิ้มนางหนึ่งผ่านโฮมแบนด์คู่ใจ – “When will you come home?” เธอเป็นสาวสัญชาติสวิส พูดไทยไม่ได้ “After the Micky stop on Sunday.” เป็นคำตอบนุ่มๆ ยามเบื้อ มากกว่าจะจับเพื่อเสาะหาความรัก)

(ชิตแตก : 12)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุน สอดแทรกประโยคที่เล่าเหตุการณ์ปลีกย่อยที่ผ่านมาแล้วไว้ในวงเล็บ

2.2.8.3 ผู้เขียนอธิบายหรือขยายความหรือสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนเองไว้ในวงเล็บ คือ ประโยคที่ผู้เขียนอธิบายหรือขยายความหรือสอดแทรกความรู้สึกนึกคิดหรือทัศนะต่อเรื่องต่างๆ ที่กำลังเขียนถึง ซึ่งมีอยู่ในบทความเป็นส่วนใหญ่ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 52

ผมพบว่าผู้ใหญ่ (ผู้ใหญ่ในที่นี้คือผู้ที่ทำงานในระดับสูงและมีสิทธิตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาในองค์กร ในสังคม รวมไปถึงผู้เป็นพ่อเป็นแม่และครูบาอาจารย์) จำนวนไม่น้อยที่บ้าอำนาจของการเป็นผู้ใหญ่

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน : ลูกทุ่งดอตคอม : 220-221)

จากตัวอย่าง ประโยคสื่อความหลัก คือ “ผมพบว่าผู้ใหญ่ จำนวนไม่น้อยที่บ้าอำนาจของการเป็นผู้ใหญ่” สอดแทรกประโยคอธิบายหรือขยายความคำว่า “ผู้ใหญ่” ในความคิดเห็นของผู้เขียนไว้ในวงเล็บ

ตัวอย่างที่ 53

เนื่องจากไม่เคยต้องลำบาก ความสนใจของผมจึงปราศจากอุปสรรค ความชื่นชอบศิลปะจึงมุ่งไปในทิศทางของปรัชญา อารมณ์ มากกว่าอุดมคติทางการเมืองหรือความต้องการ ‘ยกระดับทางสังคม’ ...แต่เนื่องจากไม่เคยใช้ชีวิตสุ่ยสุ่ยแบบเศรษฐี บางครั้งผมจึงสามารถอยากเขียนสะท้อนความฟุ่มเฟือยพะยะอันเกินขอบเขตของคนรวยได้อย่างไม่เคยเขินด้วยเช่นกัน (แถม : เคยได้ยินคำสอนที่ว่าคนเราควรรู้ค่าของเงินไหมครับ ทำไม่ไม่สอนกันที่จริงแล้วเงินไม่มีค่าบ้างก็ไมรู้ ผมว่านั่นต่างหากที่เป็นความจริง หรือนี่จะเป็นเพียงตัวอย่างหนึ่งของความคิดแบบชนชั้นกลางที่ไม่เคยลำบาก!) (เป็น: เรียงความว่าด้วยลมนายใจในตัวหนังสือ : 53)

จากตัวอย่าง ปราบดา หยุ่น สอดแทรกความคิดเห็นหรือทัศนะเกี่ยวกับคำสอน

ตัวอย่างที่ 54

ในเมื่อทำอะไรไม่ได้ ผมก็ปักหลักนั่งมองภาพสะท้อนขวัญอยู่หน้าจอทีวีต่อไป ขณะนั้นไม่มีเครื่องบินโฉบเฉี่ยวให้เห็นอีกแล้ว มีแต่ควันที่ค่อยๆ ไชมงขยายกระจายใหญ่โตขึ้นกลบท้องฟ้าสีละอานที่ละน้อย มีภาพผู้คนบนท้องถนนกำลังสับสนปนอลหม่านกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทันเตรียมใจ ประกอบด้วยเสียงวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้รายงานข่าวชาวฝรั่งเศส (และไม่นานสถานีโทรทัศน์ไทยก็ตามติด จึงเริ่มมีเสียงวิเคราะห์ภาคภาษาไทยโผล่เพิ่มมาอย่างคึกคักเกือบทุกช่อง ยกเว้นบางช่องที่ยังยึดมั่นกับศิลปะแห่งความบันเทิงอันตระการตาตระการใจของละครไทยเป็นหลัก ไม่สนจะเสนอภาพความหายนะที่เกิดขึ้นนอกสถานี อาจจะเพราะเห็นว่าภาพความหายนะที่ตนกำลังเสนอนั้นมันกว่าเยอะ ภาพอเมริกาถูกโจมตีหรือจะสู้ภาพนางเอกถูกตบตีได้) ทุกคนกำลังเฝ้ารอชะตาของชาวอเมริกันอย่างพร้อมเพรียง (น้ำใส่กะโหลก ; ความงามตลอด : 169)

จากตัวอย่าง ประโยคสื่อความหลัก คือ “ในเมื่อทำอะไรไม่ได้ ผมก็ปักหลักนั่งมองภาพสะท้อนขวัญอยู่หน้าจอทีวีต่อไป...ประกอบด้วยเสียงวิเคราะห์สถานการณ์ของผู้รายงานข่าวชาวฝรั่งเศส ทุกคนกำลังเฝ้ารอชะตาของชาวอเมริกันอย่างพร้อมเพรียง” ผู้เขียนแทรกข้อความในวงเล็บว่า เสียงวิเคราะห์นั้นก็ตามมาด้วยภาคภาษาไทยในเวลาไม่นาน พร้อมกับเสียดสีสถานีโทรทัศน์ไทยบางสถานีที่ไม่สนใจเสนอข่าวด้วย

บทที่ 4

วิเคราะห์การใช้สำนวนและภาพพจน์ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

1. การใช้สำนวนในงานเขียนของปราบดา หยุ่น

ไซสิริ ปราโมช ณ ออยุธยา (2537:4) ได้ให้ความหมายของคำว่า "สำนวน" ไว้ว่า หมายถึง ถ้อยคำที่มีได้มีความหมายตรงไปตรงมาตามตัวอักษร หรือแปลตามรากศัพท์ แต่เป็นถ้อยคำที่มีความหมายเป็นอย่างอื่น คือ เป็นชั้นเชิงชวนให้คิด ซึ่งอาจจะเป็นในเชิงเปรียบเทียบ หรืออุปมาอุปไมย

จากการศึกษางานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้สำนวน 4 ลักษณะ ดังนี้

- 1.1 การใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม
- 1.2 การใช้สำนวนที่ตัดแปลงจากสำนวนเดิม
- 1.3 การใช้สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่
- 1.4 การเล่นความหมายในสำนวนเดิม

1.1 การใช้สำนวนเดิม

การใช้สำนวนเดิมเป็นการนำเอาสำนวนไทยที่คนทั่วไปรู้จักกันดีอยู่แล้วมาใช้ในงานเขียน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ลักษณะคือ การใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม และการใช้สำนวนเดิมในความหมายตรง ดังนี้

1.1.1 การใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม

การใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม เป็นการใช้สำนวนไทยที่เคยปรากฏและได้มีผู้บันทึกเอาไว้แล้ว โดยคงความหมายตามความหมายเดิม ปรากฏในงานเขียนของปราบดา หยุ่น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เขายอมให้คนตราหน้าว่าเง่าไม่ได้ ทำไมหรือ ก็เพราะเขารังเกียจคนเง่าเข้ากระดูกดำ

(ความน่าจะเป็น ; มารุตมองทะเล : 188)

จากตัวอย่าง สำนวน "เข้ากระดูกดำ" ขุนวิจิตรมาตรา (2522 :91) อธิบายว่า สำนวนนี้มาจากผีดาซหรือไซ้ทรพิษ คือ ผู้ที่เป็นผีดาซ พิษของมันร้ายแรงลึกเข้าภายในถึงทำให้กระดูกเป็นรอยดำติดอยู่ไม่หาย ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:200) ให้ความหมายของสำนวน "เข้ากระดูกดำ" หมายถึง ติดแน่นจนถอนไม่ขึ้น หรือไม่รู้ลืม จากตัวอย่างว่า "รังเกียจคนเง่า

เข้ากระดูกดำ” มีคำว่า “เง่า” ซึ่งเป็นภาษาปาก หมายถึง โง่มาก ดังนั้น สำนวน “รังเกียจคนเง่าเข้ากระดูกดำ” หมายถึง รังเกียจคนโง่อย่างไม่มีวันหาย

ตัวอย่างที่ 2

เมื่อคืนวันศุกร์ นายชื่นชมกลับบ้านมาจากภารกิจให้สัมภาษณ์รายการโทรทัศน์ประมาณสามทุ่มครึ่ง ได้ทักทายพูดคุยกับนางแหม่มซ้อยพอหอมปากหอมคอ แล้วจึงขอตัวขึ้นบ้านไปอาบน้ำ (อุทกภัยในดวงตา : 26)

สำนวนว่า “พอหอมปากหอมคอ” ขุนวิจิตรมาตรา (2522 :451) ให้ความหมายว่า พอลมควร นิดๆ หน่อยๆ จากตัวอย่างข้างต้น หมายถึง นายชื่นชมพูดคุยกับนางแหม่มซ้อยผู้เป็นแม่อย่างพอลมควรแก่เวลา

ตัวอย่างที่ 3

แต่ความจริงที่เป็นอยู่ก็คือ คนส่วนใหญ่ต้องการประหยัด และแม้แต่คนออกมาต่อต้านเทปผีซีดีเดือนเอง เชื่อเถอะว่าไม่น้อย เคยเป็นลูกค้าของเดือนมวแล้ว บางคนอาจถึงขั้นปากว่าตาขยิบ เข้าไปเผาซีดีเดือน เย็นไปซื้อมาใหม่ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน2 ; วงกลมกลับมา : 73)

สำนวน “ปากว่าตาขยิบ” ขุนวิจิตรมาตรา (2522 :598) ให้ความหมายว่า ปากห้ามแต่ตาขยิบให้ทำ หรือพูดอย่างแต่ทำอีกอย่าง คือ ปากกับใจไม่ตรงกัน ทำเป็นที่พูดว่าอย่างนั้นอย่างนี้ แต่กระพริบตาให้รู้ว่าแท้จริงพูดแท้จริงว่า ใจจริงแท้ไม่ได้มุ่งหมายให้เป็นอย่างคำพูด จากตัวอย่าง หมายถึง คนบางคนปากว่าตาขยิบ คือ เข้าเป็นคนดีไปเผาซีดีผิดกฎหมาย แต่พอเย็นกลับไปซื้อมาใหม่

ตัวอย่างที่ 4

เขาอาจจะทำให้ท่านเชื่อว่าเขามีอะไรสำคัญจะบอก แต่เชื่อผมเถอะ ทุกสิ่งทุกอย่างที่คุณคิดว่าคุณเรียนรู้มาจากเขา ความจริงแล้วมันออกมาจากตัวคุณเอง อัฐยายซื้อขนมยายนั้นแหละครับท่าน (ความน่าจะเป็น ; มารุตมองทะเล : 184-185)

สำนวนว่า “อัฐยายซื้อขนมยาย” ขุนวิจิตรมาตรา (2522 :541) ให้ความหมายว่า การได้รับประโยชน์หรือได้รับทรัพย์จากผู้ใดผู้หนึ่ง แล้วนำเอาทรัพย์นั้นมาใช้กับผู้นั้นต่อ เข้าทำนองที่ว่า เอาเงินจากผู้นั้นมาแล้ว กลับเอาเงินนั้นไปซื้อของมีค่าจากผู้นั้นอีก โดยที่เราไม่ต้องลงทุนอะไรเลย แต่คนนั้นกลับเป็นฝ่ายต้องเข้าเนื้อ ตามความหมายตรงตัวของสำนวนนั้นอยู่แล้ว แต่จากตัวอย่างที่นี้ เป็นเรื่องที่ปราบดา หยุ่น กำลังกล่าวตำหนิตัวเองโดยผ่านตัวละครตัวหนึ่งให้พูดถึงตัวเขาเอง เพื่อจะบอกว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งที่คนอ่านเข้าใจว่าได้รับมาจากงานเขียนของเขา แต่แท้จริงแล้วผู้อ่านสามารถคิดอ่านและเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง

1.2 การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม

การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม เป็นการใช้สำนวนที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปไปจากเดิม หมายถึง การนำสำนวนเดิมมาใช้โดยเปลี่ยนแปลงบางส่วนของสำนวนนั้น พบว่ามี 6 ลักษณะ คือ 1. ดัดแปลงด้วยการเพิ่มคำหรือข้อความ 2. ดัดแปลงด้วยการตัดคำ 3. ดัดแปลงด้วยการตัดคำหรือข้อความและเพิ่มคำหรือข้อความของสำนวนเดิม 4. ดัดแปลงด้วยการเปลี่ยนคำบางคำใหม่ 5. ดัดแปลงด้วยการเปลี่ยนคำและเพิ่มคำบางคำใหม่ และ 6. การสลับที่ของสำนวนเดิม ดังต่อไปนี้

1.2.1 ดัดแปลงด้วยการเพิ่มคำหรือข้อความ

การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิมด้วยการเพิ่มคำหรือข้อความในส่วนกลางสำนวนหรือท้ายสำนวนเดิม ทั้งนี้สำนวนใหม่ยังคงความหมายเดิมหรือเพิ่มความหมายชั้นเล็กน้อย ดังนี้

1.2.1.1 การเพิ่มคำในส่วนกลางของสำนวนเดิม คือ การดัดแปลงสำนวนโดยการเพิ่มคำในส่วนกลางของสำนวนเดิมที่มีอยู่แล้ว แต่ยังคงความหมายเดิมของสำนวนเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

ชายหนุ่มพยายามเดาด้วยปัญญาของคนหัวโกลั้กะทิ แต่ในสมองของเขามีแต่ผนัง ประตุนิรันดร์ตั้งไว้ในทิศใดบ้าง คลำค้นเท่าไรก็ไม่พบ (อุทกภัยในดวงตา ; คนเขียนไอติมฯ : 169)

จากตัวอย่าง สำนวน “หัวโกลั้กะทิ” ดัดแปลงจากสำนวน “หัวกะทิ” ขุนวิจิตรมาตรา (2522:456) ให้ความหมายว่า หัวดี ฉลาดหรือเก่งมาก โดยการเพิ่มคำว่า “โกลั้” กลางสำนวนเดิมเป็น “หัวโกลั้กะทิ” หมายถึง เป็นคนฉลาดแต่ไม่ถึงขั้นดีเลิศ

ตัวอย่างที่ 6

...รังเกียจเด็ดจันทน์ที่ชายคนนี้เข้ากระดุกสีด้า (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ลิ่นร้าย : 31)

จากตัวอย่าง สำนวน “เข้ากระดุกสีด้า” ดัดแปลงจากสำนวน “เข้ากระดุกดำ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:200) ให้ความหมายว่า ตัดแน่นจนถอนไม่ขึ้น หรือไม่รู้ลืม โดยเพิ่มคำว่า “สี” หน้าคำว่า “ดำ” เป็น “รังเกียจเข้ากระดุกสีด้า” หมายถึง รังเกียจที่ชายมาก อย่างไม่รู้ลืม

ตัวอย่างที่ 7

คนหนึ่งเป็นหนุ่มหล่อที่คุณรู้จักแล้ว ซือนิค ลี (ถ้าคุณเป็นผู้หญิงกรุณาเรียกผมว่านิกก็ได้ตามสบาย) อีกคนเป็นไม้เกือบโกลั้ฝั่ง ชื่อไมเคิล เหลา (เมืองมูมจาก ; ประตูกลอนว่าง : 100)

จากตัวอย่าง สำนวน “ไม้เกือบใกล้ฝั่ง” ดัดแปลงจากสำนวน “ไม้ใกล้ฝั่ง” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:663) ให้ความหมายว่า แก่ใกล้จะตาย โดยเพิ่มคำว่า “เกือบ” หน้าคำว่า “ใกล้” เป็น “ไม้เกือบใกล้ฝั่ง” หมายถึง ไมเคิล เหลลา เป็นชายแก่ที่มีอายุมาก พอสมควร

1.2.1.2 การเพิ่มคำในส่วนท้ายของสำนวนเดิม คือ การดัดแปลงสำนวน โดยการเพิ่มคำในส่วนท้ายของสำนวนเดิมที่มีอยู่แล้ว แต่ยังคงความหมายเดิมของสำนวนเดิมหรือ อาจเพิ่มน้ำหนักของความหมายให้มากขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 8

เพราะถูกปลุกฝั่งให้อนุรักษ์และเจริญรอยตามประเพณีที่สั่งสมสืบทอดกันมา จะให้ชาวบ้านแหกคอก ออกเหล่าอย่างที่เราเริ่มมีคนสนับสนุนให้ทำกันอยู่ทุกวันนี้ (น้ำใต้ทะเล ; คลื่นของเวลา : 23)

จากตัวอย่าง สำนวน “แหกคอกออกเหล่า” ดัดแปลงจากสำนวน “แหกคอก” ในพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:903) ให้ความหมายว่า ประพฤติตัวผิดเหล่าผิดคอกที่เขา เคยประพฤติปฏิบัติกันมา โดยเพิ่มความว่า “ออกเหล่า” ในส่วนท้ายของสำนวนเดิม เป็น “แหกคอก ออกเหล่า” เพื่อให้ความหมายเพิ่มเติมว่าทำตัวแยกออกมากลุ่ม หรือเหล่า

1.2.2 ดัดแปลงด้วยการตัดคำ

ดัดแปลงด้วยการตัดคำ เป็นการตัดบางคำในสำนวนเดิมให้สั้นลง โดยสำนวนที่ถูกตัดคำไป ยังมีความหมายคงเดิมหรือเปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยตามบริบท จากงานเขียนของปราบดา หยุ่น มีการดัดแปลงสำนวนโดยการตัดคำหรือความทั้งส่วนต้นและส่วนท้ายของสำนวนเดิม ดังนี้

1.2.2.1 ตัดคำหรือความส่วนต้นของสำนวนเดิม คือ การตัดคำในส่วนต้นของสำนวนเดิม และยังคงความหมายเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

ที่จริงมีเรื่องเลวๆ เกี่ยวกับสื่อที่ผมได้พบกับตัวเองอีกไม่น้อย ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ หรือสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ นอกไปจากหนังสือพิมพ์ แต่คราวนี้เอาแบบหอมปากหอมคอ เพราะเห็นว่าเป็นเรื่องสดๆ ร้อนๆ ที่เพิ่งลอยมากระทบภกวจิตใจ และทำให้ขาดความเลื่อมใสในมนุษย์ชั่วขณะ

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน 2 ; ชาวปด : 27)

จากตัวอย่าง สำนวน “หอมปากหอมคอ” ดัดแปลงจากสำนวน “พอหอมปากหอมคอ” หมายถึง พอสมควร นิดๆ หน่อยๆ โดยการตัดคำว่า “พอ” ในส่วนต้นของสำนวนเดิมออกไป เป็น

“หอมปากหอมคอ” จากปริบทคือ ตัวละครจะเล่าประสบการณ์เกี่ยวกับสื่อต่างๆ ที่พบให้ฟัง พอสมควร

1.2.2.2 ตัดคำหรือความส่นท้ายของสำนวนเดิม คือ การตัดคำหรือความในส่นท้ายของสำนวนเดิม และยังคงความหมายเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 10

“กรุณาอย่าตอบกวนตั้น”

ชายในมุขมิดหัวเราะชอบใจพอหอมปาก

(ความน่าจะเป็น ; บรรยากาศเป็นกันเอง : 129)

จากตัวอย่าง สำนวน “พอหอมปาก” ดัดแปลงจากสำนวน “พอหอมปากหอมคอ” หมายถึง พอสมควร นิดๆ หน่อยๆ โดยการตัดคำว่า “หอมคอ” ในส่นท้ายของสำนวนเดิม เป็น “พอหอมปาก” ซึ่งจากปริบทหมายถึง ชายในมุขมิดหัวเราะออกมานิดหน่อย พอสมควร

ตัวอย่างที่ 11

กระทั้งวันนี้ ผมก็ยังคงคิดถึงคำของครูทุกครั้งที่ตัดสินใจทดลองอะไรก็ตาม และผมกลายเป็นคนรังเกียจการลอกเลียนเข้ากระดุก ถึงจะมีทักษะพอจะลอกแบบใครได้ ผมก็จะหลีกเลี่ยง เพราะสำหรับผมมันเป็นการกระทำน่าอับอาย

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; คิดบวก : 210)

จากตัวอย่าง สำนวน “เข้ากระดุก” ดัดแปลงจากสำนวน “เข้ากระดุกดำ” หมายถึง ตัดแน่นอนจนถอนไม่ขึ้น หรือไม่รู้ลืม โดยการตัดคำในส่นท้ายคำว่า “ดำ” ของสำนวนเดิมออกไป จากปริบทใช้ว่า “รังเกียจการลอกเลียนเข้ากระดุก” หมายถึง รังเกียจการลอกเลียนที่สุด รังเกียจไม่หาย

ตัวอย่างที่ 12

ผมพอจะคล้อยตามกับความเห็นที่ว่า การมีความสุขทำให้อายุยืน

อายุยืนในที่นี้ ผมเข้าใจว่าไม่ใช่อายุที่นับเป็นปี จากวันที่แหกปากหักทวยโลก แต่เป็นอายุของจิต อายุของใจ ที่ไร้รอยร้าวหรือคราบขุ่นมัว หากมีความสุขกับชีวิตได้ทุกวินาที ต่อให้ตายอายุสิบหกสิบเจ็ด ก็น่าจะเรียกว่าอายุยืนยาวกว่าผู้มีความทุกข์จนถือไม้เท้ายอดทอง

(น้ำใสกะไหลก ; เสียงสุข : 65)

จากตัวอย่าง สำนวน “ถือไม้เท้ายอดทอง” ดัดแปลงจากสำนวน “ถือไม้เท้ายอดทอง กระบองยอดเพชร” หมายถึง ให้ชายหญิงที่แต่งงานกันอยู่ด้วยกันจนแก่เฒ่า โดยการตัดความในส่นท้ายคือ “กระบองยอดเพชร” ของสำนวนเดิมออกไป เป็น “ถือไม้เท้ายอดทอง” จากปริบทในที่นี้มีความหมายว่า อยู่จนแก่เฒ่า ไม่ได้หมายถึงการครองชีวิตคู่ร่วมกัน

1.2.3 ดัดแปลงด้วยการตัดคำหรือความ และเพิ่มคำหรือความของสำนวน

เดิม

การดัดแปลงสำนวนเดิมที่มีอยู่ด้วยการตัดคำหรือความบางคำในส่วนต้นหรือท้ายออกไป และมีการเพิ่มคำหรือความใหม่ในส่วนกลางหรือท้ายเข้ามาจากสำนวนเดิม ซึ่งคำที่ได้จะมีเค้าเดิมอยู่ และความหมายก็ไม่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

เรื่องภาษาจีนยังไม่ต้องพูดถึง ผมไม่กระดิกหูกระดิกหางเอาเลย ยังนึกอิจฉาคนที่เขาฟังเพลงจีนได้ หรือเขียนอักษรจีนได้ (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; เทศกาล : 248)

จากตัวอย่าง สำนวน “ไม่กระดิกหูกระดิกหาง” ดัดแปลงจากสำนวน “ก.ช.ไม่กระดิกหู” ซึ่งขุนวิจิตรมาตรา (2522:12) ให้ความหมายว่า “ไม่รู้หนังสือ อ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ โดยการตัดคำว่า “ก.ช.” ออกไป และเพิ่มความว่า “กระดิกหาง” ซึ่งเป็นคำอุทานเสริมบทที่เป็นส่วนเสริมของคำว่า “กระดิกหู” เป็น “ไม่กระดิกหูกระดิกหาง” จากบริบทในที่นี้หมายถึง ปราบดา หยุ่น ไม่รู้ภาษาจีนเลย

ตัวอย่างที่ 14

“ไซ้ มันต้องทำดีๆ ...กูก็ไม่ไซ้ว่าไม่เคยคิดนะ กูเองก็ชอบเรื่องไซ้ไฟ อย่างเรื่องไอดีสินี่กูดูเป็นร้อยรอบแล้วมั้ง ดูที่ไรก็ร้องไห้ทุกที แม่่งทำดีเหี้ยๆ” ความตื่นเต้นเริ่มเปล่งประกายเล็กๆ ในดวงตาเฮี้ยเล้ง ดูเหมือนคำหลอกลวงของผมจะวิ่งตรงเผงเข้าไปแทงกลางใจแก “ว่าต่อสิ” (แพนด้า : 97)

จากตัวอย่าง สำนวนว่า “แทงกลางใจ” ดัดแปลงมาจากสำนวน “แทงใจดำ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:903) ให้ความหมายว่า พุดตรงกับความในใจของผู้ฟัง โดยการตัดคำในส่วนท้ายว่า “ดำ” ออกไป และเพิ่มคำในส่วนกลางคำว่า “กลาง” เข้ามา เป็น “แทงกลางใจ” ทำให้มีความหมายหนักแน่นว่า “ผม” พุดถูกใจหรือตรงกับที่ใจคิดของ “เฮี้ยเล้ง” พอดี

1.2.4 ดัดแปลงด้วยการเปลี่ยนคำบางคำใหม่

ดัดแปลงด้วยการเปลี่ยนคำบางคำใหม่ เป็นการเปลี่ยนคำบางคำในสำนวนเดิม โดยยังคงความหมายเดิม หรือใกล้เคียงความหมายเดิม คำที่เปลี่ยนไปอาจทำให้มีความหมายเพิ่มหรือไม่มี ความหมายเลย โดยการเปลี่ยนคำอาจจะเปลี่ยนในส่วนต้นคำหรือส่วนกลางหรือส่วนท้ายของสำนวน ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงคำในส่วนกลางและส่วนท้ายของสำนวนเดิม ดังนี้

1.2.4.1 เปลี่ยนแปลงคำในส่วนกลางของสำนวนเดิม คือ การเปลี่ยนแปลงคำในส่วนกลางของสำนวนเดิม โดยจำนวนพยางค์ของคำยังเท่าเดิม และยังคงความหมายเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 15

ผมได้ยินมนุษย์กลิ่นสาบเหล่านี้ส่งเสียงทักทายกันเบาๆ พอเหม็นปากเหม็นคอ

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ลัทธิข้างถนน : 30)

จากตัวอย่าง สำนวนว่า “พอเหม็นปากเหม็นคอ” ดัดแปลงมาจากสำนวน “พอหอมปากหอมคอ” หมายถึง พอสมควร นิดๆ หน่อยๆ โดยเปลี่ยนส่วนกลางของสำนวนเดิม จากคำว่า “หอม” เป็น “เหม็น” เป็น “พอเหม็นปากเหม็นคอ” เนื่องจากตัวละครในเรื่องเป็นคนจรจัด ตัวเหม็น มีการทักทายกันพอสมควรจึงมีเรื่องกลืนเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างตรงกันข้ามจากสำนวนเดิม

1.2.4.2 เปลี่ยนแปลงคำในส่วนกลางและท้ายของสำนวนเดิม คือ การเปลี่ยนแปลงคำในส่วนกลางและในส่วนท้ายของสำนวนเดิม โดยยังคงความหมายเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 16

ระหว่างกำลังเดินเข้าไปบนทางเลื่อนโดยมีสองสาวแอนดรอยด์ติดสอยห้อยตึง

(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ใต้ น้ำที่นั่นนั้นหวานจนขานลิ้น : 115)

จากตัวอย่าง สำนวน “ติดสอยห้อยตึง” ดัดแปลงมาจากสำนวนว่า “ติดต้อยห้อยตาม” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 25225 (2538:348) ให้ความหมายว่า เดินตามไปติดๆ โดยการเปลี่ยนคำส่วนกลางจากคำว่า “ต้อย” เป็น “สอย” และส่วนท้ายจากสำนวนเดิม จากคำว่า “ตาม” เป็น “ตึง” ที่หมายถึง เนื้อหรือสิ่งที่อกหรือยื่นออกมาเล็กๆ จากส่วนใหญ่ เหมือน “ไส้ตึง” ซึ่งสำนวน “ติดสอยห้อยตึง” จากบริบทนี้ เป็นการเปรียบสองสาวเป็น “ตึง” ที่ติดตามตัวไปด้วย

ตัวอย่างที่ 17

‘ฮิโนริ’ หรือ ‘วิหคเพลิง’ เป็นการตุนอมตะเรื่องหนึ่งของโอวามุ...เนื้อเรื่องดำเนินข้ามเวลาในระดับยิ่งกว่ามหากาพย์ ตั้งแต่ก่อนกำเนิดมนุษย์ อนาคตของมนุษย์ จนกลับเป็นกำเนิดชีวิตอีก ยิ่งกว่า 2001 ไม่รู้ก็เท่าเลยครับ ผมอ่านไปก็อ้าสมองค้างตลอด (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; สังคมสำนัก : 36)

จากตัวอย่าง สำนวน “อ้าสมองค้าง” ดัดแปลงมาจากสำนวน “อ้าปากค้าง” เป็นอาการแสดงความตกใจ ประหลาดใจ ต่อเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง หรืออาการชะงักที่อยากจะพูดแต่ไม่มี

โอกาสได้พูด โดยการเปลี่ยนคำในส่วนของสำนวนเดิม จากคำว่า “ปาก” เป็น “สมอง” เป็น “อ้าสมองค้าง” หมายถึง เกิดความประหลาดใจ และทั้งในสิ่งที่ตัวละครได้อ่านตลอดจนจบเรื่อง

1.2.4.3 เปลี่ยนแปลงคำในส่วนท้ายของสำนวนเดิม คือ การเปลี่ยนแปลงคำส่วนท้ายของสำนวนเดิม โดยยังคงความหมายเดิม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 18

คาเฟ่ ‘บึงย่า’ ไม่หนาแน่นไปด้วยคน เพราะส่วนมากนิยมซื้อออกไปกินประกอบการเดินทาง มากกว่าจะเอ้อระเหยล่อยใจ นั่งแกว่งขาไกวตาอยู่ที่บาร์ข้างกระจก ดังเช่นที่เพื่อสนิทสองคนกำลังปฏิบัติอยู่(ชิตแตก : 44)

ตัวอย่างที่ 19

...(เรื่องนี้คงใช้เวลาถ่ายนานกว่าเรื่องอื่น เพราะต้องสร้างฉากและอุปกรณ์ประกอบฉากพอสมควร) ตัดต่อโปรโมต และปั๊มออกมาเป็นแผ่นสำเร็จ ผมก็คงไปนั่งเอ้อระเหยล่อยพุงอยู่บนแพนด้าแพลเน็ตเรียบร้อยแล้ว (แพนด้า : 139)

จากตัวอย่าง ที่ 18 และ 19 สำนวน “เอ้อระเหยล่อยใจ” และ “เอ้อระเหยล่อยพุง” ขุนวิจิตรมาตรา (2522:561) ดัดแปลงมาจากสำนวน “เอ้อระเหยล่อยชาย” ขุนวิจิตรมาตรา (2522:241) หมายถึง ทำอย่างสบายใจ ไม่รีบร้อน โดยการเปลี่ยนแปลงคำส่วนท้ายของสำนวนเดิม เป็น “เอ้อระเหยล่อยใจ” หมายถึง กรีดกราย ทำอย่างสบายใจ และสำนวน “เอ้อระเหยล่อยพุง” โดยปริยาย เป็นอาการของคนที่ยินอึ้งๆ แล้วนั่งผึ่งพุง สบายอารมณ์

ตัวอย่างที่ 20

ทำให้เด็กนักเรียนประถมสามารถจับมิดหันคอบอยเพื่อนร่วมชั้นได้อย่างเลือดดิบกว่าชีชี
(น้ำใสกะโหลก ; เปลี่ยนญี่ปุ่น : 234)

จากตัวอย่าง สำนวน “เลือดดิบ” ดัดแปลงมาจากสำนวน “เลือดเย็น” หมายถึง มีใจเหี้ยมสามารถทำลายชีวิตหรือชื่อเสียงผู้อื่นได้โดยไม่รู้สึกรู้หาว่าไหว โดยเปลี่ยนแปลงคำส่วนท้ายของสำนวนเดิมจากคำว่า “เย็น” เป็น “ดิบ” และเสริมความว่า “เลือดดิบกว่าชีชี” ซึ่ง “ชีชี” คือ อาหารญี่ปุ่นที่เป็นปลาดิบ และคำว่า “ดิบ” ยังมีความหมายว่า ป่าเถื่อน ดังนั้น คำว่า “เลือดดิบ” ในที่นี้ จึงให้ความหมายถึง คนที่มีใจเหี้ยม เช่นเดียวกับคำว่า “เลือดเย็น”

1.2.5 ดัดแปลงด้วยการเปลี่ยนคำและเพิ่มคำบางคำใหม่

ดัดแปลงด้วยการเปลี่ยนคำและเพิ่มคำบางคำใหม่ เป็นการเปลี่ยนคำบางคำในส่วนตัวของสำนวนเดิม โดยเปลี่ยนเป็นคำที่มีความหมายหรือใกล้เคียงคำเดิม และมีการเพิ่มคำในส่วนตัวของสำนวนเดิม เพื่อเน้นความหมาย ซึ่งสำนวนใหม่ที่ได้ยังคงความหมายเดิม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 21

ข้าพเจ้าชักไม่แน่ใจเสียแล้วว่าคนไหนคือบุรุษชาย คนไหนคือบุรุษขวา หน้าตาทั้งคู่คล้ายกันยังกับแกะแฝด
(เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ใ้ น้ำที่นั่นนั้นหวานจนชาลิ้น : 112)

จากตัวอย่าง “คล้ายกันยังกับแกะแฝด” ดัดแปลงจากสำนวน “เหมือนกันอย่างกับแกะ” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:119) ให้ความหมายว่า เหมือนกันอย่างกับไขหรือแคะมาจากพิมพ์เดียวกัน กล่าวคือ ปรกติแกะทุกตัวจะมีลักษณะเหมือนกันหมด โดยการเปลี่ยนคำในส่วนตัวจากคำว่า “เหมือน” เป็น “คล้าย” มีการเพิ่มคำว่า “แฝด” ในตอนท้ายของสำนวน ในที่นี้เป็นการเปรียบเทียบสองคนที่เหมือนกันมาก

ตัวอย่างที่ 22

วันนี้ความรู้สึกของผมเปลี่ยนไปชนิดหน้ามือตัวเองเป็นฝ่าตีนคนอื่น (แพนด้า : 32)

จากตัวอย่าง สำนวนว่า “หน้ามือตัวเองเป็นฝ่าตีนคนอื่น” ดัดแปลงมาจากสำนวน “หน้ามือเป็นหลังมือ” หมายถึง เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมโดยสิ้นเชิง โดยการเพิ่มความว่า “ตัวเอง” หลังคำว่า “หน้ามือ” และ “ฝ่าตีนคนอื่น” และตัดคำว่า “หลังมือ” ออกไป ทำให้เพิ่มความหมายที่ลึกซึ้งขึ้นไปกว่าเดิมจาก “มือตัวเอง” เป็น “เท้าคนอื่น” หมายถึง เปลี่ยนไปอย่างมากยิ่งกว่า “หน้ามือเป็นหลังมือ” แต่เป็น “หน้ามือเป็นฝ่าเท้าคนอื่น”

1.2.6 การสลับที่ของสำนวนเดิม

การสลับที่ของสำนวนเดิม คือ การดัดแปลงสำนวนโดยการสลับที่คำของสำนวนเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยยังคงความหมายตามสำนวนเดิม ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ 23

แล้วแม่ของฉันอยู่ไหนหรือคะ

ไม่อยู่แล้วคะ น่าเสียดายนะคะ

นั่นคืออีกเหตุผลหนึ่งที่ทำให้ฉันไม่นิยมการรวมตัวกันของสมาชิกในครอบครัวเท่าใดนัก พอเห็นมนุษย์พิลึกเหล่านี้อยู่ด้วยกันแล้วทำให้ฉันคิดถึงแม่ขึ้นมาทุกที ถ้าแม่ยังอยู่ ฉันคงไม่ต้องรู้สึกว่าตัวเองเป็นแกะขาวท่ามกลางฝูงแกะดำอย่างนี้
(อุทกภัยในดวงตา ; สมาชิกในครอบครัว : 85)

สำนวน “แกะขาวท่ามกลางฝูงแกะดำ” สลับที่มาจากสำนวนเดิมที่ใช้กันทั่วไปว่า “แกะดำท่ามกลางฝูงแกะขาว” สำนวนว่า “แกะดำ” ขุนวิจิตรมาตรา (2522:101-102) ให้ความหมายว่า คนที่ทำอะไรต่างจากคนอื่น ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:119) ให้ความหมายว่า คนที่ทำอะไรผิดเพื่อนผิดฝูงในกลุ่มนั้นๆ (ใช้ในทางไม่ดี) ซึ่งตามรูปคำมาจากสำนวนภาษาอังกฤษที่ว่า A Black Sheep แปลตามตัวว่า “แกะดำ” หมายความว่า “คนไม่ดี” “คนชั่ว” “คนเลว” ตามคติฝรั่งว่า ในฝูงแกะนั้นแกะดำมีค่าหรือราคาต่ำกว่าแกะขาว เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณคนก็หมายถึง คนเลวอยู่ในหมูคนดี จากบริบทในที่นี้ เป็นการสลับที่ความเพี้ยน “แกะขาว” คือ คนดี ในที่นี้ ตัวละครเปรียบตัวเองว่า เป็นคนประพฤติตัวดี คือ “แกะขาว” แต่คนรอบข้าง เป็น “แกะดำ” ซึ่งเป็นคนประพฤติตัวไม่ดี

1.3 การใช้สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่

ศศิธร ทัศนัยนา (2535:297) ได้กล่าวถึง “สำนวนใหม่” ไว้ว่า หมายถึง สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่ ซึ่งอาจเกิดจากการนำคำหรือกลุ่มคำซึ่งปกติมีที่ใช้ในความหมายหนึ่ง และได้นำมาใช้ในความหมายหนึ่ง หรืออาจนำคำหลายๆ ลักษณะ เช่น คำภาษาพูด คำสแลง คำซ้ำ คำภาษาต่างประเทศ มารวมกัน ทำให้มีลักษณะเด่นแตกต่างจากภาษาปกติ และสื่อความหมายเฉพาะ มาสร้างเป็นสำนวนใช้ในงานเขียน

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการสร้างสำนวนใหม่ขึ้น ซึ่งไม่มีที่เคยใช้กันมาก่อน โดยการนำคำที่เป็นภาษาพูด หรือคำสแลงที่เกิดจากพฤติกรรมของคนหรือภาวะของสังคมในปัจจุบัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 24

ผู้ชายออกสามศอกน้อยคนนักจะกล้าลุกขึ้นมาตบแต่งตัวเองด้วยเสื้อผ้าเครื่องประดับลายดอกไม้ เพราะเกรงว่าการตบแต่งอย่างนั้นจะทำให้ตัวเองตกแต่่ว (น้ำใส่กะโหลก ; ดอกไม้ในห้องเด้งจกร : 115)

จากตัวอย่าง สำนวน “ตกแต่่ว” เป็นสำนวนใหม่ คือ ในคำว่า “ตก” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:312) หมายถึง กลายเป็น และคำว่า “แต่่ว” เป็นคำสแลงเรียกผู้ชายที่ทำกิจกรรมตั้งกระทิง (มติชน;2547 :388) ดังนั้น คำว่า “ตกแต่่ว” หมายถึง ชายที่กลายเป็นหญิงโดยไม่รู้ตัว

ตัวอย่างที่ 25

“โอเค แพนด้า มึงไปคิดต่อนะ แล้ววางเรื่องย่อมาให้กูเร็วๆ นี้เลย แต่กูอยากให้ความเช็กรู้เข้าไปวะ ไม่ต้องโรแมนติกเหยอะไรมาก เดี่ยวฮอสิวุตแม่งก็ทำมารู้คกระเป๋าดังคือผู้หญิงทั้งหลายเองนั่นแหละ มึงไม่ต้องพยายามชนะใจใคร (แพนด้า : 99-100)

จากตัวอย่าง สำนวน "รีดกระเป๋าดังค์" เป็นสำนวนใหม่ คือ ในคำว่า "รีด" หมายถึง แค้นให้ ของที่อยู่ภายในออกมา และคำว่า "กระเป๋าดังค์" ในที่นี้หมายถึง "เงิน" เช่น สำนวน "รีดเงิน" หมายถึง บีบบังคับเอาเงิน (มติชน;2547 :388) จากตัวอย่างสำนวน "รีดกระเป๋าดังค์" ในที่นี้คือ การหลอกล่อเพื่อให้ได้เงินจากผู้บริโภค ด้วยวิธีการจูงใจต่างๆ

ตัวอย่างที่ 26

นายฤกษ์นำคำของลุงเดิมไปเลี้ยงเล่นอยู่ในหัว ก่อนปล่อยลมหายใจก้อนใหญ่ออกรดอากาศเมืองนอก
(อุทกภัยในดวงตา ; หายใจถอนตอนค่ำ : 121)

จากตัวอย่าง สำนวน "เลี้ยงเล่น" คำว่า "เลี้ยง" หมายถึง ดูแล เอาใจใส่ บำรุง ปรนเปรอประคองให้ทรงตัวอยู่ได้ น่าจะมาจากสำนวนว่า "เลี้ยงไข้" หมายถึง แพทย์ที่รักษาคนไข้ไม่ให้หายขาด ในบริบทในที่นี้ "เลี้ยงเล่น" หมายถึง นำไปขบคิดต่อ อย่างใคร่ครวญและไตร่ตรอง

ตัวอย่างที่ 27

เขาจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องยอมรับกับตัวเองและสังคมว่าเขาเป็นคนโง่ ไขแล้ว ใจคิวงเขาไม่ได้สูงไปกว่า ใจคิวงเปิด (ซึ่งค่อนข้างจะเป็นใจคิวงที่ไขได้ เพราะเปิดเป็นสัตว์ปีกที่มีความคิดดีไม่ใช่ข้อย) (ความน่าจะเป็น ; มารุตมองทะเล : 190)

จากตัวอย่าง สำนวนว่า "ใจคิวงเปิด" มีความหมายเหมือนกับสำนวน เดิมที่ ชุนวิจิตร มาตรา (2522 : 231) กล่าวไว้ คือ สำนวนว่า "รู้อย่างเปิด" หมายถึง รู้อะไรหลายๆ อย่าง แต่ไม่รู้จริงสักอย่าง การนำ "เปิด" มาเปรียบเพราะ เปิดเดินก็ได้ บินก็ได้ ว่ายน้ำก็ได้ คือ เป็นได้หลายอย่าง แต่ไม่เก่งสักอย่างเดียว ซึ่ง "ใจคิวงเปิด" หมายถึง โง่ ไม่รู้อะไรเลย แต่ข้อความในวงเล็บก็แย้งสำนวนเดิมอยู่ในที่ว่า แม้จะรู้อย่างเปิดก็น่าจะพอใช้ได้ เพราะเปิดเป็นสัตว์ปีกที่มีความคิดดี

ตัวอย่างที่ 28

รู้สึกว่าจะนั่งสมองค้ำไปชั่วครู่ สิ่งที่เธอพูดใส่หูมันช่างไพเราะเหลือเกิน ความไพเราะอย่างนั้นไม่ค่อยเคยหลงผ่านเข้าโสตประสาทแพนด้าของผม คงจะสร้างความสับสนให้ระบบความคิดจนไฟฟ้าลัดวงจรไม่มากก็น้อย แต่คงจะลัดมาก เพราะถึงนาทีนี้ ผมยังมองอะไรไม่ค่อยชัด (แพนด้า : 163)

จากตัวอย่าง สำนวน "สมองค้ำ" หมายถึง อาการตกตะลึง อ้าอึ้งกับอะไรบางอย่าง ส่งผลให้สมองเกิดความสับสน จนสมองหยุดค้ำการทำงานชั่วครู่ น่าจะมาจากสำนวนเดิมคือ "ตา ค้ำ" ที่หมายถึง ตกตะลึงจนทำอะไรไม่ถูกไปชั่วขณะ

1.4 การเล่นความหมายในสำนวนเดิม

การเล่นความหมายในสำนวนเดิม คือ การนำสำนวนเดิมมาใช้ในความหมายที่ตรงตามตัวอักษร กล่าวคือ แทนที่จะใช้สำนวนเป็นชั้นเชิงในทางเปรียบเทียบหรืออุปมาอุปไมย ดังเช่นสำนวนทั่วไป กลับใช้ตามความหมายประจำคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 29

บ่ายแก่วันอาทิตย์ ผมนั่งเอกเขนกอยู่บนระเบียงไม่ได้รรมะม่วง เท้าแกว่งไปมาเพื่อหาเสี้ยน
(โชคดีที่ไม่เจอ) (น้ำใสกะโหลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 120)

จากตัวอย่าง “แกว่งเท้าไปมาเพื่อหาเสี้ยน” เป็นการเล่นกับความหมายตรงของสำนวน “แกว่งเท้าหาเสี้ยน” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:119) ให้ความหมายว่า รนหาเรื่องเดือดร้อน ในที่นี้ใช้เป็น “แกว่งเท้าไปมาเพื่อหาเสี้ยน” คือ นั่งแกว่งเท้าไปมาอยู่บนระเบียงเพื่อหาเสี้ยนไม้จริงๆ และยังกล่าวในวงเล็บอีกว่า โชคดีที่ไม่เจอเสี้ยน

ตัวอย่างที่ 30

ฉันไม่เป็นห่วงยายเพราะรู้ว่ายายเข้มแข็งทั้งกายและใจ แต่ถ้าจะให้บอกความจริง บางทีฉันก็มัวแต่ห่วงตัวเองจนลืมยายเป็นปลิดทิ้ง ช่างเป็นสำนวนที่น่ารังเกียจพิลึก เป็นปลิดทิ้ง เหมือนยายเป็นใบไม้เหี่ยวๆ ที่ต่อให้เจอแสงแดดจัดจ้าขนาดไหนก็ไร้ประโยชน์ ไม่สามารถรับอาหารได้อีกต่อไป ปลิดมันทิ้งไปเสียเถิด ใบอ่อนใหม่ๆ จะได้มีที่เกิด ฉันต้องเตือนตัวเองเสมอ ไม่ให้ลืมใครเป็นปลิดทิ้ง โดยเฉพาะยาย เพราะหากปลิดยายทิ้งไปเสียแล้ว ทั้งต้นจะเหลือฉันอยู่เพียงใบเดียว (ความน่าจะเป็น : 23)

จากตัวอย่าง “ลืมยายเป็นปลิดทิ้ง” เป็นการเล่นกับความหมายตรงของสำนวน “เป็นปลิดทิ้ง” หมายถึง โดยสิ้นเชิง เสียสนิท ในคำว่า “ปลิด” หมายถึง เขามือบิดให้ลูกไม้หลุดจากขั้ว ทำให้หลุดจากที่ ในที่นี้ใช้เป็น “ลืมยายเป็นปลิดทิ้ง” หมายถึง ลืมสนิท โดยการเปรียบยายเป็นใบไม้เหี่ยวๆ ที่ไร้ประโยชน์ จนอาจถูกปลิดทิ้งไปได้

ตัวอย่างที่ 31

โดยรวมๆ ผมว่าการเมืองเป็นเรื่องตลกและมีรายละเอียดให้อากลิ่งอยู่หลายมุม สำนวนหน้าไหว้หลังหลอก ของคนโบราณใช้ไม่ได้เลยกับความประพุดที่ยิ่งกว่าหลอกเป็นทวิคุณของหลายคนประกอบอาชีพนี้ บางครั้งหน้าไม่ต้องไหว้ด้วยซ้ำ หน้าก็หลอก หลังก็หลอก เป็นการลงอย่างตรงไปตรงมา ไม่ต้องปิดบังอีกแล้ว
(น้ำใสกะโหลก ; เลือกลัม : 32)

สำนวน “หน้าไหว้หลังหลอก” ในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2538:119) ให้ความหมายว่า ต่อหน้าทำอย่างหนึ่งลับหลังทำอีกอย่างหนึ่ง ในที่นี้เป็นการเล่นกับ

ความหมายตรงว่า “หน้าไม่ต้องไหวด้วยซ้ำ หน้าก็หลอก หลังก็หลอก” คือ นำมาใช้ในความหมายเชิงปฏิเสธว่าอาจจะไม่ยกมือไหว้ให้ตายใจ แต่ก็หลอกกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง

ตัวอย่างที่ 32

ส่วนอีกฝ่ายเป็นพวกซี้ตำหนิติเตียน รู้ว่าใครฆ่าตัวตายละก็ เป็นต้อง นินทาลับหลัง แม้คนตายจะไม่มีแผ่นหลังให้ลับแล้วก็ตาม คำวิพากษ์วิจารณ์ในกรณีนี้มีหลายรูปแบบ ทั้งที่ว่าซี้ฉลาดตาขาว ชีวิตเจอปัญหานิดๆ หน่อยๆ ก็ย่อท้อเสียแล้ว เห็นแก่ตัวจริงๆ ทั้งให้คนที่ยังอยู่ต้องทนทุกข์ต่อไปโดยลำพัง

(น้ำใสกะโหลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 124)

สำนวน “นินทาลับหลัง” หมายถึง นินทาคนอื่นเมื่อเขาไม่อยู่ในที่นั้น ไม่นินทาต่อหน้า จากตัวอย่างนี้ใช้ในความหมายตรงโดยอธิบายเพิ่มเติมว่า “แม้คนตายจะไม่มีแผ่นหลังให้ลับแล้วก็ตาม” หมายถึง คนตายแล้วร่างกายย่อมสูญสลาย อวัยวะส่วนหลังจึงไม่อาจปรากฏให้เห็นได้

ตัวอย่างที่ 33

ชีวิตเจอปัญหานิดๆ หน่อยๆ ก็ย่อท้อเสียแล้ว เห็นแก่ตัวจริงๆ ทั้งให้คนที่ยังอยู่ต้องทนทุกข์ต่อไปโดยลำพัง อย่างนั้นมันตัดช่องน้อยแต่พอตัวซี้ๆ แถมพอตัวลอดไปแล้วยังฉาบปูนกลบช่องน้อยนั้นอีก ทุเรศและไม่ได้เรื่องอย่างให้อภัยยาก

(น้ำใสกะโหลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 124)

ตัวอย่างที่ 34

เย็นนั้นอากาศใช้ได้ ถือว่าโชคดีที่เราถือโอกาสไปเดินเล่น เพราะอีกสี่วันให้หลังล้วนหลังไหลท่วมท้นด้วยพายุฝน หนาวยังไม่ค่อยจะมีช่องน้อยแต่พอตัวให้ตัดไปเกล็ดเกล็ดได้อีกแล้ว

(น้ำใสกะโหลก ; ฟังฝนสนทนา (ภาษามาเลย) : 207)

จากตัวอย่างที่ 33 และ 34 สำนวน “ตัดช่องน้อยแต่พอตัว” ชุนวิจิตรมาตรา (2522:401) สำนวนนี้มีที่มาจาก การตัดอะไรอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นช่องกว้างพอให้ลำตัวลอดออกไปได้ ใช้เป็นสำนวนหมายความว่า ทำแต่พอรอดตัวคนเดียวหรือเอาตัวรอดคนเดียว ให้พ้นจากภาระผูกพันหรือพ้นจากความยุ่งยากลำบากต่างๆ ในที่นี้นำสำนวน “ตัดช่องน้อยแต่พอตัว” มาใช้ในความหมายตรงตามคำว่า “มีช่องน้อยแต่พอตัวให้ตัด” และการเล่นความหมายของสำนวนโดยการอธิบายเพิ่มเติมว่า “แถมพอตัวลอดไปแล้วยังฉาบปูนกลบช่องน้อยนั้นอีก”

ปราบดา หย่นใช้สำนวนเดิมและสำนวนใหม่ในงานเขียนทุกประเภทเพื่อให้ความหมายที่เป็นชั้นเชิงชวนให้อ่านคิดตามเนื้อหาของเรื่อง ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอได้มากกว่าการใช้คำสามัญทั่วไป

2. การใช้ภาพพจน์ในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น

ภาพพจน์ (Figure of Speech) เป็นความเปรียบลักษณะหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้อ่านมองเห็นภาพและเข้าใจเรื่องราวที่ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดได้ง่ายและแจ่มชัด ลึกซึ้งยิ่งขึ้น ดังที่ชลธิรา กลัดอยู่ (2517: 217) กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของภาพพจน์ไว้ว่า

ภาพพจน์ หมายถึง วิธีการสร้างมโนภาพให้เกิดขึ้น โดยอาศัยถ้อยคำสำนวนแบบต่างๆ การเสนาภาพพจน์ที่ดี ทำให้มโนภาพของผู้อ่านเด่นชัดขึ้น อันจัดเป็นคุณค่าทางวรรณศิลป์ที่สำคัญยิ่ง ประเภทหนึ่งมีข้อสังเกตว่า การเสนาภาพพจน์มิใช่การสร้างประโยคแบบปรกติสามัญ มิได้อยู่ในกฎเกณฑ์ของไวยากรณ์อย่างเคร่งครัด หากเป็นการสร้างประโยคหรือวลีอย่างอิสระ แต่เวลาเดียวกันก็อาจมีแบบแผนหรือระบบเฉพาะตัวที่แยกให้เห็นแนวการใช้ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจน

จากการศึกษาการใช้ภาพพจน์ในงานเขียนของปราบดา หยุ่นพบว่า เป็นภาพพจน์ที่สร้างใหม่ทั้งหมด ซึ่งมักเป็นความเปรียบที่ใช้แตกต่างจากที่ใช้กันทั่วไปโดย "การสร้างความเปรียบใหม่" ขึ้น โดยการเปรียบกับสิ่งที่คนทั่วไปไม่เคยใช้เปรียบเทียบมาก่อน แบ่งได้เป็น 6 ประเภท ดังนี้

- 2.1 อุปมา (Simile)
- 2.2 อุปลักษณ์ (Metaphor)
- 2.3 บุคคลวัต หรือบุคลาธิษฐาน (Personification)
- 2.4 อติพจน์ (Hyperbole)
- 2.5 สัทพจน์ (Onomatopoeia)
- 2.6 คำเรียกสี (Colour Term)

2.1 อุปมา (Simile)

สิทธิา พินิจภูวดล (2516:168) กระแสร์ มัลยาภรณ์ (2522:61) และวิภา กงกะนันท์ (2533:47) กล่าวถึงการใช้ "อุปมา" สรุปได้ว่าหมายถึง การเปรียบเทียบแบบอุปมาอุปไมย โดยนำสิ่งที่มีลักษณะเหมือนกับอีกสิ่งหนึ่งมาเปรียบเทียบกัน โดยมากมักเป็นการเปรียบเทียบกับสิ่งที่รู้จักกันดีเพื่อให้เห็นภาพของสิ่งนั้นเพียงด้านเดียว เช่น เพื่อให้เห็นเฉพาะภาพความสวย ความงาม ความยาว ความแข็ง ฯลฯ หรือเพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจหรือรู้จักสิ่งที่ไม่เคยรู้จักมาก่อนก็ได้ การเปรียบเทียบแบบนี้จะสังเกตได้ง่ายจากคำเชื่อม คำว่าเหมือน ดูจ ดัง ปาน ประหนึ่ง ราว ฯลฯ

การเปรียบเทียบแบบอุปมานี้พบมากที่สุดในงานเขียนของปราบดา หยุ่น โดยมีการใช้คำเชื่อมต่างๆ กัน เช่น อย่างกับ เยี่ยง คล้าย เหมือน เปรียบเสมือน ประหนึ่ง กว่า ยิ่งกว่า ดัง ปาน ราว ประดุจ ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะการเปรียบเทียบได้ดังนี้

2.1.1 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับกิริยาอาการ

ปราบดา หยุ่น เปรียบเทียบกิริยาท่าทางต่างๆ ของมนุษย์ เช่น กระโดดตึก สูดบุหรี่ ฟันควัน ออกจากปาก การเขื่อน การนั่ง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เกิดมีใครโดดตึกได้อย่างสวยงามสามตลบโอลิมปิกขึ้นมา ก็โดดตามกันอย่างกับกบเจิงฝน เกิดมีใครเขื่อนข้อมือตัวเองได้แหลมคมสมศักดิ์ศรีเส้าหลินก็มีคนเขื่อนตามให้เส้นเลือดขาดวินหวะหวะอย่างกับหั่นก้านผักนึ่ง
(น้ำใส่กะโหลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 124)

จากตัวอย่าง “โดดตามกันอย่างกับกบเจิงฝน” เป็นการเปรียบเทียบเชิงประชดประชันในกิริยา “กระโดดตึก” ฆ่าตัวตาย เปรียบเหมือนกับ “กบเจิงฝน” คือ เวลาที่กบเจิงฝนจะรู้สึกดีใจ สนุกสนาน ซึ่งคนที่นิยมฆ่าตัวตายตามๆ กันโดยไม่รู้สึกละอาย กลับเห็นเป็นเรื่องสนุกสนาน เหมือนกับกบเจิงฝน และ “เขื่อนอย่างกับหั่นก้านผักนึ่ง” คือ การฆ่าตัวตายโดยเอามีด “เขื่อนข้อมือตัวเอง” เหมือน “หั่นก้านผักนึ่ง” โดยการเปรียบเทียบข้อมือเป็นก้านผักนึ่งที่บอบบางสามารถหั่นได้ง่ายตาย ถือว่า การฆ่าตัวตายเหมือนเรื่องที่ทำกันได้ง่าย ไม่ยุ่งยาก เป็นเรื่องปรกติ

ตัวอย่างที่ 2

คนเล่นอาจะดูเหมือนอันธพาลมากกว่านักกีฬา...ดูดูบุหรี่ปล่อยควันโขมงอย่างกับรถขายหมูปิ้งปากซอย
(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; เกม-กีฬา-การต่อสู้ : 310)

จากตัวอย่าง “ดูดูบุหรี่ปล่อยควันโขมงอย่างกับรถขายหมูปิ้งปากซอย” เป็นการนำกิริยาของกลุ่มคนที่ “สูบบุหรี่” แล้วฟันควันออกมาเป็นจำนวนมาก เปรียบเหมือนกับ “รถขายหมูปิ้ง” เพราะขณะที่กำลังปิ้งหมูอยู่จะเกิดควันลอยโขมงจนเห็นได้ชัด

ตัวอย่างที่ 3

... นายอนุรักษนำฝ่ามือทั้งสองประกบเข้าหากัน แล้วดูไถไปมาเพื่อก่อความร้อนจากแรงเสียดสี เขาหันไปหาลูกชาย ผู้กำลังตีสีหน้าวงงกับธรรมชาติ เด็กชายอนุสรณ์กำลังพิศวงไปกับละอองควันที่พวยพุ่งออกพร้อมกับลมหายใจจากปากและจมูก เขาไม่เคยรู้มาก่อนว่า คนเราสามารถฟันควันได้เหมือนท่อไอเสียรถยนต์หรือปล่องควันสูงๆ ตามโรงงานอุตสาหกรรม
(เมืองมูมจาก ; บันไดเหตุผล : 162)

จากตัวอย่าง “คนเราสามารถฟันควันได้เหมือนท่อไอเสียรถยนต์หรือปล่องควันสูงๆ ตามโรงงานอุตสาหกรรม” เป็นการนำกิริยาของคนที่อยู่ท่ามกลางอากาศหนาวเวลาหายใจจะมี “ควันออกมาทางจมูกและปาก” เปรียบเหมือน “ท่อไอเสียรถยนต์” หรือ “ปล่องควันโรงงาน” ที่มีควันพวยพุ่งออกมาจากสิ่งที่มีลักษณะเป็นปล่อง ท่อ เหมือนกันกับจมูกกับปาก

ตัวอย่างที่ 4

ผมเฝ้าของเธอรู้งิ่ง เสื้อผ้าสีซีดโทรม รอยย่นบนใบหน้าบ่งบอกถึงการสูญเสียของเวลาได้ดีกว่าคำพูดใด เธอคือความหมายของผู้ชราภาพที่ตรากรร่าอำโลกจนล้า แม้ขณะนั่งเฉย ยังเปรียบเสมือนอนุสาวรีย์แห่งการร่วงโรย (ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; เรื่องหนาโลก : 78)

จากตัวอย่าง “นั่งเฉยเปรียบเสมือนอนุสาวรีย์แห่งการร่วงโรย” เป็นการเปรียบเทียบกิริยา “การนั่งเฉย” ของหญิงชรา ว่าเหมือน “อนุสาวรีย์แห่งการร่วงโรย” คือ คงสภาพให้เห็นเด่น เป็นตัวแทนของความชราภาพ

ตัวอย่างที่ 5

ที่เมื่อเห็นผู้หลักผู้ใหญ่ทั้งหลายออกไปปดมดเท็จ ออกมาทะเลาะเบาะแว้งกันเองเหมือนสุนัขหน้าปากซอยที่คอยแต่จะชิงดีชิงเด่นแก่งแย่งความเป็นใหญ่ทางอำนาจ ทางธุรกิจ และทางอุดมการณ์ (แพนด้า : 161)

จากตัวอย่าง “ทะเลาะเบาะแว้งกันเองเหมือนสุนัขหน้าปากซอย” เป็นการเปรียบเทียบกิริยา “การทะเลาะเบาะแว้งกันเอง” ของนักการเมืองว่าเหมือน “สุนัขหน้าปากซอย” ที่เรามักจะพบเสมอว่าเป็นสุนัขจรจัดที่กัดกัน เพื่อแย่งชิงความเป็นใหญ่ เช่นเดียวกับนักการเมืองที่ทะเลาะกันอยู่บ่อยๆ เพื่อแก่งแย่งความเป็นใหญ่ทางอำนาจ ธุรกิจ และอุดมการณ์

2.1.2 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับร่างกาย

พบการเปรียบเทียบเกี่ยวกับร่างกาย เช่น รูปร่าง หน้าตา หรืออวัยวะต่างๆ เช่น สะดือมือ หน้าอก ร่างกาย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 6

อ้าย แมนตึกคิดว่า พุงของแมนตึกป่องพองขึ้นมาจนกลมดิกทำเอาเสียดตัวเก่งที่กะจะพาไปท่องเที่ยวไปโลกด้วยกันต้องขาดวินเห็นดวงสะดือจุ่นๆ ของแมนตึก หน้าตาเหมือนจุกผลไม้อย่างไรชอบกล (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; พุงพอง : 92-93)

จากตัวอย่าง “สะดือจุ่นๆ เหมือนจุกผลไม้” เป็นการเปรียบเทียบลักษณะของ “สะดือ” ที่ยื่นออกมาจากท้องว่าเหมือนจุกของผลไม้บางชนิด (เช่น ส้มจุก เป็นต้น)

ตัวอย่างที่ 7

ลงโทษผมโดยการตีมือตบปั๊บบๆ จนบวมแดงเหมือนนมนักมวย (ความน่าจะเป็น ; นักเว่นวรรค : 91)

จากตัวอย่าง “มือบวมแดงเหมือนนวมนักมวย” เป็นการเปรียบลักษณะของ “มือที่ถูกตีจนบวมแดง” ว่าเหมือน “นวมนักมวย” โดยอาศัยลักษณะของนวมสวมมือนักมวยที่พอง หนา และสีของนวมปรกติส่วนใหญ่ที่มักจะเป็นสีแดง

ตัวอย่างที่ 8

“คู่มือมิงสิวะ ใหญ่อย่างกับไม้ปิงปอง

(อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 45)

จากตัวอย่าง “มืออย่างกับไม้ปิงปอง” เป็นการเปรียบ “มือ” ที่มีขนาดใหญ่กว่าเหมือนขนาดของ “ไม้ปิงปอง”

ตัวอย่างที่ 9

“นั่นแหละ เธอผู้มีรูปอกอวบอ้อมประดุจโดมรัฐสภา”

(เมืองมูมจาก ; หลังคาฝั่งหู : 58)

จากตัวอย่าง “อกอวบอ้อมประดุจโดมรัฐสภา” เป็นการเปรียบ “หน้าอกที่ใหญ่” ของผู้หญิงว่าเหมือน “โดมรัฐสภา” จากรูปทรงสถาปัตยกรรมของอาคารรัฐสภาเดิม (พระที่นั่งอนันตสมาคม) ที่มีขนาดรูปทรงกลมใหญ่คู่สะอาดตา

ตัวอย่างที่ 10

แม่งช่วงแรกๆ ก็ดี นางเอกหน้าตาแจ่มใส เดินเห็นคล่องแคล่วว่องไว เพราะไอ้กฤษแม่งยังไม่เลือกเอาไปปิ้ง สัตว์ แล้วมิงดูครึ่งหลังสิไ้หน้า นางเอกแม่งชูปเขียวเขียวห้อยยังกับบ๊วยเค็มอบชวาน่า (แพนด้า : 102)

จากตัวอย่าง “นางเอกชูปเขียวเขียวห้อยยังกับบ๊วยเค็มอบชวาน่า” เป็นการเปรียบรูปร่างหน้าตาของผู้หญิงชูปเขียว ว่าเหมือน “บ๊วยเค็มอบชวาน่า” โดยปรกติคือ ลูกบ๊วยที่หมักกับเกลือแล้วนำมาตากแห้งจะมีเนื้อที่แข็ง เขียว ติดเมล็ด สีน้ำตาลซีดๆ ส่วนคำว่า “อบชวาน่า” คือ การใช้ความร้อนจากภายในที่จำกัดอบให้เหงื่อไหลออกมา ความเปรียบทั้งหมดนี้จึงหมายความว่า ผู้หญิงที่มีร่างกายทรุดโทรมจนผอมเหี่ยว ไม่มีน้ำไม่มีนวล

2.1.3 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับความรู้สึก

ผู้เขียนจะเปรียบเทียบความรู้สึกต่างๆ ที่เกิดแก่ประสาทสัมผัสทั้งทางกายและใจ เช่น ความรู้สึกเย็น ร้อน ความเอ็นดู เกี่ยวกับรสชาติ ด้วยความเปรียบใหม่ที่ไม่ได้ใช้กันมาก่อน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

แอร์ในรถเย็นเยะเยือกประหนึ่งตู่เก็บเนื้อสด

(ความน่าจะเป็น ; เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า : 102)

จากตัวอย่าง “เย็นยะเยือกประหนึ่งตู้เก็บเนื้อสด” เป็นการเปรียบเทียบความรู้สึก “หนาวเย็นมาก” จากแอร์ในรถ ว่าเหมือน “ตู้เก็บเนื้อสด” เพราะลักษณะของตู้เก็บเนื้อสดจะต้องมีอุณหภูมิต่ำมากจึงจะเก็บเนื้อสดไว้ได้นาน

ตัวอย่างที่ 12

เขาดามตัวเองว่า ชอบเสียนอนตัวที่แขวนอยู่เบื้องหน้าขนาดไหน ในที่สุดเขาก็เริ่มเ็นดูมันเหมือนเห็นหมาที่ปลัดหลังกับเจ้าของ หัวโซเพราะขาดอาหารมาหลายมื้อ (ความน่าจะเป็น ; คนนอนคม : 178)

จากตัวอย่าง “เ็นดูมันเหมือนเห็นหมาที่ปลัดหลังกับเจ้าของ” เป็นการเปรียบเทียบความรู้สึก “เ็นดูเหลือที่คนทิ้งไว้” ว่าเหมือนกับความรู้สึกที่ “เห็นหมาปลัดหลังกับเจ้าของ” เป็นการเปรียบเหลือที่เจ้าของทิ้งไว้เหมือนกับหมาที่ไม่มีเจ้าของ ซึ่งเมื่อ “เขา” ในที่นี้เห็นเหลือตัวดังกล่าวแล้วรู้สึกชอบมากขึ้นเรื่อยๆ จนเปรียบได้กับความรู้สึกเมตตา สงสารหมาที่หลงกับเจ้าของ

ตัวอย่างที่ 13

อาหารกลางวันของผมรสชาติจี๊ดซี้ดเหมือนกระดาศคลุกทราย (เมืองมุมจาก ; ประตูกลอนว่าง : 97)

จากตัวอย่าง “รสชาติจี๊ดซี้ดเหมือนกระดาศคลุกทราย” เป็นการเปรียบ “รสชาติจี๊ดซี้ด” ของอาหารว่าเหมือน “กินกระดาศคลุกทราย” หมายถึง อาหารที่จี๊ดซี้ด แห้ง แข็งกระด้าง ไม่มีรสใดๆ ชวนให้ระคายปากและคอ

ตัวอย่างที่ 14

คุณชื่นชมยังพูดอะไรไม่ออก หลอดคอของเขาร้อนผ่าวประหนึ่งถูกกลบด้วยก้อนถ่านคุกรุ่น (อุทกภัยในดวงตา : 33)

จากตัวอย่าง “ร้อนผ่าวประหนึ่งถูกกลบด้วยก้อนถ่านคุกรุ่น” เป็นการเปรียบเทียบความรู้สึก “ร้อนผ่าวในคอ” เหมือน “คอถูกกลบด้วยก้อนถ่านคุกรุ่น” เนื่องจากตัวละครในเรื่องตกอยู่ในทะเลทรายเป็นเวลานาน ทำให้เกิดอาการกระหายน้ำอย่างรุนแรง ทำให้คอแห้งผาก และร้อนมากเหมือนมีก้อนถ่านร้อนๆ อยู่ในคอ

ตัวอย่างที่ 15

ผมเป็นคนหนึ่งที่มีความผูกพันชนิดเลยเกิดกับร้านหนังสือ คือต้องเข้าไปเหยียบอย่างน้อยวันละหนึ่งครั้งหนึ่งร้าน เพราะผมติดหนังสือเหมือนคนติดยา (เป็น เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 50)

จากตัวอย่าง "ติดหนังสือเหมือนคนติดยา" เป็นการเปรียบเทียบอาการหรือความรู้สึก "ติดหนังสือ" ว่าเหมือน "คนติดยา" ซึ่งเป็นอาการติดที่เลิกไม่ได้เหมือนคนติดยา แต่ในที่นี้ "ติดหนังสือ" คือ เป็นความรู้สึกรักหนังสือมากขาดไม่ได้ ต้องได้อ่านหรือดู หรือเข้าร้านหนังสือทุกวัน

2.1.4 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับเสียงและความเงียบ

พบการเปรียบเทียบเรื่องของเสียงต่างๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัวและความเงียบในลักษณะต่างๆ ที่ปรากฏ หย่น ให้ตัวละครรู้สึก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 16

คนขับยังไม่เหยียบคันเร่ง เสียงเครื่องยนต์กระหึ่มหอบ เหมือนสัตว์ใหญ่กำลังนอนกรน

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ใจยาว : 122)

จากตัวอย่าง "เสียงเครื่องยนต์กระหึ่มหอบเหมือนสัตว์ใหญ่กำลังนอนกรน" เป็นการเปรียบเทียบ "เสียงเครื่องยนต์ที่ติดเครื่องไว้ โดยยังไม่เหยียบคันเร่ง" ว่าเหมือน "เสียงสัตว์ใหญ่กำลังนอนกรน" กล่าวคือ เสียงของเครื่องยนต์ที่ติดเครื่องอยู่โดยที่คนขับไม่เหยียบคันเร่ง จะดังหุ้มด้า เป็นจังหวะสม่ำเสมอ เหมือนเสียงกรน

ตัวอย่างที่ 17

สันนิษฐานว่าอักษรภาษาอังกฤษสองตัวนี้ได้รับการปะทะจากแรงพายุจนหลุดลอยออกจากโครงเหล็ก ล่องมาลงตรงจุดที่เห็นอยู่เบื้องหน้า ก่อให้เกิดเสียงอีกทีที่คล้ายยักษ์ตกเก้าอี้

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 63-64)

จากตัวอย่าง "เสียงอีกทีที่คล้ายยักษ์ตกเก้าอี้" เป็นการเปรียบเทียบ "เสียงอีกที" คือเสียงของวัตถุที่มีขนาดใหญ่ตกลงมาทำให้เกิดเสียงดังมาก เทียบได้กับ "ยักษ์ตกเก้าอี้" ในที่นี้คือ ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ตกลงบนชั้นดาดฟ้า

ตัวอย่างที่ 18

...เสียงแปลกปลอมพลันบังเกิดขึ้นจากเบื้องบน ชายหนุ่มชะงักกำหนด อุทานสะท้อนในใจ จิบหาย ฤๆ เครื่องบินจะตกใส่บ้านกูอีกทีก็เยี่ยงเสียงสงครามโลก

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 63)

จากตัวอย่าง "อีกทีก็เยี่ยงเสียงสงครามโลก" เป็นการเปรียบเทียบ "เสียงอีกที" คือเสียงของวัตถุที่มีขนาดใหญ่ตกลงมาทำให้เกิดเสียงดังมาก เทียบได้กับ "เสียงสงครามโลก" คือ สมรรถุมิรบขนาดใหญ่ มีเสียงดังของซิปนาวุธทำลายล้างต่างๆ มากมายคือ เสียงของเครื่องบินที่ตกลงมาบนหลังคาบ้าน เปรียบเหมือนยักษ์ตกลงมา ซึ่งจะเป็นเสียงที่ดังสนั่นหวั่นไหว หรือเหมือนเสียงสงคราม

ระดับโลก ซึ่งจะเป็นการรบที่ทำให้เกิดเสียงดังมากด้วยอาวุธทำลายล้างต่างๆ ในที่นี้คือ ป้ายโฆษณาขนาดใหญ่ตกลงบนชั้นดาดฟ้า

ตัวอย่างที่ 19

เสียงของเด็กชายดังก้อง คมกริบกว่าปลายฟุ้งกันของแวนโก๊ะห์ (เมืองมูมจาก ; หน้าเลขหน้า : 24)

จากตัวอย่าง "เสียงคมกริบกว่าปลายฟุ้งกันของแวนโก๊ะห์" เป็นการเปรียบเทียบตะโกนของเด็กชายที่ดังก้อง เล็กแหลม เปรียบได้กับภาพของของแวนโก๊ะห์ ซึ่งมีฝีแปรงที่เฉียบคม เป็นที่ประจักษ์ในหมู่ผู้รักและชื่นชมศิลปะ

ตัวอย่างที่ 20

เสียงของหญิงสาวแหบพร่าเหมือนกลิ่นกระดาษทรายเข้าไปหลายแผ่น (ซีทแตก : 190)

จากตัวอย่าง "เสียงแหบพร่าเหมือนกลิ่นกระดาษทรายเข้าไปหลายแผ่น" เป็นการเปรียบเทียบ "เสียงที่แหบพร่าของหญิงสาว" ว่าเหมือน "กลิ่นกระดาษทรายเข้าไปหลายแผ่น" เพราะกระดาษทรายเป็นสิ่งที่แห้ง แข็ง และสาก ทราย เสียงของหญิงสาวในที่นี้จึงหมายถึง เสียงที่แหบแห้ง ไม่สดใส พร่า ไม่วุ่น

2.1.5 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม

พบการนำคำหรือข้อความที่เป็นนามธรรมมาเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นที่เป็นรูปธรรม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 21

เชื่อไปว่ากระบวนการคิดและวิธีสร้างสรรค์ของตนนั้นล้วนกำเนิดเกิดจากระบบกลั่นกรองและขัดเกลาในตัวเอง ประหนึ่งก่อไฟด้วยการฝนไม้ (น้ำใส่กะโหลก ; เลียนแบบ-เลียนแบบ : 55)

จากตัวอย่าง "ระบบกลั่นกรองและขัดเกลาในตัวเองประหนึ่งก่อไฟด้วยการฝนไม้" เป็นการเปรียบเทียบ "การใช้ความคิดพิจารณาหรือการใช้วิจารณ์ด้วยตัวเอง" ซึ่งก่อให้เกิดกระบวนการคิด และการสร้างสรรค์ต่างๆ ขึ้นนั้น เหมือนกับ "การก่อไฟด้วยการฝนไม้" ที่ต้องใช้เวลา ใช้ความเพียรพยายาม ความตั้งใจที่จะใช้ไม้สองอันสีกันหรือฝนไม้กับหินจนเกิดประกายไฟ

ตัวอย่างที่ 22

อาชีพที่ต้องสร้างสรรค์จากความกว้างอันไร้ขอบเขตของจิตใจ กลับล้อมกรอบตัวเองด้วยรูปแบบที่ถูกยึดติดเหมือนตอกด้วยตะปู นักเขียนต้องแต่งตัวอย่างนั้น ต้องอยู่บ้านอย่างนี้ ต้องเขียนหนังสือที่มีเนื้อหาอย่างนั้น ต้องชอบนักเขียนนักปราชญ์คนนี้ (น้ำใสกะโหลก ; ปอกสีภาษา : 181)

จากตัวอย่าง “รูปแบบที่ถูกยึดติดเหมือนตอกด้วยตะปู” เป็นการเปรียบเทียบ “ความคิดของนักเขียนบางคนที่ดีกรอรูปแบบให้ตัวเองจนไม่สามารถเปลี่ยนแปลงหรือคิดเป็นอย่างอื่น เหมือนตอกด้วยตะปู ในที่นี้ ผู้เขียนต้องการจะแสดงความคิดว่า นักเขียนควรจะมีความคิดอิสระในการสร้างสรรค์อย่างไร้ขอบเขตมากกว่ายึดรูปแบบตายตัว

ตัวอย่างที่ 23

แม้จะเข้าแล้ว แต่ความเตี้ยของตึกห้องสมุดทำให้บริเวณรอบข้างจมอยู่ในความมัวัวว ถูกอาคารระฟ้าและสถาปัตยกรรมระดับสูงอื่นๆ บดบังแสงสว่างเกือบหมด โดยชอกที่แอนนากำลังรูกำลังอยู่นั้น ยิ่งลึกก็ยิ่งมืดมืดเหมือนหลงเข้าปากปลาวาฬ (ซีทแตก : 230)

จากตัวอย่าง “มืดมืดเหมือนหลงเข้าปากปลาวาฬ” เป็นการเปรียบเทียบ “ความมืดมืดของชอกตึก” ที่มีตราบกับ “ในปากของปลาวาฬ” ที่ยิ่งลึกเข้าไปก็ยิ่งมีแต่ความมืดและความเงียบ อีกทั้งให้ความรู้สึกหวาดกลัว เพราะไม่มีแสงสว่างส่องไปถึง

ตัวอย่างที่ 24

...ในเมื่อทั้งโรมมีเพียงเธอกับเขา น้ำฝนเหมาเอาว่า การขวนสนทนาของเธอ ไม่น่าจะสร้างความรำคาญให้แก่ใครอื่นได้แต่ยังไม่ทันที่เธอจะเอ่ยปาก เสียงของชายลึกลับก็ดังขึ้นก่อน เกือบทำให้ขวัญของหญิงสาวตกกระจายเกลื่อนพื้นเหมือนข้าวโพดคั่ว (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตาโบ้ : ละครองกเดี่ยว : 114)

จากตัวอย่าง “ขวัญของหญิงสาวตกกระจายเกลื่อนพื้นเหมือนข้าวโพดคั่ว” เป็นการเปรียบเทียบ “ขวัญของหญิงสาวที่ตกพื้น” ว่าเหมือน “ข้าวโพดคั่ว” ที่เมื่อตกแล้วจะกระจายไปทั่วพื้น เพราะข้าวโพดคั่วมีน้ำหนักเบาและแยกตัวออกจากกัน เช่นเดียวกับขวัญที่ไม่อยู่กับเนื้อกับตัว

2.1.6 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับธรรมชาติหรือบรรยากาศต่างๆ

พบการเปรียบเทียบสิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ ปรัชญาการณ หรือภาวะบรรยากาศต่างๆ เช่น น้ำทะเล แสงแดด หิมะ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 25

ทะเลยามสงบนั้นนิ่งนัก เหมือนน้ำในคอห่าน (น้ำใสกะโหลก ; เรื่อง “อะไร” : 44)

จากตัวอย่าง “ทะเลยามสงบเหมือนน้ำในคอก่าน” เป็นการเปรียบเทียบ “น้ำทะเลสงบนิ่ง” เหมือน “น้ำในคอก่าน” เป็นการนำความสงบนิ่งของน้ำทะเลไปเปรียบกับน้ำในคอก่านของสุกษณ์ คือ น้ำที่นิ่ง เมื่อปราศจากการรบกวนใดๆ เป็นการเปรียบเทียบที่มีได้มุ่งเน้นในทางทัศนียภาพ

ตัวอย่างที่ 26

แสงแดดทอประกายระยิบระยับ ประหนึ่งมีอัญมณีลอยล่องในท้องน้ำ

(น้ำใสกะโหลก : ความงามสลด : 170)

จากตัวอย่าง “แสงแดดทอประกายระยิบระยับประหนึ่งมีอัญมณี” เป็นการเปรียบเทียบ “แสงแดดทอประกาย” เหมือน “อัญมณีลอยล่องในท้องน้ำ” เพราะอัญมณีเมื่อกระทบกับแสงจะมีคุณสมบัติส่งประกายระยิบระยับ ซึ่งในที่นี้เมื่อแสงอาทิตย์กระทบผิวน้ำ ทำให้เกิดเป็นประกายระยิบระยับสวยงามเหมือนอัญมณี

ตัวอย่างที่ 27

เกล็ดหนาวยังคงลอยล่องลงสู่พื้นเป็นรูปจิ้งหะคล้ายตัวโน้ตดนตรีบนเส้นเสียง ช่องว่างระหว่างเกล็ดคล้ายช่องเสียงระหว่างบรรทัดของบทกวี

(เมืองมูมจาก ; ผนังชวนตา : 40)

จากตัวอย่าง “เกล็ดหนาวยังคงลอยล่องลงสู่พื้นคล้ายตัวโน้ตดนตรีบนเส้นเสียง” “ช่องว่างระหว่างเกล็ดคล้ายช่องเสียงระหว่างบรรทัดของบทกวี” คำว่า “เกล็ดหนาว” เป็นชื่อเรียกแทน หิมะที่ตกลงมาเป็นเกล็ดใสและเย็น คล้าย “ตัวโน้ตดนตรีบนเส้นเสียง” คือ เกล็ดหิมะจะตกลงมาไม่พร้อมกัน จึงเหมือนตัวโน้ตดนตรีบนแผ่นกระดาษโน้ตแต่ละตัวที่อยู่คนละระดับบรรทัด ความเปรียบนี้ให้ภาพว่า จิ้งหะของหิมะที่ตกลงมาเป็นเสียงดนตรีได้ และ “ช่องว่างระหว่างเกล็ด” คล้าย “ช่องเสียงระหว่างบรรทัดของบทกวี” คือ เสียงเสียงระหว่างการอ่านบทกวีแต่ละบรรทัด

2.2 อุปลักษณ์ (Metaphor)

วิชา กงกะนันท์ (2533 : 39) และราชบัณฑิตยสถาน (2545:261) ให้ความหมายของคำว่า “อุปลักษณ์” สรุปได้ว่าหมายถึง “ภาพพจน์ที่นำเอาสิ่งที่ต่างกันสองสิ่งหรือมากกว่า แต่มีคุณสมบัติบางประการร่วมกันมาเปรียบเทียบกัน โดยเปรียบเทียบว่าสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งโดยตรง” โดยใช้คำว่า เป็น เท่า คือ ฯลฯ ในการเปรียบเทียบ หรือนำลักษณะเด่นของสิ่งที่ต้องการมาเปรียบเทียบทันที โดยไม่มีคำเชื่อม ซึ่งนอกจากจะให้ภาพแล้วยังจะบ่งบอกถึงคุณลักษณะของสิ่งที่เปรียบด้วย

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น มีการใช้อุปลักษณ์เป็นจำนวนมากด้วย “การสร้างภาพเปรียบเทียบใหม่” โดยการนำสิ่งต่างๆ มาเปรียบเทียบมากมาย ดังนี้

2.2.1 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับบุคคล

เป็นการเปรียบเทียบบุคคลเป็นสิ่งที่ต่างๆ คือ การนำคุณสมบัติที่คล้ายกันของบุคคลกับสิ่งนั้นที่นำมาเปรียบว่าเป็นสิ่งเดียวกันหรือคล้ายกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

จะว่า “ความใส” เป็นเอกลักษณ์ของวัยเด็กก็คงไม่ผิดนัก หากแต่เรามักลืมไปว่าอะไรที่ใสย่อมเสี่ยงต่อการเกาะของละอองฝุ่นและคราบขุ่นมัวได้ง่าย...เด็กยังไม่รู้เพราะเป็นแผ่นใส ทะลุผ่านง่ายตายเกินไป ผู้ใหญ่ไม่รู้เพราะสกปรก ทับทึบจนมองอะไรไม่เห็น อยากมีความสุขต้องเช็ดกระจก (น้ำใสกะโหลก ; เสียงสุฯ : 69)

จากตัวอย่าง “เด็กเป็นแผ่นใส” เป็นการเปรียบเทียบ “เด็ก” เป็น “แผ่นใส” เนื่องจากแผ่นใสจะมีลักษณะบาง ใส และง่ายต่อการจับเกาะของสิ่งต่างๆ นำมาเปรียบกับ “เด็ก” ที่ไร้เดียงสา คือ สิ่งที่ดีและไม่ดีทั้งหลายเด็กจะรับได้ง่าย

ตัวอย่างที่ 2

ทว่าเหล่าบรรดาครูที่ผมนับและถือไว้บนหิ้งในใจเสมอ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ทำตัวไม่เหมาะสมกับการเป็นครูเท่าไรนัก ไม่เลี่ยมสอนลูกศิษย์ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาหรือตำราเรียนเล่มโต บางท่านก็ไม่สอนอะไรเอาเสียเลย เข้ามานั่งในห้องเรียนเฉยเฉย เป็นอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถ้าคนหมู่มากในห้องไม่อยากเรียน ข้าก็ไม่สอน (อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ลงครู : 18)

จากตัวอย่าง “ครูเป็นอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย” เป็นการเปรียบเทียบ “ครู” เป็น “อนุสาวรีย์” เป็นการเปรียบเทียบแบบเสียดสี ประชดประชัน ว่ามีไว้เพื่อเป็นที่ระลึกของการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ไทยรับมา แต่ไม่เข้าถึงแก่นแท้ของประชาธิปไตย จึงสนใจเฉพาะบางเรื่อง เช่น เสียงส่วนใหญ่ ประชาธิปไตยจึงเป็นเพียงอนุสาวรีย์ที่ให้คนตระหนกถึงประชาธิปไตยในความเข้าใจของตนเองเท่านั้น

ตัวอย่างที่ 3

ผมยังมีครูที่นับถืออีกประเภทหนึ่ง ซึ่งไม่ได้สอนอยู่ตามสถาบันศึกษาใดใด เป็นครูประเภทที่ผมไม่เคยได้พบเป็นการส่วนตัว ใกล้ที่สุดก็ได้สัมผัส...ผ่านตัวหนังสือ ผ่านผีแปรง ผ่านภาพเคลื่อนไหว ผ่านความคิด ผ่านตัวโน้ต บ้างก็ผ่านตำนานคำบอกเล่า...

ครูเหล่านี้พบมาไม่น้อยและเชื่อว่ายังจะพบต่อไปไม่จบสิ้น

เป็นทั้งทรายเป็นทั้งเสี้ยน

(อย่าอ่านเลยก็แล้วกัน ; ลงครู : 20)

จากตัวอย่าง “ครูเป็นทั้งทรายเป็นทั้งเสี้ยน” เป็นการเปรียบเทียบ “ครู” เป็น “ทรายและเสี้ยน” โดยการนำ “ทราย” ที่มีความหมายถึง การก่อรูปก่อร่าง เช่น ก่อกองทราย และคำว่า “เสี้ยน” มีความ

หมายถึง ไม่ราบเรียบ สะกิดในใจเราให้รู้สึกผิดชอบชั่วดี เหมือนกับคุณสมบัติของครู คือ ช่วยสร้างนักเรียน โดยอบรม ชัดเกลานักเรียนให้เป็นคนดี

ตัวอย่างที่ 4

...ยังมีรอยฟกเขียวทั้งตามเนื้อหนังในที่ต่ำอย่างแข้งขาและบนที่สูงอย่างโหนกแก้ม แขนขามีอาการเคล็ดยอก และกลางกระหม่อมรู้สึกเหมือนเพิงโดนกระหน่ำตอกด้วยคมศอกนับครั้งไม่ถ้วน ถึงแม้แซ็กจะก้าวร้าวด้วยจังหวะฝีเท้าและการประคองตัวที่ดูมั่นคงขึ้น แต่แท้จริงเขาไม่ต่างจากผลไม้เน่าใน หากกดลงไปจะเจอเพียงความเหลวแหลกพะพะของสภาพกายที่พร้อมจะล้มพุงลงกองกับพื้นได้ทุกเสี้ยวนาที (ชิตแดก : 15-16)

จากตัวอย่าง “เขาไม่ต่างจากผลไม้เน่าใน” เป็นการเปรียบเทียบตัวละครชื่อ “แซ็ก” เป็น “ผลไม้เน่าใน” ที่ภายนอกแม้จะดูไม่บุบสลายมากนัก แต่ภายในทั้งช้าและอ่อนยวบ จนอาจจะเหลวและแหลกเมื่อกดผลไม้เน่าใน

ตัวอย่างที่ 5

...เมื่อได้ยื่นถึงความต้องการจะออกเดินทางรอบโลก ท่านได้แต่ส่ายหัวไปมา คงเห็นข้าพเจ้าเป็นเสมือนก้อนหินที่ฝังติดในสายพานของเครื่องจักร ทำให้การหมุนเวียนติดขัด พุดงๆ คือข้าพเจ้าเป็นตัวสร้างความรำคาญให้กับชีวิตที่ท่านมุ่งสร้างให้ราบรื่น

พูดให้ตรงกว่านั้นคือ ข้าพเจ้าเป็นเสี้ยน มีแต่จะสะสมอาการแสบคันลึกอยู่ในเนื้อ

(กระทบทไหล่เขา : 201-202)

จากตัวอย่าง “ข้าพเจ้าเป็นเสี้ยน” เป็นการเปรียบเทียบ “คน” เป็น “เสี้ยน” หมายถึง ตัวละคร “ข้าพเจ้า” เป็นคนที่ทำตัวขัดกับความต้องการของพ่อแม่ สร้างแต่ความผิดหวัง ไม่เป็นโล่เป็นพวยเหมือนเสี้ยนที่คอยทิ่มแทงให้เจ็บปวดและสร้างความรำคาญให้พ่อแม่ตลอดเวลา

ตัวอย่างที่ 6

มันฝึกซ้อมมึงเสียน่วม ไ้กระสอบทราย...

“ถูกก็สอบสวนมันอยู่นี่แหละ มันว่ามันไม่ยากสู้คน มันว่ามันรักสันติ โถ ไอ้คานธี”...

“...มันเป็นข้อพิสูจน์ของมึงใช่ไหม ว่ามึงเข้าถึงปรัชญาที่มึงศึกษาอย่างคร่ำเคร่งอยู่ทุกวี่ ทุกวัน โถ ไอ้พระโพธิสัตว์”

(อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 44-48)

จากตัวอย่าง “ไอ้กระสอบทราย” “ไอ้คานธี” “ไอ้พระโพธิสัตว์” เป็นการเปรียบเทียบตัวละครที่ไม่ได้ตอบ ยอมให้ถูกทำร้ายฝ่ายเดียวว่าเป็น “ไอ้กระสอบทราย” คือ เป็นกระสอบทรายที่ไม่มีความรู้สึกเจ็บปวด มีไว้ให้นักมวยซ้อม ส่วน “ไอ้คานธี” มีคำว่า “ไอ้” ที่มีนัยยะประชดประชันกับความหมายตรงกันข้ามกับกิริยาอาการสงบนิ่งของคานธี ผู้นำของอินเดียที่สอนให้รักสันติ ไม่ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต

ไม่ให้จองเวรซึ่งกันและกัน นำหลักอหิงสาเรียกร้องเอกราชจากอังกฤษ และ “ไอ้พระโพธิสัตว์” ก็มีนัย ประชดประชันกับความหมายตรงกันข้ามกับ “พระโพธิสัตว์” ที่เป็นผู้มีความรู้ สั่งสอนผู้อื่น และ บำเพ็ญบารมีเพื่อจะได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าต่อไป

2.2.2 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ

พบการเปรียบเทียบวัตถุสิ่งของต่างๆ เป็นสิ่งอื่นที่มีลักษณะหรือคุณสมบัติคล้ายกัน โดยอาจ เปรียบเป็นสิ่งที่เป็วัตถุสิ่งของเหมือนกันแต่เป็นคนละอย่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

...หากกระดาศไว้แลกวัตถุ อยากรได้วัตถุมากก็ต้องหากกระดาศหลายแผ่น ถ้าโชคดี (หรือโชคร้าย) ก็อยู่ ไปจนแก่ เหนื่อยบ้าง เบื่อบ้าง ทุกข์บ้าง สุขบ้าง ชีวิตเราก็เท่านี้ อีกไม่นานเกินรอ ลูกก็จะตาย

(*ความน่าจะเป็น ; นักเว่นวรรค : 83*)

จากตัวอย่าง คำว่า “กระดาศ” จากปริบทในที่นี้หมายถึง ธนบัตร คือ เงิน ซึ่งผลิตมาจาก กระดาศจริงๆ ให้เป็นตัวกลางในการซื้อขาย จากประโยคยังแสดงถึงน้ำเสียงประชดประชันในการ เรียกธนบัตรหรือเงิน ซึ่งเป็นสิ่งที่คนในปัจจุบันต้องการมีให้มากที่สุด ว่า “กระดาศแลกวัตถุ” ซึ่งให้ความรู้สึกด้อยค่าลง

ตัวอย่างที่ 8

ดาวฤกษ์เทียมสีแดงและขาวบนท้องฟ้าเคลื่อนเหนื่องานสังสรรค์ ส่งเสียงกระหึ่มหาวกบเสียงไซฟี่เสียด สิ้น

(*เมืองมูมซาก ; หลังคามิ่งหู : 78-79*)

จากตัวอย่าง คำว่า “ดาวฤกษ์เทียมสีแดงและขาว” หมายถึง เครื่องบิน ซึ่งเกิดจากการ สังเกตลักษณะของเครื่องบินขณะบินผ่านในเวลากลางคืนจะเห็นไฟสีแดงและขาวที่ลำเครื่องบิน เหมือนดาวฤกษ์ที่ส่องแสงในตัวเองได้ดวงหนึ่งบนท้องฟ้า

ตัวอย่างที่ 9

ผมอาจจะเป็นคนเขียนโลกนั้นขึ้นมา แต่ผมก็ไม่สามารถเห็นรายละเอียดของมันได้ทั้งหมด...บางโลกที่ เขียนขึ้นเอง ผมก็ไม่ประสงค์จะไปเหยียบอีก บางโลกก็เขียนขึ้นอย่างว่องไว จนมองพลาดหลายสิ่งหลายอย่าง บางโลกก็ผูกพันมากจนรู้สึกอยากปกป้องเกินเหตุ

(*เป็น เรียงความว่าด้วยลมหายใจ : 77*)

จากตัวอย่าง การเปรียบเทียบ “โลก” เป็นเรื่องราวที่ผู้เขียนเขียนจากจินตนาการขึ้นมา “หนังสือ” และ “บางโลกที่เขียนขึ้นเอง” คือ การใช้จินตนาการสร้างโลกสมมติขึ้นมา

ตัวอย่างที่ 10

เหยียด เจ้าของบริษัทตาม เขานั่งมองหน้าผมจากเก้าอี้ววมสีดำตัวใหญ่ที่ใหญ่เสียจนทำให้ดูเหมือนเหยียดกำลังนั่งอยู่ในอุ้งมือคิงคอง (แพนด้า : 56)

จากตัวอย่าง การเปรียบเทียบ “เก้าอี้ววมสีดำตัวใหญ่” เป็น “อุ้งมือคิงคอง” ด้วยลักษณะของเก้าอี้ววมที่เป็นหนังโค้งงอเข้ามา มีขนาดใหญ่ หนา และมีสีดำ เหมือนอุ้งมือของคิงคองที่มีลักษณะและขนาดใหญ่ สีดำเหมือนกัน

2.2.3 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับธรรมชาติ

การนำสิ่งที่เกิดในธรรมชาติมาเปรียบเป็นสิ่งต่างๆ โดยนำลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งของสิ่งนั้นมาเป็นอีกอย่างหนึ่งที่มีลักษณะคล้ายกันหรือต่างออกไป ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 11

เกล็ดหนาวยังคงลอยล่องลงสู่พื้นเป็นรูปจิ้งหะคล้ายตัวไต่ตนดรีบนั่นเสียด ช่อว่างระหว่างเกล็ดคล้ายช่องเสียดระหว่างบรรทัดของบทกวี (เมืองมูมจาก ; ผนังชวนตา : 40)

ตัวอย่างที่ 12

ตาของทาคูจิมองผ่านเกล็ดใสลงไปเบื้องล่าง (เมืองมูมจาก ; ผนังชวนตา : 20)

ตัวอย่างที่ 13

ซึบหรีจากสวรรค์ตกลงสู่กระถางเพาะผักสวนครัว บนระเบียบเหล็ก (เมืองมูมจาก ; หลังคามิ่งหู : 76)

จากตัวอย่าง ที่ 11 - 13 คือ คำว่า “เกล็ดหนาว” “เกล็ดใส” หมายถึง หิมะ โดยอาศัยคุณสมบัติของหิมะที่มีลักษณะเป็นเกล็ดน้ำแข็งเล็กๆ ใส และเย็น และคำว่า “ซึบหรีจากสวรรค์” หมายถึง หิมะสกปรก เพราะซึบหรี ปกติจะมีสีเทาสกปรก จึงเป็นหิมะที่ตกลงมาจากท้องฟ้าที่เป็นสีเทาจากฝุ่น ควัน มลภาวะต่างๆ ทำให้หิมะดูเป็นสีเทาเหมือนซึบหรี

ตัวอย่างที่ 14

นัยน์ตาของเขายังรู้สึกเหมือนถูกกรีดด้วยคมแดด ไม่นึกเลยว่าดวงอาทิตย์จะมีปลายคมจริงดังเช่นที่เขาเคยจินตนาการออกมาเป็นรูปวาด...

ดวงอาทิตย์แท้จริงแล้วเป็นของมีคม

(อุทกภัยในดวงตา ; อุปสรรคแต่ที่ว่าดี : 159-160)

จากตัวอย่าง “ดวงอาทิตย์เป็นของมีคม” เป็นการเปรียบเทียบ “ดวงอาทิตย์” เป็น “ของมีคม” เพราะคุณสมบัติของแสงแดดที่ร้อนแรงสามารถแผดเผาหรือบาดผิวให้รู้สึกเจ็บแสบได้ เหมือนของมีคมที่บาดหรือทิ่มแทงให้บาดเจ็บได้

ตัวอย่างที่ 15

...ผมกับพี่เดินออกจากรั้วโรงเรียนด้วยกันท่ามกลางสายฝนที่พร่างพรมหนาแน่นจนแทบมองอะไรไม่เห็น เราเอะอะโวยวาย ด่าทอสวรรค์ที่ดันทำเขื่อนแตกผิดๆ (แพนด้า : 121)

จากตัวอย่าง คำว่า “เขื่อนแตก” หมายถึง ฝนตกหนัก คือ สวรรค์เป็นผู้ทำเขื่อนแตก คือ ฝนที่ตกลงมาจากสวรรค์หรือฟ้า และจากบริบทว่า “ฝนที่พร่างพรมหนาแน่นจนมองอะไรไม่เห็น” แสดงให้เห็นลักษณะของฝนที่ตกลงมาอย่างหนักและแรง เหมือนลักษณะของเขื่อนแตกที่น้ำจะไหลแรงและเร็ว ทะลักออกมาเป็นจำนวนมาก

ตัวอย่างที่ 16

คลื่นขนาดเคลือบโลกกำลังถาโถมโหมครองท้องทะเลทราย (อุทกภัยในดวงตา : 40)

จากตัวอย่าง การใช้คำบอกลักษณะของ “คลื่นขนาดเคลือบโลก” หมายถึง คลื่นน้ำทะเลขนาดใหญ่มากที่ถาโถมเข้ามาในทะเลทรายให้กลายเป็นท้องทะเล และสามารถเคลือบโลกทั้งใบได้

2.2.4 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับร่างกาย

พบการเปรียบเทียบต่างๆ หรืออวัยวะต่างๆ ที่มีในร่างกายของคนเป็นสิ่งที่อื่น เช่น เป็นสิ่งของ เป็นสัตว์ โดยนำคุณสมบัติที่คล้ายกันนำมาเปรียบเทียบ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17

“ผมชื่อโรเบิร์ต ไนน์เนอร์ อยู่ห้องห้าเอ” โรเบิร์ตยื่นเตารีดหน้านิ้วของเขาเข้าหาโซฟี (เมืองมูมจาก ; หลังคามังงู : 74)

จากตัวอย่าง “เตารีดหน้านิ้ว” เป็นการเปรียบกับ “มือ” ว่าเหมือนเตารีด ที่มีลักษณะและขนาดที่ใหญ่

ตัวอย่างที่ 18

“ข้าปวดจี๋” ว่าแล้วเขาก็เดินรี่เข้าหาแม่น้ำ...ผมเปรยขึ้นเมื่อได้ยินปาบโลชุดชิบเก็บสายยางประจำตัว เรียบร้อยแล้ว (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; แวตาทิที่ยังถึง : 136)

จากตัวอย่าง คำว่า “สายยางประจำตัว” หมายถึง “อวัยวะเพศชาย” จากลักษณะอวัยวะเพศชายคล้ายสายยาง และสามารถพ่นหรือฉีดน้ำออกมาได้เหมือนกัน แต่ต่างตรงที่เป็นน้ำธรรมดากับน้ำปัสสาวะ

ตัวอย่างที่ 19

ภูก็ว่าจันแหละ มิ่งโคตรสงบเลย มิ่งเจียบมาก ภูได้ยินแต่เสียงหมัดเสียงตีนของไอ้เตี้ยดั่งบักๆ บักๆ บนร่างที่ขัดแข็งเป็นกิ่งกืออยู่บนสนามหญ้าของมิ่ง ไม่มีเสียงอื่นเลยสงบเจียบจับหาย

(อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 45)

จากตัวอย่าง "ร่างขัดแข็งเป็นกิ่งกือ" เป็นการเปรียบเทียบ "ร่างที่ขัดแข็ง" เป็น "กิ่งกือ" จากลักษณะร่างกายของคนที่ถูกซ้อมจนต้องลงไปนอนตัวงอโค้งอชิง เหมือนกับกิ่งกือที่เมื่อถูกสัมผัส จะขาดตัวแข็งนิ่ง ไม่กระดิก

2.2.5 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับสถานที่

พบการเปรียบเทียบสถานที่ เมืองหรือประเทศเป็นสิ่งอื่น หรือเป็นสถานที่เหมือนกันแต่เป็นคนละอย่างกัน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 20

บรรยากาศเจียบสนิทเหมือนป่าช้า

ป่าช้าแห่งนี้มีสุสานเป็นตึกระฟ้า ภายในสุสานมีศพมนุษย์จำนวนนับล้าน ในจำนวนมนุษย์เหล่านั้นส่วนมากจะหลับ ส่วนน้อยที่ตื่น และยังเป็นส่วนน้อยมากที่ได้สิ้นลมหายใจไปแล้วจริง

(ความน่าจะเป็น ; กรมอุตุนิยามวิทยา : 112)

จากตัวอย่าง "ป่าช้า" เป็นการเปรียบเทียบ "ตัวเมืองของกรุงเทพฯ ในยามเช้าตรู่" เป็น "ป่าช้า" จากลักษณะเมืองหลวงในเวลาเช้าตรู่ยังเจียบเจียบ ผู้คนและการจราจรยังหลับไหล ให้ความรู้สึกวังเวง เหมือนป่าช้า คำว่า "สุสาน" คือ ตึกกรมบ้านช่องที่มีคนยังนอนหลับอยู่ เปรียบเหมือนศพที่อาศัยอยู่ในสุสาน

ตัวอย่างที่ 21

นักเขียนร่วมลงชื่อเพื่อแสดงความประสงค์สั่งอเมริกาหยุดการทิ้งระเบิดในอัฟกานิสถานโดยด่วนที่สุด ผมเซ็นชื่อตัวเองลงบนแผ่นกระดาษนั้นอย่างไม่ต้องคิดหน้าคิดหลัง ทั้งที่รู้ว่าเสียงน้อยๆ เบาๆ ค่อยๆ ของนักเขียนไม่กี่คนคงไม่สามารถถล่มแรงคำรามของยักษ์ตัวใหญ่ได้ง่ายๆ

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; รู้ทั้งรู้ : 186)

จากตัวอย่าง การเปรียบเทียบ "ประเทศอเมริกา" เป็น "ยักษ์ตัวใหญ่" ตรงที่ความมีอำนาจของอเมริกาที่สามารถทำอะไรก็ได้ในโลก เป็นที่เกรงกลัวของประเทศอื่นๆ ที่ไม่มีอำนาจ

ตัวอย่างที่ 22

ความที่นิวยอร์กเป็นกระทะ (ทองแดงหรือเปล่า) คลุกผัดมนุษย์หลากหลายเผ่าพันธุ์ ผมจึงได้รับรู้พื้นฐานวัฒนธรรมอันน่าสนใจต่างๆ กันไปด้วย

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; เทศกาล : 249)

จากตัวอย่าง “นิวยอร์กเป็นกระทะ” เป็นการเปรียบ “เมืองนิวยอร์ก” เป็น “กระทะ” เพราะ นิวยอร์กเป็นที่ที่มีคนหลายชาติพันธุ์มากมายมาอยู่อาศัยปะปนกันในที่เดียวกัน โดยไม่ได้แบ่งเชื้อชาติ หรือชนชั้นทางสังคม ทำให้นิวยอร์กเป็นเมืองที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลายของคนจำนวนมาก

2.3 บุคคลวัต หรือบุคลาธิษฐาน (Personification)

บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน คือ การเปรียบด้วยการสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตหรือสิ่งที่มีชีวิตอื่นๆ ซึ่งมีใจคน แสดงกิริยาอาการ อารมณ์ หรือความรู้สึกนึกคิดเหมือนคน ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ เห็น ภาพพจน์ และความรู้สึกคล้อยตาม

การใช้บุคคลวัตในงานเขียนของปราบดา หยุ่น แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ดังนี้

2.3.1 บุคคลวัตของสิ่งที่เป็นรูปธรรม

2.3.2 บุคคลวัตของสิ่งที่เป็นนามธรรม

2.3.1 บุคคลวัตของสิ่งที่เป็นรูปธรรม

คือ การให้สิ่งต่างๆ ที่มีใจคน ทั้งสิ่งที่มีชีวิต เช่น สัตว์ พืช หรือสิ่งต่างๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ และสิ่งที่ไม่มีชีวิต เช่น วัตถุสิ่งของ แสดงกิริยาอาการ อารมณ์ หรือความรู้สึกนึกคิดเหมือนคน

จากการศึกษางานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้ภาพพจน์ในลักษณะนี้เกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ซึ่งพบมากที่สุดตามลำดับ ดังนี้ คือ เกี่ยวกับธรรมชาติ เกี่ยวกับวัตถุ เกี่ยวกับร่างกาย เกี่ยวกับสถานที่ ดังนี้

2.3.1.1 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับธรรมชาติ เป็นการให้สิ่งที่อยู่ในธรรมชาติ เช่น ฝน น้ำ ใบไม้ ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ และสิ่งที่มีชีวิต เช่น สัตว์ พืช เป็นต้น แสดงกิริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เวลาฝนตก ถ้าตั้งใจฟังดีๆ จะได้ยินเสียงสนทนา

“แสงแดดกำลังมาอีกแล้ว” ฝนบ่นกันว่าอย่างนั้น (น้ำใสกะไหลก ; ฟังฝนสนทนา (ภาษามาเลย์) : 212)

จากตัวอย่าง คำว่า “ฝนสนทนา” และ “ฝนบ่น” เป็นการทำให้ฝนทำกิริยาเหมือนคนคือ ฝนสามารถพูดคุย หรือบ่นได้ ก่อให้เกิดจินตนาการและความรู้สึกที่ว่าเสียงฝนตกเป็นเสียงที่มีชีวิต

ตัวอย่างที่ 2

การสัมมนาของละอองน้ำเกิดเป็นอากัปกุ่มอิม

(ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 62)

จากตัวอย่าง คำว่า “การสัมมนาของละอองน้ำเกิดเป็นอากัปอุมอิม” ในความว่า “การสัมมนาของละอองน้ำ หมายถึง การรวมตัวกันของละอองน้ำ เกิดเป็น “อากัปอุมอิม” คือ การรวมตัวกันจนหนักแน่น พร้อมทั้งจะตกลงมาเป็นฝน ซึ่งการใช้คำว่า “การสัมมนา” ซึ่งเป็นการมารวมหรือประชุมกันของคน

ตัวอย่างที่ 3

“อย่างนี้คุณก็ไม่ได้ฟังทะเลเล่นดนตรีอย่างที่ต้องการนะสิครับ...” (กระทบทไหล่เขา : 117)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า “ทะเลเล่นดนตรี” เป็นการทำให้ทะเลมีชีวิตเหมือนคนสามารถเล่นดนตรีได้ ในที่นี้หมายถึง เสียงคลื่นซัดสาดฝั่งฟังดูเหมือนเสียงดนตรีจากธรรมชาติอย่างหนึ่ง

ตัวอย่างที่ 4

แม้แต่การแบ่งครึ่งของวันยังเอาแน่ไม่ได้ ใครว่าดวงอาทิตย์สถิตช่วงวัน ดวงจันทร์สถิตช่วงคืน เมื่อเข้ามุมตื้นขึ้นมา ดวงจันทร์ยังลอยคว้างอยู่กลางแจ้ง เห็นเป็นรอยกลางๆ บนท้องฟ้า เสนอนหน้าคบหาแสงอาทิตย์ เรื่องทำนองนี้ดวงอาทิตย์ไม่เคยทำ เขาไม่เคยติดลม ละลابلะลั่งเข้าไปในห้วงเวลาของความมืด เขาขึ้นแล้วเขาก็ตก ทำหน้าที่ของตนอย่างมั่นคงมาแต่ดึกดำบรรพ์ ไม่เหมือนแม่เนียนวลนางนั้น ที่บางทีก็มาครบ บางทีก็มาครึ่ง บางทีก็มาเสี้ยว บางทีก็ไม่มา จิตใจป่วนปั่นเรรวนชวนให้ระดับน้ำป่วนแปรไปด้วย

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; นีวี่ : 20)

จากตัวอย่าง “ดวงจันทร์เสนอนหน้าคบหาแสงอาทิตย์ ดวงอาทิตย์ไม่เคยทำ เขาไม่เคยติดลม ละลابلะลั่งเข้าไปในห้วงเวลาของความมืด เขาขึ้นแล้วเขาก็ตก ทำหน้าที่ของตนอย่างมั่นคงมาแต่ดึกดำบรรพ์ ไม่เหมือนแม่เนียนวลนางนั้น” เป็นการให้ดวงจันทร์และดวงอาทิตย์เป็นคน มีสรรพนามเรียกว่า “เขา” ทำกิริยาคือ “เสนอนหน้าคบหา” “ละลابلะลั่ง” และมีหน้าที่ขึ้นและตก คำว่า “แม่เนียนวลนาง” คือ คำเรียกผู้หญิง ในที่นี้นำมาใช้เรียกดวงจันทร์ จากปริบทเนื่องจากธรรมชาติของดวงจันทร์จะอยู่บนฟ้าตลอดเวลาทั้งกลางวันกลางคืน แต่ดวงอาทิตย์มีขึ้นและตก ไม่ได้อยู่บนท้องฟ้าตลอดเวลาเหมือนดวงจันทร์

ตัวอย่างที่ 5

ดอกไม้ในห้องประชุมของทีเซล คาสโตร ตะโกนบอกว่า นับวันสิ่งประดิษฐ์ของธรรมชาติจะถูกมนุษย์มองเป็นเพียงหนึ่งในรายละเอียดของการตกแต่งภายในเท่านั้น (น้ำใส่กะโหลก ; ดอกไม้ในห้องเผด็จการ : 115)

จากตัวอย่าง “ดอกไม้ตะโกน” เป็นการให้ดอกไม้แสดงกิริยาอาการอย่างคนคือ “ดอกไม้ตะโกน” ในที่นี้หมายถึง ผู้เขียนต้องการให้ดอกไม้เป็นตัวแทนบอกกล่าวถึงการคุกคามธรรมชาติของ

มนุษย์ จากปริบทคือ การตัดดอกไม้มาตกแต่งห้อง โดยเฉพาะห้องของผู้นำเผด็จการ ฟิเดล คาสโตร คือ ผู้นำคิวบาที่นิยมกดขี่และทำลายมนุษย์ด้วยกัน จึงไม่คู่ควรกับธรรมชาติ

ตัวอย่างที่ 6

...ความสุขที่ได้รู้สึกประหนึ่งว่าทุกสิ่งทุกอย่างในสภาพแวดล้อมนั้น เต็มใจเปิดตัวตนให้เราศึกษาอย่างพร้อมเพรียง ข้าพเจ้าไม่เคยพบเห็นใบไม้เหนียมอายหรือจ๊กจั่นช่วยเงิน (กระทบทไหล่เขา : 200)

จากตัวอย่าง “ใบไม้เหนียมอาย” “จ๊กจั่นช่วยเงิน” เป็นการให้ใบไม้แสดงอาการ “เหนียมอาย” และจ๊กจั่น “ช่วยเงิน” ซึ่งเป็นกิริยาอาการของคน เป็นความรู้สึกของคนที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติ อย่างแท้จริงว่า ต้นไม้และสรรพสัตว์ เช่น ในที่นี้คือ ใบไม้ และจ๊กจั่นไม่เคยหลบเร้นไปไหน และยินดีต้อนรับมนุษย์ให้เข้าไปพบเสมอ

2.3.1.2 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับวัตถุ เป็นการใช้นุคลิกวัตถุที่ไว้วัตถุสิ่งของ หรือสิ่งก่อสร้าง แสดงกิริยาอาการ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด หรือมีอวัยวะเหมือนคน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 7

ทุกอย่างมีประตูคุ้มกันไว้แล้ว แตกต่างกันทั้งบุคลิกและสันดานอย่างนี้ก็จริง แต่ประตูและหน้าต่างกลับมี “รูปร่าง” และ “หน้าตา” เดียวกันอย่างแยกไม่ออก (น้ำใส่กะโหลก ; บุคลิกของหน้าต่าง รูปร่างของประตู : 95)

จากตัวอย่าง “ประตู หน้าต่าง แตกต่างกันทั้งบุคลิกและสันดาน” เป็นการให้ประตูและหน้าต่างมีบุคลิกลักษณะนิสัยเหมือนคน คือ “ประตูสามารถมีบุคลิกและสันดานได้เหมือนกัน” ซึ่งประตูและหน้าต่างแม้จะมีโครงสร้างพื้นฐานการใช้สอยใกล้เคียงกันแต่ต่างมีบุคลิกเป็นของตัวเอง เช่น ประตูมีหน้าต่างคุ้มกัน มีความลึกลับ ส่วนหน้าต่างมีเป็นบ่อเกิดของจินตนาการและแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์

ตัวอย่างที่ 8

จดหมายจากคุณจักรภพ เพชรประพันธ์ตะคอกใส่หน้าผมเมื่อต้นเดือนตุลาคมปีที่แล้ว

(กระทบทไหล่เขา : 84)

จากตัวอย่าง “จดหมายตะคอกใส่หน้า” เป็นการให้จดหมายแสดงกิริยาได้เหมือนคนคือ “จดหมายตะคอกใส่หน้าผม” ในที่นี้หมายถึง จดหมายที่ได้รับเป็นจดหมายที่กล่าวคำขู่วาท มีแต่คำด่าทอ ว่ากล่าวติเตียนมาถึงคนรับ คือ ผู้เขียน ซึ่งกิริยาตะคอกเป็นกิริยาที่แสดงถึงความไม่พอใจ ไม่มีความเกรงใจ

ตัวอย่างที่ 9

แต่เมื่อเข็มนาฬิกา ฉีกหน้าปฏิทิน ขาดไปหลายปี และ 'ด้วยคุณ พิเศษ' ยังคงลงเรื่องมนุษย์ต่างดาวตัวเดิมๆ ความอยาก رؤ้อยากเห็นของผมจำต้องผ่อนคลายเป็นเวลา (แพนด้า : 119)

จากตัวอย่าง "นาฬิกาฉีกหน้าปฏิทินขาด" เป็นการให้นาฬิกาแสดงกิริยา "ฉีก" หมายถึงนาฬิกาเป็นตัวแทนของเวลาที่ผ่านไปทุกวันก็เหมือนการฉีกหน้าปฏิทินแต่ละวันแต่เดือนออกไปทุกวัน

ตัวอย่างที่ 10

วิทย์ ของผม ฆ่าตัวตาย ผมเดินไปเก็บชิ้นส่วนชีวิตของวิทย์ด้วยความโลกสลด...แต่กระนั้นก็ไม่เห็นจะถึงกับต้องคิดสั้น บ้วนถ่าน ออกมานอกร่าง อย่างน่าอนาถขนาดนี้ ยังไม่ทันจะหายเศร้ากับอัตวินิบาตกรรม ของวิทย์ (น้ำใสกะโหลก ; คนฆ่าตัวเป็น : 120-121)

จากตัวอย่าง "วิทย์ฆ่าตัวตาย" "คิดสั้น" "บ้วนถ่านออกมานอกร่าง" "อัตวินิบาตกรรมของวิทย์" เหล่านี้ มีแต่คนเท่านั้นที่คิดสั้นฆ่าตัวตายได้ แต่ในที่นี้เพื่อให้ความหมายถึง วิทย์เสีย คืออยู่ดีๆ ก็ใช้การไม่ได้ เกิดอาการผิดปกติจนถ่านหลุดออกมาจากตัววิทย์

ตัวอย่างที่ 11

ในร่างตึกอิฐแดง แบบโบราณ ภายนอกดูเรียบง่าย ล้ำรวม (กระทบไหล่เขา : 236)

จากตัวอย่าง "ตึกอิฐแดงเรียบง่ายล้ำรวม" เป็นการให้สิ่งก่อสร้างคือ "ตึกอิฐแดง" แสดงกิริยาเหมือนคนคือ เรียบง่ายล้ำรวม จากลักษณะความเก่าแก่ของตึก จึงให้อารมณ์แก่ผู้พบเห็นว่า ตึกเก๋านี้ดูน่าเกรง

ตัวอย่างที่ 12

โทรศัพท์ ของฉัน ทั้งที่บ้าน และที่มือถือ ต่างก็พากันเหงา (ความน่าจะเป็น ; กรมอุตุฯ มวทยา : 117)

จากตัวอย่าง "โทรศัพท์บ้านและโทรศัพท์มือถือพากันเหงา" อาการเหงา เป็นอารมณ์ความรู้สึกของคน ในที่นี้หมายถึง เจ้าของโทรศัพท์เองที่รู้สึกเหงาที่ไม่มีใครโทรศัพท์มาหาเลย จึงให้ความรู้สึกเหมือนโทรศัพท์ก็เหงาเพราะคนที่โทรศัพท์มาจะต้องส่งเสียงผ่านทางโทรศัพท์อีกที

2.3.1.3 การเปรียบเทียบเกี่ยวกับร่างกาย การนำอวัยวะต่างๆ หรือสิ่งที่มีอยู่ในร่างกายของมนุษย์ให้แสดงกิริยาอาการ เช่น บอกหรือพูดได้ ทำกิริยาชุกชอน อาการซุดคู้ย การสรวลภาพ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 13

ที่ที่ฉันรู้ว่าเราหนาวเพราะกระดูกของฉันบอก หากไม่เชื่อกระดูกแล้วฉันจะยืนอยู่ด้วยสิ่งใด

(ความน่าจะเป็น ; เจอ : 199)

จากตัวอย่าง “เราหนาวเพราะกระดูกของฉันบอก” โดยให้กระดูกสามารถพูดได้ ในที่นี้เป็นความรู้สึกหนาวมาก ที่เรียกว่า “หนาวจนถึงกระดูก” คือ รู้สึกหนาวจนตัวแข็ง

ตัวอย่างที่ 14

หูใครบางคนเกิดซุกซน แอบได้ยินนายคนนั้นบ่นอย่างไม่ระมัดระวัง

(ซิทแตก : 141)

จากตัวอย่าง “หูเกิดซุกซน” ซึ่งอาการซุกซน เป็นอาการของเด็กที่อยู่ไม่นิ่ง หาเรื่องเล่นโน่นเล่นนี่ตลอดเวลา ในที่นี้นำมาใช้กับหู หมายถึง อาการของคนที่แอบไปฟังแอบไปได้ยินเสียงต่างๆ ที่ไม่ควรได้ยินหรือเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับตนอยู่ตลอดเวลา

ตัวอย่างที่ 15

เเม่ยื่นหน้าเข้าเพื่อนสาว จนลมหายใจของทั้งสองฝ่ายเริ่มก้าวก่ายอาณาเขตของกันและกัน

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ดวงจู้ : 43)

จากตัวอย่าง ลมหายใจแสดงกิริยาอาการเหมือนคนคือ “ลมหายใจก้าวก่ายอาณาเขตของกันและกัน” ซึ่งคำว่า “ก้าวก่าย” หมายถึง การรุกล้ำ เข้าไปยุ่งเกี่ยวในสิ่งที่ไม่เกี่ยวกับตน ในที่นี้คือการนั่งใกล้กันมากเกินไปจนสัมผัสได้ถึงลมหายใจของกันและกัน

ตัวอย่างที่ 16

ท่านอาจจะกำลังอ่านคำสารภาพของก้อนขี้มูกอยู่ก็ได้

(ความน่าจะเป็น ; มารุตมองทะเล : 184)

จากตัวอย่าง “ก้อนขี้มูกสารภาพ” ในที่นี้หมายถึง การฟังสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นจากสิ่งที่ไร้ค่า ทำให้เสียเวลา เหมือนก้อนขี้มูก ที่เป็นสิ่งที่ทุกคนรังเกียจ เป็นสิ่งสกปรก

2.3.2 บุคคลวัตของสิ่งที่เป็นนามธรรม

คือ การนำสิ่งต่างๆ ที่เป็นนามธรรมสมมติขึ้นเป็นคน ทำกิริยาอาการที่เป็นรูปธรรมอย่างคนดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 17

ทุกคนในรถตกอยู่ในอาการงงง ...ความเสียบีบคดพวกเราไว้ชั่วขณะ

(แพนด้า : 35)

จากตัวอย่าง "ความเงิบบ๊อบคอบ" เป็นการให้ความเงิบแสดงกิริยาอาการเหมือนคนคือ บ๊อบคอบคนได้ ในที่นี้หมายถึง เกิดความเงิบขึ้นรอบข้างคน ทำให้บรรยากาศอึดอัด หายใจไม่ออก เกิดความรู้สึกเหมือนโดนบ๊อบคอบ

ตัวอย่างที่ 18

เวลาเคลื่อนตัวผู้ย้ายเหมือนกลิ้งแก๊งให้ผมรอ

(แพนด้า : 201)

จากตัวอย่าง "เวลาเคลื่อนตัวผู้ย้าย" ซึ่งการเคลื่อนตัวผู้ย้าย เป็นกิริยาของคนอ้วนหรือคนท้องที่มีน้ำหนักตัวมากทำให้การเดินทางช้ากว่าปกติ ในที่นี้หมายถึง เวลาเดินช้ากว่าปกติ ซึ่งเป็นความรู้สึกของคน เพราะความเป็นจริงเวลาเดินเป็นปกติไม่ช้า ไม่เร็วแต่อย่างใด

ตัวอย่างที่ 19

เธอโอบกอดบอดี้บูคแน่นขึ้น เหมือนเป็นห่วงว่ามันจะถูกความตื่นเต้นกระชากตกลงบนพื้น

(จิตแตก : 230)

จากตัวอย่าง "ความตื่นเต้นกระชากบอดี้บูคตกลงพื้น" คำว่า "บอดี้บูค" มีลักษณะคล้ายกับโน้ตบุ๊ก (notebook) ที่เป็นภาษาปาก หมายถึง คอมพิวเตอร์กระเป๋าหิ้ว (มติชน;2547:481) จากตัวอย่าง เป็นความรู้สึกของคนที่มีความตื่นเต้นจนกลัวว่าจะทำบอดี้บูคที่ถืออยู่ตกลงบนพื้น ซึ่งการให้ความตื่นเต้นกระชากให้ตกลงพื้นจะให้อารมณ์และความรู้สึกต่างออกไป ความสำคัญจึงมาอยู่ที่ความตื่นเต้น ไม่ใช่ตัวคน

ตัวอย่างที่ 20

ผมไม่เคยถามคุณ'รงค์ตรงๆ ว่ารู้สึกอย่างไรที่ความทุกข์หรือความชั่วช้าของมนุษย์ที่เห็นเมื่อสามสิบสี่สิบปีก่อน ก็ยังนั่งหน้าสลอนอยู่เหมือนเดิมในนาที่นี้ และจะยังอยู่ในนาที่ถัดไป

(ความน่าจะเป็นบนเส้นขนาน ; หนีตาตุโลก : 149)

จากตัวอย่าง "ความทุกข์หรือความชั่วช้าของมนุษย์นั่งหน้าสลอน" ซึ่งการนั่งหน้าสลอน เป็นกิริยาของคน เพื่อจะบอกว่าไม่ว่าอดีตหรือปัจจุบันคามทุกข์และความชั่วของมนุษย์ไม่เคยหมดไปและจะยังอยู่คู่กับมนุษย์ไปตลอด

ตัวอย่างที่ 21

สมัยผมเป็นนักเรียนประถมต้นๆ เพิ่งเริ่มหัดเขียนหนังสือ คุณครูสอนให้ใช้นิ้วชี้ทาประหว่งประโยคเพื่อจัดช่องไฟของการเว้นวรรคให้คุณเป็นระเบียบ ระยะห่างใกล้เคียงกันตลอดทั้งข้อเขียน

หลายปีผ่านไป เมื่อขีดเขียนได้ชำนาญแล้ว (ถึงแม้จะชำนาญขีดมากกว่าเขียน) ระบบนิ้วนี้ก็ถูกละเลย และยกเลิกไปในที่สุด ช่องไฟที่เคยมีตัวตนกำหนดระยะถูกปลดปล่อยเป็นอิสระ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยตกอยู่ ภายใต้การปกครองตนเอง ก่อให้กลายเป็นระบบประเนระนาดตามใจฉัน เหล่าตัวอักษรก็หลงไปกับชีวิตไร้กรอบพาทันทำตัวโลเลเหลวแหลกหละหลวม เย็นหน้าโย้หลังโยงโยกันไปตามอย่างไร้วางอายุ

(ความน่าจะเป็น ; นักเว้นวรรค : 82)

จากตัวอย่าง “ตัวอักษรหลงไปกับชีวิตไร้กรอบพาทันทำตัวโลเลเหลวแหลกหละหลวม เย็นหน้าโย้หลังโยงโยกันไปตามอย่างไร้วางอายุ” ซึ่งเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ ในที่นี้หมายถึง การเขียนหนังสือที่ไม่มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย

2.4 อติพจน์ หรืออติพจน์ (Hyperbole)

วิชา กงกะนันท์ (2533 : 47) และราชบัณฑิตยสถาน (2545 : 214) ได้กล่าวภาพพจน์ “อติพจน์” สรุปได้ว่า คือ ภาพพจน์ซึ่งมีข้อความที่กล่าวให้เกินจริงเพื่อเน้นความ การกล่าวเกินจริงนี้ต้องการเกินจนกระทั่งเป็นจริงตามคำพูดไม่ได้ และบางครั้งความรู้สึกนึกคิดเป็นนามธรรม เป็นสิ่งที่จำเป็นต้องแสดงออกด้วยถ้อยคำที่มีความหมายเกินจริง จึงจะมีน้ำหนักเทียบเท่าที่ปรากฏจริง ในจินตนาการได้ เพื่อเน้นอารมณ์ความรู้สึกที่แท้จริง มิใช่เพื่อหลอกลวง แต่มุ่งผลกระทบทางอารมณ์ เป็นสำคัญ

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่ามีการใช้ภาพพจน์ชนิดนี้ในลักษณะต่างๆ เพื่อเน้นความให้มีน้ำหนักมากขึ้น แม้จะใช้ถ้อยคำที่เกินความจริงไป แต่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ “สาร” ที่ผู้เขียนต้องการ “ส่งสาร” ได้ชัดเจนมากขึ้นว่าการกล่าวแบบธรรมดา ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

เมื่อใดที่ผมอุตริหนึ่งนึกตรึงตรองถึงรายละเอียดหลากชิ้นของชีวิต

บทสรุปของการทบทวนมักทำให้ผมสะดุ้งออกนอกกางเกง

พับผ้าสี ผมไม่เห็นรูอะไรเลย

(น้ำใส่กะโหลก ; เรื่อง “อะไร” : 44)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า “ผมสะดุ้งออกนอกกางเกง” หมายถึง ตกใจ หรือประหลาดใจมาก จนเกิดอาการสะดุ้งแรงมากถึงขนาดตัวออกนอกกางเกงได้ เป็นการเปรียบที่เกินจริง

ตัวอย่างที่ 2

...ความไม่รู้จักพอของคนเราใช้ว่าจะก่อปัญหาเสียอย่างเดียว เมื่อถึงคราวจะเป็นประโยชน์ ความไม่รู้จักพอก็เปลี่ยนชื่อเป็นความฝัน...เพราะไม่รู้จักพอที่ต้องตะโกนข้ามเขาถึงกันจนปอดทะลุ มนุษย์จึงค้นวิธีสื่อสารแบบอื่น จึงมีโทรเลข โทรศัพท์ จนถึงอินเทอร์เน็ต

(น้ำใส่กะโหลก ; ขอแนะนำให้ผู้จักพอ : 85)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า “ตะโกนข้ามเขาถึงกันจนปอดทะลุ” เป็นคำกล่าวเกินจริงที่การตะโกนข้ามเขาถึงกันต้องใช้พลังกำลังจากปอดมากในการตะโกน ถึงขนาดทำให้ปอดทะลุได้

ตัวอย่างที่ 3

เป็นครั้งแรกของวันอันยาวนาน ที่นายอดีตอาอยากทำอะไรบางอย่างเพื่อร่างกายตัวเอง เขาโยนหาห้องอาบน้ำขึ้นมามีอย่างรุนแรง เหมือนคนไม่ได้แตะความสะอาดสะอาดมานานหลายร้อยปี (ชิตแตก : 143-144)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า “เหมือนคนไม่ได้แตะความสะอาดสะอาดมานานหลายร้อยปี” ในที่นี้คือ ชายดังกล่าวเดินทางอยู่ในป่าตั้งแต่เช้าจนขณะนี้ค่ำมืดแล้ว ความเหนียวตัวและความสกปรกทำให้เขาเกิดความต้องการอาบน้ำมากที่สุด ความต้องการนั้นทำให้เขารู้สึกเหมือนไม่ได้อาบน้ำมานานหลายร้อยปี

ตัวอย่างที่ 4

ทาคูจิเพิ่งสังเกตว่า ขอบตาทั้งสองข้างของแม็กซ์ มิลเลอร์ดำคล้ำเหมือนคนอดหลับอดนอนมาหลายชาติ (เมืองมูมจาก ; ผนังแฉวนตา : 34)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า “ขอบตาทั้งสองข้างดำคล้ำเหมือนคนอดหลับอดนอนมาหลายชาติ” ในที่นี้คือ ตัวละครชื่อ “แม็กซ์ มิลเลอร์” เป็นยามรักษาความปลอดภัยจึงไม่ได้นอนเหมือนคนปกติ ทำให้ขอบตาดำคล้ำ และดูโทรมมาก เหมือนอดหลับอดนอนมาหลายชาติ

ตัวอย่างที่ 5

เธอทำคะแนนได้ล้าน่านักเรียนร่วมชั้นทุกคนชนิดทิ้งช่วงเป็นชั่วโคตร (ชิตแตก : 30)

จากตัวอย่าง ประโยคว่า “ทำคะแนนได้ล้าน่านักเรียนชนิดทิ้งช่วงเป็นชั่วโคตร” คำว่า โคตร หมายถึง เชื้อสายร่วมตระกูล ความหมายในภาษาปาก หมายถึง มาก ยิ่ง (มติชน;2547:196) ในที่นี้คือ การทำคะแนนนำสูงมากกว่านักเรียนคนอื่นชนิดทิ้งห่างกันมาก คือ หลายชั่วอายุคนในตระกูลเดียวกันที่เราเรียกกันว่า โคตร

2.5 สัทพจน์ (Onomatopoeia)

ทัศนีย์ ทานตะวนิช (2524 : 34) กล่าวถึง “สัทพจน์” ว่าเป็นภาพพจน์ที่เป็นการเปรียบเทียบโดยการเลียนเสียงธรรมชาติ หรือแสดงลักษณะอาการต่างๆ เช่น เสียงดนตรี อาการของสัตว์ เป็นต้น ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเหมือนได้ยินเสียงของสิ่งนั้นๆ จริง หรือเกิดอารมณ์สะท้อนใจคล้ายตามได้ง่าย

ในงานเขียนของปราบดา หยุ่น พบว่า มีการใช้ภาพพจน์โดยการเลียนเสียงใน 3 ลักษณะ คือ 1. การเลียนเสียงเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ 2. การเลียนเสียงที่เกิดจากพฤติกรรม และ 3. การเลียนเสียงเกี่ยวกับธรรมชาติ ดังนี้

2.5.1 การเลียนเสียงเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ

พบการใช้คำเลียนเสียงของวัตถุสิ่งของรวมถึงเสียงของยานพาหนะ ที่เมื่อถูกกระทำแล้วเกิดเสียงต่างๆ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

มอเตอร์ไซค์โครจิตบิดคันเร่งดังแปร้นๆ พัดผ่าน (นำใส่กะโหลก ; นกถนน: 226)

จากตัวอย่าง เสียง “แปร้น” หมายถึง เสียงดังแหลมอย่างเสียงข้างร้องเมื่อโกรธหรือตกใจ ในที่นี้ นำมาใช้กับเสียงมอเตอร์ไซค์ที่มีเสียงดังของท่อรถที่แผดสนั่นราวกับเสียงของข้างร้อง

ตัวอย่างที่ 2

แล้วเสียงที่ผู้ได้ยินก็จะเป็นไฉ่เสียงดังคองของประตูเขว่นที่ทุกคนได้ยิน (กระทบไหล่เขา : 150)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงประตู่ร้านสะดวกซื้อเขว่นอีเลฟเว่นเมื่อเปิดปิดจะดัง “ดิ่งต้อง” ทำให้ผู้อ่านนึกภาพและเสียงได้ทันที

ตัวอย่างที่ 3

นั่งพลิกหน้ากระดาษไปเรื่อยๆ เสียงตุ้ม ตุ้ม ตุ้ม ก็ดังคลออยู่ได้ตลอด (เรื่องนี้เกิดขึ้นจริง ; ผู้ป้ายสีอักษร : 84)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงของอุจจาระตกลงไปในคอกห่านเมื่อกระทบกับน้ำมีเสียงดัง “ตุ้ม ตุ้ม ตุ้ม”

ตัวอย่างที่ 4

เพี้ยว!

ยานบลูเบิร์ดโฉบผ่านปลายจมูกของปีศาจสามเขา ทิ้งรอยความเร็วในอากาศเป็นเส้นดำ

ควับ! ปีศาจร้ายจ้วงมีอมหีมาทั้งสองของมันเข้าหาบลูเบิร์ด

ฟ้าว! บลูเบิร์ดรอดพ้นแรงตะปบไปอย่างหวุดหวิด

คว้าง! บลูเบิร์ดพลิกตัวหนึ่งที่ ก้อนฟุ้งทะเลลูกลีบเมฆ

ตึด ตึด สัญญาณวิทยุดังขึ้นภายในยาน “บลูเบิร์ด บลูเบิร์ด แบล็กด็อกเรียกบลูเบิร์ด...”

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตินเตือน : 51)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงการต่อสู้ของตัวการ์ตูนระหว่างยานบลูเบิร์ดและปีศาจ ซึ่งมีเสียงต่างๆ คือ เสียง “เพี้ยว !” “ฟ้าว !” และ “คว้าง !” เป็นเสียงการเคลื่อนตัวไปมาในอากาศอย่างว่องไวของยานบลูเบิร์ด ส่วนเสียง “ควับ !” เป็นเสียงของมือปีศาจจ้วงจะตะปบยานบลูเบิร์ดแต่พลาด

2.5.2 การเลียนเสียงที่เกิดจากพฤติกรรม

พบการนำเสียงที่เกิดจากร่างกายมนุษย์เป็นผู้ถูกกระทำ เช่น ถูกตี หรือเป็นผู้กระทำเอง เช่น ทำเสียงในลำคอ ว๊ิง ว้ายน้ำ เป็นต้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 5

“ไอ้ -!- ูกก็ว่างั้นแหละ มึงโคตรสงบเลย มึงเงียบมาก ูกได้ยินแต่เสียงหมัดเสียงตีนของไอ้เตี้ยดั่งบักๆ บักๆ บนร่างที่ขดแข็งเป็นกิ่งกืออยู่บนสนามหญ้าของมึง ไม่มีเสียงอื่นเลยสงบเงียบจบหาย

(อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 45)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงของคนโดนซ้อมดั่ง “บักๆ บักๆ” ซึ่งเป็นเสียงที่อวัยวะกับอวัยวะกระทบกัน เช่น ชก ต่อย ถีบ เตะ

ตัวอย่างที่ 6

ไอ้หมอกกล้ำปากเสียงดั่งคลุกๆ สองสามทีแล้วบัวหน้าทั้ง (อุทกภัยในดวงตา ; ขนาดของน้ำ : 49)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงกล้ำน้ำในปากดั่ง “คลุกๆ”

ตัวอย่างที่ 7

ตบตบ พับพับ ตีบตีบ ร่างของรงค์กระโจนพรวดเข้าหาทางคอนกรีตขนานลำคลอง ในที่สุดเขาก็หลุดพ้นจากตรอกแคบคับนั้นมาได้ (ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตื่นเดือน : 58)

จากตัวอย่าง เสียง “ตบตบ พับพับ ตีบตีบ” เป็นการเลียนเสียงการวิ่งหนีอยู่ในตรอกแคบมาด้วยความเร็วของทั้งเสียงฝีเท้า เสียงการพุ่งกระโจนของร่างกายผ่านสิ่งต่างๆ รอบข้าง

ตัวอย่างที่ 8

จ๋อมแจ๋ม จ๋อมแจ๋ม จ๋อมแจ๋ม เท้าทั้งสองของรงค์แตงตัวดลปตืออยู่ได้น้ำ

(ส่วนที่เคลื่อนไหว ; ตื่นเดือน : 60)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงว้ายน้ำเมื่อเท้าตีกระทบกับน้ำดั่ง “จ๋อมแจ๋ม จ๋อมแจ๋ม จ๋อมแจ๋ม”

2.5.3 การเลียนเสียงเกี่ยวกับธรรมชาติ

พบการให้เสียงต่างๆ ที่มีอยู่ในธรรมชาติ เช่น เสียงร้องของสัตว์ หรือปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ฝนตก ฟังร้อง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 9

กลุ่มก้อนสีเทาขุ่นเกาะกันบนท้องฟ้าเหนือพระนคร เดินทางมาบรรจบกันจากเหนือ ใต้ ออก ตก ใจกลางการสัมมนาของละอองน้ำเกิดเป็นอากัปอุ้ม อุดหนุมิ้อัดอัดมิอาจอัน ส่งเสียงครวญครางครืนๆ รากของฟ้าฟุ้งทะลุทะลวงล่วงม่านลม ส่งเป็นเส้นสว่าง พลังคำรามซู่ (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 62)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงของฟ้าร้องดัง “ครืนๆ”

ตัวอย่างที่ 10

เสียงครืนๆ ไครมครามเป็นดนตรีประกอบการปฏิบัติให้ทั้งฝ่ายรุกและฝ่ายรับ แสงแปลบปลาบ แวบวับ เป็นสัญลักษณ์จังหวะอารมณ์ จากนั้นก็ เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ...แปะ (ความน่าจะเป็น ; อะไรในอากาศ : 66)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงฝนตกลงกระทบพื้นจากเม็ดฝนที่ตกถี่ๆ และค่อยๆ ห่างเม็ดลงดัง “เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ เปาะแปะ...แปะ”

ตัวอย่างที่ 11

ตาเป็นคนชายใจกธรรมดาๆ ตอนกลางวันยังง โตอนกลางคืนก็เป็นอย่างนั้น มิได้กลายเป็นค้างคาว กระพือปีกผับๆ ท่องราตรีไปเที่ยวกัดคอชาวบ้านให้เป็นที่อกสันขวัญแขวน (ความน่าจะเป็น : 17)

จากตัวอย่าง การเลียนเสียงกระพือปีกบินของค้างคาวดัง “ผับๆ”

2.6 คำเรียกสี (Colour Term)

พบการใช้คำเรียกสีหรือคำบอกสี ที่ปราบดา หยุ่นนำมาใช้ได้อย่างน่าสนใจ เป็นการเปรียบเทียบของสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาพและจินตนาการ ทำให้เรื่องราวมีรายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 1

นัยน์ตาสีด้าเม็ดมะขามของเธอหนึ่ง (ความน่าจะเป็น ; นักแก้ววรรค : 85)

จากตัวอย่าง การใช้คำบอกสีของนัยน์ตาคือ “สีด้าเม็ดมะขาม” หมายถึง มีสีน้ำตาลเข้มเกือบดำ และมีความเงาเหมือนเม็ดมะขาม ในที่นี้คือ มีตาดำสดใสแวววาว

ตัวอย่างที่ 2

หมอนนุ่มนิ่มปลอกสีส้มยอดเปลวไฟ

(ความน่าจะเป็น ; คนนอนคม : 170)

จากตัวอย่าง "สีส้มยอดเปลวไฟ" เป็นสีที่ทำให้เรานึกภาพของยอดเปลวไฟว่าเป็นสีส้มอมแดง และให้ความรู้สึกที่ร้อนแรง

ตัวอย่างที่ 3

เสื้อนอนสีแดงคอมมิวนิสต์ ซึ่งถ้าใครดูริไลในช่วงหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย ต้องได้รับการตอบรับจากชนหมู่มากในทางที่ไม่ดีนัก...ซึ่งความจริงนาที่ออกไปหาซื้อมาสักก็เพราะได้แรงบันดาลใจมาจากสารคดีเกี่ยวกับเหมาเจ๋อตุงในโทรทัศน์...ระหว่างดูสารคดีนาที่ถึงกับน้ำตาซึม เขากระดือรวันตั้งใจออกจากบ้านไปหาซื้ออะไรสีแดงแจ่มมาไว้ในครอบครองทันที

(ความน่าจะเป็น ; คนนอนคม : 178)

จากตัวอย่าง "สีแดงคอมมิวนิสต์" เป็นสีแดง สัญลักษณ์ของคอมมิวนิสต์ ที่ตัวละครได้แรงบันดาลใจมาจากสารคดีเกี่ยวกับเหมาเจ๋อตุงในโทรทัศน์

ตัวอย่างที่ 4

เสื้อนอนสีเหลืองเนื้อส้มซึ่งมีความเป็นมาค่อนข้างพิลึก มันเป็นเสื้อนอนมือสองที่นาที่ได้มาอย่างไม่ต้องใจ...

ภายในตู้มีเสื้อนอนผู้ชายสีเหลืองแขวนอยู่แล้วตัวหนึ่ง แยกคนก่อนคงลืมไว้ นาที่ยกหูโทรศัพท์ข้างเตียงแล้วกดเลขศูนย์ "...สีอะไรคะ" นาที่เหลือบไปมองในตู้เสื้อผ้านายังแฉ่งคางอยู่ "สีเหลืองๆ ครับ"

"เหลืองสวยไหมคะ"

"อ่อนแต่ค่อนข้างสด"

"เหลืองแบบเนื้อส้มแห้งหรือเปล่าคะ"

"ก็คล้ายนะครับ"

(ความน่าจะเป็น ; คนนอนคม : 176-177)

จากตัวอย่าง เสื้อนอน "สีเหลืองเนื้อส้มแห้ง" เป็นการนำสีเหลืองของเนื้อส้มแห้งที่มีสีเหลืองสดใส ดูน่าตา

ตัวอย่างที่ 5

ขันพลาสติกสีเขียวต้นกล้า

(ความน่าจะเป็น ; เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า : 106)

จากตัวอย่าง การใช้คำบอกสีเขียว คือ สีเขียวต้นกล้า โดยนำมาจากสีของต้นกล้าที่มีสีเขียวสดใส

ตัวอย่างที่ 6

ในเมื่อทำอะไรไม่ได้ ผมก็ปักหลักนั่งมองภาพสะท้อนขวัญอยู่หน้าจอทีวีต่อไป ขณะนั้นไม่มีเครื่องบินโฉบเฉี่ยวให้เห็นอีกแล้ว มีแต่ควันที่ค่อยๆ ไชมงขยายกระจายใหญ่โตขึ้นกลบท้องฟ้าสีสะอ้านทีละน้อย

(น้ำใสกะโหลก ; ความงามสลด:169)

จากตัวอย่าง "สีสะอ้าน" เป็นการใช้คำบอกลีของท้องฟ้าที่มีความสะอาดตา ไม่มีเมฆหมอกใดๆ มาบดบังสีของท้องฟ้า

ปราบดา หยุนใช้ภาพพจน์ที่มีการเปรียบเทียบ ไม่เคยมีใช้กันมาก่อน ส่วนใหญ่นำมาใช้ในเรื่องสั้นและนวนิยายเพื่อสร้างจินตภาพให้กับผู้อ่านตามที่ผู้เขียนต้องการ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่น ใน 4 ด้านคือ การใช้คำ การใช้ประโยค การใช้สำนวน และการใช้ภาพพจน์ ได้ผลการศึกษาเป็นดังนี้

ด้านการใช้คำ พบว่า มีการใช้คำ 7 ลักษณะคือ การใช้คำเดิมในความหมายเดิม การใช้คำเดิมในความหมายใหม่ การใช้คำสร้างใหม่ การหลាក់คำ การใช้คำภาษาต่างประเทศ การใช้คำลักษณนามแบบใหม่ และการใช้คำบรรยายความ สรุปได้ดังนี้

1. การใช้คำเดิมในความหมายเดิม มี 10 ลักษณะ ดังนี้

1.1 การใช้คำซ้ำ มีการใช้ 2 แบบคือซ้ำคำ และซ้ำความ โดยวิธีเขียนซ้ำหรือใช้ไม่ยวมก การซ้ำคำ มีการซ้ำคำแบบต่อเนื่องกัน การซ้ำคำเป็นจังหวะ การซ้ำคำในลักษณะเพิ่มคำอุทานเสริมบท และการซ้ำคำในลักษณะแยกเสียงแยกพยางค์ ส่วนการซ้ำความ มีการซ้ำความต่อเนื่องกัน และการซ้ำความเป็นจังหวะ การซ้ำคำและซ้ำความโดยวิธีเขียนซ้ำจะทำให้ความหมายหนักแน่นขึ้น ส่วนการซ้ำคำและซ้ำความโดยใช้เครื่องหมายไม่ยวมกจะทำให้ความหมายเบาลง

1.2 การใช้คำสัมผัส มีการใช้ 4 แบบคือ ใช้คำสัมผัสอักษร ใช้คำสัมผัสสระ ใช้คำสัมผัสที่มีคำอื่นคั่นในข้อความเดียวกัน และการใช้คำสัมผัสในลักษณะฉันทลักษณ์ การใช้คำสัมผัสอักษรจะใช้ต่อเนื่องกันโดยใช้คำที่มีอักษรเสียงเดียวกันเรียงติดกันหรือวางใกล้กันในปริบทเดียวกัน การใช้คำสัมผัสสระจะใช้ต่อเนื่องกันใช้คำที่มีเสียงสระเดียวกันเชื่อมระหว่างคำ 2 คำหรือการส่งสัมผัสสระท้ายคำหนึ่งไปสู่อีกคำหนึ่งอย่างต่อเนื่องกัน การใช้คำสัมผัสที่มีคำอื่นคั่นในข้อความเดียวกันใช้เพื่ออธิบายหรือขยายความของคำออกไปให้ชัดเจนยิ่งขึ้น และการใช้คำสัมผัสในลักษณะฉันทลักษณ์โดยใช้วิธีสอดแทรกคำกลอน และวางสัมผัสให้คล้ายโคลงสี่สุภาพ

1.3 การใช้คำสลับที่ มีการใช้คำสลับที่ในคำซ้อนสองพยางค์และสี่พยางค์ โดยการจัดลำดับคำใหม่ที่แตกต่างไปจากที่ใช้กันโดยทั่วไปนำมาสลับที่กัน แต่ความหมายก็ยังคงเดิม

1.4 การใช้คำพ้อง มีการใช้คำพ้องเสียง โดยอาศัยรูปหรือเสียงของคำมากล่าวในที่ใกล้เคียงกัน และให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป

1.5 การใช้คำหลายความหมาย มีการใช้คำที่มีความหมายมากกว่าหนึ่งอย่างซึ่งผู้อ่านจะเข้าใจได้จาก การตีความในปริบท มีการเล่นคำที่มีหลายความหมายในตำแหน่งใกล้เคียงกัน เพื่อจูงใจจะชี้ให้เห็นความต่าง หรือการล้อเลียนให้เกิดความขบขัน

1.6 การใช้คำผวน เป็นการใช้คำในลักษณะความหมายขยายออกและชัดเจนขึ้น โดยคำที่ผวนนั้นมีเสียงสัมผัสกับคำเดิม ยกเว้นคำที่แสดงถึงความหมายหยาบคายอย่างโจ่งแจ้งจะแสดงไว้เฉพาะคำที่ผวนแล้วเท่านั้น

1.7 การใช้คำตรงข้าม เป็นการใช้คำที่มีความหมายตรงข้ามกันเป็นคู่ๆ มีทั้ง 1 คู่ 2 คู่ 3 คู่ และ 4 คู่ เพื่อสื่อความให้ผู้อ่านรู้สึกสะดุดใจ และค้นหาความหมายและเจตนาของผู้เขียน อีกทั้งทำให้ได้ภาพและความรู้สึกที่ชัดเจนขึ้น

1.8 การใช้คำภาษาปาก มีการใช้คำไม่สุภาพ การใช้คำอุทาน และการใช้คำตามเสียงพูดที่ไม่ตรงตามเสียงมาตรฐาน ในการใช้คำอุทาน มีคำอุทานที่มีใช้กันทั่วไปและการใช้คำอุทานหรือคำสภสสร้างใหม่โดยนำคำทับศัพท์ภาษาอังกฤษหรือคำแปลในภาษาไทยมาสร้างคำสภสใหม่

1.9 การใช้คำสแลง นำคำสแลงที่มีถ้อยคำสำนวนหรือภาษาพูดของวัยรุ่น เป็นภาษาที่สร้างขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาไม่สุภาพ เพื่อให้เกิดคำแปลกๆ ผิดไปจากปรกติ ทั้งด้านเสียง รูปคำ และความหมาย

1.10 การใช้คำมีระดับและคำโบราณ เป็นการใช้คำที่มีลักษณะพิเศษกว่าการใช้คำสามัญทั่วไป เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งไปกับรสของคำ ก่อให้เกิดอารมณ์ต่างๆ ร่วมกับตัวละคร และเนื้อเรื่อง เพื่อให้บทสนทนามีความแปลกใหม่ น่าสนใจ

2. การใช้คำเดิมในความหมายใหม่ เป็นการนำคำเดิมที่มีใช้กันอยู่แล้วมาใช้ในการความหมายใหม่ โดยการนำความหมายพื้นฐานของคำเดิมนั้นมาใช้ในบริบทที่ต่างจากปรกติ การใช้คำในลักษณะนี้เป็นความตั้งใจของผู้เขียนเพื่อสร้างความหมายที่เด่นชัดให้แก่ข้อความ

3. การใช้คำสร้างใหม่ มี 3 ประเภท คือ คำประสม คำซ้อนความหมาย และคำศัพท์บัญญัติใหม่ ดังนี้

3.1 คำประสม มีการสร้างคำ 3 ลักษณะ คือ คำประสมใหม่ทั้งคำโดยประสมคำเป็นชุดๆ คำประสมใหม่โดยใช้แนวเทียบโดยการใช้แนวเทียบส่วนหน้าหรือส่วนหลังของคำ และคำประสมใหม่โดยวิธีตัดกลางคำซ้อนเดิมคือ ตัดพยางค์ที่ 2 และ 3 ของคำซ้อน 4 พยางค์ แล้วรวมคำพยางค์ที่ 1 และ 4 เข้าไว้ด้วยกัน

3.2 คำซ้อนความหมาย มีการใช้คำซ้อนความหมาย 2 พยางค์ และคำซ้อนความหมาย 4 พยางค์ ในคำซ้อนความหมาย 4 พยางค์มีการสร้างคำโดยวิธีตัดคำหลังของคำ 4 พยางค์แล้วซ้อนกับคำ 2 พยางค์ โดยวิธีแยกคำหรือพยางค์ของคำ และวิธีสัมผัสกลางคำ

3.3 คำศัพท์บัญญัติใหม่ มีการสร้างคำโดยวิธีสมาคำที่มีความหมายใหม่ และการสร้างคำโดยใช้หลายวิธีร่วมกันโดยการตัดบางส่วนของคำ 2 คำ แล้วนำคำที่มีเสียงเดียวกันในที่

ใกล้กันมารวมกันทำให้ได้คำศัพท์บัญญัติใหม่ที่มีความหมายใหม่ ที่ผู้อ่านสามารถเข้าใจความหมายได้เมื่ออยู่ในบริบท

4. การหลกาคำ เป็นการใช้คำต่างๆ กันที่มีความหมายเดียวกันหรือคล้ายกัน โดยเขียนคำในที่ใกล้เคียงกันอยู่ในข้อความเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดความน่าเบื่อหน่าย เนื่องจากการใช้คำซ้ำๆ กัน และเพื่อเสริมเนื้อความให้เด่นชัดขึ้น

5. การใช้คำภาษาต่างประเทศ เป็นการใช้คำทับศัพท์ ภาษาอังกฤษมี 3 ลักษณะ คือ การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษในประโยคสนทนาภาษาไทย การใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษพร้อมคำแปลกำกับ และการใช้คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นใหม่

6. การใช้คำลักษณนามแบบใหม่ มีการใช้คำลักษณนามแบบใหม่ แตกต่างจากที่ใช้กันโดยทั่วไป มี 3 ลักษณะ คือ การใช้ลักษณนามบอกหน่วยของคำนาม การใช้ลักษณนามบอกหน่วยของคำกริยา และการใช้ลักษณนามบอกหน่วยของคำกริยาวิเศษณ์

7. การใช้คำบรรยายความ เป็นการใช้คำแบบ "ชะลอการรับรู้" ของผู้อ่าน ซึ่งเป็นเทคนิคที่สร้างขึ้นเพื่อให้เกิดการหันเหความสนใจมาสู่สิ่งธรรมดาๆ ที่คนมองข้ามไป ทั้งยังสร้างความใคร่รู้แก่ผู้อ่าน ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อสิ่งที่อ่านกันยืดยาวนั้นเป็นเพียงสิ่งง่าย ๆ ที่คุ้นเคยแต่ถูกมองข้ามไป

ด้านการใช้ประโยค การใช้ประโยค มี 2 ลักษณะ คือ การใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างประโยค และการใช้ประโยคตามศิลปะการใช้ภาษา สรุปได้ดังนี้

1. การใช้ประโยคตามลักษณะโครงสร้างประโยค มีวิธีการใช้ประโยคอยู่ 2 ลักษณะ คือ การใช้ประโยคขยายแบบซ้ำโครงสร้างโดยละบางส่วนของประโยค หรือละทั้งประโยค และการใช้ประโยคขยายความแบบต่อเนื่องโดยวิธีกล่าวซ้ำ เพื่อให้ความหมายหรือให้รายละเอียดเพิ่มเติม

2. การใช้ประโยคตามศิลปะการใช้ภาษา มี 8 ลักษณะคือ

2.1 ประโยคคำถามโดยใช้ประโยคคำถามแบบมีคำตอบ และประโยคคำถามแบบไม่มีคำตอบ

2.2 ประโยคสรุปความ โดยใช้ประโยคสรุปความแบบมีคำแสดงสรุป และประโยคสรุปความแบบไม่มีคำแสดงสรุป

2.3 ประโยคเน้นความ

2.4 ประโยคขนานความ โดยใช้ประโยคขนานความแบบที่มีลักษณะเป็นคู่ขนาน และประโยคขนานความที่มีลักษณะเป็นเงื่อนไข

2.5 ประโยคขัดความ

2.6 ประโยคย้อนคารม

2.7 ประโยคเปรียบเทียบ โดยใช้ประโยคที่กล่าวเปรียบเทียบเป็นความคิดเห็นหรือทัศนะทั่วไป กับทัศนะของผู้เขียนเองในประเด็นต่างๆ โดยวิธีการเปรียบเทียบกับสิ่งอื่นๆ เพื่อให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น และ

2.8 ประโยคอธิบายหรือขยายความไว้ในวงเล็บ

ด้านการใช้สำนวน มี 4 ลักษณะ คือ การใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม การใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม การใช้สำนวนที่สร้างขึ้นใหม่ และการเล่นความหมายในสำนวนเดิม โดยมีวิธีใช้ดังนี้

1. ใช้สำนวนเดิมในความหมายเดิม เป็นการใช้สำนวนตามการใช้ตามปกติทั่วไป
2. ใช้สำนวนที่ดัดแปลงจากสำนวนเดิม ใช้โดยการเพิ่มคำหรือข้อความ โดยการตัดคำ โดยการตัดคำหรือความแล้วเพิ่มคำหรือความของสำนวนเดิม โดยการเปลี่ยนคำบางคำใหม่ โดยการเปลี่ยนคำและเพิ่มคำบางคำใหม่ การสลับที่ของสำนวนเดิม
3. ใช้สำนวนที่สร้างใหม่
4. การเล่นความหมายในสำนวนเดิมโดยการนำสำนวนเดิมมาใช้ในความหมายที่ตรงตามตัวอักษร

ด้านการใช้ภาพพจน์ เป็นภาพพจน์ที่สร้างใหม่ทั้งหมด ซึ่งเป็นความเปรียบที่ใช้แตกต่างจากความเปรียบที่ใช้กันทั่วไปโดยสร้างความเปรียบใหม่ ที่ปรากฏอยู่ 6 ประเภทคือ อุปมา อุปลักษณ์ บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน อติพจน์ สัทพจน์ และคำเรียกสี โดยมีวิธีใช้ดังนี้

1. การใช้อุปมา มีการเปรียบเทียบเกี่ยวกับกิริยาอาการ ร่างกาย ความรู้สึก เสียงและความเงียบ สิ่งที่เป็นนามธรรม และธรรมชาติหรือบรรยากาศต่างๆ
2. การใช้อุปลักษณ์ มีการเปรียบเทียบเกี่ยวกับบุคคล วัตถุสิ่งของ ธรรมชาติ ร่างกาย และสถานที่
3. การใช้บุคคลวัตหรือบุคลาธิษฐาน มีบุคคลวัตของสิ่งที่เป็นรูปธรรม และบุคคลวัตของสิ่งที่เป็นนามธรรม
4. อติพจน์ เพื่อเน้นความให้น้ำหนักมากขึ้น แม้จะใช้ถ้อยคำที่เกินความจริงไป แต่ผู้อ่านสามารถเข้าใจ “สาร” ที่ผู้เขียนต้องการ “ส่งสาร” ได้ชัดเจนมากขึ้นกว่าการกล่าวแบบธรรมดา
5. การใช้สัทพจน์ มี 3 ลักษณะ คือ การเลียนเสียงเกี่ยวกับวัตถุสิ่งของ เลียนเสียงที่เกิดจากพฤติกรรม และการเลียนเสียงเกี่ยวกับธรรมชาติ
6. คำเรียกสี เป็นการเปรียบสีของสิ่งต่างๆ ที่ทำให้เกิดภาพและจินตนาการ ทำให้เรื่องราวมีรายละเอียดที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์การใช้ภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่นทำให้มองเห็นถึงลักษณะเฉพาะในการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นที่สอดคล้องกับเหตุผลซึ่งคณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนได้ใช้เป็นเกณฑ์ตัดสินให้รวมเรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ประจำปี 2545 การใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นที่พบจากการศึกษานี้สะท้อนให้เห็นว่าปราบดา หยุ่นเป็นผู้มีความรู้และมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาไทยในฐานะผู้รู้ภาษาและต้องการใช้ภาษาอย่างมีศิลปะ ดังจะเห็นได้จากการคิดสร้างสรรค์ภาษาใหม่ให้แหวกแนว คือ การใช้คำสร้างใหม่ในงานเขียน เช่น สร้างคำประสมใหม่ สร้างคำซ้อนความหมายใหม่ และสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่ ซึ่งคำที่สร้างขึ้นใช้ในงานเขียนถูกต้องตามหลักของการสร้างคำ ขณะเดียวกันก็ได้ความหมายของคำ ในคำประสมใหม่ ยกตัวอย่างคำว่า "ฝูงฝน" เป็นคำประสมที่นำคำว่า "ห้าฝน" หมายถึง จำนวนน้ำฝนที่ตกลงมาหลายๆ มาเป็นแนวเทียบโดยการเทียบส่วนหน้าของคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ คำสมุหนาม คำว่า "ฝูง" หมายถึง พวก หมู ดังนั้น "ฝูงฝน" จึงหมายถึง กลุ่มฝนที่ตกลงมาเป็นปริมาณมาก หรือ คำว่า "น่วมน้ำ" ซึ่งเป็นคำประสมระหว่างคำว่า "น่วม" ที่มีความหมายว่า อ่อนนุ่มจนเกือบเหลวประสมกับคำว่า "น้ำ" เป็น "น่วมน้ำ" จากบริบทที่ใช้ หมายถึง เสื้อผ้าที่เปียกอย่างชุ่มโชกจนอ่อนนุ่ม นอกจากนี้ตัวอย่างคำที่ยกมา 2 ตัวอย่างแล้ว คำว่า "เกล็ดหนาว" ก็เป็นการนำลักษณะของหิมะมาสร้างคำ คือ หิมะมีลักษณะเป็นผลึกหรือเกล็ด มีความใส และเย็น นอกจากการประสมคำแล้วในการซ้อนความหมายของคำที่สร้างใหม่นั้นก็มีลักษณะการสร้างสรรค์เช่นเดียวกัน ดังตัวอย่างคำว่า "สะอ้านเอี่ยม" เป็นคำซ้อนที่นำคำว่า "สะอ้าน" หมายถึง หมดจืด สะอาด กับคำว่า "เอี่ยม" หมายถึง ใหม่ เป็น "สะอ้านเอี่ยม" หมายถึง ความใหม่สะอาด ซึ่งให้ความหมายคงเดิม คำว่า "กวัดไม้แกว่งมือ" เกิดจากการแยกคำของคำว่า "กวัดแกว่ง" หมายถึง จับด้ามวัตถุให้ปลายตั้งขึ้นแล้วปิดไปมา แล้วนำคำเดิมว่า "มือไม้" มาสลับที่ แล้วแทรกกลางและหลังคำ เป็น "กวัดไม้แกว่งมือ" หมายถึง กวาดแกว่งมือไปมา หรือแม้แต่การสร้างคำศัพท์บัญญัติใหม่ ก็แสดงชัดเจนถึงความเชี่ยวชาญทางภาษาของปราบดา หยุ่น ยกตัวอย่างคำว่า "มหัศจรรย์ไร" มีคำว่า "มหัศจรรย์" หมายถึง แปลก ประหลาด และคำว่า "จัญไร" หมายถึง เลวทราม มาตัดคำว่า "จรรย์" ออก เป็น "มหัศ" และนำคำที่พ้องเสียงเดียวกันคือเสียง จ เพื่อเน้นความหมายที่คำ "จัญไร" เป็น "มหัศจัญไร" หมายถึง เลวมาก การใช้คำในลักษณะดังกล่าวนี้จะเห็นได้ถึงความพิถีพิถันในเลือกสรรคำมาสร้างใหม่ ส่งผลให้ผู้อ่านต้องปรับวิธีการตระหนักรู้ตามถ้อยคำของผู้เขียน แทนที่จะรับรู้จากสิ่งที่คุ้นชิน และยังเป็นการขัดจังหวะทางอารมณ์ให้ผู้อ่านเกิดขบขันตลอดจนความอัศจรรย์ใจในวิธีการคิดของผู้เขียนแทรกเข้ามาขณะที่อ่าน

นอกจากนี้แล้วปราบดา หยุ่น ยังสามารถเล่นกับความหมายของคำเดิม โดยวิธีใช้ให้แตกต่างไปจากที่ใช้กันโดยทั่วไป ยกตัวอย่างประโยคว่า "ฟ้าแลบแปลบปลาบเปิดโปงให้รู้ว่าอักษร

หนึ่งเป็นตัวโอชายหนุ่มถึงกับประติขรูมิมีปากเป็นวง" คำว่า "เปิดโปง" ประกตินหมายถึง การเปิดเผย ความซื่อของอีกฝ่ายให้รู้ แต่ในที่นี้นำมาใช้ในความหมายว่า เวลาที่ฝนตกหนักในตอนกลางคืน ท้องฟ้าจะมีบรรยากาศที่ดูลึกลับ ดำมืดจนมองอะไรไม่เห็นเมื่อฟ้าแลบขึ้นจึงเป็นแสงสว่างที่เปิดหรือฉายให้เห็นภาพที่ความมืดปกคลุมอยู่ เราจะเห็นได้ว่าผู้เขียนอาศัยความหมายพื้นฐานของคำเดิมนั้น มาใช้ในบริบทที่ต่างจากปกติ อันถือเป็นความตั้งใจของผู้เขียนที่จะสร้างความหมายอีกแบบหนึ่ง ให้ผู้อ่านกลับไปมองความรู้สึกคุ้นชินด้วยความรู้สึกใหม่

ปราบดา หยุนยังสามารถเล่นกับภาษาโดยการเล่นกับคำและความหมายที่ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ ดังตัวอย่าง "ชายสกปรกก็พองตัวผมขึ้นจากพื้นถนน เสื้อผ้าที่เขาสวมใส่อยู่คงเรียกว่าเสื้อผ้าย่างเต็มปากไม่ได้ อย่างมากก็เรียกได้แค่ว่าเป็นผ้า เพราะมันหลุดลุ่ยโหรงเหรงร่อแร่เลอะเลอะ และถูกหล่อหลอมด้วยกลิ่นอายของอะไรบางอย่างที่อุณหภูมิกว่าน้ำหอมบนเรือนกาย" จากตัวอย่างที่ใช้คำ "หลุดลุ่ย" "โหรงเหรง" "ร่อแร่" "หล่อหลอม" "เลอะ" "ละอะ" และ "อุณหภูมิกว่า" ทำให้เห็นภาพเสื้อผ้าย่างของคนจรจัดที่เก่าคร่ำคร่า ฉีกขาดและสกปรกเทียบได้กับผ้าขี้ริ้ว อีกทั้งมีกลิ่นไม่พึงประสงค์ที่รุนแรง หรือตัวอย่างที่ว่า "แต่ไม่ช้าก่อนเนื้อสีชมพูก็ต้องเผยออก เมื่อได้รับการสัมผัสนุ่มละไมจากก้อนเนื้อชนิดเดียวกันของชายหนุ่ม จากนั้นก้อนเนื้ออีกหลายก้อนหลายชนิดของทั้งสองก็เกาะเกาะกักเกาะกุกกักกุดกักกันจนกว่า" จากตัวอย่างก็เป็นการเล่นคำที่มีเสียงและความหมายใกล้เคียงกัน แสดงถึงการมีเพศสัมพันธ์ได้อย่างละเอียด เป็นการทำให้ผู้อ่านภาพนี้โดยการบรรยายอย่างละเอียด ให้จินตภาพที่ชัดเจน เน้นการยืดเวลาการกำหนดรู้ (Perception) ออกไป

จะเห็นได้ว่าปราบดา หยุนมีความพิถีพิถันในเลือกสรรคำมาใช้ รวมถึงความสามารถในการเล่นกับภาษา จึงสอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าปราบดา หยุนใช้ภาษาอย่างมีรากฐานทางวัฒนธรรมคือมีความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาไทย มีความรู้เรื่องหลักภาษา ไวยากรณ์ไทย รู้เรื่องเสียงและความหมายของคำ รู้วิธีการในการสร้างคำ และนำไปปฏิบัติโดยการเล่นกับภาษาหรือพลิกแพลงภาษาเกิดเป็นคำใหม่ที่สื่อความหมายไปยังผู้อ่านได้ อีกทั้งจะเห็นได้ว่าการเล่นกับภาษาในงานเขียนของปราบดา หยุนทำให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพทั้งรูป รส กลิ่น เสียง อุณหภูมิ และความเคลื่อนไหวได้เป็นอย่างดี

การใช้ภาษาของปราบดา หยุนแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจและเจตนาของปราบดา หยุนที่จะสร้างสรรค์ความแปลกใหม่ในงานเขียน มุ่งให้ผู้อ่านได้รับอรรถรสทางภาษาจากงานเขียน ถือว่าเป็นความสามารถของผู้เขียนที่กล้าหาญจะแหวกขนบทางภาษา สร้างสรรค์ภาษาให้เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว เป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งที่สร้างความแปลกใหม่ที่สื่อความหมายได้เหมาะสมแก่บริบท สามารถกระตุ้นความสนใจแก่ผู้อ่าน ทั้งนี้ผู้ที่อ่านงานเขียนของปราบดา หยุนจะต้องมีพื้นฐานความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยพอสมควร หรือมีประสบการณ์ในการใช้ภาษาไทย และยอมรับการใช้ภาษาแหวก

แนวว่าเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นจากความตั้งใจของผู้เขียน ตลอดจนได้อ่านงานเขียนหลายๆ เรื่อง จนซึมซับรับรสจากการใช้ภาษาของปราบดา หยุ่นที่มีลักษณะเฉพาะอย่างเข้าใจได้

นอกจากนี้แล้วปราบดา หยุ่นยังแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนมองสังคมหรือโลกที่แปลกออกไป มีความเป็นสมัยใหม่ เป็นคนช่างสังเกตสิ่งต่างๆ รอบตัว ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นศิลปินที่รู้จักเลือกสรรวัตถุดิบคือ ถ้อยคำ เพื่อถ่ายทอดงานเขียนออกมาโดยผ่านตัวอักษรที่ทำให้เกิดจินตภาพต่างๆ แก่ผู้อ่าน

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาภาษาในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่นผู้วิจัยพบว่า วรรณกรรมของปราบดา หยุ่น ยังมีประเด็นที่น่าสนใจศึกษาอีกคือ

1. ศึกษาการตั้งชื่อเรื่องในวรรณกรรมของปราบดา หยุ่นซึ่งมีกลวิธีการตั้งชื่อที่น่าสนใจและเพื่อให้ทราบว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อเรื่องอย่างไร
2. ศึกษาการใช้ภาษาในการเล่าเรื่องจากเรื่องสั้นและนวนิยายของปราบดา หยุ่นซึ่งมีกลวิธีที่หลากหลายน่าสนใจ
3. ศึกษาแนวคิดที่ได้จากวรรณกรรมของปราบดา หยุ่นว่ามีความแปลกใหม่ สร้างสรรค์ เหมือนกับการใช้ภาษาหรือไม่

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล การกุศล. (2529). *ทักษะและความรู้ทางภาษาไทย*. พิษณุโลก: เนติกุลการพิมพ์.
- กระแสร้ มัลลยาภรณ์ (2522). *วรรณคดีวิเคราะห์ : หลักบางประการ*. สงขลา: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สงขลา.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. (2528). *วรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยรามคำแหง .
- กำชัย ทองหล่อ. (2545). *หลักภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- ไขสรี ปราโมช ณ อยุธยา. (2537). *การเปลี่ยนแปลงถ้อยคำและความหมายของสำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จินตนา พุทธเมตตะ. (2546). *คำสแลง*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จันทร์ฉาย แซ่ก๊วย. (2530). *ภาษาแหวกแนวในงานประพันธ์ของ'รงค์ วงษ์สวรรค์*. ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชลดา เรื่องรักษ์ลิขิต. (2528). *อักขรวิธีและการใช้ภาษาของฮิวเมอริสต์*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิรา กลัดอยู่. (2517). *การใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ทัศนีย์ ทานตะวนิช. (2524). *เอกสารประกอบการสอนวิชาภาษาไทย 102 : ความรู้พื้นฐานทางวรรณคดีและวรรณกรรมเอกของไทย*. ชลบุรี: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน.
- เทวทัต. (2545, 30 สิงหาคม - 5 กันยายน). *เจ็ดเขียนขามูไร เจ็ดเล่มเข้ารอบซีไรต์*. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 49(14) : 60-61.
- เกิดธรรม นามไท. (2545, 9 -15 ธันวาคม). *วรรณกรรมสร้างสรรค์ คืออะไร : กรณีศึกษาจากความน่าจะเป็น*. *มติชนสุดสัปดาห์*. 23(1164) : 64.
- ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์. (2529). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 6 (การเขียนสำหรับครู)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ประชาชน.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2545, 2 กันยายน). *ภาษาของปราบดา*. *เนชั่นสุดสัปดาห์*. 11(535) : 68.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. (2539). *วรรณกรรมวิจารณ์*. กรุงเทพฯ: นาค.
- นพวรรณ พันธุ์เมธา. (ม.ป.ป.). *ไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาส์นการพิมพ์.

- นิตยา กาญจนวรรณ และคณะ. (2531). *ลักษณะและการใช้ภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3.
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- _____. (2544). *การวิเคราะห์โครงสร้างภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บรรจบ พันธุมธธา. (2544). *ลักษณะภาษาไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- บุญยงค์ เกศเทศ. (2522). *ลักษณะโครงสร้างไวยากรณ์ บาลี-สันสกฤต-ภาษาไทย*. มหาสารคาม:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- ประสิทธิ์ กาพย์กลอน. (2518). *การเขียนภาคปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- เปลื้อง ณ นคร. (2542). *ศิลปะแห่งการประพันธ์*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- ผกาศรี เย็นบุตร. (2526). *ทักษะและความรู้ทางภาษา*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน.
- มดิชน. (2547). *พจนานุกรมฉบับมดิชน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มดิชน.
- ยุพร แสงทักษิณ. (2531). *อสังการในพระนิพนธ์ของพระราชวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยาลงกรณ
รวมบทความ น.ม.ส. สุวรรณา เกรียงไกรเพ็ชร บรรณาธิการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย*. กรุงเทพฯ:
ราชบัณฑิตยสถาน.
- _____. (2538). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525*. พิมพ์ครั้งที่ 5.
กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- รีณฤทัย สัจจพันธุ์. (2546). *รางวัลซีไรต์*. ใน 84 ปี ศาสตราจารย์คุณหญิง กุหลาบ มัลลิกะมาส.
หน้า 176-182. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.
- วรรณ บัวเกิด. (2529). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 6(การเขียนสำหรับครู)*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา.
- วิจิตรมาตรา (สง่า กาญจาคพันธุ์), ชุน. (2522). *สำนวนไทย*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- วิจิตรนัฏ ภาณุวงศ์ (2543). *โครงสร้างของภาษาไทย:ระบบไวยากรณ์*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิชา ทรวงแสง. (2521). *วิเคราะห์งานประพันธ์ของ'รงค์ วงษ์สวรรค์ (2502-2512)*.

- ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิภา กงกะนันท์. (2533). *วรรณคดีศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วันเนาร์ ยูเด็น. (2525). *วรรณคดีเบื้องต้น*. สงขลา: ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ศนิवार วุฒชกุล. (2541). *ลีลาการเขียนพยางค์ในนิตยสาร*. ปริญญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศรีสุดา จรรย์กุล. (2529). *เอกสารการสอนชุดวิชาภาษาไทย 6(การเขียนสำหรับครู)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สิทธา พิณิจกุล. (2516). *การเขียน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สัจภูมิ ละออ. (2546). *25 ปีซีไรต์*. กรุงเทพฯ: สยามอินเตอร์มัลติมีเดีย.
- สุริวงศ์ พงษ์ไพบูลย์. (2536). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- อนูมานราชธน, พระยา. (2522). *นิรุกติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คลังวิทยา.
- อิราวดี ไตลังคะ. (2546). *สำนวนภาษาในเรื่องสั้นของปราบดา หยุ่น*. *วารสารมนุษยศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ รวมผลงานทางวิชาการประจำปี 2545*.
(10) : 51-56.
- Oxford Wordpower. (2547). *Dictionary For Thai*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์หน้าต่างสู่โลกกว้าง
จำกัด.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวนางลักษณ ขุนทอง
วันเดือนปีเกิด	3 มกราคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	403 หมู่ที่ 2 ถนนกาญจนวนิช ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90100
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2549	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาภาษาไทย (สายภาษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2545	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยทักษิณ จังหวัด สงขลา
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาตอนปลาย สายศิลป์-ฝรั่งเศส จากโรงเรียนวรนารีเฉลิม จังหวัดสงขลา